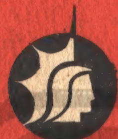
nuvela chineză medievală

«Moment de răscruce în evoluția vechii proze chineze, nuvela medievală *Huaben* poartă amprenta vervei înnoitoare care a animat mişcarea culturală din marile aglomerări urbane ale Chinei secolelor XVI—XVII, la sfîrşitul epocii Ming. Ea aduce pentru întîia oară în literatura chineză noutatea de a scrie proză de ficțiune într-o limbă literară bazată pe dialectele vorbite. Limba acestei proze stă la temelia limbii chineze literare moderne. Mai mult decît atît, povestirea medievală, prin mentalitatea nouă asupra tehnicilor narative, a stilului, a cuprinderii tematice pe care o afirmă, pune în discuție normele înseşi ale literaturii chineze clasice, la acea dată deja multimilenară.»

B. WECHSLER

ISBN 973-21-0038-9
ISBN 973-21-0037-0



editura minerva

Vol. I Lei 8

1314 nuvela chineză medievală



nuvela chineză medievală

poznele dragonului trîndav

*

Ilustrația copertei : Carte poștală Chinezească

nuvela chineză medievală

poznele dragonului trîndav

*

TRADUCERE DIN LIMBA CHINEZĂ ȘI NOTE DE TONI RADIAN
TRADUCEREA VERSURILOR DE TONI RADIAN ȘI FLORENTINA VIȘAN
PREFAȚĂ DE B. WECHSLER

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1989

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

ISBN 973—21—0038—9

ISBN 973—21—0037—0

PREFAȚĂ

HUABEN — *POVESTIREA MEDIEVALĂ CHINEZĂ*

Moment de răscruce în evoluția vechii proze chineze, nuvela medievală *huaben* poartă amprenta vervei înnoitoare care a animat mișcarea culturală din marile aglomerări urbane ale Chinei secolelor XVI—XVII, la sfîrșitul epocii Ming. Ea aduce pentru întîia oară în literatura chineză noutatea de a scrie proză de ficțiune într-o limbă literară bazată pe dialectele vorbite. Limba acestei proze stă la temelia limbii chineze literare moderne. Mai mult decît atît, povestirea medievală, prin mentalitatea nouă asupra tehnicilor narative, a stilului și a cuprinderii tematice pe care o afirmă, pune în discuție normele înseși ale literaturii chineze clasice, la acea dată deja multimilenară.

Pentru China veche, conceptul de literatură *(wenxue)* era inseparabil de cel de „limba literară" *(wenyan)*, prin care se înțelegea limba chineză clasică, a cărei normă o reprezintă textele din a doua jumătate a mileniului I î.e.n. O scriere care nu uza de limba clasică se excludea de la sine din sfera literaturii. Chineza clasică, influențată mai mult sau mai puțin de limba vorbită, a fost totodată limba de cultură și administrativă universal folosită în comunicarea scrisă pînă tîrziu, în prima parte a secolului al XX-lea. Cu timpul, limba scrisă a ajuns la fel de îndepărtată de limba vorbită și tot atît de greu comprehensibilă fără un studiu special și îndelungat, pe cît era în aceeași perioadă latina medievală față de idiomurile romanice din Europa. Estetica de sorginte confucianistă impunea, la rîndul ei, literaturii constrîngeri riguroase, decurgînd

din respectul sacru față de cuvîntul scris, ceea ce excludea orice „frivolitate", cît și din finalitatea educativă pe care această doctrină iluministă o atribuia literaturii. Obiectul literaturii nu putea fi decît adevărul sau, cel mult, faptul. Proza putea include eseul, dizertația filozofică, biografia, istoria, narațiunea descriptivă. Un filon, la început firav, apoi tot mai îndrăzneț de proză de ficțiune, cu conținut mai ales fantastic, reușise totuși să-și croiască drum, atingînd apogeul în nuvela cultă *(chuanqi)* din epoca Tang (secolele VII—X). Dar și aici ficțiunea mima aparența faptului, îmbrăcînd forma unor notații precise, sau uzînd de o retorică a acreditării unei stări veridice. Acestea au fost, de fapt, singurele forme ale creației scrise pe care critica literară chineză le-a considerat vreodată drept literatură.

Către sfîrșitul Evului Mediu, cam în același timp cînd în Italia, datorită operelor lui Dante și Boccacio *(Decameron*, secolul al XIV-lea), italiana „vulgară" *(il volgare)* devine limbă literară, în China un proces asemănător va conduce la apariția unei proze narative în limba vorbită care, deși nu va cîștiga niciodată recunoaștere din partea cercurilor literare oficiale, va ajunge să ocupe treptat locul de frunte în creația scriitorilor.

Sursa acestui reviriment literar care a schimbat destinul scrisului chinez și a impus în conștiința literară a Chinei genuri noi — povestirea și romanul, precum și o nouă limbă literară pe baza graiurilor „vulgare" (așa-numita *baihua* — „limba clară") — trebuie căutată în folclorul orășenesc, și anume în reprezentațiile povestitorilor profesioniști. Această formă de spectacol popular mult gustat în China medievală, și care putea fi încă întîlnit în urmă cu cîteva decenii, atinge un nivel fără precedent în timpul dinastiei Song de Miazăzi (secolele XII—XIII), cînd zeci de povestitori *(shuohuaren)* se produceau pe străzile, în piețele și în „cartierele vesele" ale orașelor, împărțindu-și publicul și estradele cu actorii, dansatorii, acrobații și jonglerii. În cartierele de distracții din Hangzhou — capitala dinastiei — existau săli ținute permanent la dispoziția povestitorilor, a căror specializare pare să fi fost foarte precisă ; o listă din secolul al XIII-lea păstrează numele a 17 povestitori de istorisiri religioase, 23 de povestitori

de subiecte istorice și 52 de povestitori de *xiaoshuo*. Această categorie din urmă, cea mai numeroasă, se consacra povestirilor pe teme diverse, de obicei legate de întîmplări la ordinea zilei, destul de scurte pentru a nu depăși cadrul unei singure ședințe. Termenul *xiaoshuo*, care ulterior va ajunge să desemneze toate formele de proză narativă în limba vorbită, de la nuvelă la roman, se referea inițial, în literatura cultă din antichitate, la genul anecdotelor, pe care povestitorii le reluau și le amplificau. Cuvîntul poate să însemne „povestiri minore" (sau chiar „mică flecăreală"), probabil în opoziție cu genurile mai elevate ale povestirilor istorice și religioase. Extinderea acestui termen, în secolele următoare, asupra întregii proze de ficțiune în *baihua* subliniază o dată mai mult legătura acesteia cu creația orală a povestitorilor din Song.

Reprezentațiile împleteau recitativul cu cîntece și versuri și erau uneori ilustrate cu „benzi desenate", pe care povestitorii le atîrnau pe estradă, urmărind ilustrațiile cu bățul pe măsura desfășurării subiectului. Narațiunea era fragmentată în așa fel încît să întrețină suspansul, povestitorii făcînd pauză în momentele de maximă tensiune pentru a aduna bani de la public. Unele povestiri erau de mari proporții, luînd forma unor seriale, care se puteau mereu prelungii cu noi episoade, fiecare ocupînd cîte o reprezentație. Povestitorul întrerupea ședința cînd povestirea ajungea la un punct crucial, rostind formula : „Și dacă vreți să știți ce s-a întîmplat mai departe, reveniți și ascultați episodul următor !"

Pentru ca firul narațiunii să fie cît mai curgător și legat, povestitorii din Song își susțineau memoria cu ajutorul unor note scrise, numite *huaben* („baza povestirii"), un fel de librete care le lăsau libertatea de a improviza. Foarte curînd, librari-editori au fost atrași de profiturile pe care le puteau obține publicînd astfel de texte, mai mult sau mai puțin revăzute de literați. În Japonia au fost găsite două exemplare dintr-o tipăritură de acest fel, un prototip al romanului *Călătorie spre Soare-Apune*, publicat se pare la sfîrșitul secolului al XIII-lea de către un librar din Hangzhou. Alte cîteva exemplare datînd din secolul al XIV-lea

ne-au parvenit şi numeroase indicii ne permit să credem că ele abundau. În acest fel, în secolele XIII—XIV, la sfîrşitul epocii Song şi în timpul dinastiei mongole Yuan, care îi urmează, asistăm la naşterea unei literaturi de divertisment, redactată într-o limbă apropiată de dialectele vorbite. Ciclurile de povestiri-seriale stau la baza romanelor celebre ale secolului al XIV-lea *Sanguozhi yanyi (Istoria celor trei regate)* şi *Shuihuzhuan (Pe malul apei*, întîlnit în traduceri şi sub titlul *Ostracizaţii din mlaştini)*. Textele *huaben*, iniţial consemnări ale unei forme de creaţie orală şi populară, produs al folclorului orăşenesc, conduc la apariţia povestirii medievale care le va purta numele.

Caracterul reprezentaţiei publice a imprimat povestirilor *huaben* o serie de aspecte caracteristice de compoziţie, limbă şi stil, care le definesc ca gen şi care s-au menţinut şi în creaţiile de mai tîrziu, deşi raţiunea profesională din care au luat naştere nu mai era actuală.

Aproape toate povestirile *huaben* debutează cu un prolog *(ruhua)*, care precede povestirea principală. În timpul reprezentaţiilor, el era menit să fixeze atenţia ascultătorilor prezenţi şi totodată să întîrzie începutul povestirii propriu-zise pînă cînd povestitorul considera că a adunat un public suficient.

Amestecul de proză şi versuri — nu ştim sigur dacă erau declamate sau cîntate — îşi găseşte un precedent în forme mai vechi ale literaturii populare chineze. Acest gen, care a ajuns şi în Europa prin influenţa arabă, este atestat în India din adîncă antichitate, mai cu seamă în literatura buddhistă, îndeosebi în *Jātaka* (povestirea vieţilor anterioare ale lui Buddha), din care o culegere a fost tradusă în chineză în secolul al III-lea e.n. Din epoca Tang (secolele VII—X) se cunosc texte buddhiste — vieţi ale sfinţilor şi „predici către popor" *(sujiang)*, redactate în limba vorbită şi care amestecă de asemenea proza cu versuri. Avem numeroase mărturii că acest gen de proză, cunoscut sub numele de *bianwen*, era foarte popular în toate păturile sociale în secolul al VIII-lea, cînd buddhismul cunoaşte apogeul în China. Literatura buddhistă, cea dintîi care foloseşte masiv limba vorbită, pare să fi exercitat o influenţă profundă asupra dezvoltării literaturii populare chineze.

Dar caracteristica cea mai pregnantă a povestirii *huaben* este oralitatea ei. În timp ce proza clasică medievală, sub apăsarea unei tradiţii literare milenare, cultivă laconismul, elipsa, eufemismul, acumularea de aluzii literare erudite, povestirea preferă exprimarea directă, imediat accesibilă, abundenţa verbală. Din arta orală a povestitorilor sînt preluate adresarea directă către cititor, întrebările retorice, consultarea părerii cititorului, procedee care tind să creeze atmosfera de dialog, înviorează naraţiunea şi solicită implicarea emoţională a cititorului.

Provenită din lunga tradiţie ce-şi trage obîrşia din cartierele de distracţii ale oraşelor epocii Song, proza narativă în limba vorbită *baihua* se desprinde de originile sale şi intră într-o etapă de maturitate şi de înflorire fără precedent în secolele XVI—XVII, la sfîrşitul epocii Ming. Această perioadă rămîne pe drept cuvînt epoca de aur a literaturii romaneşti „vulgare", care ocupă acum locul central în creaţia literară a Chinei. Avîntul extraordinar al povestirii şi romanului, genuri populare, pe care tradiţia ortodoxă nu le-a acceptat niciodată în sfera literaturii, reflectă o zdruncinare a cadrelor tradiţionale şi o victorie a unei atitudini anticonformiste şi inovatoare în cultura chineză. Acest lucru a fost posibil pe fundalul unei mişcări intelectuale renascentiste, care îşi pune amprenta asupra celei mai mari părţi a domeniilor de activitate în ultimul secol al dinastiei Ming. Ea este consecinţa afirmării păturilor mijlocii orăşeneşti, în contextul unei renaşteri urbane fără precedent.

Cu începere din secolul al XVI-lea asistăm la o generalizare a economiei monetare, simultan cu un avînt al schimburilor maritime comerciale şi cu o înnoire a oraşelor şi a activităţilor urbane. China întreţine legături pe mare şi pe uscat cu Mările Sudului, Orientul Apropiat şi Asia Centrală. Unele tehnici artizanale, îndeosebi cele ale ţesutului, porţelanului şi tiparului, s-au perfecţionat, făcînd posibilă transformarea micilor ateliere în mari întreprinderi meşteşugăreşti, dintre care unele folosesc mii de lucrători. La sfîrşitul secolului al XVI-lea se numărau 50 000 de

lucrători numai în cele 30 de fabrici de hîrtie din provincia Jiangxi. Populaţia mai multor oraşe depăşeşte un milion de locuitori. Evoluţia rapidă a societăţii chineze se vădeşte în ridicarea unei mici burghezii orăşeneşti şi în formarea unei pături importante de meşteşugari, lucrători şi mici funcţionari. Oraşul nu era însă numai un centru de producţie, ci şi un mare consumator. Niciodată industria cărţii nu fusese atît de prosperă şi nici produsele sale de o atît de bună calitate. Progresele imprimeriei şi gravării pe planşe sînt însoţite de un avînt al publicaţiilor ieftine. Tipografia este atît de dezvoltată, încît în 1574 o singură librărie este capabilă să tipărească cele 1 000 de volume ale enciclopediei *Taiping Yulan*, pe lîngă multe alte lucrări. Publicul orăşenesc, avid de lectură şi de distracţii, determină înflorirea unei culturi, pe jumătate savante, pe jumătate populare, a cărei influenţă ajunge pînă la păturile cărturarilor.

Noul spirit al epocii intră inevitabil în contradicţie cu sistemul politic autoritar şi cu ideologia conservatoare a statului Ming. Cultura oficială practică ortodoxia neoconfucianistă — echivalentul scolasticii europene din evul mediu — care este impusă ca doctrină de stat. Pe plan literar, o mişcare de „renaştere a antichităţii" promovează imitaţia servilă a literaturii clasice antice, tratînd cu dispreţ întreaga creaţie de după Tang.

În acest context, interesul unor scriitori de frunte de la sfîrşitul epocii Ming pentru literatura epocilor Song şi Yuan şi mai ales pentru genurile dispreţuite ale literaturii în limba vorbită capătă conotaţia unui act de frondă împotriva ortodoxiei culturale a autorităţilor.

Începînd de la mijlocul secolului al XVI-lea, editori şi literaţi încep o activitate susţinută de culegere, prelucrare şi editare a producţiei poetice, teatrale şi în proză a celor mai diferite genuri ale literaturii populare. Se redeşteaptă interesul pentru vechile povestiri *huaben*. Între 1541 şi 1551, un editor din Hangzhou, Hong Pian, publică cea dintîi culegere de *huaben* care ne-a parvenit, cuprinzînd 60 de povestiri, din care ni s-au păstrat numai 29 de bucăţi. Titlul culegerii este dat de numele casei de editură : *Povestiri huaben din pavilionul Qingping (Qingping shantang*

huaben). Dintre alte culegeri care ni s-au păstrat, cea mai importantă pentru secolul al XVI-lea este *Povestiri populare editate în capitală (Jing ben tongsu xiaoshuo)* [1]. Nici una din culegerile de povestiri nu a avut însă un succes comparabil cu cele trei culegeri, fiecare a cîte 40 de povestiri, cunoscute sub denumirea comună de *San Yan (Cele trei „Cuvinte")* : primul volum — *Cuvinte limpezi, lumii de povaţă (Yu shi ming yan)*, cunoscut şi sub numele de *Povestiri din vechime şi din vremurile noastre (Gu jin xiaoshuo)* a apărut în fascicole între 1621 şi 1624 ; al doilea volum — *Cuvinte simple, lumii spre luare-aminte (Jing shi tong yan)* apare în 1624 ; ultimul — *Cuvinte nepieritoare, lumii spre deşteptare (Xing shi heng yan)* apare în 1628. Culegerile sînt publicate sub redacţia lui Feng Menglong (1574—1646), unul dintre cei mai importanţi scriitori de la sfîrşitul epocii Ming, care a rămas însă în istoria literaturii mai ales în calitate de neobosit culegător al creaţiei populare, din care a redactat şi tipărit numeroase volume.

Proliferarea antologiilor de povestiri constituie nu doar o dovadă a importanţei sporite a publicului orăşenesc, principalul lor consumator, dar şi o mutaţie în aprecierea valorilor literare din partea unor persoane instruite. Scriitorii anticonformişti îndrăznesc să pună pe acelaşi plan literatura în limba vorbită cu textele clasice. Un manual de şcoală din epocă are curajul să reunească în cuprinsul lui atît *Cartea odelor*, marele monument de poezie antică din secolul al VII-lea î.e.n., cît şi pagini din romanul popular *Pe malul apei (Shuihuzhuan)* din secolul al XIV-lea. Li Zhi (1527—1602), filozof renumit prin independenţa sa de spirit, afirmă că fiecare epocă îşi are expresia ei literară originală şi poate produce opere desăvîrşite, care să înfrunte timpul. Devansînd cu trei secole judecata criticii literare, el nu va ezita să numească pentru epoca lui proza în limba vorbită ca exemplu de creaţie reprezentativă. În prefaţa la primul volum din „*Cuvinte*", Feng Menglong scria fără ezitare : „Artele sub augusta domnie a di-

[1] Şapte povestiri din această culegere au apărut în traducere românească : *Peştera duhurilor din muntele de la Soare-Apune*, Editura Univers, Bucureşti, 1973.

nastiei Ming au atins un asemenea nivel, încît nu este școală să nu fi înflorit. Cît privește literatura în limba vulgară, a depășit-o cu mult pe cea din Song. A disprețui aceste opere pentru că le lipsește stilul epocii Tang (al literaturii clasice, n.n.) este o eroare. Cine mănîncă o piersică nu aruncă caisele... fiecare lucru la timpul său".

După un secol de compilări și prelucrări de scrieri anonime vechi, proza narativă în limba vorbită intră într-o perioadă creatoare. Se știe că Feng Menglong a amestecat printre prelucrări de povestiri vechi și cîteva *huaben* scrise de el însuși. Încep să apară tot mai multe culegeri conținînd, pe lîngă texte *huaben* din epocile anterioare, creații originale, care imitau în toate detaliile compoziția, limba, stilul și procedeele preferate ale povestirii populare. Sub pana unor literați de talent, povestirea medievală orășenească face pasul definitiv din sfera creației folclorice anonime în domeniul literaturii culte.

Unul dintre primii și cel mai prolific autor de *huaben* zise „de imitație" *(ni huaben)* este Ling Mengchu. Născut în 1580 într-o veche familie de mandarini din Huzhou, Ling a fost un scriitor reputat, dar o parte considerabilă a operei lui foarte prolifice ni s-a pierdut. Se știe că a fost un dramaturg fecund dar din zecile de piese care i se atribuie, ne-au parvenit numai trei. În 1624 un editor, încurajat de marele succes pe care îl obțineau *„Cuvintele"* pe care Feng le publica în fascicule, îi cere lui Ling Mengchu să îi realizeze o culegere asemănătoare, cuprinzînd tot 40 de povestiri. Ling preferă să creeze propriile lui *huaben*, mai curînd decît să compileze și să prelucreze vechile texte. El reia experiența povestitorilor de altă dată, amplificînd și dezvoltînd, ca și ei, uneori fapte diverse, dar mai ales anecdote din limba scrisă, preluate mai ales din *Taiping guangji (Însemnări extinse din anii Marii Păci)*, acest tezaur de povestiri în limba clasică compilat la sfîrșitul secolului al X-lea. Primul volum de *huaben* „imitate" al lui Ling — *Pai'an jingqi* (a cărui traducere exactă ar fi *Povestiri cu totul uimitoare, să bați cu palma în masă de mirare)*, apare în același an. Succesul obținut de primul volum îl determină pe editor să finanțeze prepararea unui al doilea

volum, tot de 40 de povestiri, care apare cinci ani mai tîrziu. Astfel, cele două volume ale lui Ling Mengchu își ocupă locul lor alături de „Cuvintele" *(San yan)* lui Feng, fiind cunoscute în epocă precum *Cele trei „Cuvinte"* și *Cele două „Bătăi" (San Yan Er Pai)*. Aceste cinci volume, fiecare a cîte 40 de povestiri, reprezintă momentul de vîrf al povestirii medievale orășenești de tip *huaben* și totodată cea mai vastă culegere a genului. Cele două sute de *huaben* însumează întreaga evoluție a genului, incluzînd cele mai reușite creații ale epocilor Song, Yuan și Ming, pînă la creațiile originale de autor ale lui Feng și Ling. Ele acoperă întreaga arie tematică a narațiunii populare, putînd fi considerate ca o retrospectivă și o încununare a unei activități de creație ce se întinde pe aproape șase veacuri.

În jurul anului 1640, un editor din Suzhou găsește profitabil să scoată o antologie restrînsă, selectînd 40 dintre cele mai bine cunoscute *huaben* din cele cinci volume de mai sus, apărută sub titlul *Întîmplări uimitoare din zilele noastre și din vechime (Jin gu qi guan)*. Făcută cu discernămînt, culegerea devine un fel de antologie clasică a povestirii *huaben* și, de fapt, singura care a continuat să circule și a cunoscut numeroase reeditări după secolul al XVIII-lea.

Povestirile *huaben* au ocupat un loc de frunte în proza artistică chineză timp de aproape 6 secole. Ele au pregătit înflorirea romanului clasic și au slujit ca sursă de subiecte pentru teatrul chinez. Din *Jin gu qi guan* se vor inspira, în Japonia, *Convorbirile pure sub clar de lună (Gekka seidan)* ale lui Rinrashi, publicate în 1790. În China însăși, povestirile de la sfîrșitul dinastiei Ming vor exercita o mare influență asupra literaturii culte, redactate în limba clasică, a secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea. Povestirile din Ming au fost printre cele mai traduse opere ale literaturii chineze [1], reprezentînd de fapt întîiul contact al Apusului cu proza narativă a Chinei. „Romanele chinezești" mult gustate în Europa

[1] Numai în limbile engleză, franceză și germană, pînă în anul 1952 sînt înregistrate peste 200 de traduceri. Vezi M. Davidson, *A list of published translations from Chinese into English, French and German*, Michigan, 1952.

epocii luminilor, despre care au scris cu elogii Voltaire și Goethe, nu erau altceva decît povestiri *huaben*, traduse în Franța pentru prima dată în 1735.

Proza narativă din Ming reprezintă în istoria literaturii chineze un moment de maximă inovație și o deschidere de drum. Acest salt a fost posibil grație eliberării prozei de convenții artistice artificiale și de povara epigonismului. Curentul erudiției și imitației din proza cultă cedează teren, în genurile „minore", ale prozei narative, în fața inspirației și gustului personal.

Tendințele estetice inovatoare din proza romanescă din Ming sînt întovărășite în căutările lor de o atitudine nouă față de structurile limbii literare, care conduce în literatura chineză o mentalitate mai liberă în folosirea limbajului. Subliniind însemnătatea prozei din Ming, profesorul Liu Dajie scrie: „Numai odată cu epoca Ming, literații încep să folosească în mod conștient limba vorbită în proza artistică, să creeze în mod conștient opere literare în *baihua*. O asemenea reformă a stilului literar, extinderea noțiunii de literatură de la limba clasică *wenyan* la limba vorbită *baihua* constituie pe drept cuvînt un eveniment major în istoria literaturii chineze... Autorii acestei proze au preluat limba și stilul povestirilor *huaben*, a căror prelucrare literară a adus în literatura epocii Ming forțe noi, o nouă vitalitate... Din acest moment nu a mai existat cineva care să nu recunoască limba *baihua* ca fiind cel mai potrivit instrument pentru proza artistică, după cum nu a existat proză de calitate care să nu fi fost scrisă în *baihua*" [1].

În povestirile din Ming, omul se instalează definitiv în centrul narațiunii. Atenția literaturii se îndreaptă integral spre realitate, spre viața cotidiană și spre acțiune. Eroii povestirii din Ming sînt în marea lor majoritate orășeni, deși provin din toate straturile sociale. Fondul de viață pe care îl conține este colorat și divers, reprezentînd, într-adevăr, o oglindă a societății chineze din epoca de avînt urban și de contradicții între inovație și tradiție, care a fost ultima parte a dinastiei Ming. Pentru prima

[1] Liu Dajie, *Zhongguo wenxue fazhan shi (Istoria dezvoltării literaturii chineze)*, Shanghai, 1962, p. 188—189.

oară sînt aduși în literatura chineză meșteșugarii, micii negustori, viața clocotitoare a străzii și a piețelor, aglomerarea fremătătoare a orașului medieval. Aplecarea asupra detaliilor existenței curente, asupra efortului cotidian al unor oameni simpli constituie marea inovație tematică a prozei din Ming. Viața irupe pentru prima oară integral în zonele literaturii chineze.

Povestirile din Ming aduc în literatură tipologii dintre cele mai diverse. Este descrisă viața negustorilor mărunți, ca și a marilor negustori-cămătari, a meșteșugarilor, a vîslașilor, a slujbașilor de rînd, ca și a dregătorilor sus-puși, a odraslelor de nobili și a curtezanelor. Sînt zugrăvite portrete ale cîrmuitorilor de județ, ale veșnicilor învățăcei candidați la examene, unde nu au șanse de reușită, ale unor tineri în căutarea împlinirii sentimentelor lor în pofida rigorilor feudale. Unele povestiri evocă mari personalități din istoria și cultura chineză: poeți celebri ca Li Bai (Li Tai-pe) sau Su She (Su Dongpo); omul de stat Wang Anshi *(Gafele poetului)* sau filozoful Zhu Xi, fondatorul neoconfucianismului. În cea mai bună tradiție a povestitorilor populari, autorii povestirilor *huaben* nu se lasă inhibați de datele biografiei istorice a personalităților, preferînd fabularea legendară, anecdotică și populară. Povestirea *Li Bai, „locuitor al cerului"* pune în lumină popularitatea și dragostea de care se bucură poetul în rîndul celor mulți, țesînd în jurul persoanei sale o aură legendară.

Povestirile aduc în scenă, în primul rînd, familia chineză, cu consecințele care decurgeau din nerespectarea principiilor moralei confucianiste, sau, dimpotrivă, cu manifestări exemplare ale pietății filiale sau ale fidelității conjugale *(Soția cea credincioasă)*. Optica povestirilor din Ming cu privire la condiția femeii în familie și societate apare liberală în comparație cu etica feudală. Spre deosebire de nuvela clasică, în care eroina este de obicei curtezană, cîntăreață, țiitoare, slujnică, așadar desprinsă de rigorile cadrului familial, povestirea *huaben* furnizează pentru prima dată informații asupra cuplului conjugal, fiind prezentate femei din cele mai diferite categorii sociale. Curtezanele din „cartierele vesele" nu sînt descrise sub aspecte vulgare, ci rele-

vîndu-se frămîntările lor umane. Ele sînt instruite, înzestrate cu alese calități sufletești, în stare să iubească dezinteresat, adevărate pilde de devotament, gata să se jertfească pentru dragostea lor *(Caseta cu giuvaieruri a curtezanei)*. Umanismul povestitorilor afirmă în acest caz calitățile personale ale eroilor drept criteriu unic al valorii umane. Într-o lume în care femeia era lipsită de cele mai elementare drepturi nu numai în societate, ci și în propria-i familie, povestirile se situează pe poziții neconformiste, pledînd, de pildă, pentru dreptul femeii de a-și alege singură soțul, de a se instrui și de a-și pune în valoare talentul.

Multe din povestiri recompun atmosfera de venalitate, abuz și necinste din lumea dregătorilor. Consemnarea cruzimii și corupției unor dregători *(Cîmpia florilor de șofran, Poznele Dragonului Trîndav)* conduce implicit la simpatia pentru oamenii simpli, care prețuiesc bunătatea, omenia și dreptatea *(Surpriza)*.

În povestirile *huaben* apar specii narative noi, aproape necunoscute înainte. O mare dezvoltare o primește povestirea de aventuri, istorisirile despre călătoriile și pățaniile negustorilor, povestirile despre hoți și excroci *(Poznele Dragonului Trîndav)*. De mare popularitate se bucură povestirile „detective", despre judecători înțelepți care descifrează enigme judiciare, anchetează crime și îi pedepsesc pe făptași *(Pentru un bănuț de aramă, Asemănare izbitoare)*. Acestea din urmă prelucrează de obicei cazuri din tratate de expertiză criminală cum sînt *Confruntarea dosarelor la umbra unui păr sălbatec* sau *Oglinda minunată, dezlegătoare a cazurilor*.

Povestirea *huaben* continuă una din cele mai constante tradiții ale literaturii chineze, aceea de cultivare a gustului pentru straniu, miraculos și fantastic. În proza chineză, elementul fantastic și real, miraculosul și înregistrarea obiectivă a moravurilor epocii fuzionează, sugerînd atmosfera unui fapt real ce își continuă semnificațiile în sfera iraționalului. Aparițiile ireale (duhuri, spirite, vulpi) se integrează firesc în existență, aceasta fiind de fapt mediul în care ele se pot realiza. Circulația dintre lumile reale și ireale (ale visului, morții, cerului) se face cu un firesc destul de greu de înțeles pentru noi, deoarece îi lipsește

ceea ce cultivă fantasticul european, și anume dimensiunea groazei. Povestirile fantastice cuprind întreaga paletă, de la mitologic *(Zeița apelor mării)* și legendar *(Șerpoaica Albă)*, pînă la miraculosul folcloric *(Răzbunarea vulpilor)* sau religios (daoist sau buddhist).

Povestirile din Ming au reprezentat un pas înainte important în democratizarea literaturii chineze. Mai mult decît oricare altă formă literară din epocă, povestirea, născută într-un dialog nemijlocit cu publicul larg citadin, răspundea gusturilor și reflecta opiniile păturilor mijlocii ale orașului medieval. Se face dovada pentru întîia oară în literatura chineză cum transfigurarea artistică a realității cotidiene, a vieții simplului muritor, poate să echivaleze cu cele mai valoroase opere ale literaturii clasice. Odată cu proza din Ming, tema integrală a vieții devine preponderentă în creațiile realiste ale literaturii chineze. Toate marile realizări ale prozei din secolele ce urmează vor avea în povestirea medievală *huaben* incontestabilul lor precursor.

B. WECHSLER

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Pentru alcătuirea antologiei de faţă am folosit următoarele ediţii : *Xingshi hengyan (Cuvinte nepieritoare lumii spre deşteptare)*, Editura Renmin wenxue„ Beijing, 1979 ; *Gujin xiaoshuo (Povestiri din vechime şi din vremurile noastre)*, Editura Renmin wenxue, Beijing, 1979 ; *Jingshi tongyan (Cuvinte simple, lumii spre luare-aminte)*, Editura Renmin wenxue, Beijing, 1980 — toate cele trei ediţii fiind antologate şi îngrijite de Feng Menlong ; *Chuke pai'an jingqi şi Erke pai'an jingqi (Povestiri uimitoare)*, Editura Gudian wenxue, Shanghai, 1957, ediţie antologată şi îngrijită de Ling Menchu : *Jingu qiguan (Întîmplări uimitoare din vremurile noastre şi din vechime)*, Editura Renmin wenxue, Beijing, 1979, ediţie antologată şi îngrijită de Baoweng Laoren.

Fiind vorba de o traducere din limba chineză, şi mai cu seamă din cea medievală, am întîmpinat nu puţine greutăţi. Dar, în strădania noastră, am beneficiat de ajutorul profesorului Tian Wanxiang, care, cu o înaltă competenţă, cu desăvîrşită solicitudine şi răbdare, ne-a ghidat în descifrarea unor pasaje cu un înalt grad de dificultate şi mai ales ale unor versuri, fapt pentru care îi exprimăm adînca noastră recunoştinţă.

*

* *

Pentru îndrumarea rostirii cît mai corecte a numelor chinezeşti, dăm mai jos echivalenţele *aproximative* ale grafiei latine

oficiale a limbii chineze, acolo unde valorile fonetice ale literelor diferă de cele din limba română :

c = *ţh* ; *ch* = *čh* ; *j* = *dz* ; *k* = *ch* ; *p* = *ph* ; *q* = *ci* ; *r* = *j* ; *sh* = *ş* ; *t* = *th* ; *s*, *x* = *s* ; *zh* = *dj* ; *e* = *ă*, cu excepţia diftongilor *ei, ie, üe* în care se rosteşte *e* ; *yu* = *ű* ; *u* după consoanele *j, q, x* se pronunţă *ü*.

T.R.

CÎMPIA FLORILOR DE ŞOFRAN

În vremea dinastiei Song [1], Song Yanzhan, cîrmuitorul din Sanqu, răspunzîndu-i *zhuangyuan* [2]-ului Liu Mengyan, i-a scris cam aşa : „Cîndva am auzit de la un preavenerabil bătrîn o istorie pilduitoare. În vremurile de demult, un om învăţat, din locurile noastre, a primit de la curte cinul de *fengchang* — organizatorul ceremoniilor — şi s-a întors în ţinutul natal. De-a lungul drumului pe care l-a străbătut i-au ieşit în întîmpinare mulţimi, cu flamuri, tobe şi plocoane. Străzile erau ticsite de oameni, ce alcătuiau parcă un zid prin care nu găseai nici cea mai mică spărtură.

De abia a intrat în casă înaltul demnitar, că s-au şi ivit la el, spre a-l felicita, rudele, prietenii şi cunoscuţii. Pînă şi duşmanii săi, şi aceia, înăbuşindu-şi ruşinea, au venit să-l felicite şi doar un singur vecin s-a încuiat în casă, de parcă ar fi vrut să se ascundă de un

[1] Dinastia Song — 960—1269.

[2] Cel mai înalt titlu obţinut după examenele de la curte. Este vorba de sistemul examenelor imperiale, obligatorii pentru ocuparea oricărei funcţii în aparatul de stat. Examenele erau de trei grade : la judeţ, la ţinut şi în capitală. Probele constau în cunoaşterea canoanelor confucianiste, în capacitatea de a alcătui o compunere pe o temă dată sau pe un citat din cărţile clasice etc. Sistemul examenelor imperiale a funcţionat în China începînd din secolul al II-lea şi a fost abrogat în anul 1905.

tîlhar. Mirat din cale-afară, preavenerabilul bătrîn a vrut să afle de la acest om pricina purtării sale ciudate, și acela i-a răspuns : «Cei ce ocupă slujbe de seamă ar trebui să urmeze înaltele legi morale și să arate ocrotire locurilor lor de baștină. Astăzi însă, lucrurile se petrec cu totul altfel. Dobîndind pe cale dosnică dregătorii și înalte titluri științifice, de dimineață pînă seara pe ei îi muncește doar un singur gînd : cum să se îmbogățească și să urce tot mai sus. Cu cît mai vestit le e numele și cu cît mai însemnat cinul, cu atît mai strîmb folosesc puterea și cu atît mai abitir își fac de cap. Ei îi acoperă pe ticăloși și asupritori și țin sub călcîi tot județul sau chiar întregul district. Acești tirani sînt înconjurați de cinstire, în vreme ce norodul se alege doar cu durerea. Și cu cît rămîn mai mult pe acele meleaguri, cu atît mai grea devine viața localnicilor. De aceea sînt gata să mă afund în hățișurile muntoase, de nepătruns, numai ca să nu dau ochii cu acest om. Pot să mă duc eu la el cu felicitări cînd se cuvine să ne mîhnim și să plîngem ?»"

Această scrisoare o putem citi în opera *Qitong yeyu* [1], alcătuită în timpul dinastiei Song. Iată despre ce este vorba : înainte de a-și fi cîștigat faimă și a se fi înălțat în rang, pe cînd omul trăise în sărăcie, rudele, prietenii și consătenii săi au nutrit nădejdea că atunci cînd el va propăși, are să împartă cu ei slava sa. Și, în sfîrșit, norocul îi surîde și iată-l deja, după cum se spune, ridicîndu-se din praf. Dar punîndu-și tichia și halatul de gală, cît e ziulica de lungă nu face decît să alerge după bogăție și onoruri, după foloase și glorie, uitînd cu totul de sărăcia în care se zbătuse pînă nu demult. El nu mai poate să-i vadă în ochi și nu-i are la inimă pe foștii săi prieteni de odinioară mîncați de nevoi și nu le arată nici pic de compătimire și de grijă. Se uită la ei cu dispreț și nu mișcă nici un deget pentru a-i ajuta cît de cît și a le ușura

[1] Operă în douăzeci de volume, atribuită cărturarului Zhou Mi.

starea. Nu degeaba se spune că „simțămintele dregătorilor sînt străvezii precum o coală de hîrtie".

Dacă dregătorul este doar crud și lipsit de inimă, dar nu face abuz de putere, asta e încă floare la ureche. El nu le poate veni de hac celor dîrji și cu șira spinării tare care nu se gudură pe lîngă el și nu se coboară pînă la a-i cere ajutorul și sprijinul. Răul pe care îl pricinuiesc astfel de dregători nu este chiar atît de mare. Sînt însă și unii cu inimă și nărav de lup, ce își clădesc bunăstarea pe nefericirea propriei lor familii, își înșeală rudele și pun mîna cu japca pe avutul consătenilor. Ei nu se dau în lături de la mită și îi acoperă pe pungași și tîlhari. Acești nelegiuiți tulbură apele făcînd din țînțar armăsar și bagă zîzanii între oameni. De la fărădelegile lor încetează să crească chiar iarba și pînă și animalele dau semne de neliniște. Oamenii se înfioară de groază și cuvintele le îngheață pe buze, de frică să nu-i dea apă la moară unui astfel de ticălos și să nu cadă în plasa lui. Și acești răufăcători mai sînt și bănuielnici. Fără preget urzesc noi uneltiri, de teamă ca nu cumva vreunul să tragă foloase de pe urma lor. Oare poate domni liniștea în locurile în care cîrmuiesc astfel de nemernici ? Iată de ce Song Yanzhan i-a și scris lui Liu Mengyan cînd acesta a căpătat titlul de *zhuangyuan*. A făcut-o pentru a-l preveni să nu cadă în greșeală și a-l îndrepta de la bun început pe calea dreptății și a omeniei. Scrisoarea e pătrunsă de simțămintele celei mai adînci indignări și fiecare vorbă din ea dezvăluie tarele orînduirii noastre.

Și totuși, stimate cititor, dacă te îndoiești de aceste adevăruri, pentru a te convinge, îți voi povesti o istorie despre un dregător plin de cruzime, care a săvîrșit o mulțime de fărădelegi, dar în cele din urmă s-a lovit de un judecător drept și înțelept și acesta i-a dat în vileag crimele și l-a pedepsit precum merita.

Această povestire trebuie să slujească drept pildă pentru toți. Dar mai întîi ascultați stihurile :

Un ticălos e astfel din născare,
Nelegiuit, lipsit de conștiință.
El niciodat' mustrări de cuget n-are,
Nu-l opresc legi din reaua lui voință.
E fioros la fel precum un tigru,
Cruzimii sale aripi i-ar da încă,
Nu cugetă că vine clipa-n care,
Va ispăși cumplita-i vină-adîncă.

Iar acum începem povestirea.

În județul Xindu, provincia Sichuan, a trăit un dregător retras din slujbă, pe nume Yang, care avea titlul de *jinshi* [1]. Stăpînea o mare bogăție, dar era de o lăcomie și de o cruzime fără margini. Mai trebuie oare spus că a ajuns o adevărată pacoste pentru întregul județ ? Înainte slujise în provincia Yunnan ca jude de ținut. În subordinea sa se afla un oarecare Zhang Yin, fiul unui mare bogătaș de prin partea locului. Tatăl lui Zhang avea o soție și o țiitoare [2]. Zhang Yin era de la soție. Țiitoarea avea și ea un fiu, pe nume Zhang Bin, în vremea aceea încă copil. Mama lui Zhang Yin murise de mult și el rămăsese cu tatăl, care, cu vremea, i-a dat pe mînă tot avutul.

Zhang Yin învăța bine și de fiecare dată la examene ieșea pe primul loc. Încetul cu încetul a căpătat faimă și a început să întrețină legături largi cu înalți dregători de la regiune și județ. De felul lui, Zhang Yin era hain și viclean și foarte lacom de bani. Văzîndu-i cruzimea și firea hrăpăreață, tatăl îl povățuia mereu să nu alerge după pricopseală.

[1] Titlu științific primit după susținerea examenelor din capitală.

[2] În vechea Chină era admisă poligamia. Prima soție era considerată stăpîna casei și se bucura de toate privilegiile.

— Noi sîntem oameni cu stare, spunea el, și tot avutul are să ajungă nu numai pentru fii și nepoți, ci și pentru strănepoți. Iar tu ești fruntaș la învățătură și te așteaptă o mare cale de suiș. De ce dară tremuri pentru fiecare monedă și cauți să tragi foloase de pe urma altora ?

Dar Zhang Yin nu-i dădea ascultare părintelui său. „Fără îndoială că bătrînul a pus la păstrare o sumă frumușică și de aceea rămîne nepăsător față de bogăție, dar în schimb mă dojenește pe mine pentru lăcomie, cugeta el în sinea sa. Numai că mama a murit, iar tata are o țiitoare iubită și pe fiul ei. Aproape totul o să le rămînă lor. Eu cu ce am să mă aleg ? Și unde mai pui că, potrivit legii, mai trebuie să-i dau jumătate și lui Zhang Bin."

Zi și noapte era muncit de aceste gînduri și, pentru ca pe viitor să-și poată atinge ținta, își făcea mereu noi cunoștințe printre dregători. Aștepta moartea tatălui, făcîndu-și socoteala că o să izbutească să-i păcălească pe fratele său și pe mama vitregă și că pune stăpînire și pe partea lor de moștenire.

Și iată că tatăl se stinse din viață. Străduindu-se să amîne împărțeala avutului, primul lucru pe care îl făcu Zhang a fost să-i ceară văduvei să-i arate comoara ascunsă, dar ea răspunse că nu are nimic pus de o parte.

Zhang scotoci prin toate cuferele și cutiile, dar, negăsind nimic, își spuse că țiitoarea a îngropat banii și lucrurile de preț sau că le-a dat spre păstrare cunoscuților. Ros de bănuieli, nu-și mai găsea locul. În cele din urmă, cînd văduva ceru partea de moștenire pentru fiul ei, Zhang spuse că nu dă nici un capăt de ață.

— De vreme ce nu mi-ai arătat comoara ascunsă, fiul tău nu are să primească nimic, i-o reteză el.

Printre neamuri, părerile erau împărțite : unele țineau cu fratele cel mare, altele cu mezinul. Se iscară certuri, și pînă la urmă pricina ajunse la judecătorie.

Zhang Yin avea doi fii, amîndoi *xiucai* [1] — învățăcei. El era stăpînul unei mari averi, deținea o mare putere și, pe deasupra, cunoștea toate chichițele la ocîrmuire. În ceea ce îi privea pe țiitoarea-văduvă și pe fiul acesteia, ei nici nu știau cui e mai bine să-i înainteze jalba, așa că i-o dădură la întîmplare lui Yang, pe atunci jude al ținutului.

Cînd Zhang Yin află că Yang a primit jalba, îl cuprinse o mare neliniște. Vă veți întreba de ce. Pentru că Yang făcea întotdeauna cum îl tăia capul și nu dădea doi bani pe nimeni. Dacă i te puneai de-a curmezișul, fie chiar întîmplător, se răzbuna crunt : nu numai că te aducea la sapă de lemn, dar te și înjosea, lovind în demnitatea ta. Pe deasupra era de o lăcomie fără de margini. Nimic pe lume nu-i aducea mai mare bucurie decît banii. Nu e de mirare că primise porecla de Turbatu, ceea ce le spunea tuturor că e mai bine să nu aibă de-a face cu el.

Și astfel pe Zhang Yin îl cuprinse neliniștea : „Pricinile de moștenire se judecă la județ și la ținut ; peste tot am oamenii mei, așa încît toate trebuie să meargă ca pe roate, își zise el. Numai că un lucru nu e în regulă : faptul că jalba a nimerit la Turbatu, și dacă pe el nu-l îmbunezi, treaba se duce pe copcă. Iar dacă moștenirea se împarte pe din două, potrivit legii, nu pierd eu jumătate din avut ? Ei, asta-i o treabă cît se poate de însemnată".

Ca unul ce se pricepea la pricini și era uns cu toate alifiile, Zhang căută un om apropiat de judecător, prin care ar fi putut să-l mituiască pe acesta din urmă. Mulțumindu-l pe mijlocitor cu o sumă oarecare, Zhang îl rugă să-i transmită lui Yang că e gata să dea cinci sute de *liang* [2] dacă pricina se va rezolva în folosul său. Yang se învoi, dar ceru să i se dea banii înainte, făgăduind totodată că în cazul în care nu va duce treaba la bun sfîrșit

[1] Prima treaptă din cadrul examenelor imperiale.
[2] Lingou de argint în greutate de 50 gr., care slujea ca unitate monetară de cîntar.

va înapoia totul pînă la ultima băncuță. Zhang dădu trei sute de *liang* bani gheață, și în locul celorlalte două sute de *liang* lăsă ca zălog un potir de aur încrustat cu pietre prețioase și două podoabe de cap, tot din aur, cu lucrătură foarte fină. În fapt aceste obiecte prețuiau mult mai mult decît două sute de *liang*. Zhang spera ca, în timp, să le răscumpere și ceru o chitanță cu obligația de a i se înapoia zălogul cînd va plăti restul de bani. Acum putea să aștepte liniștit : autoritățile de la județ și ținut aveau să-i țină partea, așa încît putea să-și ia de o grijă. Și dacă s-ar fi întîmplat ca Yang să nu se țină de cuvînt, banii și lucrurile de preț aveau să se întoarcă la el.

Mijlocitorul îl rugă pe Zhang Yin să-și pună un halat simplu și îl duse în încăperile interioare de la *Yamen* [1], unde urma să se înțeleagă cu Yang între patru ochi. Rămași singuri, cei doi se uitară țintă unul la celălalt, și asta a fost de ajuns ca să se înțeleagă fără cuvinte.

Zhang nu mai putea de bucurie. Își făcea socoteala că de fapt cei cinci sute de *liang* sînt un fleac pe lîngă marea bogăție, al cărui unic stăpîn avea să devină în curînd. Era un adevărat chilipir, ca și cum „de la nouă bivoli s-ar fi smuls doar un perișor".

Vei spune, cititorule, că aceasta era o mîrșăvie, și ai deplină dreptate. Dacă Zhang Yin și-ar fi înfrînat lăcomia, chiar de nu ar fi împărțit avutul pe din două cu mezinul, dar i-ar fi dat acești cinci sute de *liang*, i le-ar fi dat unei rude apropiate, iar fratele și mama vitregă i-ar fi rămas recunoscători pe viață. Dar era atît de nesățios, încît voia să înghită totul, și asta l-a orbit într-atîta, încît l-a făcut să înstrăineze niște obiecte de mare preț, rămase în familie din generație în generație.

[1] Denumirea instituțiilor de stat din China începînd cu dinastia Yuan (sfîrșitul secolului al XIII-lea), pînă în 1911.

Despre fapta sa e potrivit să se spună în astfel de versuri :

În lăcomia lui nesățioasă
Nu urmărea mereu decît să-nșele.
Deloc mustrări de cuget, nici că-i pasă,
Chiar rudelor le coace gînduri rele.
În schimb, unui străin încredințează
Lucruri de preț de la străbuni avere.
Dac-ar fi fost cu-ai săi atît de darnic,
Împiedica necazuri și durere.

Aceasta a fost socoteala pe care și-o făcuse Zhang Yin, iar dacă totul ar fi ieșit precum se aștepta el, s-ar fi putut spune că cerul e orb. Însă viața noastră este ca un nor plutitor ce se poate destrăma într-o clipită.

Primind mita, Yang dădu curs pricinii, dar nici unul dintre dregătorii din subordinea sa nu se apucă s-o cerceteze. Tocmai atunci se apropia o mare sărbătoare : ziua de naștere a împăratului, și cele două Camere[1] trebuiau să-și trimită la curte solii cu daruri și felicitări. Era rîndul lui Yang să plece, nu avea nici un motiv să refuze, așa încît începu să se pregătească de drum. Zhang Yin se neliniști. El alergă de îndată la mijlocitor să afle cum stă treaba, și acesta veni înapoi cu răspunsul lui Yang : „Nu va trece nici un an și mă voi întoarce. În acest timp autoritățile de la județ și ținut nu vor lua nici o hotărîre. Iar cînd mă voi înapoia, voi aranja totul precum ne-a fost înțelegerea".

Și Zhang trebui să dea din nou mită, de data aceasta dregătorilor de la *Yamen*, ca să amîne pricina pînă la întoarcerea judelui.

Dar voința cerului nu se supune dorințelor oamenilor. Plecînd la curte, Yang se înfățișă împăratului cu felicitări, după care se duse la Camera Demnităților. Faima de corupt pînă în măduva oaselor a lui Yang era atît de

[1] Camera administrativă și Camera penală a provinciei.

răsunătoare, încît cei ce îi verificară activitatea hotărîră să fie scos din slujbă și să i se ia tichia și cingătoarea de dregător. Din cale-afară de cătrănit, el părăsi capitala. Yang trimise la Yunnan un om după familia sa, iar el însuși plecă în ținutul natal[1].

Cînd familia lui Yang începu să se pregătească de drum, Zhang Yin se duse din nou la mijlocitor și îi ceru înapoi banii și lucrurile de preț.

— Asta e o treabă care îl privește pe domnul judecător, i-o întoarse mijlocitorul. Dacă vreți să vi se dea înapoi ceea ce e al dumneavoastră, duceți-vă la dînsul. Eu nu cunosc dedesubturile acestei afaceri.

Lui Zhang nu-i mai rămase decît să lase deocamdată totul baltă. El înțelese că, după cum se spune, își aruncase bunurile pe fundul oceanului. Și în fapt nu era nimic de mirare. Oricît de șiret fusese Zhang, oricîtă străduință și-a dat trăgînd sforile, planul însuși vădea o mare prostie și lipsă de prevedere. Dacă el nu ar fi cerut înapoi banii și zălogul, poate că totul s-ar fi terminat aici. Dar, după cum am mai arătat, Zhang era stăpînit de o lăcomie fără margini. Cum avea el să se împace cu pierderea a cinci sute de *liang* ? „Doar am o chitanță, se gîndi el. De vreme ce treaba nu s-a făcut, Yang e dator să-mi înapoieze ce i-am dat. Acum e retras din slujbă și nu-mi poate face nici un rău. Nu-i nimic. O să mă duc la el și o să-i spun că sînt la strîmtoare. Poate că-mi dă înapoi cîte ceva. Chiar dacă nu-mi restituie banii, ci doar potirul de aur și podoabele de cap, tot e bine. Și apoi drumul spre capitală trece prin Sichuan. De la Xindu, unde trăiește Yang, pînă la Chengdu sînt cu totul cincizeci de *li*[2]. Iar în acest an tot am de susținut examenele la curte, așa încît oricum trebuie să plec în capitală. De ce nu m-aș duce la el să-mi iau banii cu care să-mi acopăr cheltuielile de drum ?"

[1] Dregătorii în retragere sau scoși din slujbă aveau obligația de a se întoarce în ținutul natal.

[2] Unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 500 de metri.

Zis și făcut. Zhang însă nu-și împărtăși planurile nici măcar soției ori fiilor, ci le ascunse în cel mai tainic colțișor al sufletului său. Se temea ca nu cumva treaba să ajungă și la urechile altora și să iasă scandal.

Între timp sosiră și examenele pentru titlul de *gongsheng*[1], iar examinatorul principal făcea alegerea celor mai buni. Luînd examenul, Zhang ieși pe porțile școlii în cea mai bună dispoziție și se întoarse acasă.

Vreme de cîteva zile primi oaspeți cu felicitări și orîndui un chef în cinstea lor. Totodată, începu să se pregătească pentru un drum lung. Pricina cu moștenirea îi ieși pentru o vreme din minte. Zhang Yin își luă ca însoțitori patru slugi : pe Zhang-Dragonul, Zhang-Tigrul, Zhang-cel-Vesel și Zhang-cel-Bogat. Drumul a fost foarte obositor : noaptea dormeau în luntre, iar ziua luau masa în cîmp deschis, bătuți de ploi și de vînturi.

În cele din urmă ajunseră la Chengdu și poposiră la un han. Zhang Yin își făcu socoteala : „De aici am să plec la Xindu după bani. Ca să car cu mine lucrurile acolo n-are nici un rost, iar să le las la han mi-e peste mînă. Ce-ar fi să mă duc pe la o casă de veselie ? Pe drum mi s-a făcut dor de mîngîierile femeiești și simt și eu nevoia să mă zbengui nițel. O să-mi aleg o fată pe plac și o să petrec cu ea cîteva nopți. Las lucrurile la ea, plec să-mi iau înapoi datoria, la întoarcere mai zăbovesc un pic, apoi o pornesc spre capitală. Așa are să fie tocmai bine". Și el își strigă pe dată slugile și le spuse ce hotărîre a luat.

Slugile erau trecute prin ciur și prin dîrmon, așa încît își dădură de îndată seama că dacă stăpînul vrea să se veselească cu vreo curtezană, are să fie și pentru ele sărbătoare, așa încît se arătară bucuroase din cale-afară. Înconjurîndu-l pe stăpîn, se îndreptară împreună cu el spre cartierul Caselor Albastre[1].

De ce s-a dus bărbatul respectabil
În prea umila Casă-Albastră ?
Nu atît de dorul de a se drăgosti,
Ci mai mult să-și aline tristețea,
Gînduri negre pentru a-și risipi.

Și astfel Zhang Yin se ivi în cartierul caselor de veselie și începu să se plimbe înainte și înapoi. Și ce văzu el ?

Peste tot drăgălașe copile,
Cu obraji din belșug pomădați — roșii bujori,
În subțiri mătăsuri înveșmîntate,
Dăruind zîmbete, de porți rezemate,
Îi ademenesc pe tinerii trecători.
Rîsetele lor răsună fără oprire,
Gureșe, cu voioșie, cochetează,
Pare să nu le pese, de nimic nu se tem,
Decît de cruda lor stăpînă ce veghează.

Aceste căpșoare pudrate, cu pletele pomădate se arătară în ochii lui Zhang ca niște flori. Îi fugeau ochii și nu știa la care să se uite mai întîi, pe care s-o aleagă. Neavînd cu el un însoțitor priceput în astfel de treburi, Zhang Yin rămase descumpănit. Deodată zări apropiindu-se cu pas legănat un bărbat oarecare. Văzînd că Zhang și slugile sale se uită nehotărîți de jur-împrejur, el înțelese de îndată că oaspetele respectabil vrea să se veselească cu vreo curtezană, dar, neavînd un mijlocitor, nu știe ce să facă. Necunoscutul se apropie de Zhang.

— Fără îndoială că preacinstitul domn face parte dintr-un neam de vază. Ce anume l-a adus dară în acest loc umil ? întrebă el.

[1] Titlu științific acordat la ținut sau regiune pentru anumite merite celui ce a luat deja prima treaptă în cadrul examenelor imperiale.

[1] Una din denumirile cartierelor rău-famate.

— Eu sînt în trecere, răspunse Zhang încrucişîndu-şi mîinile pe piept în semn de salut, n-am nici o treabă şi aş dori să mă distrez niţel.

— Îndrăznesc a vă spune că dacă o să vă mărginiţi doar la a vă bucura ochii, n-o să aveţi nici o plăcere, spuse rîzînd necunoscutul.

— Dar de unde aţi mai scos-o că vreau să mă mulţumesc numai cu privirile ? rîse la rîndul său Zhang.

— Dacă vreţi să vă veseliţi, sînt gata să vă slujesc drept călăuză, se oferi omul, cu faţa toată topită într-un zîmbet.

Zhang se hotărî să nu piardă prilejul.

— Care e preţiosul dumneavoastră nume şi prenume ? întrebă el.

— Pe mine mă cheamă You[1] Shou, şi porecla mea e Fluşturaticul. Locurile de aici îmi sînt binecunoscute. Dar dumneavoastră de unde sînteţi de fel şi cum vă numiţi, stimate domn ?

— Eu sînt din provincia Yunnan.

— Deci aşa, din Yunnan ! exclamă You.

— Stăpînul a primit anul acesta titlul de *gongsheng*, şi acum pleacă în capitală pentru examenele de la curte, se băgă în vorbă una dintre slugi.

— O, iertaţi-mă pentru lipsa mea de bună-cuviinţă. Pentru mine aceasta este o întîlnire fericită. Dacă nu aveţi nimic împotrivă, grăi el către Zhang, pot să vă însoţesc şi să iau asupră-mi sarcina de gazdă.

— Minunat ! Dar care dintre curtezane sînt cele mai pricepute ?

Fluşturaticul începu să le înşire pe degete :

— Liu Jin, Zhang Sai, Guo Shishi, Wang Diu'er, toate sînt încă tinerele, dar deja de meserie.

— Dar care e totuşi cea mai pricepută ?

— Cea mai pricepută ? Nici una dintre ele nu se poate

[1] Hieroglifa care marchează numele de familie al necunoscutului are şi ea sensul de ,vîntură-lume", „fluieră-vînt".

asemui cu Tang Xingge. Ea e cea mai gingaşă şi blîndă şi, totodată, cea mai focoasă. Înainte era foarte vestită, dar i-a cam trecut vremea. Are treizeci de ani bătuţi pe muchie. De altfel nici acum nu-i de lepădat.

— Nici eu nu sînt la prima tinereţe, şi fetişcanele nu-mi plac. Mai bine una mai în vîrstă.

— Ei, dacă-i aşa, să nu pierdem vremea, să ne ducem direct la ea.

Şi ei o porniră spre casa curtezanei Tang, care se grăbi să le iasă în întîmpinare.

Femeia îi plăcu lui Zhang de la prima vedere. Cu toate că nu mai era tînără, era încă foarte atrăgătoare şi se purta cu multă demnitate. După ce le servi ceaiul, ea se interesă de numele oaspetelui, şi You Fluşturaticul îl prezentă pe Zhang. El văzu că *gongsheng*-ul rămăsese mulţumit şi ceru de la slugile acestuia bani pentru a orîndui un ospăţ.

În acea seară You le ţinu tovărăşie la pahar. Lui Zhang Yin îi plăcuse întotdeauna să bea, iar acum, fiind într-o foarte bună dispoziţie şi, pe deasupra, departe de casă, îşi dădu frîu liber, golind potir după potir.

În ce-l priveşte pe You, acesta era în stare să dea gata un ulcior întreg. Dar nici curtezana nu se lăsă mai prejos. Doar era de meserie şi obişnuită cu băutura. Golea şi ea pocal după pocal, fără a se ameţi cîtuşi de puţin.

Ei jucară „jocul cu degetele[1], şi Tang Xingge cîştiga mereu. Aşa o ţinură într-un chef pînă la a treia strajă[2]. Apoi You plecă acasă, iar Zhang rămase la curtezană. Cît

[1] Joc de societate foarte popular în China : jucătorii numesc o cifră şi arată simultan cîteva degete. Cîştigă acela care ghiceşte suma degetelor arătate.

[2] Straja dintre orele 11—1 noaptea. În vechea Chină, în intervalul dintre orele 7 seara şi 5 dimineaţa, la fiecare două ceasuri se schimbau străjile. Schimbarea era anunţată prin lovituri de tobă sau de gong. Acest interval de două ore a început să fie denumit „strajă".

fu noaptea de lungă ea se arătă nespus de duioasă și drăgăstoasă, dovedindu-se a fi o ibovnică desăvîrșită. Zhang era de-a dreptul încîntat. Dimineața porunci slugilor să aducă toate lucrurile de la han în casa curtezanei.

Zhang rămase la ea cîteva zile, vreme în care cheltui o sumă frumușică. Farmecul și nurii lui Tang Xingge îl subjugară. Îl cuprinse patima și nicicum nu se îndura să se despartă de iubită. Numai că banii se topeau treptat și el se neliniști. „Am bani la mine taman cît îmi trebuie, nici o băncuță mai mult, și uite că nu pot să-mi fac și eu o plăcere : să fiu mai larg la mînă, își spuse el. Ce-ar fi să mă duc la Xindu după datorie ? Atunci, la întoarcere, o să mă scald în bani și o să-i pot face femeii toate gusturile."

Sfătuindu-se cu slugile, Zhang porunci să i se înhame calul. Era încredințat că se va putea întoarce în aceeași zi. De aceea îi și zise lui Tang Xingge :

— Am de luat de la Xindu o datorie și vreau să mă duc după ea. Drumul dus și întors durează doar jumătate de zi. Îmi iau banii și mă întorc numaidecît. Atunci o să ne putem veseli încă multă vreme.

— Dar de ce să nu rămîi aici și să trimiți slugile ?

— Nu, nu se poate, trebuie să mă duc eu însumi. Slugilor n-o să le dea.

— E vorba de mulți bani ?

— Peste cinci sute de *liang*.

— Da, e o sumă mult prea mare ca să-mi îngădui să te rețin. Numai că poate pleci și dus ai fost. Mă părăsești și mă dai uitării, iar eu o să te aștept în zadar.

— Ce tot vorbești ? Doar las totul la tine. Nu iau decît așternutul și cîteva daruri pentru cunoscutul meu de acolo. Să zicem că nu mă pot întoarce astăzi. În acest caz mai rămîn cel mult o zi-două. Dacă ești norocoasă, așteaptă-te la daruri bogate.

— Ei, asta nu contează, zîmbi curtezana. Cel mai de seamă lucru este să te întorci cît mai repede.

Și făcîndu-și jurăminte de credință, cei doi se despărțiră.

Cititorule ! Dacă în acea clipă s-ar fi găsit un om cu scaun la cap, i-ar fi spus lui Zhang cam așa : „Banii aceștia i-ai destinat mitei și înșelăciunii, i-ai dat de bunăvoie. De ce dară să te mai plîngi acum ? Doar știai că dacă încap pe mîna lui Yang, trebuie să-ți iei adio de la ei. Să-i ceri datoria este ca și cum ai încerca «să smulgi un os din gîtlejul tigrului», sau «să smulgi un colț din trompa elefantului». Și chiar de recapeți ce e al tău, oricum o să risipești banii pentru curtezană, iar curtezana este un sac fără fund. De ce dară să te mai frămînți în zadar ? Nu e oare mai bine să te împaci cu pierderea și să uiți de ea ?"

Iar dacă Zhang ar fi dat ascultare acestor vorbe înțelepte și s-ar fi răzgîndit, o mare fericire ar fi fost pentru el o asemenea hotărîre. Dar, din păcate, în acea clipă nu se afla lîngă el un bun sfătuitor, și chiar de-ar fi fost, probabil că ar fi vorbit la pereți.

Și astfel Zhang plecă, și iar în curînd se petrecu o întîmplare despre care se poate spune în asemenea versuri :

În cîmpia florilor de șofran,
Cu vrăjmășie viața i s-a luat.
Mișelul Yang primi cruntă pedeapsă,
În temnița adîncă a fost el aruncat.

Da, pe drept glăsuiesc stihurile :

Scroafa și oaia pe mîna măcelarului au încăput
Și pas cu pas se îndreaptă spre pieire.

Dar să-l lăsăm deocamdată pe Zhang Yin și să ne întoarcem la judecătorul Yang care, pierzîndu-și cinul, se întorsese în ținutul său de baștină. Înțelegînd că steaua sa de dregător a apus, își dădu frîu liber și deveni și mai samavolnic. Trăia în îndestulare și belșug, dar lăcomia lui nu cunoștea margini. Zile întregi chibzuia ce

să mai născocească pentru a-şi spori bogăţia şi de dragul avuţiei nu se dădea în lături de la nici o ticăloşie.

Yang avea un frate mai mic, care trăia şi el în îndestulare. Era un om la locul lui şi nu se amesteca în treburile altora, însă fărădelegile fratelui nu-i dădeau pace, şi, de cîte ori se întîlnea cu el, se străduia să-l povăţuiască de bine. Dar la toate astea, Yang de obicei răspundea aşa :

— Nu uita că te-ai căpătuit folosindu-te de puterea şi de înrîurirea mea. Ţi-ajunge cît ai adunat ! Şi de vreme ce te-ai pricopsit pe spinarea mea, măcar să taci ! Nu eşti tu acela care să-mi dai lecţii !

Înţelegînd că-şi bate gura de pomană şi cunoscînd cruzimea fratelui mai mare, Yang al Doilea[1] nu se îndoia că va veni o zi cînd acesta va încerca să pună stăpînire şi pe avutul lui. De aceea ţinea în casă nişte slujitori voinici şi era tot timpul cu ochii în patru. Dar într-o bună zi se îmbolnăvi şi nu se mai ridică din pat. Băieţelul său avea doar opt ani. Înainte de moarte, îşi chemă soţia şi băieţelul la căpătîi şi le spuse :

— Eu las în urma mea doar un singur fiu, sînge din sîngele meu. De frate-meu mai mare să vă păziţi. El se uită la avutul nostru precum tigrul la prada pe care se pregăteşte s-o înghită. Fiţi prevăzători ca să nu-i cădeţi în plasă. Altminteri n-am să-mi găsesc liniştea în mormînt.

Din ochi îi ţîşniră lacrimi, oftă prelung, şi cu aceasta trecu în lumea cealaltă.

După moartea lui, soţia şi slugile zăvorîră porţile şi se închiseră în casă. Se străduiau să iasă cît mai rar şi nu primeau pe nimeni. Lui Yang, văduva nu i se adresă nici pentru cel mai mic ajutor, nelăsîndu-i, după cum se spune, nici o crăpătură prin care ar fi putut să se strecoare.

[1] Nume care marchează ordinea naşterii unei persoane în familie şi care înlocuieşte adeseori prenumele.

„Familia răposatului e foarte bogată, îşi spunea Yang. De n-ar fi ţîngăul ăsta, totul mi-ar reveni mie. Ce-ar fi să mă descotorosesc de nepot ?“ Şi el aştepta un prilej prielnic ca să săvîrşească ticăloşia, însă ce era de făcut dacă în casa fratelui nu putea pătrunde, iar văduva şi băieţelul nu călcau pe la el ? „Ce-ar fi să-l otrăvesc ?“ îi trecu prin minte lui Yang, dar pe loc se răzgîndi : „Nu, nu e bine, toată lumea are să-şi dea seama că la mijloc e mîna mea. Totul e să nu mă pripesc, altminteri nu mă aleg cu nimic“. Şi deodată îi veni alt gînd : „Ce-ar fi să trimit nişte tîlhari să pătrundă în casă şi să-l răpună pe băiat ? Atunci am să-i duc pe toţi de nas, o să spun şi eu de ochii lumii cîteva vorbe de compătimire, iar toată vina o s-o arunc pe tîlhari. Cine-ar putea să mă bănuiască ? Dar poate că nici nu trebuie să-l ucidă pe băiat, ci numai să-i jefuiască, şi chiar dacă le ia pînă la ultimul capăt de aţă, tot e bine.“

Yang întreţinea de mult vreo treizeci de tîlhari fioroşi. Aceştia locuiau într-o fermă îndepărtată şi erau tot timpul la dispoziţia stăpînului, iar lucrurile de pradă le împărţeau cu el pe din două. Şi dacă se întîmpla s-o păţească, Yang le sărea în ajutor şi îi lua sub aripa lui ocrotitoare.

Autorităţile îi ştiau fărădelegile, dar toţi se temeau de puterea fostului judecător şi nimeni nu avea curajul să-l înfrunte. Se găseau, desigur, şi unii oameni indignaţi din cale-afară de faptele lui Yang. Ei spuneau în auzul tuturor că lucrurile de furat sînt duse la fermă şi că stăpînul îşi primeşte partea sa. Yang era însă atît de obişnuit să rămînă nepedepsit, încît pur şi simplu nu lua în seamă aceste vorbe. Acum plănuia cum să înhaţe şi avutul răposatului său frate. Dar slugile văduvei vegheau zi şi noapte asupra casei, iar în curte alergau o mulţime de cîini de pază, răi ca nişte lupi. Nu o dată a încercat el să pătrundă în casa fratelui mai mic, dar de fiecare dată i se puneau în cale oprelişti de netrecut.

Odată, tocmai cînd se gîndea cu năduf că nu-şi poate atinge ţinta, portarul îi înmînă o carte de vizită pe care sta scris: „*Gongsheng*-ul Zhang Yin, care a slujit în subordinea domniei-voastre la Yunnan, vi se pleacă cu respect". Yang se posomorî. „Eu am primit de la el mită, cinci sute de *liang*, îşi aminti, dar treaba n-am dus-o la bun sfîrşit. Doar chiar atunci am fost scos din slujbă şi am părăsit Yunnan-ul, întorcîndu-mă aici, în ţinutul de baştină. Desigur, trebuia să mă aştept ca acest Zhang să-mi ceară înapoi banii. Nu mi-aş fi putut închipui însă că va veni el însuşi la mine. Drept ar fi să-i înapoiez mita de vreme ce nu mi-am ţinut făgăduiala, dar oare trebuie să verşi ceea ce ai înghiţit deja? Şi dacă nu-i dau? Nu, nu se poate. Cum-necum, e om cu carte, e destul de isteţ ca să poată fi dus de nas. El nu se va da în lături de la nimic pînă nu va recăpăta ce-i al lui. S-ar putea să mă şi dea în judecată, fără să-i pese că în felul acesta îşi pătează bunul renume. Dar cine are să-i dea dreptate? Doar corb la corb nu-şi scoate ochii. Oricum e bine să-l primesc cu respect. Poate că va avea destul tact ca să nu pomenească despre această istorie. Atunci am să-i dau cu mărinimie bani de drum şi am să-i fac vînt. Dar dacă va începe să stăruie, asta e altă treabă".

Judecînd astfel, Yang ieşi din cabinet.

— Poftiţi-l pe domnul *gongsheng*, porunci el.

Zhang Yin îşi puse în orînduială hainele şi i se înfăţişă stăpînului casei. Gîndindu-se că în faţa sa se află fostul său şef, Zhang îi făcu o plecăciune pînă la pămînt şi îi întinse darul. Yang primi cadoul. Apoi se aşezară la masă şi gazda îl servi pe oaspete cu ceai. Discuţia o începu Yang:

— Cînd am slujit în provincia dumneavoastră, am săvîrşit multe greşeli şi iată că am fost scos din slujbă şi a trebuit să mă întorc în ţinutul natal. De atunci n-am izbutit să mă mai reped pe la Yunnan, iar acum, la întîlnirea cu dumneavoastră, nu mă simt în largul meu. Îmi este chiar ruşine.

— O, nu, domnule Yang, domnia-voastră aţi fost din cale-afară de cinstit şi drept, v-aţi purtat cu demnitate şi v-aţi susţinut cu tărie părerile în faţa superiorilor. Tocmai de aceea v-au scos din slujbă. Pînă în ziua de azi, în locurile noastre, toţi îşi amintesc cu respect de binefacerile dumneavoastră.

— O, dar o asemenea laudă mă şi sperie! exclamă Yang şi, încrucişîndu-şi mîinile pe piept, în semn de mulţumire, adăugă: vă felicit pentru reuşita la examenele de la judeţ. Vă aşteaptă o carieră strălucită.

— Acesta nu-i meritul meu, pur şi simplu mi-a venit rîndul.

— Dar încotro vă îndreptaţi? Şi unde aţi tras?

— Mă duc în capitală pentru examene. În drum am nimerit în provincia dumneavoastră şi am hotărît să trec pe aici ca să mă împărtăşesc şi eu din lumina pe care o răspîndiţi.

— Deci aţi străbătut de la Chengdu cale de cincizeci de *li* anume pentru a mă vizita. Asta dovedeşte cu prisosinţă că nu m-aţi dat uitării pe mine, un bătrînel neajutorat.

Încredinţîndu-se că Yang evită discuţia despre bani, Zhang Yin se încumetă s-o înceapă el însuşi.

— Pe vremuri am avut o treabă de familie şi v-am făcut nişte daruri, cu rugămintea să mi-o rezolvaţi. Dar, după cum se ştie, nimic din ce a fost plănuit nu s-a împlinit. Curînd domnia-voastră aţi plecat în capitală şi, direct de acolo, pe plaiul natal. Eu n-aş cuteza să vă deranjez dacă în drum spre capitală nu m-aş afla la strîmtoare. Vă rog, dară, cu plecăciune să-mi înapoiaţi bunurile, ajutîndu-mă astfel să-mi continui călătoria. Pentru aceasta am şi venit la dumneavoastră.

Auzindu-i vorbele, Yang se schimbă la faţă.

— În provincia dumneavoastră eu am trăit ca vai de lume, n-am avut nici după ce bea apă, iar acum îmi vorbiţi despre nu ştiu ce mită murdară. Asta e o clevetire neruşinată ! Hotărît lucru, pe dumneavoastră, stimate domn, v-a înşelat vreun ticălos !

Zhang Yiu înţelese că Yang îşi calcă pe cuget şi că vrea să-şi însuşească banii lui. De-ar fi fost mai înţelept, ar fi lăsat-o baltă, dar ştim ce fire avea. Pierzîndu-şi cumpătul, strigă :

— Doar eu cu mîinile mele v-am dat banii la *Yamen*, am şi chitanţa ! Cum puteţi tăgădui ? !

Auzind de chitanţă, Yang schimbă tonul. Indignarea sa se prefăcu într-o amabilitate nefirească.

— Ah, scuzaţi-mă, scuzaţi-mă, pur şi simplu am uitat. Dar, vedeţi dumneavoastră, fratele soţiei mele se pregătea să se ducă la locul numirii şi a trebuit să-l ajut cu bani de drum. Şi cum chimirul meu era gol, n-am avut încotro : a trebuit să intru în banii dumneavoastră. Apoi dintr-o dată au început neplăcerile, am fost scos din slujbă şi nu am izbutit să duc la bun sfîrşit treaba începută. Desigur că sînt obligat să vă înapoiez aceşti bani. Ce-i drept e drept, de cheltuit i-a cheltuit cumnatul, dar e de datoria mea să vă despăgubesc. Tot ce vă rog este să aveţi puţină răbdare. Mai aşteptaţi o zi-două şi voi găsi eu o soluţie.

După aceste asigurări, Zhang se mai linişti întrucîtva, însă Yang nu pomenise de potir şi de podoabele de cap, şi pe Zhang începu să-l chinuie gîndul că va trebui să-şi ia adio de la ele.

— În afară de bani au mai fost şi nişte obiecte de preţ de familie. Eu vă rog să mi le înapoiaţi intacte şi nevătămate, spuse el.

— Ah, care va să zică obiecte de preţ de familie ! rosti Yang cu un zîmbet de gheaţă. Cum de v-aţi despărţit de ele cu atîta nechibzuinţă ? ! Dar fiţi pe pace,

rezolvăm noi totul mîine. Deocamdată faceţi-mi cinstea de a lua masa cu mine.

Şi cu aceste vorbe, Yang se ridică şi îl rugă pe oaspete să aştepte puţin în cabinet pînă cînd va da dispoziţii în legătură cu masa.

Cînd Zhang ieşi, Yang căzu pe gînduri. Mai întîi, cînd tăgăduise că ar fi primit ceva de la Zhang, îşi făcuse socoteala că acesta va înţelege unde bate şi că nu va stărui. În acest caz, ar fi orînduit un ospăţ bogat de rămas bun, i-ar fi dat lui Zhang bani de drum şi în acest fel ar fi putut să se despartă în pace. Dar el nu şi-a închipuit că Zhang avea să se arate atît de înverşunat, să cuteze a-i vorbi pe un ton tăios, arătîndu-i astfel lipsă de respect. Şi cu toate acestea, jumătate din datorie Yang ar fi consimţit să i-o restituie, numai ca să-i astupe botul nesăţios. Dar în ce priveşte potirul de aur şi podoabele de cap, Yang le îndrăgise peste măsură, adesea le privea cu nesaţ şi nu o dată se lăudase cu ele în faţa rudelor. Ce părere aveţi ? S-ar fi îndurat el oare să se despartă de aceste comori ? Dar iată că Zhang îi spusese deschis că le vrea înapoi.

Fostul judecător cumpăni în fel şi chip, şi în mintea lui încolţi un gînd rău. Deodată, hotărîndu-se, exclamă pentru sine : „Dacă am început, nu mă pot opri la jumătatea drumului. El este din Yunnan, iar la noi e doar în trecere. Să termin cu el, şi nimeni nu are să prindă de veste. Lucrul cel mai de seamă este să nu se găsească leşul !“

Şi el porunci slujitorilor ca în acea seară, după ospăţ, tîlharii să-i aştepte dispoziţiile. Dînd această poruncă, îl pofti pe Zhang Yin la masă. În timpul ospăţului, gazda se arătă deosebit de primitoare cu musafirul. Vorbiră multe şi mărunte, discutară despre noutăţile de la curte. Un chipeş băietan-servitor le umplea tot timpul pocalele. Văzînd cît de amabilă e gazda, Zhang nu se sfii şi bău după pofta inimii. Se gîndea că dacă Yang îi arată o ase-

menea bunăvoință, fără doar și poate îi va restitui banii și lucrurile de preț. Luîndu-i-se o piatră de pe inimă, el bău și bău, și în curînd se făcu criță. Iar băietanul continua să-i toarne vin și se opri doar atunci cînd Zhang Yin nu mai știa pe ce lume se află.

— Oamenii lui Zhang au băut vin ? își întrebă Yang slujitorii.

Reieși că slujitorii se așezaseră pe rînd lîngă oaspeți și avuseseră grijă ca acestora să nu le rămînă nici o clipă cănile goale. Slugile lui Zhang, dînd de vin bun și de bucate alese, erau să-și iasă din minți de bucurie. Fără a sta mult pe gînduri, se aruncară cu lăcomie asupra mîncării și turnară atîta în ei, pînă li se încețoșară privirile. Își zgîiau ochii, nemairecunoscînd pe nimeni din jur. Slujitorii lui Yang îi raportară despre aceasta stăpînului lor.

— Duceți-i pe toți pe cîmpia florilor de șofran și terminați cu ei ! porunci Yang.

Yang avea o fermă unde, pe o imensă cîmpie ce se întindea pe mai bine de o mie de *mu*[1], creșteau flori de șofran. În fiecare an vînzarea florilor îi aducea un venit de opt pînă la nouă sute de *liang* în aur. La marginea cîmpiei se înălțau mai multe clădiri ce slujeau drept adăpost tîlharilor. Tocmai acolo poruncise Yang să fie duși Zhang și slugile lui. Cei cinci erau cu toții atît de beți, încît, de cum văzură așternutul, se prăbușiră ca secerați și începură să sforăie asurzitor. Pe dată se auziră lovituri de gong și se iviră cîțiva tîlhari fioroși, înarmați cu topoare, mari cunoscători ai meseriei lor. Chiar dacă fiecare din cei cinci ar fi avut trei capete și șase mîini, tot le-ar fi venit de hac cît ai zice pește. Ce să mai spunem de Zhang și de slugile lui neghioabe, care aveau doar cîte un singur cap ! Ucigașii săpară o groapă într-un

[1] Unitate de măsură pentru suprafețe, egală cu 0,16 hectare.

colț îndepărtat al cîmpiei, aruncară în ea leșurile și o astupară cu pămînt.

Iată deci unde ajunsese Zhang, el care, din prostie, visase să ia înapoi datoria și să se întoarcă la Chengdu, la iubita-i curtezană ! De unde să știe că o să dea peste un criminal cu inimă de lup și că o să piară de o moarte năprasnică ? !

Pe drept cuvînt :

Nu bănuia că dintr-o dată, crud ;
Al vieții fir îi va fi întrerupt.
Dorea doar ca prin daruri preabogate
Să copleșească fata, să-i arate
Astfel cum mult îi prețuiește nurii.
N-auzea tainic cum vestesc lemurii,
Căci, vai, cu cine noaptea-și va petrece ?
Nu-i casă de plăceri Izvorul Galben[1]*,*
Nu-s calde dezmierdări, ci moartea rece.

Trecuse mai bine de un an de cînd Zhang plecase de acasă, și ai săi nu primiseră de la el nici o veste. Fiii lui îi întrebară pe toți cei veniți din capitală, dar nimeni nu-l văzuse pe tatăl lor și nu știa nimic despre el. Intrînd la bănuieli, hotărîră să plece în provincia Sichuan.

— Provincia noastră Yunnan se află la un capăt de țară. Nu e de mirare că veștile din capitală nu ajung aici. Ce-ar fi să plecăm la Sichuan ? Acolo e o legătură permanentă cu Beijing-ul, propuse cel mai mare.

Frații luară bani de drum și se îndreptară spre Chengdu. Ajunși acolo, traseră la un han. A doua zi începură să colinde străzile în nădejdea că vor întîlni vreun cunoscut, dar speranța nu li se împlini. Așa trecură vreo zece zile și frații începură să se plictisească. Atunci unul dintre ei spuse :

[1] Lumea de apoi.

— La Chengdu sînt o mulţime de curtezane vestite. Ce-ar fi să ne alegem cîte una ca să ne mai veselim şi noi niţel ?

Tinerii se descurcară fără ajutorul trîntorilor din localitate care o făceau pe mijlocitorii. Îşi găsiră singuri două prietene — pe Tong Xiaowu şi Gu Adu — şi le aduseră la han. Trecură cîteva zile în chefuri şi plăceri. Fraţii uitaseră cu desăvîrşire de tatăl lor.

Dar iată că fratelui mai mare îi trecu prin minte să le facă vînt prietenelor şi să-şi caute altele. Ştiind că tinerii sînt din Yunnan, fetişcanele începură să-şi rîdă de ei :

— Se spune că celor din Yunnan le plac numai bătrîioarele. Pesemne că de asta v-aţi plictisit atît de repede de noi. Sîntem împreună doar de cîteva zile, iar voi vă şi gîndiţi ca nişte fluşturatici să mergeţi la altele.

— De unde aţi mai scos-o că celor din Yunnan le plac bătrîioarele ? se mirară fraţii.

— Am auzit de la unchiul You, răspunse Tong Xiaowu. Cu un an în urmă a fost aici în trecere un oarecare domn din Yunnan. El l-a rugat pe unchiaşul You să-i caute o curtezană, dar una mai vîrstnică. Unchiul l-a dus la Tang Xingge, iar ea se potriveşte taman să ne fie mamă. Omul ăsta s-a înflăcărat atît de tare, că nu mai ştia cu ce daruri s-o copleşească. O grămadă de arginţi a cheltuit pentru ea. Apoi a plecat. A spus că cică se duce după o sumă mare de bani şi i-a făgăduit că se întoarce. Dar dus a fost. Iată de ce socotim că celor din Yunnan le plac bătrîioarele.

— Şi cum arăta cel din Yunnan ? Poate că-i ştiţi şi numele ? întrebară fraţii.

— Ce ne interesează pe noi cum îl chema ? rîseră fetele şi bătură din palme. O fi fost Zhang[1] sau Li[2], pentru noi e totuna. De altfel nu l-am văzut niciodată.

[1, 2] Două dintre cele mai comune nume de familie la chinezi.

Întîmplarea ne-a povestit-o unchiul You, iar noi pur şi simplu am vrut să facem haz pe socoteala voastră.

— Dar cine e acest unchi You şi unde locuieşte ? Asta de bună seamă că ştiţi.

Fetele bătură din nou din palme :

— Ca să vezi ! Umblă pe la curtezane şi nu-l cunosc pe unchiaşul You !

La întrebările stăruitoare ale fraţilor, Tong Xiaowu spuse :

— O ! Unchiul You e un om umblat prin lume. Cine nu-l cunoaşte ? ! Numai că e foarte ocupat şi tare greu de găsit. Dar dacă vreţi să aflaţi despre consăteanul vostru, duceţi-vă direct la Tang Xingge.

— Aveţi dreptate, se învoiră fraţii.

Mezinul rămase cu cele două fetişcane, iar cel mare porni în căutarea curtezanei.

Trecuse mai bine de un an de cînd Zhang Yin se despărţise de Tang Xingge. El spusese că pleacă la o depărtare de numai cincizeci de *li* şi că se întoarce în cel mai scurt timp. Dar se scursese atîta vreme, şi de la el nici o veste. Hainele şi celelalte lucruri le lăsase la curtezană, iar pînă acum nu venise nimeni după ele. E drept, pe Tang Xingge aceasta nu a neliniştit-o prea mult.

În acea zi, neivindu-se nici un oaspete, curtezana porunci slujnicei să încuie uşa, se băgă în aşternut şi adormi. Atunci i se arătă în vis Zhang. Se făcea că intră în casă şi spune : „Iată-mă ! M-am întors cu banii". Şi tocmai cînd dădură să se încline unul în faţa celuilalt şi să facă schimb de saluturi, se auzi un ciocănit puternic în uşă. Tang se trezi speriată. „De ce oare aşa, dintr-o dată, am avut un asemenea vis ? Doar nici măcar nu mă gîndeam la acest om. Se prea poate că a venit cineva cu o scrisoare de la el după lucruri", îşi zise ea. Bătaia în uşă se repetă. Tang Xingge îşi puse rochia în rînduială şi porunci slujitoarei să deschidă.

— Ne vizitează un oaspete ! strigă slujnica.

De cum Zhang cel mare trecu pragul, curtezana își spuse cu uimire : „Leit domnul Zhang ! Cum se face însă că a întinerit atît de mult ? ! Îl pofti pe vizitator în odaia de oaspeți și se interesă de unde e de fel și cum îl cheamă. Auzind că se numește Zhang și că e din provincia Yunnan, i se păru pur și simplu de necrezut. Dar să înceapă cu întrebările îi era peste mînă.

— Îngăduiți-mi să vă întreb un lucru, începu tînărul. Mi s-a spus că anul trecut a fost la dumneavoastră un domn din Yunnan. N-ați putea să-i descrieți înfățișarea și să-mi spuneți numele lui ?

— Cum să nu ? Era un om între două vîrste și îl chema Zhang. A spus că este *gongsheng* și că se îndreaptă spre capitală pentru examenele de la curte. Aici a fost în trecere, a stat doar cîteva zile și apoi a plecat la Xindu după o datorie. Zicea că pînă acolo e cale doar de jumătate de zi și că se întoarce repede. Dar de ce nu s-a întors, asta nu știu.

— Cîți însoțitori avea ?

— Cu el erau patru slugi.

Tînărul se încredință că e vorba de tatăl său.

— Poate că a plecat în capitală și de aceea nu s-a mai înapoiat, zise el.

— Ei, cum se poate ? Doar și hainele, și celelalte lucruri le-a lăsat la mine, urmînd să vină după ele, iar apoi să-și continue drumul.

— În acest caz de ce oare nu s-o fi întors ? Să-și fi schimbat planul și să fi rămas la Xindu ?

— Pesemne că treaba cu datoria îl reține acolo. Dar dacă lucrurile stau așa, ar fi scris o scrisoare sau ar fi trimis aici vreo slugă. Or el a dispărut fără urmă ! Nu, nu știu nici eu ce să mai cred.

— Spuneați că a plecat la Xindu după o datorie. Despre ce fel de datorie era vorba ?

— El pomenise despre cinci sute de *liang* și despre niște obiecte de preț. Însă cine era datornicul, asta nu știu.

— Care va să zică așa ! exclamă tînărul. Trebuie deci căutat la Xindu.

— În ce fel de legături de rudenie vă aflați cu el și de ce vreți să-l căutați ? vru să afle curtezana.

— Nu vă voi ascunde, este tatăl meu.

— O, iertați-mă pentru necuviință. Deci sînteți din aceeași familie ! Atunci nu e de mirare că semănați așa de bine, rîse Tang și îi porunci slujnicei să pună masa.

— Iertați-mă, nu pot, spuse Zhang ca răspuns la invitația de a rămîne la masă. Mă așteaptă fratele. Dar cutez să vă întreb : tot ce mi-ați spus e adevărat ?

— Desigur, e adevărul gol-goluț ! Doar la mine se mai află lucrurile lui. Aruncați o privire. Poate că le recunoașteți.

Ea îl duse pe tînăr într-una din odăile interioare și îi arătă lucrurile. Zhang le recunoscu pe dată.

— Să zăbovesc nu se poate, zise el, făcîndu-i în grabă o plecăciune gazdei. Chiar în noaptea asta plec cu fratele meu la Xindu să-l căutăm pe tata. O să ne revedem după ce-l găsim.

Cu o prefăcută bunăvoință, Tang Xingge îi propuse din nou oaspetelui să rămînă, și cum el refuză, îl conduse pînă la porți.

Tînărul alergă într-un suflet la han și, de cum își văzu fratele, strigă :

— Am aflat totul ! Anul trecut tata a stat într-adevăr la Tang Xingge.

Judecînd însă după vorbele ei, nu a ajuns în capitală.

— Atunci, unde o fi ? se miră mezinul.

— Aici, la Sichuan, în orașul Xindu. Trebuie să ne ducem acolo fără zăbavă, ca să dăm de urmele lui.

— Dar ce căuta el la Xindu ?

— Curtezana zicea că a plecat după o datorie de cinci sute de *liang*. Fără doar şi poate că s-a dus la Yang Turbatu.

— A luat înapoi datoria sau n-a luat-o, oricum trebuia să se fi întors. Doar urma să plece în capitală. Cum de se mai afla încă la Xindu ?!

— Da, numai că lucrurile lui au rămas la Tang Xingge. Le-am şi văzut. Nu putea să plece la Beijing fără lucruri. Treaba e limpede, tata a rămas la Xindu. Să mergem acolo cît mai repede. Nu-i drum lung. La Xindu o să încercăm să-i dăm de urmă şi să aflăm ce s-a întîmplat cu el.

Fraţii le plătiră curtezanelor şi, despărţindu-se de ele, o porniră spre Xindu.

Ajunşi în oraş, se opriră la un birt. Stăpînul birtului îşi dădu seama că ei nu sînt de prin partea locului, şi întrebă :

— De unde sînteţi de fel, stimaţi oaspeţi ?

— Din Yunnan. Am venit aici să căutăm pe cineva.

— Deci din Yunnan şi căutaţi un om. Nu cumva pe acela care a venit să ia înapoi mita ?

— Ce tot vorbiţi ! se speriară fraţii.

— Ei, glumesc şi eu aşa, îi linişti birtaşul.

Fraţii se aşezară la o masă. După puţin, cel mai în vîrstă îl întrebă pe stăpîn :

— În oraşul dumneavoastră se află un judecător pe nume Yang. Unde locuieşte ?

— Cu omul ăsta e mai bine să nu ai a face, zise birtaşul, şi chiar scoase limba de frică. Voi sînteţi de departe. Nu cred să aveţi cu el vreo treabă însemnată. Şi dacă nu aveţi, e mai bine să nici nu întrebaţi de el.

— De ce să nu întrebăm ? Şi de ce vă temeţi atît de tare de el ?

— Yang tîrăşte pe oricine la judecată şi e vai şi amar de acela. Şi asta n-ar fi încă nimic. Mai rău e că trimite tîlhari ca să te jefuiască. Iar dacă cineva, mai cu

seamă dintre cei ce vin de departe, i se pune de-a curmezişul, nu stă mult pe gînduri : îl termină ! Asta e !

— În vremuri de pace să ucizi oameni fără să plăteşti cu capul !

— Dar cine se plînge ? Iată, de pildă, anul trecut a venit la el un oarecare din Yunnan, însoţit de patru slugi. Se spune că acesta i-ar fi cerut înapoi lui Yang mita pe care i-o dăduse pe cînd judele mai era încă în slujbă. Noaptea Yang i-a răpus pe toţi. Iată însă că pînă acum nimeni nu s-a plîns la stăpînire. Şi voi mai vorbiţi de pedeapsă !

Cînd fraţii auziră acestea se speriară atît de tare, încît avură simţămîntul că sufletul li se desparte de trup. Se uitau unul la celălalt fără a fi în stare să rostească nici un cuvinţel. Trecu multă vreme pînă cînd unul dintre ei, tremurînd tot, se încumetă să deschidă gura.

— Jupîne, cum îl chema pe acel om ? Nu cumva ştiţi ?

— De unde să ştiu ? La mine vine însă adesea Laosan, administratorul acestui Yang. E un om cinstit şi drept. Şi iată că, la un păhărel, îmi povesteşte despre diferitele ticăloşii ale stăpînului său. De-ai fi fost orice altceva, mai treacă-meargă, dar omorul celor cinci din Yunnan întrece orice măsură. Desigur, de îndată au început să umble zvonuri şi toată lumea a aflat. La început nu mi-a venit să cred, dar Laosan a spus că ăsta-i adevărul. Sărmanii ! Au pierit atît de crunt, şi nici măcar rudele nu ştiu despre moartea lor. Şi apoi, luîndu-şi seama : Ei, am îndrugat şi eu vrute şi nevrute, aşa, fiindcă aţi întrebat unde locuieşte Yang. Nu luaţi în seamă flecăreala mea. Aduceţi-vă aminte de zicala : „Fiecare să-şi vadă de măturatul zăpezii de pe pragul casei sale".

O cruntă durere îi cuprinse pe fraţi cînd aflară despre pieirea părintelui lor. Ca să-şi strige jalea în auzul tuturor, nu îndrăzneau, aşa încît abia cînd rămaseră în

doi își dădură frîu liber lacrimilor. Toată noaptea nu au putut să închidă un ochi. Dimineața au pornit prin oraș dorind să afle amănunte. În multe locuri au iscodit ei, și peste tot li s-a spus același lucru. Frații se prăpădeau de durere, nu alta. Ar fi vrut să înceapă cercetările, dar se temeau să nu cadă în plasa lui Yang. De la autoritățile locale nu era nimic de sperat. Ce-i putea face ocîrmuirea din Xindu atotputernicului Yang ? După multe chibzuințe, frații hotărîră să se întoarcă la Chengdu. Îi povestiră totul lui Tang Xingge, pe care o podidiră chiar lacrimile.

— Dați-l în judecată ! îi îndemnă ea.

— Neapărat ! Așa o să și facem ! spuseră într-un singur glas frații.

Tocmai în acel timp se afla la Chengdu, domnul Shi, șeful Camerei penale din provincia Sichuan. Frații luară de la curtezană lucrurile părintelui lor și printre ele găsiră o hîrtie, în care sta scris că *gongsheng*-ul Zhang se îndrepta spre capitală pentru examene. Hîrtia putea fi folositoare, și frații o atașară la jalbă. Iar jalba pe care o înaintară domnului Shi suna așa : „Jalbă din partea *xiucai*-lor Zhang Zhen și Zhang Jun, în pricina uciderii a cinci oameni.

Părintele nostru, care avea titlul științific de *gongsheng*, a plecat la Xindu, la dregătorul în retragere Yang, după o datorie și a dispărut fără urme. Noi ne-am dus acolo ca să dăm de urmele lui și, făcînd cercetări, am aflat că răufăcătorul Yang l-a ucis din pricina datoriei sus-amintite, și, odată cu el, și pe cei patru slujitori care-l însoțeau. Despre acest omor se vorbește peste tot cu groază, și mulți din Xindu pot întări spusele noastre. Cadavrele nu au fost descoperite. Este o crimă strigătoare la cer, o nedreptate cutremurătoare. Noi ne adresăm cu rugămintea ca vinovatul să plătească cu capul pentru crimele sale.

Semnat : Zhang Zhen din Yunnan, *xiucai*".

Șeful Camerei penale citi jalba. De mult auzise el de fărădelegile lui Yang și de mult ordonase să se facă o anchetă ca să smulgă răul din rădăcină și să-i scape pe localnici de această pacoste. Shi era însă legat de mîini și de picioare : pe de o parte, Yang avea titlul de *jinshi*, iar pe de altă parte, pînă atunci nimeni nu înaintase vreo plîngere împotriva lui, așa încît nu avea nici un temei să se lege de el. Acum, primind jalba celor doi *xiucai*, nu se îndoia nici o clipă că omorul a fost săvîrșit, dar, neavînd dovezi, deocamdată nu putea întreprinde nimic. Chemîndu-i la el pe frați și rămînînd singur cu ei, le spuse :

— Ceea ce scrieți voi nu este o noutate pentru mine. Nelegiuirile acestui om au întrecut orice măsură. Nu este însă ușor de dat în vileag. Iar voi nu rămîneți aici nici o clipă ! Întoarceți-vă acasă ! Nu de alta, dar, dacă află, nu se va da în lături de la nimic și vă va ucide și pe voi. De îndată ce vom lămuri totul în amănunțime, vom trimite o hîrtie cîrmuitorului județului Xindu, pe temeiul căreia îl va aresta pe criminal, și atunci vă vom chema. Băgați însă de seamă : pînă atunci nici o vorbă nimănui !

Cu aceste spuse, domnul Shi împături hîrtia și o puse în mînecă. Frații i se închinară adînc, îi mulțumiră și plecară. Ei făcură întocmai cum îi povățuise : își strînseră de îndată lucrurile, și, fără a zăbovi, o porniră spre casă pentru ca să se pună la adăpost și să aștepte în siguranță veștile.

Domnul Shi îi chemă la el pe șefii celor două Camere județene. După convorbire, îl reținu pe șeful Camerei penale, Xie. Scoțînd din mînecă jalba, i-o întinse acestuia.

— Mai sînt pe lume asemenea oameni ! începu Shi cînd Xie luă cunoștință de conținutul hîrtiei. De mult sîntem pe urmele lui, dar acum s-a făcut o plîngere și Camera dumneavoastră trebuie să cerceteze pricina cu cea mai mare străşnicie.

— Da, inima lui e rea ca a bufniței, iar la nărav seamănă cu un șacal. Ca să-i răbdăm samavolniciile nu se poate nicicum, spuse Xie.

— Se zice că are o mulțime de slugi și, în afară de aceasta, întreține o bandă de tîlhari. Dacă se acționează în pripă, fără nici un fel de dovezi la mînă, teamă mi-e că totul are să se întoarcă împotriva noastră. Este neapărat necesară cea mai mare prudență.

— Bizuiți-vă pe mine, îl asigură Xie ascunzînd hîrtia în mînecă și, înclinîndu-se, ieși.

Trebuie spus că Xie era un om extrem de capabil, iar acum se hotărî să folosească toate mijloacele pentru a îndeplini însărcinarea pe care i-o dăduse șeful. În subordinea sa se aflau doi dregători deosebit de ageri la minte și descurcăreți : Shi Ying și Wei Neng. Xie recurgea adesea la serviciile lor fiindcă îl înțelegeau de la primele cuvinte. Întors la *Yamen*, îi chemă de îndată pe amîndoi în cabinetul său.

— Am pentru voi o însărcinare secretă, le spuse el.

Dregătorii îi făcură o plecăciune adîncă.

— Poruncă, domnule șef ! Dispuneți de noi după cum vreți. Doar știți că, dacă e nevoie, pentru dumneavoastră sărim și în apă și în foc.

Șeful Camerei penale județene scoase din mînecă jalba și le-o întinse dregătorilor.

— Domnul Shi dorește ca noi să facem o anchetă în această pricină, zise Xie punînd degetul pe numele lui Yang. Vinovatul nu poate fi arestat pînă cînd nu sîntem în posesia probelor materiale : cadavrele celor cinci victime. Trebuie să aflăm neapărat unde sînt îngropate. Băgați de seamă : acest Yang este foarte hain și viclean. N-are să vă fie ușor. Dacă află că sîntem pe urmele lui, nu numai că nu izbutim să-l dovedim, ci, dimpotrivă, ne alegem cu ponoase.

— Da, răul pe care îl seamănă acest om se revarsă asupra întregului ținut, spuse unul dintre dregători.

Dacă simte că e pus sub urmărire, fără îndoială își va lua de îndată toate măsurile. Cu treaba asta nu e de glumit. Dacă la Xindu sosesc dregători de la ocîrmuire, intră la bănuieli și totul se duce de rîpă. Iată de ce nu ne rămîne altă cale decît să ne deghizăm, să ne dăm drept alții. În acest fel vom putea purcede pe ocolite la cercetări și vom lămuri lucrurile în amănunțime.

— Da, aveți dreptate, încuviință Xie. Chibzuiți cît mai repede un plan de acțiune și plecați acolo.

Dregătorii începură să se sfătuiască între ei. Se auziră exclamații : „Uite, așa trebuie... !" „Nu, iată cum... !"

În cele din urmă îi raportară șefului :

— Planul e gata, numai că nu știm dacă are să reușească sau nu.

— Spuneți, dară.

— La Xindu se cultivă flori de șofran. Noi știm că Yang are o mare cîmpie cu asemenea flori, care îi aduc anual un venit de o mie de *liang* în aur. Ne travestim și ne dăm drept negustori de flori. Fără îndoială că în acest fel vom putea intra în legătură cu oamenii lui Yang. Trecem pe la ei mai des, legăm prieteșug cu dînșii și, fără să trezim bănuieli, îi tragem de limbă și aflăm tot ce ne trebuie. Numai că pentru asta e nevoie de timp.

— Planul e foarte bun. Nu vă cruțați puterile, și atunci, nu numai că o să creșteți în ochii mei, dar îl voi ruga pe domnul Shi să vă ridice în rang.

— Ei, cum o să cutezăm să nu ne dăm toată strădania dacă ne învredniciți cu atîta bunăvoință ! exclamară dregătorii.

Și făcînd o plecăciune adîncă, ieșiră din cabinet.

Shi Ying și Wei Neng erau amîndoi familiști și sperau la o avansare. Nu e de mirare că primind această sarcină de la mai-marele lor, nu se gîndeau la nimic altceva decît s-o aducă la îndeplinire. Punîndu-și straie de negustori și luînd cu ei mai bine de o sută de *liang* de argint, cei doi plecară la Xindu și se dădură drept

cumpărători de flori de șofran. Ei se interesară de la orășeni și aflară că de flori se ocupă administratorul Ji Laosan, un om cinstit și drept, care nu încărca la preț, așa încît toți cumpărătorii îl preferau pe el. În ce-l privește pe Yang, din pricina lăcomiei sale, nici măcar dracul nu s-ar fi încumetat să-i treacă pragul.

Și astfel Shi Ying și Wei Neng se duseră mai întîi la Ji Laosan, îi făcură daruri și îl înștiințară despre scopul venirii lor. Administratorul puse pe masă vin pentru a-i cinsti cum se cuvine pe oaspeți. Era plin de bunăvoință și toată fața îi era înseninată de un zîmbet. Ca vechi slujitori la ocîrmuire, cei doi dregători se pricepeau de minune la oameni. Ei își dădură imediat seama că Ji le poate fi de folos și hotărîră să și-l apropie. Aidoma unei pețitoare, îl învăluiră în vorbe mieroase și în cele din urmă dobîndiră ceea ce voiau.

— Frate Shi ! i se adresă Wei Neng. Noi sîntem aici pentru prima oară și nu cunoaștem pe nimeni. Doar încă din vechime se spune : „Omul tînjește după un prieten, precum pasărea după codru". Dar un astfel de prieten cum am găsit aici, în casa preacinstitei noastre gazde, se găsește foarte greu pe lumea asta. Ce-ar fi să ne cercetăm zodiacurile și să ne legăm frați de cruce ?

— Grozavă idee ! exclamă Shi Ying. Numai că deabia ne-am cunoscut și n-am încheiat încă tîrgul. Oamenii ar putea să creadă că vrem să ne înfrățim de dragul cîștigului. De aceea, să mai amînăm. S-o facem după ce o să batem palma. Nici atunci nu va fi prea tîrziu.

— Vă sînt foarte recunoscător că vă coborîți la un om atît de umil ca mine, zise Ji. Aveți dreptate. Să așteptăm pînă mîine. Vedeți marfa, încheiem tîrgul, orînduim cu acest prilej un ospăț și atunci o să vorbim despre propunerea dumneavoastră.

— Minunat ! exclamară dregătorii într-un glas.

În acea seară administratorul îi duse pe „negustori" să înnopteze într-o căsuță pentru oaspeți de lîngă cîmpia florilor de șofran. A doua zi cercetară florile, se înțeleseră asupra prețului și dădură banii pentru marfă. Și administratorul, și cei doi „cumpărători", care mai de care, lăsa să treacă de la el, și pînă la urmă se înțeleseră de minune.

În acea zi administratorul tăie o găină, cumpără carne pentru masa ce avea să aibă loc, iar în acest timp oaspeții se îndreptară spre piață. Ei se întoarseră la fermă cu hîrtii înfățișînd idoli [1] și cu lumînări aromate. După ce aduseră ofrande duhurilor, fiecare dintre ei își spuse anul, ziua și ora nașterii. Cel mai vîrstnic era Shi Ying, după el urma administratorul Ji, care era cu un an mai mic, și, în sfîrșit, Wei Neng, mai tînăr ca Ji tot cu un an. Tustrei se ridicară în ordinea vîrstei, se plecară în fața altarului și rostiră jurămîntul înfrățirii de cruce : „Începînd de azi, între noi nu va fi nici o înșelăciune. Ne vom sprijini unul pe celălalt și ne vom ajuta la greu. Oricît de departe ne-am afla, nu vom uita unul de celălalt. Fie ca acela care va încălca acest jurămînt să-l pedepsească zeii !"

Apoi, amîndoi dregătorii începură să-l numească pe Ji „al doilea frate", și el pe ei „frate mai mare" și, respectiv, „al treilea frate". Toată seara băură vin și se veseliră, despărțindu-se abia în miez de noapte.

În provincia Sichuan legămîntul înfrățirii de cruce era respectat cu mare sfințenie. Tocmai de aceea Shi Ying și Wei Neng hotărîseră să se înfrățească cu Ji pentru a și-l apropia. Să vorbească cu el despre ceea ce îi interesa cu adevărat, deocamdată nu cutezau.

Întorcîndu-se la Chengdu cu marfa, cei doi vîndură florile la prăvălie și se aleseră și cu un mic cîștig. Apoi veniră din nou după flori. Astfel, în răstimp de cîteva

[1] Hîrtii cu imagini ale idolilor, care se ard în fața altarului.

luni, făcură cinci-șase drumuri pînă la Xindu și înapoi. Și de fiecare dată simțeau că prietenia lor cu administratorul se adîncește. Gazda îi ospăta pe musafiri, iar aceștia, la rîndul lor, pe gazdă. Zile întregi beau vin și petreceau în mare voioșie, lăsînd la o parte orice fel de curtenie, de parcă ar fi fost frați de sînge.

Odată, pe cînd toți erau deja cherchheliți, Shi Ying își întinse mădularele fără nici o stingherală și spuse :

— Ce bucurie, ce minunat e aici la voi ! De cînd ne-am cunoscut cu fratele Ji, pentru mine nu e plăcere mai mare decît să vin la Xindu. Fiecare întîlnire a noastră e o adevărată sărbătoare.

— Da, fratele Ji ne primește foarte bine, dar aș zice că în ospitalitatea sa are totuși un mic cusur, remarcă Wei Neng.

— Cu ce v-am pricinuit nemulțumire ? Vorbiți deschis, îi îndemnă Ji. Doar nu sîntem niște străini ca să ne ascundem unii de alții.

— Iată care-i baiul. Nouă ne place să dormim adînc și, de aceea, îl rugăm pe stimatul frate să ne dea un locșor mai liniștit. Aici, în fiecare noapte, auzim vaierele duhurilor, și asta ne tulbură somnul. E atît de neplăcut ! Fapt este că în alegerea locului de înnoptat, al doilea frate a săvîrșit o greșeală. Eu m-am hotărît s-o spun pe șleau numai fiindcă mi-e tare frică de duhuri.

— Ați auzit într-adevăr duhurile tînguindu-se ? întrebă Ji.

— Desigur, întări Wei Neng. Dacă n-ar fi așa, de ce ar minți al treilea frate ?

— Da, ar fi ciudat dacă nu s-ar tîngui, zise Ji ; și, adresîndu-se slugii care le turna vin : cine crezi că se vaită acolo ? Pesemne că cei din Yunnan.

Shi Ying și Wei Neng nu arătară nici o uimire, prefăcîndu-se că faptul le este deja cunoscut.

— Am auzit și noi mai de mult despre moartea celor din Yunnan, zise unul dintre dregători, folosindu-se de

prilejul că gazda adusese singură vorba despre asta. Dar de vreme ce au pierit, tu, frate al doilea, ar trebui să faci o faptă bună : să-l sfătuiești pe stăpîn să le îngroape leșurile. De ce să fie aruncați morții neîngropați pentru ca în fiecare noapte să se jeluiască fără contenire ?

— Da, au pierit ei de o moarte cruntă, lăsă Ji să-i scape un oftat. Însă trupurile le-au fost îngropate. Nu aplecați urechea la tot felul de zvonuri și flecăreli.

— Toată lumea zice că au fost aruncați în pustietate. Și dacă au fost înmormîntați precum spui tu, de ce nu-și găsesc liniștea și se vaită cu atîta jale ?

— Dacă vă îndoiți de spusele mele, am să vă duc acolo ca să vă încredințați singuri. Dar să vedeți ce ciudățenie : în locul în care odihnesc ei n-a mai crescut nici o floricică.

— Cum tot sîntem cu chef, haide să turnăm într-un potir vin fierbinte și să le stropim mormintele. O să-i rugăm să nu se mai tînguie atît de înfiorător nopțile. Și, totodată, o să mai tragem și noi o dușcă în aerul proaspăt, propuse Shi Ying.

Tustrei se ridicară de la masă și ieșiră. Nebănuind nimic, administratorul își spuse că cei doi vor să facă o plimbare ca să-și risipească aburii beției. Poruncind slugii să-i urmeze cu ulcioare cu vin și cu o cutie cu gustări, se alătură fraților de cruce și îi duse la locul îngropăciunii.

Plutește-n văzduh al nedreptății spirit,
Duhul celor uciși îl chinuiește,
Vînt trist și rece-nfiorînd mormîntul,
Și zi, și noapte se dezlănțuiește.
Amar de ani i-ar troieni uitarea,
Numele nimeni nu le-ar rosti, poate,
De n-ar fi oamenii cei drepți și buni
Să-ndrepte-această crudă strîmbătate.

Administratorul arătă cu mîna :

— Uitaţi-vă, nici un firicel de iarbă nu mai creşte pe locul ăsta. Aici şi zac cei cinci. Iar voi mai ziceţi că au fost aruncaţi în pustietate !

Shi Ying umplu un mare potir cu vin şi, plecîndu-se adînc, rosti :

— Stimaţi fraţi din Yunnan, binevoiţi să beţi un pocal cu vin. Rogu-vă, nu ne mai speriaţi nopţile.

— Şi eu vreau să le ofer un potir, să bea şi ei mai mult, i se alătură Wei Neng lui Shi Ying.

— Se vede că înghiţitura asta de vin le-a fost hărăzită de soartă, grăi Ji. De n-aţi fi fost voi, fraţilor, cine ştie cînd ar mai fi avut prilejul să guste o picătură de vin.

Apoi ce trei aleseră un loc printre flori, puseră pe jos gustările şi ulcioarele cu vin, după care se aşezară pe pămînt. Ei jucară „jocul cu degetele" şi fiecare din ei goli cîteva potire.

Se lăsă amurgul şi puse capăt chefuleţului. Întipărindu-şi bine în minte locul, dregătorii se duseră în încăperile lor la culcare.

A doua zi Shi Ying îi spuse administratorului :

— Noaptea asta a fost ceva mai liniştită. Pesemne că după aceste două potire s-au mai înveselit întrucîtva.

În aceeaşi zi dregătorii se pregătiră să se întoarcă la Chengdu şi îşi luară rămas bun de la Ji.

— Frate al doilea, cînd dară ai să vii pe la noi ? întrebă unul dintre ei. Vrem ca, la rîndul nostru, să te primim, să te ospătăm. Ţi-am dat destulă bătaie de cap şi ne-ar crăpa obrazul de ruşine dacă nu te-am răsplăti cumva.

— Ce-s vorbele astea, fraţilor ? Deocamdată n-am nici o treabă la Chengdu, dar la sfîrşitul iernii am să plec acolo după cumpărături pentru Anul Nou şi am să trec negreşit pe la voi.

Shi Ying şi Wei Neng plecară. Acum cunoşteau precis locul în care zăceau cadavrele celor din Yunnan.

— Bravo, băieţi ! îi lăudă Xie cînd află despre izbînda lor. Deocamdată lucrul cel mai de seamă este ca nimeni să nu afle nimic. Cînd acest Ji o să sosească la Chengdu, înştiinţaţi-mă numaidecît. Mai departe o să acţionez singur.

Subalternii se îndepărtară. De atunci se puseră pe aşteptat. Erau nerăbdători să-l vadă odată pe administrator la ei acasă.

Se apropia sfîrşitul anului. În ultimele zile ale lunii a douăsprezecea, Ji veni într-adevăr la Chengdu, în vederea tîrguielilor pentru Anul Nou, şi-l căută pe Shi Ying.

— Un vînt bun ni l-a adus pe oaspetele scump ! exclamă acesta jubilînd de bucurie şi, adresîndu-i-se lui Wei Neng, adăugă : tu, Wei, ţine-i tovărăşie fratelui al doilea. Între timp eu trag o fugă pînă la piaţă. Trebuie să-l ospătăm cum se cuvine pe musafirul nostru.

— Bine, numai că întoarce-te cît mai repede, îl rugă Wei Neng.

Shi Ying porunci băietanului-servitor să ia coşul şi cîteva sute de monede. Tîrguind la piaţă peşte, carne şi fructe, trimise sluga acasă ca să pregătească masa, iar el trase o fugă la Camera penală pentru a-i raporta şefului despre sosirea lui Ji. Xie îi porunci să se întoarcă acasă şi pentru nimic în lume să nu-l lase pe administrator să plece. Apoi chemă doi străjeri şi le dădu o hîrtie scrisă cu hieroglife roşii.

— Reţineţi-l neîntîrziat pe administratorul Ji care slujeşte la Yang din Xindu şi aduceţi-l aici. Nu pierdeţi nici o clipă ! porunci el.

Străjerii alergară într-un suflet cu hîrtia la casa lui Shi Ying.

Între timp, Shi Ying apucase să ajungă acasă. Pe masă apărură vin şi bucate alese. Tocmai în toiul veseliei, se auzi o bătaie în uşă. Shi Ying porunci slugii să

deschidă, și în acea clipă năvăliră în încăpere cei doi străjeri. Ei dădură bineţe celor doi dregători.

— Acesta e administratorul lui Yang ? întrebară arătînd spre Ji.

— Întocmai, întări Shi Ying.

— Șeful nostru vrea să vă vadă și vă poftește la el, grăiră străjerii către Ji, încrucișîndu-și mîinile pe piept în semn de respect.

— În ce treabă ? Poate că e o greșeală la mijloc ? bîigui speriat administratorul.

— Nu e nici o greșeală. Iată ordinul ! Și trimișii arătară hîrtia scrisă cu hieroglife roșii.

— Ciudat ! strigară într-un glas, cu prefăcută uimire, Shi Ying și Wei Neng, și pe față li se zugrăvi teama. Ce s-a întîmplat ?

— Domnul șef vrea să-l întrebe pe administrator despre treburile care se petrec la Yang. A poruncit de mult ca el să fie reținut de îndată ce va veni în oraș. Astăzi domnul Shi Ying, făcînd cumpărături la piață, a zis cuiva că trebuie să pregătească o masă pentru administratorul lui Yang. S-a găsit un palavragiu care l-a înștiințat despre aceasta pe domnul șef, și iată-ne aici. Îl rugăm pe oaspetele dumneavoastră să ne urmeze.

Ji încremeni, și multă vreme nu fu în stare să rostească nici un cuvințel.

— De ce m-o fi chemînd pe mine ? Doar n-am săvîrșit nici o crimă, prinse el glas în cele din urmă.

— Ați săvîrșit sau n-ați săvîrșit, asta încă nu se știe. O să vă înfățișați șefului, și totul o să se lămurească, spuseră străjerii.

— Frate al doilea ! exclamară Shi Ying și Wei Neng. Doar n-ai făcut nimic rău, așa că n-are de ce să-ți fie teamă.

— Hotărît lucru : e din pricina stăpînului. Altceva nu poate fi, rosti Ji.

— Dacă te întreabă ce se petrece în casa voastră, povestește totul cinstit, îl sfătuiră gazdele, și ai să vezi că nu are să ți se întîmple nimic. Apoi către străjeri : de vreme ce sînteți aici, așezați-vă la masă, beți cîteva păhărele și pe urmă o să plecați.

— Vă foarte mulțumim, numai că domnul șef ne-a poruncit să ne întoarcem neîntîrziat. N-avem voie să zăbovim.

Shi și Wei umplură totuși cîteva căni mari cu vin. Fiecare goli cîteva asemenea căni. Străjerii începură din nou să-l zorească pe administrator.

— Iată ce facem, hotărî Shi Ying. Eu îl însoțesc la ocîrmuire pe al doilea frate, iar tu, frate al treilea, rămîi acasă, pregătește masa și încălzește vinul. O să vorbim cu șeful și o să ne întoarcem ca să încheiem sărbătoarea de astăzi.

— Eu nu prea cunosc rînduielile de la *Yamen*, și dacă fratele mai mare merge cu mine, îmi face un mare serviciu, se bucură Ji.

Străjerii nu se învoiră să mai zăbovească nici o clipă, și administratorul porni în urma lor către clădirea Camerei penale.

Cu lovituri în toacă, portarii îl vestiră pe șef despre sosirea străjerilor. Xie porunci ca administratorul să nu fie dus în sala de judecată, ci în cabinetul său.

— Deci tu slujești la Yang din Xindu ? începu șeful.

— Întocmai, răspunse Ji.

— Prin urmare trebuie să știi în amănunțime despre treburile necurate pe care le învîrte stăpînul tău.

— Într-adevăr, stăpînul are pe cuget vreo cîteva trebușoare necurate. Îi sînt însă slugă și nu cutez să-l judec.

— Spune totul, și atunci am să te scutesc de loviturile de ciomag. Dar să știi că dacă tăinuiești măcar un singur lucru, poruncesc să te stîlcească în bătăi și să te pună în butuci și obezi.

— De ce anume treabă vrea să afle domnul şef ? Am să povestesc totul, numai că nu ştiu cu ce să încep. Doar stăpînul are pe conştiinţă o mulţime de păcate.

— Ai dreptate, zîmbi Xie, şi aruncă o privire asupra jalbei ce se afla pe biroul său. Răspunde ce s-a întîmplat cu *gongsheng*-ul Zhang şi cu cele patru slugi ale sale. Unde se află ei ?

— Nu s-ar cuveni să vorbesc despre asta. E o treabă care încalcă într-adevăr toate legile cerului.

— Ei, haide, nu te sfiii, vorbeşte, dar cît se poate de amănunţit.

Şi administratorul povesti totul de-a fir-a-păr : cum Zhang a venit după datorie, cum Yang l-a îmbătat şi apoi a poruncit să fie ucis şi îngropat în cîmpia cu flori de şofran.

În timp ce administratorul vorbea, Xie îşi însemna toate spusele lui.

— Tu eşti un om cinstit şi nu te învinuiesc de nimic, îl linişti şeful. Dar deocamdată trebuie să stai la închisoare. De îndată ce criminalul va fi înhăţat, te vom pune în libertate.

Şi el porunci ca Ji să fie dus la închisoare. Shi Ying şi Wei Neng se înţeleseseră dinainte cu paznicii ca să-i arate întemniţatului îngăduinţă. Aceasta nu mai are însă legătură cu povestirea noastră.

Lămurind lucrurile, Xie îi trimise pe Shi Ying şi Wei Neng la Xindu cu o hîrtie în care se poruncea autorităţilor judeţene să-l aresteze pe Yang, învinuit de uciderea a cinci oameni. În caz de neexecutare a ordinului, urma să fie arestat însuşi cîrmuitorul judeţului. În acelaşi timp, a fost dată porunca să fie dezgropate cadavrele din cîmpia lui Yang.

Amîndoi dregătorii sosiră la Xindu tocmai în ajunul Anului Nou. Ei înmînară cîrmuitorului judeţului mandatul de arestare şi îl preveniră că trebuie acţionat fără

nici o întîrziere. Şeful era atît de speriat, încît se pierdu cu totul. În cele din urmă îşi adună gîndurile. „Astăzi e ajunul Anului Nou şi bătrînul e fără îndoială acasă, îşi spuse el. Trebuie să ne folosim de prilej, să împresurăm casa şi atunci nu are să ne scape." Judecînd astfel, îl chemă pe şeful garnizoanei şi îi porunci să-i pună la dispoziţie numaidecît trei sute de soldaţi. Aceştia împresurară casa cu un cerc de foc.

Porţile conacului erau de-acum zăvorîte, deşi noaptea nu se lăsase încă. Yang, înconjurat de ai săi, bea din vinul de sărbătoare. Împreună cu el se aflau o mulţime de ţiitoare care cîntau şi dansau. Deodată una din ele prinse a cînta pe motivul *Grangurul galben* :

Cad tumultuoase ploi, fără-ncetare,
Flori scuturate-s. Pomi tăcuţi şi goi.
Prin zloata grea abia de poţi răzbate,
În tremur ostenit picioare-s moi.
Şi curge rîul lung, şerpuitor.
Scrutez în depărtări de largă zare,
Spre piscuri-nalte ce dispar în nor,
Şi inima-mi se strînge de durere,
N-am cum trimite veste-n al meu sat,
Veste de-alean, veste de dor.
Gîştei sălbatice răvaşul i l-aş da,
Dar ce-nţelege ea din suferinţa mea ?
Oricum pînă-la Yunnan tot n-o s-ajungă-n zbor.

Cînd Yang auzi cuvîntul „Yunnan", simţi că parcă i se înfige un cuţit în inimă. Tresări şi se schimbă la faţă.

— Cine ţi-a cerut să cînţi despre Yunnan ?! strigă el înfuriat. Yang nu ştia şi nici nu bănuia că mai-marele judeţului se afla deja la porţile casei lui.

Văzînd că porţile sînt zăvorîte, Shi Ying şi Wei Neng, care cunoşteau aici fiecare cărăruie, aduseră o scară şi, cu ajutorul ei, săriră peste zidul cel înalt. Primul lucru pe care îl făcură fu să deschidă porţile.

Înaltul dregător intră în sala de oaspeţi şi porunci să fie încunoştinţat stăpînul casei despre sosirea sa.

— Vă aşteaptă în sală cîrmuitorul judeţului, îl vesti pe Yang un servitor.

Yang, şi aşa din cale-afară de tulburat de cuvintele cîntecului, se zăpăci de-a binelea. „Oare de ce o fi venit tocmai acum ? Nu e a bine. Pesemne că cineva m-a pîrît în legătură cu uciderea celor cinci. Să mă ascund deocamdată, şi pe urmă oi vedea eu ce e de făcut", hotărî el şi alergă în bucătărie, unde se piti după vatră. Văzînd că trece timpul şi Yang nu se arată, căpetenia judeţului se sperie ca nu cumva criminalul s-o ia din loc. El intră grăbit în odăile interioare. Soţia şi ţiitoarele lui Yang nu apucaseră să se ascundă. Mai-marele judeţului porunci să i se aducă una dintre femei.

— Unde e stăpînul tău ?

— Nu e acasă, a plecat.

— Minţi ! răcni şeful. Azi e ajun de sărbătoare. Oare are să întîmpine el Anul Nou sub un acoperiş străin ?

Şi porunci străjerilor să i se strîngă femeii degetele în menghină.

— E aici ! Aici ! strigă femeia înspăimîntată, arătînd cu mîna spre bucătărie.

Mai-marele judeţului, împreună cu cîţiva soldaţi, se repezi într-acolo. Hăituit, Yang fu nevoit să iasă din ascunzătoare.

— Azi e ajun de sărbătoare, spuse el. Ce treabă atît de grabnică l-a adus pe domnul cîrmuitor în odăile mele interioare ?

— Eu n-am nici o legătură cu treaba asta. Iată ordinul domnului şef al Camerei penale judeţene. Sînteţi învinuit de uciderea a cinci oameni. Trebuie să plecaţi chiar în noaptea asta la Chengdu pentru interogatoriu. În caz de nesupunere, voi fi arestat eu în locul dumneavoastră. Iată de ce sînt nevoit să acţionez fără nici o politeţe.

— Despre orice ar fi vorba, nu se poate să nu mă lăsaţi să termin de prăznuit Anul Nou.

— Nu, nu se poate, trebuie să plecaţi numaidecît. Autorităţile superioare sînt foarte grăbite. După dumneavoastră au venit doi trimişi. E îndoielnic că ei vor consimţi să aştepte pînă dimineaţa. Aşa că, vrînd-nevrînd, trebuie să vă deranjăm. Iar eu vă voi însoţi.

Şeful îl predă pe arestat străjerilor şi le porunci să nu-l piardă din ochi. Văzînd că nu primeşte nici o amînare, Yang fu nevoit să-l urmeze pe mai-marele judeţului. Acesta scrise pe dată o hîrtie însoţitoare şi, fără a mai aştepta zorile, îl duseră pe criminal la Chengdu. Shi Ying şi Wei Neng împreună cu străjerii ocîrmuirii locale se duseră să dezgroape cadavrele şi apoi se întoarseră la Chengdu. Tîlharii de la fermă, aflînd că stăpînul a fost arestat şi văzînd că treburile stau prost, se grăbiră să şteargă putina.

Şeful Camerei penale judeţene începu audienţa, neţinînd seama că e zi de sărbătoare. Cîrmuitorul judeţului îl introduse pe arestat în sala de judecată. Criminalul, care îşi schimbase halatul de dregător cu unul simplu, căzu în genunchi.

— Pe ce temei am fost luat sub strajă, domnule şef ? Am fost înhăţat ca un tîlhar de drumul mare ! se văită Yang făcînd-o pe martirul.

Atunci domnul Xie dădu citire jalbei, întărită şi de Curtea de justiţie a provinciei.

— Dar ce dovezi aveţi ? întrebă Yang.

— Ah ! Care va să zică aveţi nevoie de dovezi ! spuse Xie, şi porunci să fie adus administratorul Ji. Ăsta e unul din slujbaşii dumneavoastră. Nu-i aşa ? El a făcut mărturisiri complete. Ce mai vreţi ?

— Şi dumneavoastră îi daţi crezare ! Sluga asta nutreşte duşmănie faţă de mine şi de aceea m-a defăimat.

— Ah ! V-a defăimat ! În acest caz, aşteptaţi o clipă.

Nu izbuti să-şi termine vorba, că lîngă porţile ocîrmuirii se ivi şeful grupei de urmărire a judeţului Xindu. După el veneau oameni ducînd cadavrele dezgropate din cîmpia florilor de şofran. Cînd leşurile fură întinse pe jos, şeful grupei de urmărire de la judeţ intră în sală cu raportul.

— Susţineţi că nu avem dovezi. Atunci lămuriţi cum au apărut aceste cinci cadavre în cîmpia dumneavoastră, rosti Xie, şi adresîndu-se dregătorului de la judeţ : Ce arată examenul medical ?

— Încă ieri am cercetat cadavrele : moartea a survenit prin violenţă, prin despărţirea capului de trup.

— Ei, ce mai aveţi de spus ? îl întrebă Xie pe criminal. După cum vedeţi, probele materiale întăresc mărturiile administratorului dumneavoastră. Veţi tăgădui şi pe mai departe ?

Yang lăsă capul în jos. Nu-i mai rămase decît să mărturisească :

— Eu am săvîrşit omorul la beţie, într-un acces de mînie. Rog să mi se arate îngăduinţă şi respect faţă de titlul şi cinul meu.

— Să săvîrşeşti o asemenea mîrşăvie avînd un asemenea cin ! Dar dumneavoastră sînteţi o fiară printre dregători şi un şacal printre fiare ! Domnul Shi a ştiut de mult de această crimă şi a luat măsuri pentru o cercetare tainică. Şi dumneavoastră mai îndrăzniţi să cereţi indulgenţă !

Xie porunci ca ucigaşul să fie aruncat în temniţă, urmînd ca cercetările să fie reluate după confruntarea lui cu fiii lui Zhang Yin. După aceea îi răsplăti cu mărinimie pe Shi Ying şi Wei Neng, iar pe administrator îl lăsă în libertate.

Primind înştiinţarea că Yang e la închisoare, cei doi *xiucai* porniră chiar în acea noapte spre Chengdu. Ei i se înfăţişară şefului Camerei penale, Xie, care îi duse în camera mortuară ca să recunoască rămăşiţele pămînteşti ale tatălui lor şi să le ia cu ei. Apoi fraţilor le fu arătat ucigaşul. De cum îl văzură, se năpustiră asupra lui şi începură să-l lovească cu mîinile şi cu picioarele.

— Opriţi-vă ! strigă la ei Xie. De vreme ce e în mîinile noastre, va primi ceea ce merită.

Lui Yang îi putea fi aplicată pedeapsa pentru uciderea a trei oameni, dar el omorîse cinci, şi pentru o asemenea grozăvie nu rămînea decît execuţia prin sfîşierea în patru bucăţi sau prin retezarea mîinilor, picioarelor şi a capului. În afară de aceasta, era nevoie să fie înhăţaţi şi osîndiţi tîlharii care făptuiseră omorul instigaţi de el. Însă Yang era un dregător în retragere, aşa încît Xie se adresă autorităţilor superioare ca acestea să facă demersuri pe lîngă curte să-i fie retras criminalului titlul ştiinţific, iar sentinţa Camerei penale să fie întărită.

Dar Yang nu putu să îndure greutăţile temniţei. Pe deasupra, noapte de noapte îl chinuiau vedenii înfricoşătoare : se făcea că Zhang şi slugile sale vin în fiecare zi la el în temniţă şi îl schingiuiesc. Chinuit de aceste năluci, în scurt timp îşi dădu duhul. Aceasta s-a întîmplat înainte de a fi sosit răspunsul de la curte.

Copii, Yang nu avea. Numeroasele sale ţiitoare fugiră care încotro şi casa rămase pustie. Singurul moştenitor al imensei sale averi rămase Yang Qing, nepotul de opt ani, fiul fratelui său. Yang plănuise de atîtea ori să-l ucidă. Îşi putuse el închipui că după moartea sa toată avuţia va rămîne nepotului ? De aici se vede cît de nemărginită este dreptatea cerului.

În ce-l priveşte pe Zhang Yin, el a pierit în ţinuturi străine numai pentru că a vrut să înşele familia fratelui

său. Din fericire, moartea sa a fost răzbunată datorită cinstei şi spiritului de dreptate al oamenilor legii.

Cu aprobarea autorităţilor superioare, Camera penală din Chengdu a făcut mare vîlvă în jurul acestei pricini, făcînd-o cunoscută în toată provincia. Auzind despre mita pe care Zhang Yin i-o dăduse lui Yang, fratele vitreg al lui Zhang Yin, Zhang Bin, şi mama sa se adresară cîrmuitorului judeţului în care locuiau ei.

— Dacă ar fi vrut să împartă moştenirea cu noi, după cum glăsuieşte legea, oare l-ar fi mituit Zhang Yin pe Yang ? El a urmărit să ne înşele şi de aceea şi-a şi găsit sfîrşitul. Acum cînd cei doi vinovaţi sînt morţi, nu este greu să ni se facă dreptate. Doar cercetările de la Chengdu au fost desfăşurate după toate regulile, aşa că greşeli nu s-au putut strecura, vorbi mama vitregă a lui Zhang.

Căpeteniei judeţului nu-i mai rămase decît să împartă averea lui Zhang Yin în două părţi egale : jumătate i-a revenit lui Zhang Bin, iar cealaltă jumătate — fraţilor *xiucai*.

Dacă ar fi ştiut dinainte cum se vor sfîrşi lucrurile, Zhang Yin ar fi renunţat la planurile sale, nu s-ar fi dus să-şi cumpere moartea pe bani. Din pricina lăcomiei a pierdut cinci sute de *liang*, şi aceeaşi lăcomie a dus la pieirea sa şi a încă patru oameni. Cu alte cuvinte „nici pe găină nu a putut pune mîna, şi pe deasupra a rămas şi fără grăunţe".

Iată de ce îi povăţuim pe oameni să nu se abată de pe calea cinstei şi a dreptăţii.

Acel ce vrea să ia cu japca totul
El singur, iată, cade în capcană.
Două familii vrînd să moştenească,
Zhang Yin în lăcomia lui avară
Ce-a dobîndit ? Strădanie deşartă,
Numai atît. Şi-o mult cumplită soartă.

SURPRIZA

Întîmplarea pe care urmează să v-o istorisim s-a petrecut în anii cîrmuirii sub deviza Xuande [1]. În aşezarea Hexiwu, situată lîngă Marele Canal, la două sute de *li* de Beijing, trăia un bătrîn pe nume Liu De. Această aşezare se afla la răscrucea de drumuri care unea capitala cu toate provinciile împărăţiei. Zi şi noapte se auzeau scîrţîitul căruţelor şi ţăcănitul copitelor cailor, iar luntrele forfoteau ca într-un furnicar. Sus, de-a lungul malurilor, se înălţau cîteva sute de case, iar jos, chiar la buza rîului, se înşirau prăvălii mari şi bogate. Liu De şi nevastă-sa trecuseră de şaizeci de ani. Soarta nu le dăruise copii. Casa alcătuită din cîteva încăperi, cîteva zeci de *mu* de pămînt şi un mic birt — acestea erau tot avutul lor.

Liu De era un om tare inimos şi întotdeauna gata să-i ajute pe oameni la nevoie. Dacă se întîmpla ca vreunul dintre muşteriii săi să nu aibă cu ce plăti, Liu nu punea pe răboj, iar dacă cineva se înşela la socoteală şi îi dădea mai mult, el îi înapoia restul pînă la ultima centimă. Unii foarte pricepuţi la negoţ obişnuiau să-i spună :

— Muşteriul tău s-a înşelat la socoteală. De ce dară nu te foloseşti de prilej ca să tragi foloase ?

— Se pare că prea puţine fapte bune am săvîrşit în viaţa trecută şi iată pedeapsa : am rămas fără urmaşi, răspundea Liu. După ce am să mor, nimeni nu are să aducă vreo jertfă sufletului meu. Îmi este oare îngăduit să mai şi înşel ? Dacă aş lua prin înşelăciune măcar un

[1] Deviza sub care a cîrmuit împăratul Xuangzong, din dinastia Ming, între anii 1426—1435. Din timpul dinastiei Han (208 î.e.n. — 202 e.n.), pînă în 1911, domnia fiecărui împărat a fost marcată printr-o anumită deviză. Era interzis nu numai a se pronunţa, dar şi a se scrie numele împăratului însuşi, anii domniei fiind redaţi cu ajutorul cuvintelor care serveau drept deviză a cîrmuirii sale. Uneori, în cursul unei domnii, din motive politice sau de altă natură, deviza se schimba de cîteva ori.

fen[1] negreşit mi s-ar întîmpla vreo neplăcere : m-aş îmbolnăvi, aş fi nevoit să dau banii pe vraci şi nu m-aş alege cu nici un cîştig. Nu, mai bine e să-i înapoiez omului prisosul şi să trăiesc cu sufletul împăcat.

Cinstea bătrînului Liu era cunoscută fiecăruia dintre săteni şi cu toţii îl numeau cu respect „Venerabilul Liu".

Era o zi rece de iarnă. De la miazănoapte bătea un vînt tăios care te pătrundea pînă la oase. Nori negri-plumburii împînzeau cerul, apoi începu să cadă zăpada şi ninse fără contenire pînă la căderea serii.

Zăpada dă năvală prin fereastră,
Prin jaluzea pătrunde, de draperie trece,
La început fulgi mici în dans uşor,
Dar dintr-o dat' ninsoarea se-nteţeşte.
Şi fulgi imenşi sînt duşi de vînt în zbor,
Ca puf de salcie în timpul verii,
În dans nebun se-nvîrtejesc cumplit,
Ai crede flori noian că-şi scutur perii.
Prin rămuriş de bambus cerne neaua,
Floarea de mei[2] *aroma şi-o revarsă,*
Înmiresmînd văzduhul îngheţat.
La graniţă, departe-n miazănoapte
Oşteni îmbracă haine călduroase,
În munţi-ntunecaţi, de frig, sihastrul
Se vîră-n trist culcuş sub pături groase.
Doar ale bogătaşilor odrasle
Stau la căldură-n jilţuri de atlas
Şi beau vin din pocale aurite,
Pe cînd în jur frumoase-nteţesc focul,
De-a iernii străşnicie făcînd haz.

---

[1] Subdiviziune monetară, egală cu a suta parte dintr-un *liang*.
[2] Copac care înfloreşte la începutul primăverii sau iarna, cu gingaşe flori de un roz-pal, amintind de cele ale piersicului. Este unul dintre soiurile de flori foarte iubit de către chinezi şi adeseori cîntat în literatura chineză.

Liu De încălzi un ceainic cu vin şi împreună cu bătrînica lui se aşeză mai aproape de foc pentru a mai alunga frigul. Sorbind licoarea fierbinte, ei se apropiară de uşă ca să se uite cum se aşterne zăpada. În depărtare păşea înfruntînd viforniţa un om cu o desagă grea în spinare, iar lîngă el — un băieţaş. Curînd cei doi se apropiară de casa lui Liu, cînd, deodată, se auzi o bufnitură : bătrînul alunecă şi căzu. Încercă să se ridice, dar cu puterile-i slabe nu izbuti. Atunci băieţelul se repezi spre el pentru a-l ajuta. Dar era mult prea firav şi nu reuşi, căzu şi el şi amîndoi se rostogoliră pe zăpadă. Trecu destulă vreme pînă ce, în cele din urmă, cei doi se ridicară. Liu De îşi frecă ochii slăbiţi de bătrîneţe şi se uită cu luare-aminte. Bătrînul părea trecut de şaizeci de ani. Era îmbrăcat în nişte haine flendurite, picioarele îi erau înfăşurate în moletiere soldăţeşti, iar papucii, împletiţi din paie. Băieţaşul, care era tare drăgălaş, era încălţat în papuci de pînză. Bătrînul se scutură de zăpadă şi spuse :

— Iată ce-i, fiule : sîntem prea îngheţaţi ca să putem merge mai departe pe un asemenea viscol. Uite un birt. O să bem puţin vin fierbinte, o să ne dezmorţim oasele şi abia atunci o s-o putem porni mai departe.

Şi ei intrară în birtul lui Liu De. Bătrînul lăsă din mînă desaga şi se aşeză la o masă, iar băieţaşul — alături de el. Liu De puse vinul pe foc, tăie nişte carne de vită, aduse două farfurii cu legume, ceşti şi beţişoare[1]. Băieţaşul luă ceainicul, turnă vin într-o ceaşcă şi o întinse cu amîndouă mîinile[2] tatălui, apoi îşi turnă şi lui.

— E fiul dumneavoastră ? întrebă Liu, căruia îi căzu drag băieţelul pentru cinstirea şi grija pe care o arăta părintelui lui.

— Da, răspunse bătrînul.

— Ce vîrstă are ?

---

[1] În loc de furculiţă, chinezii folosesc beţişoare.
[2] A întinde cu amîndouă mîinile un dar sau un lucru oarecare este considerat în China un semn de mare respect.

— Doisprezece ani şi îl cheamă Shen'er. Acesta-i numele său de copil[1].

— Dar care-i numele dumneavoastră, preacinstite drumeț, și încotro ați pornit-o pe așa o vremuială ?

— Mă numesc Fang Yong şi slujesc ca ostaş în capitală, la Beijing. Acum mă întorc în ținutul natal. De fel sînt din Jining, provincia Shandong. M-am pornit la drum şi iată că, pe neaşteptate, s-a stîrnit viforniţa. Dar pe dumneavoastră cum vă cheamă, preavenerabile unchiaş ?

— Mă numesc Liu. Pe firmă scrie Jinhe — ăsta e cel de-al doilea nume al meu, spuse birtaşul şi, după o scurtă tăcere, adăugă : pînă la Jining e cale lungă, ar trebui să angajaţi nişte hamali. Cum e cu putinţă să vă chinuiţi aşa ?

— Unui oştean sărac ca mine cum o să-i dea mîna să tocmească hamali ? Nu-i nimic, cu răbdare o să răzbim noi cumva.

Liu De băgă de seamă că bătrînul gustă numai din legume şi că nu se atinge de carne.

— Dumneavoastră, pesemne, respectaţi postul ? întrebă el.

— Ce post să ţină un soldat sărman ca mine ?! spuse cu mîhnire oaspetele.

[1] În vechea Chină, o persoană putea avea cîteva nume. Unul era numele „mic", „de copil" sau „de lapte", pe care îl primea la naştere şi îl păstra pînă la vîrsta şcolară. Pentru numele de copii care erau totodată şi nume de alint, se alegeau cel mai adesea cuvinte poetice. Ele făceau aluzie la frumuseţea, calităţile remarcabile şi talentele copilului. După ce intra la şcoală, copilul primea un nume nou, fie de la părinţi, fie de la dascăli, aşa-zisul „nume oficial", pe care îl purta toată viaţa şi era menţionat în toate documentele oficiale. În afară de aceasta, tînărul primea un „al doilea nume", adică o poreclă. Oamenii cultivaţi mai aveau o „poreclă literară". Adeseori cărturarii îşi luau şi un pseudonim literar, folosind pentru el cuvinte poetice ce făceau aluzie la virtute, forţă, frumuseţe etc. Un om care era vîndut ca sclav sau intra la stăpîn primea de obicei de la acesta nu numai un nou prenume, ci şi numele acestuia din urmă.

— Atunci de ce nu îmbucaţi şi ceva carne ?

— Nu cutez să vă ascund : fapt este că banii mei sînt pe sfîrşite. Mă tem că n-o să putem ajunge acasă, chiar dacă n-o să punem în gură altceva decît legume. Or dacă o să mîncăm carne, se vor duce banii în cîteva zile pe hrană, şi atunci chiar că n-o să mai putem răzbi.

Văzînd cît de săraci sînt, lui Liu De i se făcu milă de drumeţi.

— Nu, aşa nu se poate. Pe asemenea viscol trebuie neapărat să beţi şi să vă hrăniţi cu carne. Asta are să vă ajute să ţineţi piept gerului. Mîncaţi sănătoşi, nu am să vă cer bani.

— Vă rîdeţi de noi ! exclamă bătrînul. Unde s-a mai auzit ca să nu plăteşti nimic la un birt !

— Păi să vedeţi, birtul meu nu-i ca altele. Dacă vreun oaspete stă cam prost cu banii, eu nu-i cer plată. Se pare că dumneavoastră sînteţi la mare strîmtoare, aşa că socotiţi că vă fac cinste.

Bătrînul înţelese că stăpînul nu glumeşte.

— Pe veci vă rămîn îndatorat pentru bunătatea dumneavoastră ! Mi-e ruşine să primesc un ajutor nemeritat. Dar fiţi încredinţat că în drumul de întoarcere, am să vă răsplătesc, rosti el.

— E o nimica toată, spuse birtaşul. Merită oare ca pentru un fleac să vorbiţi de răsplată ? Doar toţi oamenii din lume sînt fraţi. Nu-i aşa ?

Bătrînul oştean îşi luă beţişoarele şi se apucă să mănînce carne. Liu De mai aduse la masă două ceşti cu orez.

— Mîncaţi pe săturate, să prindeţi puteri. Aşa are să vă fie mai uşor pe drum, îi îndemnă el.

— Nu, asta-i prea mult, începu să refuze ostaşul, dar se dovedi că foamea era mai puternică decît orice bunăcuviinţă.

Tatăl şi fiul se repeziră la mîncare cu atîta lăcomie, de parcă erau nişte lupi înfometaţi, şi nu se putură opri pînă ce nu se ghiftuiră.

Pe drept cuvînt :

Cînd peste el a dat deodat' năpasta,
Omul pe loc se cere ajutat.
Aleargă, n-aibi zăbavă la chemarea-i,
Atît cît mai e timp, căci e păcat
Să nu-l hrănești la vreme pe flămînd,
Să nu-i dai apă celui însetat.

După ce drumeţii mîncară pe săturate şi goliră ceainicul cu vin, Liu De ceru soţiei să le aducă două ceşti cu ceai fierbinte. Bătrînul soldat scoase de la cingătoare o pungă cu bani şi dădu să plătească.

— Nu ! Nu trebuie ! îl opri birtaşul, dîndu-i la o parte mîna. Doar v-am spus că vă fac cinste. Altminteri s-ar putea crede că prin vicleşug v-am silit să comandaţi carne ca s-o plătiţi. Păstraţi-vă banii. O să aveţi mare nevoie de ei pe drum.

Bătrînul soldat nu se mai împotrivi. Mulţumind şi iar mulţumind, îşi săltă pe umeri desaga şi îşi luă rămas bun. Dar numai ce trecură pragul, tatăl şi fiul se posomorîră : nămeţii creşteau văzînd cu ochii. Ninsoarea era atît de deasă, încît nu se putea desluşi nimic nici măcar la doi paşi. O rafală de vînt îngheţat îi făcu să se dea înapoi.

— Tată, cum o s-o scoatem la capăt pe o asemenea vijelie ? se nelinişti băieţaşul.

— Ce să facem, fiule ? N-vem încotro. Pe drum om întîlni vreun han şi om înnopta acolo.

Ochii băieţaşului se umplură de lacrimi.

Lui Liu De i se strînse inima de milă.

— Iertaţi-mă, preacinstite drumeţ, spuse el, ce treabă fără de zăbavă aveţi de sînteţi siliţi s-o porniţi la drum pe o asemenea urgie ? De ce să vă chinuiţi în halul ăsta ? Am o odaie liberă, are să se găsească şi aşternut. Rămîneţi la noi şi, cînd s-o însenina, o s-o luaţi mai departe. Nici atunci nu are să fie prea tîrziu.

— Da, desigur, nici că s-ar putea mai bine decît aşa, numai că ne e neplăcut să vă stingherim.

— Ei, nu-i nici-un deranj. Cine pe lumea asta pleacă la drum cu casa în spinare ? Intraţi mai repede ca să nu vă pătrundă de tot umezeala.

Soldatul şi băieţaşul intrară din nou în birt. Liu De îi duse într-o încăpere în care se afla un pat cu o saltea umplută cu paie, acoperită cu o rogojină. Temîndu-se ca nu cumva drumeţii să îngheţe de frig, Liu De aduse paie de orez şi le azvîrli peste rogojină. Soldatul desfăcu bocceaua şi scoase din ea o plapumă. Era încă devreme. După ce îşi pregătiră culcuşul, tatăl şi fiul, se întoarseră la stăpîn. Liu De închisese deja birtul şi şedea cu bătrînica sa lîngă vatră.

— Preacinstite Fang Yong, dacă vă e frig, daţi-vă mai aproape de foc, încălziţi-vă, îi îndemnă Liu De.

— Am veni bucuroşi, dar ne este neplăcut. Doar de faţă se află şi soţia dumneavoastră.

— Şi ce dacă ? Sîntem de-acum oameni bătrîni, aşa că n-aveţi de ce să vă sfiiţi.

Tatăl şi fiul se aşezară lîngă foc. Se simţeau atît de bine, de parcă ar fi nimerit de mult în acea casă, la nişte prieteni apropiaţi.

Soldatul începu chiar să-i spună stăpînului pe nume.

— Preacinstite Jinhe, se adresă el lui Liu De, cum se face că sînteţi singuri ? Pesemne că feciorii dumneavoastră locuiesc în altă parte.

— Feciorii ! Am ajuns cu bătrînica mea la şaizeci şi patru de ani şi soarta nu ne-a blagoslovit cu vreun urmaş. Se vede că aşa a fost să fie, grăi birtaşul cu mîhnire în glas.

— Atunci de ce nu luaţi pe careva de suflet ? Oricum, ar fi cineva care să aibă grijă de dumneavoastră la bătrîneţe.

— M-am gîndit şi eu la asta, numai că adeseori mi-a fost dat să văd că copiii luaţi de suflet nu-i pot înlocui pe-ai tăi : doar necazuri de la ei, aşa că mai bine lipsă.

Fireşte, să ţi se lipească de inimă dintr-o dată, asta nu se prea întîmplă, aşa că deocamdată ne-am luat gîndul. Desigur, dacă ni s-ar nimeri unul ca băieţaşul dumneavoastră, asta ar fi altă treabă. Dar unde să găseşti unul ca el ?

Aşa stătură ei de vorbă pînă la căderea serii. Soldatul rugă să i se dea un felinar şi împreună cu fiul se îndreptă spre odaia pe care le-o pusese la dispoziţie Liu De.

— Fecioraşule, zise tatăl, soarta a făcut să dăm peste nişte oameni tare de treabă. De nu erau ei, de bună seamă am fi îngheţat pe drum. Mîine plecăm de dimineaţă, oricum o să fie vremea. Atîta bătaie de cap le-am dat, încît mă simt cu sufletul neîmpăcat.

Şi ei se culcară.

Din nefericire, bătrînul soldat răcise zdravăn. La miezul nopţii fu cuprins de o fierbinţeală care îl ardea ca o flacără ; răsufla din greu, mai-mai să se înăbuşe, şi ceru apă. Dar de unde să iei apă într-o casă necunoscută şi încă în toiul nopţii ? Băieţaşul aşteptă pînă în zori şi deschise uşor uşa odăii de alături. Stăpînii încă nu se treziseră, şi el nu se încumetă să-i deranjeze, aşa că închise încetişor uşa la loc şi se aşeză lîngă bolnav. După cîtva timp auzi o tuse din odaia stăpînilor şi deschise din nou uşa.

— De ce te-ai sculat aşa de devreme, băieţaşule ? se miră Liu De.

— Vai, domnule, azi-noapte tata s-a îmbolnăvit dintr-o dată. Are fierbinţeală şi se înăbuşe. Îl chinuie setea. Iată, de asta m-am sculat.

— Bietul de el, pesemne că a răcit ieri. Dar nu-i putem da apă rece. Aşteaptă s-o punem la fiert.

Liu De ceru nevestei să fiarbă un ceainic cu apă şi îl duse în odaia bolnavului. Băieţaşul îşi ajută tatăl să se aşeze în capul oaselor şi acesta bău o ceaşcă.

— Cîtă bătaie de cap vă pricinuim ! rosti el văzîndu-l pe Liu De. Nici nu ştim cum şi cu ce să vă răsplătim.

— Vai, da' cum se poate să vorbiţi aşa ?! Staţi liniştit, nu vă zbuciumaţi. Iată, o să asudaţi şi o să vă fie mai bine.

Băieţaşul îşi culcă tatăl, iar Liu De îl acoperi pe bolnav cu plapuma. Văzînd cît de subţire e, Liu De spuse :

— Cu o plapumă atît de subţire n-o să asudaţi.

Bătrîna, care stătuse tot timpul lîngă uşă, auzi vorbele bărbatului şi aduse de îndată o plapumă groasă, vătuită.

— Domnule, v-am adus o plapumă, grăi ea către bolnav. Ei, băieţaşule, înveleşte-l pe taică-tău mai bine. Cu gerul ăsta nu-i de glumit.

Băieţaşul luă plapuma şi împreună cu Liu De îl înveli pe bătrînul soldat pînă peste cap. Apoi Liu De plecă, dar după ce se spălă şi se pieptănă, se întoarse din nou.

— Ei, cum e ? A început să năduşească ?

— Tocmai m-am uitat ; nici o picătură de sudoare, răspunse băieţaşul.

— Înseamnă că a răcit rău de tot. Trebuie chemat un vraci ca să-i dea un leac pentru asudat. Altfel nu scapă de boală.

— Cum domnule, doar nu avem bani. Cu ce să plătim vraciul şi leacul ? rosti băieţaşul.

— Nu-ţi face griji, am să vă ajut eu. Nu vă las de izbelişte.

— O, domnule, înseamnă că o să-l salvaţi pe tata ! Cît vă sînt de recunoscător ! exclamă băieţaşul şi căzu în genunchi la picioarele birtaşului. Dacă n-am să izbutesc să vă răsplătesc în această viaţă, atunci în cea viitoare vă voi sluji ca un cal sau ca un cîine credincios [1].

— Ajunge, ajunge ! îl opri gazda ridicîndu-l. De vreme ce aţi nimerit în casa mea, am să vă fiu ca o rudă. Cum are să mă rabde inima să privesc cu mîinile încrucişate la necazurile altora ? Ai grijă de tata, iar eu mă duc după vraci.

---

[1] Potrivit religiei budhiste, după moarte, sufletul omului se reîncarnează, adică trece în alt corp, de om sau de animal.

Viscolul se potolise și cerul se înseninase, sub copitele cailor și sub roțile căruțelor troienele se topeau, iar străzile se acoperiseră cu un strat gros de noroi, înalt de mai bine de un *chi*[1].

Liu De se încălță cu sandale de lemn, ieși dincolo de porți, aruncă o privire în jur și apoi se întoarse în curte. „Nu are să se ducă după vraci", își zise băiețașul și ochii începură din nou să-i șiroiască de lacrimi. Dar iată că Liu De intră în grajd, scoase de acolo un asin și, încălecîndu-l, ieși pe porți. Numai atunci îi veni băiețașului inima la loc.

Noroc că vraciul nu locuia prea departe. Curînd se ivi călare tot pe un asin, urmat de un slujitor ce ducea o cutie cu leacuri. Liu De îl pofti în casă, îl servi cu ceai și abia după aceea îl duse la bolnav. Bătrînul soldat zăcea fără cunoștință.

— Febră tifoidă, hotărî vraciul, luînd pulsul bolnavului. Au fost atinse organele interne. În cartea în care este înfățișată această boală stă scris :

Boala aceasta nu cunoaște leac,
În ziua-șaptea lasă cruntă urmă,
Al vieții fir subțire-atunci se curmă.

Și, într-adevăr, boala aceasta este de netămăduit. S-ar putea ca alt vraci să vă dea speranțe, dar eu sînt un om cinstit și nu vreau să vă mint. În asemenea cazuri hapurile nu sînt de nici un folos.

Speriat, băiețașul izbucni în hohote de plîns și căzu în genunchi în fața vraciului.

— Fie-vă milă, domnule vraci, doar sîntem aici niște străini din alte ținuturi. Rogu-vă, dați-i un leac, salvați-l pe tata. Nicicînd n-am să uit bunătatea dumneavoastră.

— Nu e vorba că nu am bunăvoință, dar fapt este că boala a atins organele interne, și în cazul acesta sînt neputincios.

[1] Unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 0,33 metri.

— Domnule ! se amestecă în vorbă Liu De. Fără doar și poate că vă e cunoscută zicala : „Dacă îi dai omului un leac, el nu va muri de boală. Budha se îndură întotdeauna de cei cărora le e sortit să trăiască". Rogu-vă, lăsați pentru o clipă la o parte cărțile dumneavoastră și luați-vă curajul de a judeca singur. Cine știe, poate că nu i-a sunat încă ceasul și are să se înzdrăvenească. Iar dacă totuși se va întîmpla nenorocirea, nu o să vă învinuim.

— Ei bine, preacinstite Liu, dacă stăruiți, am să vă dau o doctorie. Dacă bolnavul are să se asude, înseamnă că s-ar putea să-și revină. Atunci trimiteți numaidecît după mine și am să vă dau încă un leac. Dar dacă nici după asta nu are să nădușească, înseamnă că nu mai e nici o speranță. Atunci nu mai are rost să trimiteți după mine.

Și poruncindu-i slujitorului să deschidă cutia, scoase de acolo o doctorie și i-o întinse lui Liu De.

— Fierbeți-o cu ghimber și dați-i-o cît mai repede. Dar luați aminte : să nu prea trageți nădejde.

Liu De scoase o sută de monede.

— Asta-i pentru truda dumneavoastră, rosti el, însă vraciul refuză banii și plecă pe dată.

Liu De și soția pregătiră fiertura. Apoi, împreună cu băiețașul, îl ridicară pe bolnav în capul oaselor, i-o turnară pe gît și îl acoperiră cu plapuma pînă peste cap. Băiețașul nu se depărta de pat nici cu un pas. Stăpînul și nevastă-sa trebăluiră toată dimineața și nici măcar nu deschiseră birtul. Nu avură răgaz nici să-și pregătească micul dejun și se așezară la masă abia la amiază. Liu De îl chemă și pe băiețaș, dar acestuia, speriat de moarte de boala grea a tatălui, numai de mîncare nu-i ardea. Abia după rugămințile stăruitoare ale stăpînului, mîncă în silă jumătate de ceașcă de orez.

Se înserase, și pe trupul bolnavului nici picătură de sudoare. Atunci pînă și pe Liu De îl cuprinse îngrijo-

rarea. Se duse din nou după vraci, dar acesta refuză să vină. Prezicerile sale se adeveriră. Trecură șase zile, dar, în a șaptea, bolnavul se stinse din viață.

Pe drept cuvînt :

Cît omul mai are un licăr de viață
Întruna și noapte, și zi robotește,
Dar un sfîrșit la toate-ntr-o zi le vine
Bucurie, durere, cu toate se sfîrșește.

Nefericitul Shen'er se prăvăli la pămînt hohotind de plîns. Văzîndu-i deznădejdea, nu-și putură reține lacrimile nici stăpînul, nici stăpîna. Ei îl ridicară pe orfan și prinseră să-l ostoiască.

— Băiețașule, grăi Liu De, mortul nu se mai întoarce de la groapă, așa încît plînsul nu folosește la nimic. Mai bine gîndește-te la tine, ai grijă să nu te îmbolnăvești și tu.

Dar Shen'er tot plîngea și plîngea fără contenire.

— De ce sînt atît de nenorocos ? se jelea el. Acum un an mi-a murit mama. Noi n-am putut s-o înmormîntăm așa cum se cuvine și am hotărît să ne întoarcem în ținutul natal ca să facem rost de bani și să săvîrșim îngropăciunea după toate datinile. Dar nu ne-am fi închipuit că se va porni o asemenea vijelie și că drumul va fi atît de anevoios. Spre norocul nostru, v-am întîlnit pe dumneavoastră : ne-ați adăpostit, ne-ați hrănit, ne-ați dat de băut. Puteam oare visa la o fericire mai mare ? Totuși, chiar cerul și-a întors privirile de la noi. Pe neașteptate tata s-a îmbolnăvit și iar ne-ați venit în ajutor : ați chemat vraciul, ați cumpărat doctoria, zi și noapte l-ați îngrijit pe tata, de parcă v-ar fi fost mai mult decît o rudă. El a murit, însă, și bunătatea dumneavoastră a rămas nerăsplătită. Or eu sînt aici singur, fără bani, fără rude, și nici măcar să mă îngrijesc de haine și de coșciug nu sînt în stare. Vă implor, dați-mi un petic de pămînt pentru a-i îngropa rămășițele pămîntești. Iar eu vă voi rămîne toată viața un slujitor credincios. Nu-mi respingeți rugămintea, domnule !

Și rostind aceste vorbe, Shen'er căzu din nou la picioarele stăpînului.

— Liniștește-te, băiețașule, de înmormîntare am să mă îngrijesc eu. Asta-i o treabă de seamă și nu e pe puterile tale.

— Dar mie nu-mi trebuie decît un petic de pămînt pentru mormînt. Și asta e de ajuns și prea de ajuns. La mai mult nici nu cutez să visez. Să vă mai pun și la cheltuială, înseamnă chiar că niciodată n-am să vă pot răsplăti.

— Dar așa sînt eu din fire și nu mă aștept la nici o răsplată de la tine.

Cu aceste vorbe, Liu De luă banii și se duse să facă rost de haine pentru mort și de scînduri pentru sicriu. Apoi chemă doi tîmplari care meșteriră coșciugul. Tot ei săpară și mormîntul. Liu De mai pregăti bucate și vin ca ofrandă și aprinse bani de hîrtie. E de prisos să mai povestim cum se prăpădea de durere băiețașul cînd sicriul fu dus într-un loc pustiu din spatele casei și coborît în groapă. Peste mormînt fu pusă o lespede de piatră pe care sta scris : „Aici odihnește Fang Yong, oștean din garnizoana capitalei". După înmormîntare, băiețașul mulțumi din nou cu căldură stăpînilor.

Peste vreo două zile Liu De îi zise lui Shen'er :

— Mă gîndeam să te trimit la locul de baștină al tatălui tău, să-ți cauți rudele și să veniți după rămășițele pămîntești ale preacinstitului Fang Yong. Dar tu ești încă prea mic și nu cunoști drumul. Rămîi deocamdată la noi. Cînd are să treacă pe aici vreun cunoscut, am să-l rog să te ducă înapoi în ținutul natal, iar în ceea ce privește osemintele tatii, veți hotărî singuri. Ce părere ai ?

— Bunătatea dumneavoastră, domnule, este înaltă cît cerul și nemărginită ca pămîntul, vorbi printre lacrimi

Shen'er, căzînd în genunchi. Dar cum o să cutez să mă gîndesc la întoarcerea acasă înainte de a-mi fi plătit datoria și a vă răsplăti cum se cuvine ? Pe deasupra nu aveți copii și, dacă nu vă sînt nesuferit, rogu-vă, opriți-mă ca slugă. Cu toate că nu sînt înzestrat, n-am nici un fel de haruri, am să vă slujesc zi și noapte, pentru ca, prin aceasta, să vă arăt cît de cît dragostea și respectul filial pe care vi le port. Iar după ce vă veți stinge din viață la adînci bătrînețe, va rămîne cineva care să se îngrijească de mormînt. Atunci am să plec în capitală, am să aduc rămășițele pămîntești ale mamei și am să le îngrop împreună cu ale tatii lîngă mormîntul dumneavoastră și toată viața am să veghez acest loc. Iată care e dorința mea.

— Dacă rămîi cu noi, băiețașule, înseamnă că cerul ne trimite un urmaș, spuseră bătrînii cu mare bucurie. Dar nici să nu te gîndești că ai să ne fi slugă : de azi înainte tu vei fi fiul nostru, iar noi îți vom fi părinți.

— Dacă mă învredniciți cu o asemenea bunătate și mă opriți aici, mă înclin de îndată în fața domniilor-voastre, așa cum se cuvine să se încline un fiu în fața părinților.

Shen'er puse în mijlocul odăii două scaune, îi pofti pe bătrîni să se așeze și le făcu opt plecăciuni pînă la pămînt.

De atunci Shen'er căpătă numele de familie Liu. Dar bătrînul Liu De nu voi ca băiețașul să-și schimbe cu totul numele și îi dădu prenumele de Fang — după numele răposatului. Și astfel pe băiețaș începură să-l cheme Liu Fang.

Liu Fang se puse pe treabă cu mare tragere de inimă. Zi și noapte robotea ajutîndu-și părinții în gospodărie. Îi slujea cu toată dragostea, arătîndu-le cea mai mare cinstire și cel mai adînc respect filial. Și bătrînii, la rîndul lor, îl îndrăgiră, iubindu-l ca pe propriul lor fiu.

Pe drept glăsuiesc stihurile :

Un al doilea tată Liu Fang a căpătat,
Liu De cel fără fii, c-un fiu e răsplătit.
Băiatul, rămas singur, cămin și-a dobîndit,
Bătrîn soldat își doarme somn de veci,
Cu suflet liniștit și împăcat.

Vremea zbura ca săgeata și pe nesimțite se scurseră doi ani. Era în toiul toamnei. Mai bine de o lună căzură necontenit ploi și vîntul bătea în rafale. Apele din Marele Canal se umflară, înălțîndu-se la peste zece *zhang*[1]. Clocoteau ca într-un cazan și se rostogoleau cu o asemenea repeziciune și furie, încît nenumărate luntri pieriră în străfundurile lor.

Într-o după-amiază, Liu Fang deretica prin birt, cînd, deodată, din stradă răzbătură strigăte și se auzi o larmă nemaipomenită. Tînărul se gîndi că pe undeva o fi izbucnit vreun pîrjol și ieși în fugă din casă. Pe mal se îmbulzea o mare mulțime, care privea spre adîncuri. Liu Fang își croi drum în față. În susul apei se scufunda o mare corabie de călători : fusese sfărîmată de vîntul turbat și se cufunda văzînd cu ochii. Marea parte a călătorilor se înecase deja, iar cei ce rămăseseră în viață se agățau de catarg sau de cîrmă și chemau disperați în ajutor. „Salvați-ne !" strigau ei, și vaierele le erau întrerupte de hohote de plîns. Oamenii de pe mal ar fi vrut să le sară în ajutor, dar le era teamă de valurile înspumate și de rafalele puternice ale vîntului. Nimeni nu era dispus să-și primejduiască viața de dragul altora. Ei se uitau cum, una după alta, dispar în valuri victimele naufragiului și doar murmurau : „Bieții de ei ! Bieții de ei !". Deodată o nouă rafală, deosebit de puternică, izbi vasul de mal. Cu strigăte de bucurie, unii din mulțime se avîntară înainte, și vreo douăzeci de căngi se lăsară în jos și agățară epava. Astfel fură salvați vreo zece-doisprezece călători și găzduiți la diferite hanuri.

[1] Unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 3,2 metri.

Doar unul din cei ce fuseseră salvaţi rămase pe mal. Era un tînăr de vreo douăzeci de ani. Fusese rănit de căngi, şi acum zăcea pe pămînt aproape în nesimţire, strîngînd la piept un coş din bambus. Lui Liu Fang i se făcu milă de el şi ochii i se umplură de lacrimi. Îşi aminti pe dată de acea zi de iarnă cînd fusese tot atît de slab şi de neajutorat. „Acest tînăr este la fel de nefericit cum am fost eu atunci, gîndi el. De n-ar fi fost preacinstitul Liu De, cine ştie unde ne-ar fi putrezit oasele mie şi tatei. Nenorocitul ăsta are să moară şi nici un suflet viu nu se va milostivi de el. Mă duc numaidecît la părinţi. Poate că se învoiesc să-l scape de la moarte".

Liu Fang se întoarse în grabă acasă şi povesti totul tatălui şi mamei.

— Haideţi să-l luăm cu noi şi să-l îngrijim, spuse el în încheiere.

— Asta ar fi o faptă bună de care s-ar ţine seama în lumea de apoi, consimţi Liu De. Iar cine este om trebuie să le facă întotdeauna bine semenilor săi.

— De ce nu l-ai adus de îndată la noi? întrebă mama.

— Nu am cutezat, am vrut mai întîi să vă cer încuviinţarea, răspunse Liu Fang.

— Cum poţi să vorbeşti astfel? se indignă bătrînul Liu. Ce mai aşteptăm? Să mergem cît mai repede pe mal!

Şi ei se îndreptară amîndoi spre rîu. În jurul tînărului se înghesuia o mulţime de gură-cască. Liu De îşi croi drum înainte şi se apropie de rănit.

— Tinere domn, veniţi-vă în fire. O să vă ducem la noi acasă, zise el.

Suferindul deschise ochii şi doar dădu din cap. Liu De şi fiul încercară să-l ridice, dar nu le era în putere: unul era prea tînăr şi firav, iar celălalt prea bătrîn şi vlăguit.

— Rogu-vă, daţi-vă la o parte, oameni buni, lăsaţi-mă să încerc eu, se oferi un flăcău voinic, care stătea mai la o parte.

El îl cuprinse pe rănit cu amîndouă braţele şi îl ridică uşurel în picioare. Apoi, împreună cu Liu De, îl duse sprijinindu-l de subsuori. Tînărul nu putea rosti nici un cuvinţel, ci doar îşi mişca buzele, arătînd cu privirea spre coşul său.

— Nu te nelinişti, îl iau eu, spuse Liu Fang. Şi cu aceste vorbe, îşi puse coşul pe umăr şi porni înainte. Mulţimea se dădu la o parte pentru a le face loc, iar după aceea porni în urma lor. Cineva zise:

— Numai unul dintre noi este cu adevărat inimos, şi acesta-i preacinstitul Liu. Nimeni nu s-a milostivit de acest sărman de pe meleaguri străine, nimeni nu s-a arătat dornic să-l ia la el, dar iată că Liu De, de cum a auzit de această nenorocire, l-a şi dus la el acasă. Rar găseşti un asemenea om în zilele noastre. Păcat că nu are copii. Într-adevăr, se pare că cerul e orb.

— Da, e adevărat, nu are copii, însă l-a luat de suflet pe Liu Fang, şi acesta-i mai ascultător şi mai respectuos decît un fiu de sînge. Oare asta nu-i o răsplată a cerului? rosti cineva din mulţime.

Cei ce nu-l cunoşteau pe Liu De credeau că tînărul pe care l-a adăpostit e vreun neam de-al lui. Cînd însă din spusele unor localnici aflară adevărul, nu-şi mai putură reţine admiraţia. S-au găsit, desigur, şi unii mici la suflet care se întrebau ce lucruri de preţ şi cîţi arginţi or fi în coşul de bambus. Ce să-i faci, aşa sînt oamenii: la înfăţişare seamănă între ei, însă nu şi la suflet. Dar să lăsăm vorbele de prisos.

Flăcăul cel voinic îl ajută pe Liu De să-l ducă pe rănit pînă acasă. Birtaşul îi mulţumi, şi acesta plecă. Coşul din bambus Liu Fang îl puse lîngă tînăr. Măicuţa Liu aduse de îndată haine uscate, îl ajutară pe bolnav să se schimbe şi îl culcară în pat. Bătrînul Liu ştia că

unuia care a înghețat de frig în apă nu i se poate da vin fierbinte, așa că o rugă pe nevastă-sa să încălzească doar ușor vinul. După ce-i dădură de băut suferindului, bătrînul îl acoperi cu plapuma lui Liu Fang și îi porunci acestuia să-l vegheze toată noaptea.

A doua zi dis-de-dimineață birtașul veni să vadă ce mai face bolnavul. Tînărul se simțea cu mult mai bine. El încercă să se ridice și să coboare din pat pentru a i se închina stăpînului, dar acesta îl opri.

— Nu, n-aveți voie să vă mișcați. Acum lucrul cel mai de seamă este să vă vedeți de sănătate.

— Am fost la un pas de moarte, iar dumneavoastră m-ați salvat, vorbi tînărul, încercînd totuși să se ridice și să se încline. Sînteți acum pentru mine ca un nou tată și o nouă mamă. Aș dori să cunosc prețiosul și stimatul dumneavoastră nume.

— Mă cheamă Liu, spuse bătrînul.

— Înseamnă că avem același nume.

— De prin ce locuri sînteți, tinere domn ?

— Sînt din Zhangqiu, provincia Shandong, și mă cheamă Liu Qi. În urmă cu doi ani am plecat în capitală pentru examene. Împreună cu mine erau și părinții. Dar, din nefericire, s-a stîrnit o molimă și în cîteva zile i-am pierdut pe amîndoi. Să le duc rămășițele pămîntești înapoi în ținutul de baștină nu mi-a stat în putere, așa că am fost nevoit să-i incinerez. Acolo — și el arătă spre coșul de bambus — se află cenușa părinților mei, pe care mă pregăteam s-o îngrop în meleagurile noastre natale. Cine și-ar fi putut închipui că are să cadă peste mine o asemenea năpastă ?! Era cît pe ce să mor, însă cerul mi-a trimis un binefăcător care m-a mîntuit. Numai că, spre marea mea mîhnire, nu am cum să vă mulțumesc. Nu mi-a rămas nimic, — toate lucrurile mele au fost măturate de valuri.

— Mă judecați greșit, tinere domn. Simțămîntul de compătimire îi este dat omului de la natură, iar a salva pe cineva este un lucru mai de seamă decît a înălța o pagodă cu șapte caturi în cinstea lui Buddha. De ce dară să vorbim despre răsplată ? Auzind asemenea vorbe, s-ar putea crede că v-am ajutat ca să trag vreun folos. Ori mie așa ceva nici prin gînd nu mi-a trecut !

Aceste cuvinte umplură inima lui Liu Qi de o și mai fierbinte recunoștință față de bunul bătrîn.

După două zile, Liu Qi se puse pe picioare. Înclinîndu-se pînă la pămînt în fața stăpînilor, el le mulțumi cu lacrimi în ochi. Bătrînii îl îndrăgiră din toată inima pe acest tînăr atît de politicos și binecrescut. De dimineață pînă seara se îngrijeau de el, îi dădeau să bea din vinul cel mai bun și îl hrăneau cu bucate alese. Totuși, atenția și grija gazdelor îi pricinuiau lui Liu Qi o mare neliniște. Se socotea o povară pentru bătrîni și ar fi vrut să plece, dar rănile i se deschiseră din nou și mergea anevoie. Totodată, nu avea nici bani de drum, așa că nu-i mai rămase decît ca, deocamdată, să-și ia gîndul de la plecare.

Pe drept cuvînt :

De nu ți-i casa pe meleag natal,
Ți-o faci acolo unde poți și-i bine.
Pribeag mereu, de te oprești din drum,
Familie de-ți dobîndești, străine
Meleaguri îți devin astfel cămin
Și părintești le simți față de tine.

Liu Fang și Liu Qi erau cam de aceeași vîrstă, semănau și la chip, și între ei se înfiripă o adîncă prietenie. Fiecare dintre ei și-a povestit unul altuia necazurile, și în cele din urmă se legară frați de cruce. Țineau nespus unul la celălalt și se iubeau ca doi frați de sînge.

Odată Liu Qi îi spuse lui Liu Fang :

— Frate, cu harurile tale, de ce n-ai încerca să înveți puțină carte ?

— De vrut aş vrea, şi încă foarte mult, dar de la cine ?

— Ei, uite n-am să-ţi ascund : din fragedă copilărie am învăţat cu osîrdie şi am pătruns adînc înţelepciunea celor din vechime şi din vremurile noastre. Aveam năzuinţe nobile şi nădăjduiam să mă înalţ în norii albaştri[1]. După moartea părinţilor am încetat, fireşte, să mă gîndesc la toate astea. Dar tu, dacă vrei să înveţi, fă rost de cărţi, şi eu am să te ajut.

Liu Fang era în al nouălea cer de bucurie.

— O, ce noroc a dat peste mine ! strigă el şi alergă la taică-său.

Cînd bătrînul află că Liu Qi este înzestrat cu adîncă ştiinţă de carte şi se învoieşte să-i înveţe fiul, încîntarea lui fu nemărginită. În aceeaşi zi se duse la tarabă şi cumpără o grămadă de diferite cărţi.

Liu Qi se străduia să-i predea fratelui său adoptiv toate cunoştinţele sale, şi acesta, fiind foarte ager la minte, prindea din zbor fiece cuvînt al dascălului său. În timpul zilei Liu Fang trebăluia prin birt, iar seara citea ore întregi la lumina opaiţului. Şi aşa, după vreo cîteva luni, ajunse să stăpînească de minune atît cărţile clasice [2], cît şi proza şi poezia din vechime.

Trecuse jumătate de an de cînd Liu Qi locuia în casa bătrînului Liu. Gazdele şi oaspetele nutreau unii faţă de alţii adînci simţăminte de respect şi de dragoste, de parcă ar fi fost rude apropiate. Tînărul găsise aici un al doilea cămin, şi doar un singur lucru îl chinuia : stătea

[1] Expresie metaforică pentru „a face carieră".

[2] Este vorba despre cele patru cărţi confucianiste : *Daxue (Marea învăţătură), Zhongyong (Calea de mijloc), Lungu (Analectele)* şi *Mengzi*, precum şi despre cele cinci cărţi clasice confucianiste, canonizate în vremea dinastiei Han : *Yijing (Cartea schimbărilor), Shijing (Cartea cîntărilor), Shujing (Cartea scrierilor străvechi), Liji (Cartea ceremonialelor)* şi *Chunqiu (Letopiseţul Primăvara şi Toamna).*

toată ziua doar pe mîncare şi băutură, fără a face nimic. Rănile i se vindecaseră şi el începu să se gîndească la plecare. Odată veni la birtaş şi îi vorbi astfel :

— Vă sînt adînc recunoscător că mi-aţi salvat viaţa şi îmi este greu să găsesc vorbe potrivite pentru a înfăţişa marea dumneavoastră bunătate şi omenie. Dar o întreagă jumătate de an v-am împovărat cu prezenţa mea. E timpul, în sfîrşit, s-o pornesc la drum. Trebuie neapărat să îngrop cenuşa părinţilor mei. Cînd însă se va împlini sorocul doliului [1], voi reveni anume pentru a vă răsplăti. Veţi vedea că mă voi ţine de cuvînt.

— Ar fi păcat să mă pun în calea unui om pătruns de o asemenea pietate filială. Cînd dară ai hotărît să pleci ?

— Azi ne luăm rămas bun, iar mîine mă scol cît mai devreme, şi la drum !

— Dacă-i aşa, mă duc să tocmesc pentru tine o luntre.

— E primejdios să călătoreşti pe apă. Ce te faci dacă se stîrnesc vînturile şi valurile ? Totodată, aproape că nu mai am bani, aşa că o s-o pornesc pe uscat.

— Hamalii or să te coste cu mult mai scump decît o luntre. Şi unde mai pui că drumul pe uscat e atît de istovitor.

— Dar eu nu am nevoie de hamali, o să merg pe jos.

— Eşti prea firav ca să poţi face faţă potrivniciilor unei călătorii atît de lungi.

— Ştiţi, există o zicală înţeleaptă : „Cine are bani se bizuie pe bani, cine nu are trebuie să se bizuie pe puterile sale". Unui sărac ca mine nu-i este teamă de lipsuri şi greutăţi.

— Ei, nu-i nimic, o să chibzuim noi ceva, spuse bătrînul. Şi el îi porunci măicuţei Liu să pregătească un ospăţ de rămas bun. În timpul ospăţului, Liu De îşi şterse o lacrimă.

[1] În vechime, doliul după părinţi dura trei ani.

— Ne-am întîlnit întîmplător, ca două linte ce plutesc pe apă, rosti el. Ai locuit la noi jumătate de an. Ne-am legat sufleteşte şi am devenit ca nişte rude. Crede-mă, nu mă rabdă inima să mă despart de tine, însă nici să te opresc cu de-a sila nu pot. Ai o îndatorire : trebuie să înhumezi cenuşa părinţilor tăi, şi asta e o treabă de seamă. Dar uite că ne despărţim şi cine ştie dacă ne vom mai întîlni vreodată.

Şi sfîrşindu-şi vorba, bătrînul se porni pe un plîns cu sughiţuri. Stăpîna şi Liu Fang vărsau şi ei lacrimi.

— Da, sînt nevoit să plec, rosti Liu Qi cu glasul înecat de lacrimi, numai că nu trebuie să ne lăsăm copleşiţi de mîhnire. De cum sfîrşesc doliul, mă întorc la dumneavoastră pentru a vă sluji cu credinţă.

— Ah, dar noi avem aproape şaptezeci de ani şi sîntem ca două lumînări în vînt, gata-gata să se stingă. Vom fi oare încă în viaţă cînd sorocul doliului tău se va împlini ? Nu, dacă ne iubeşti cu adevărat şi vrei să ne faci o bucurie, întoarce-te de îndată ce vei duce la bun sfîrşit ceremonialul de înhumare.

— Dorinţa dumneavoastră e pentru mine lege, spuse Liu Qi.

A doua zi dimineaţa măicuţa Liu se sculă de cum mijiră zorile pentru a pregăti masa. După micul dejun, Liu De îi porunci lui Liu Fang să scoată din grajd asinul.

— Ia-ţi acest măgăruş ca să nu cheltuieşti degeaba pe hamali, îl îndemnă stăpînul pe Liu Qi. Îl am de mult şi pot să mă lipsesc de el. Doar nu mă pregătesc să pornesc la drum lung. Ţie are să-ţi fie însă cît de cît de folos. Iar aici, continuă el, punînd pe masă o boccea, se află aşternut şi nişte haine din cînepă ca să nu te prindă răceala. Şi scoţînd din mînecă o pungă, adăugă : sînt trei *liang* de argint. Pînă acasă or să-ţi ajungă. Numai că nu uita : de cum îţi sfîrşeşti treburile, vino neîntîrziat

înapoi. Pentru nimic în lume să nu încalci înţelegerea noastră !

La vederea tuturor acestor lucruri, Liu Qi se înclină şi spuse cu glasul gîtuit de lacrimi :

— O, cît de buni sînteţi cu mine ! Mi-aţi făcut daruri atît de bogate şi de bună seamă n-o să vă pot răsplăti în această viaţă. Atunci, în cea viitoare, am să devin al dumneavoastră credincios cîine sau cal.

— Ei, ce rost au aceste vorbe ! exclamă bătrînul Liu.

Liu Qi încărcă pe măgar bocceaua şi coşul de bambus şi îşi luă rămas bun. Bătrînii, cu obrajii umeziţi, îl însoţiră pînă la porţi, iar Liu Fang care nu se îndura să se despartă de el, îl petrecu cale de zece *li*.

Pe drept cuvînt :

S-au întîlnit aşa, întîmplător,
Ca două frunze pe rîu plutitoare,
Dar inima le-a tresăltat, precum
La rudele de sînge iubitoare.
Dar ziua despărţirii a sosit
După ce grele lacrimi ochiul varsă
Şi cîntec de adio s-a rostit,
Liu Qi la drum s-aşterne trist. Mîhnit,
În urmă mohorîte locuri lasă.

Liu Qi pornea la drum odată cu ivirea zorilor şi se oprea pentru înnoptat mult după ce se lăsa amurgul. Foamea şi setea şi le potolea tot în mers, pe apucate. Şi aşa, zi după zi, pînă ce ajunse în ţinutul de baştină, provincia Shandong. Dar acolo îl aşteptau noi încercări. Cu un an în urmă vremea fusese deosebit de ploioasă şi bîntuită de furtuni. Apele fluviului Huanghe[1] îşi ieşiseră din matcă şi inundaseră Zhangqiu — satul natal al lui Liu Qi. Oamenii, vitele, casele — totul fusese măturat de valurile înspumate. Oriunde îţi aruncai privirea — doar

[1] Fluviul Galben.

ruine. Pe multe zeci de *li* nu se zărea nici o colibă, nu întîlneai ţipenie de om. Liu Qi nu avea unde să se ducă, aşa încît poposi la un han, care printr-o minune scăpase de la înec. Tînărul nu ştia ce să facă, cu ce să înceapă. Pentru a-şi putea îndeplini îndatorirea faţă de memoria părinţilor, trebuia mai întîi să-şi găsească un adăpost şi o slujbă ca să facă rost de bani. El făcu ocolul tuturor aşezărilor învecinate, doar-doar şi-o găsi vreun neam sau vreun prieten, dar în zadar.

Trecuse o lună, şi banii pe care i-i dăduse bătrînul Liu la despărţire erau pe sfîrşite. Tînărul se îngrijoră : „Dacă rămîn fără o leţcaie, chiar că n-am să mă pot descurca. Mai bine ar fi să mă întorc la Hexiwu, la binefăcătorul meu. Am să-i cer un petic de pămînt în care să îngrop cenuşa părinţilor şi am să mă statornicesc acolo. Mai bine nici că s-ar putea". Şi luînd această hotărîre, plăti pentru găzduire, încălecă pe asin şi făcu cale-întoarsă.

Zi şi noapte călători Liu Qi uitînd de oboseală. Cînd se apropie de casa lui Liu De, primul pe care îl văzu fu Liu Fang : băiatul şedea în birt şi citea o carte. Liu Qi sări de pe asin.

— Frate ! strigă el. Părinţii sînt în bună sănătate ?

Liu Fang ridică privirea : în faţa sa se afla Liu Qi. Aruncînd cartea, se repezi spre fratele adoptiv :

— Ah, ce bine că te-ai întors ! Tata şi mama nu mai pot de dorul tău. Zi şi noapte te pomenesc.

El scoase de pe asin povara şi îl duse în grajd. Apoi fraţii intrară în casă. Cînd bătrînii văzură cine e oaspetele, avură simţămîntul că le-a picat din cer fericirea.

— Era să ne prăpădim de dorul tău ! exclamă Liu De.

Tînărul făcu un pas înainte şi se plecă în faţa lor pînă la pămînt. La rîndul său, bătrînul se înclină şi el.

— Ei, ţi-ai încheiat treburile ? întrebă birtaşul.

Atunci Liu Qi le povesti amănunţit toate peripeţiile sale.

— Şi aşa tot nu mi-am găsit sălaş şi am adus înapoi cenuşa părinţilor, sfîrşi el, ştergîndu-şi lacrimile. Iar acum vreau să vă rog să-mi daţi un petic de pămînt pentru mormînt. Şi mai doresc să devin fiul dumneavoastră şi să rămîn aici pentru a vă sluji cu credinţă zi şi noapte. Iată dorinţa mea fierbinte. Mă tem numai că nu vă veţi învoi.

— Pămînt deşert avem berechet. Alege unde vrei. Dar ca să devin tatăl tău, nu-i oare o cinste prea mare pentru mine ?

— Dacă nu vă hotărîţi să mă socotiţi fiul dumneavoastră, înseamnă că mă refuzaţi ! strigă tînărul. Nu, vă rog, nu faceţi asta, împliniţi-mi dorinţa.

Şi aşezîndu-i pe bătrîni pe locul de onoare, le făcu o plecăciune filială.

Puţin timp după aceea, el îngropă cenuşa părinţilor într-un loc pustiu din spatele casei. După aceea, amîndoi fraţii, în deplină înţelegere, se puseră cu sîrguinţă pe treabă şi trudiră cu atîta zel, încît încetul cu încetul negoţul lui Liu înflori şi traiul lor deveni mai îmbelşugat. Faţă de părinţi, ei se purtau cu un deosebit respect. Nu era om în acea aşezare care să nu spună că Liu De poate fi numai de invidiat şi că cerul i-a dăruit fii de o rară destoinicie, ca răsplată pentru faptele sale bune.

Vremea zbura ca săgeata şi pe nesimţite se scurse mai bine de un an. Bătrînul Liu şi nevastă-sa se şubreziseră, puterile îi lăsară şi într-o bună zi căzură la pat. Fiii îi veghează zi şi noapte şi nici măcar noaptea nu-şi scoteau veşmintele. Dar nici leacurile, nici rugăciunile nu fură de nici un folos. Zilele bătrînilor erau numărate, şi gîndul la apropiatul lor sfîrşit îi aduse pe fii la deznădejde. Ca să nu-i mîhnească pe muribunzi, se stăpîneau cum puteau şi îi alinau cu vorbe duioase, dar pe ascuns îşi dădeau frîu liber lacrimilor. Înţelegînd că nu se va mai putea pune pe picioare, bătrînul Liu îşi chemă fiii la căpătîi şi le vorbi astfel :

— Am trăit pînă la adînci bătrîneţe şi nu ne-a fost dat să avem copii. Eram încredinţaţi că nu are să aibă cine să aducă ofrande sufletelor noastre. Însă cerul s-a milostivit de noi şi ne-a dăruit doi feciori ca să ne fie urmaşi. Deşi se cheamă că sînteţi luaţi de suflet, mie îmi sînteţi mai apropiaţi chiar decît nişte fii de sînge. Acum pot muri fără nici un fel de păreri de rău. Dar iată care îmi e dorinţa cea de pe urmă : după ce m-oi sfîrşi, să trăiţi în bună înţelegere şi să aveţi grijă ca şi mai înainte de micul nostru birt, pentru a putea păstra bruma de avut pe care am adunat-o. Atunci voi putea muri cu ochii închişi [1] şi sufletul meu îşi va găsi liniştea lîngă cele Nouă Izvoare[2].

Pe fii îi podidi plînsul şi făgăduiră părintelui lor că îi vor împlini voinţa. La două zile după aceea bătrînii încetară din viaţă. Fraţii se prăpădeau de jale şi erau deznădăjduiţi că nu au putut să moară în locul părinţilor. Ei pregătiră sicrie scumpe şi veşminte bogate şi chemară călugări să facă slujba de nouă zile şi nouă nopţi întru pomenirea răposaţilor. Apoi hotărîră să construiască un singur cimitir şi să-i înmormînteze alături şi pe părinţii lor adevăraţi, şi pe cei adoptivi.

Liu Fang plecă în capitală şi curînd se întoarse cu sicriul în care odihnea maică-sa. Tinerii aleseră o zi prielnică şi îi înmormîntară pe Liu De şi pe nevastă-sa, iar la stînga şi la dreapta înhumară rămăşiţele pămînteşti ale părinţilor lor. Cele trei morminte aduceau cu trei perle înşirate pe acelaşi fir. Tot tîrgul veni la înmormîntare pentru a cinsti memoria bunului şi nobilului Liu De şi a-şi arăta respectul faţă de fiii lui, care se dovediseră a fi o pildă de pietate filială.

---

[1] După o credinţă din popor, dacă un mort are ochii deschişi, asta înseamnă că, dintr-o pricină oarecare, nu a murit cu sufletul împăcat.

[2] Cele „Nouă Izvoare" sau „Izvoarele Galbene" — expresii metaforice pentru „lumea de apoi".

După moartea bătrînilor, fraţii continuară să împartă şi masa şi culcuşul, iar prietenia lor deveni şi mai puternică. Ei hotărîră să închidă birtul şi deschiseră o prăvălie de pînzeturi. Cinstea lor, precum şi preţurile convenabile cu care îşi desfăceau mărfurile le aduseră o bună faimă printre negustorii în trecere. Numele lor deveniră cunoscute în tot ţinutul şi curînd fraţii ajunseră să nu mai prididească de atîţia muşterii. Într-un singur an avutul lor spori de cîteva ori faţă de ceea ce le lăsase bătrînul Liu De. Îşi luară doi slujitori şi doi băieţi de prăvălie şi în gospodărie nu le lipsea nimic. Văzînd cît de repede se înavuţesc fraţii, bogătaşii din tîrg începură să le trimită peţitoare. Liu Qi chiar şi spuse că, într-adevăr, e timpul să se gîndească la însurătoare, dar Liu Fang nici să nu audă de aşa ceva.

— Frate, judecă şi tu singur, ai de acum nouăsprezece ani, iar eu douăzeci şi doi, căută să-l înduplece Liu Qi. E tocmai timpul potrivit să ne luăm cîte o soţie destoinică şi să avem urmaşi care să ducă mai departe toate cele trei neamuri ale noastre. Nu înţeleg de ce te încăpăţînezi.

— Nu, la vîrsta noastră lucrul cel mai de seamă este să ne vedem de negoţ. Cînd dară să mai avem răgaz pentru tot felul de peţitoare ? În afară de aceasta, noi trăim în prietenie şi înţelegere şi dacă se nimereşte o soţie rea, încep gîlcevile. Nu, hotărît lucru, e mai bine să rămînem burlaci.

— N-ai dreptate. Aminteşte-ţi zicala : „Fără soţie nu-ţi poţi întemeia nici familie". Sîntem amîndoi prinşi cu treburile în prăvălie, dar nu e nimeni care să vadă de casă. Avem o mulţime de prieteni şi mereu se adaugă alţii noi. Dacă vine cineva în vizită, nu este o gospodină care să-l primească, să-l ospăteze. Dar ăsta-i un fleac. Cea mai însemnată treabă e alta : tata ne-a luat de suflet în nădejdea că şi noi, şi urmaşii noştri, ne vom îngriji de cimitirul neamului şi vom aduce ofrande sufle-

telor celor dragi nouă. Însă dacă o să rămînem burlaci, o să ni se stingă stirpea şi va veni şi sfîrşitul jertfelor întru pomenirea răposaţilor. Cum o să cutezăm dară să ne uităm în ochii tatei cînd îl vom întîlni la Izvoarele Galbene ?

Astfel, mereu şi mereu îşi îndemna Liu Qi fratele, dar de fiecare dată Liu Fang îi răspundea în doi peri. Văzîndu-i îndărătnicia, Liu Qi începu să şovăie : să-şi aducă în casă o soţie împotriva voinţei fratelui îi era neplăcut. Odată el se duse în vizită la un prieten apropiat, pe nume Qin. Întîmplător veni vorba despre căsătorie, şi Liu Qi îi povesti prietenului său despre refuzul hotărît al fratelui său de a se însura.

— Treaba e limpede, izbucni în rîs Qin. Prăvălia aţi deschis-o amîndoi, dar el a venit în casa lui Liu De înaintea ta şi nu vrea să te însori tu primul. Iată de ce caută pretext după pretext. Îi e teamă ca nu cumva după însurătoare să trebuiască să împartă avutul cu tine.

— Ce tot spui ?! se indignă Liu Qi. Fratele meu e un om drept şi cinstit !

— Da, dar în afară de asta mai e şi tînăr, şi chipeş. E greu de crezut că nu-şi dă seama de bucuriile pe care le poate aduce iubirea dintre soţ şi soţie. Iar, dacă-i aşa, altă pricină nu poate fi. De nu mă crezi, n-ai decît să încerci : propune-i să se însoare el primul, trimite-i peţitoare. Te încredinţez că are să se învoiască.

Cuvintele lui Qin îl tulburară adînc pe Liu Qi şi îi semănară în inimă îndoiala. Curînd îşi luă rămas bun. În drum spre casă întîlni două peţitoare : mergeau la dînsul pentru a-i propune o logodnică — fiica unui negustor bogat care ţinea o prăvălie de mătăsuri, Cui al Treilea. Liu Qi întrebă cîţi ani are fata. Ca vîrstă era tocmai o pereche potrivită pentru Liu Fang.

— Cred că logodnica se potriveşte mai bine fratelui meu, le spuse el peţitoarelor. Numai că el are unele ciudăţenii şi e foarte sfios. Aşa că băgaţi de seamă, luaţi-l

cu binişorul. Iar eu deocamdată am să stau să aştept în prăvălia de ulei — iat-o acolo, la capătul ulicioarei. Dacă iese ceva din treaba asta, o să fiţi mulţumite, o să vă răsplătesc cu mărinimie.

Peţitoarele plecară, însă se întoarseră repede.

— Fratele dumneavoastră este într-adevăr foarte sucit, spuseră ele. Cît ne-am bătut gura ca să-l înduplecăm, dar el nici să n-audă de aşa ceva. Totuşi nu i-am dat pace, şi atunci s-a înfuriat şi ne-a dat afară.

Acum Liu Qi se încredinţă că fratele său nu are nici un fel de gînduri ascunse, că hotărîrea sa de a rămîne burlac e sinceră, numai că nu putea înţelege pricina dezgustului lui faţă de căsătorie.

Odată Liu Qi văzu cum două rîndunele îşi durează cuibul sub streaşina casei lor. Atunci el izvodi nişte stihuri şi le scrise pe perete, nădăjduind ca în acest fel să afle ce e în mintea fratelui său :

Doi porumbei — doi fraţi durează cuib,
Din zori pînă-n amurg trudesc pe rînd,
În ciocuri lut şi rămurici ei cară,
Dar dacă n-au pereche, cuibu-i gol,
Nu-s pui să se audă gîngurind.

Cînd Liu Fang văzu versurile, le citi cu glas tare o dată şi încă o dată, se porni pe rîs şi, luînd penelul, adăugă la ele stihurile de mai jos :

Să zboare porumbeii în pereche
Şi cuib ei să-şi durеze împreună,
De cînd e lumea, asta-i rînduiala,
Dar, vai, de mult dup-al ei soţ
Tînjeşte porumbiţa cu ardoare,
Dar el rămîne surd la a ei chemare,
Nu-i dăruie dorita alinare.

„Nu se poate ! îşi spuse uluit Liu Qi. Ce se întîmplă ? Din versurile acestea reiese că Liu Fang e femeie. Acum

e de înțeles de ce e așa de gingaș, iar glasul îl are atît de melodios. Se culcă întotdeauna îmbrăcat, nici ciorapii nu și-i scoate. Și chiar pe vreme de arșiță, întotdeauna sub veșmîntul de pe deasupra poartă și pe cel de dedesubt. Nu alta decît că merge pe urmele lui Mu Lan[1] !"

Totuși Liu Qi se mai îndoia încă și să-l întrebe fără înconjur pe fratele său, nu se hotărî. Copiind versurile, el porni spre Qin. Ascultîndu-le, Qin exclamă :

— E cît se poate de limpede ! Liu Fang e femeie ! Dar cum se face că atîția ani nu ți-ai dat seama ?

Lui Qi îi povesti că fratele său dormea întotdeauna îmbrăcat, că nici măcar o singură dată nu se dezbrăcase pentru noapte.

— Asta nu face decît să întărească bănuiala ta, zise Qin. Trebuie să-l întrebi deschis. Ai să vezi ce are să-ți răspundă.

— Mi-e greu să-i pun o astfel de întrebare. Sîntem doar atît de legați unul de celălalt și ne iubim mai mult decît ca niște frați de sînge.

— Dacă Liu Fang e femeie, o să vă puteți căsători, iar iubirea voastră are să fie și mai puternică.

Așa stătură ei de vorbă întorcînd lucrurile pe o parte și pe alta. Între timp gazda puse pe masă vin, pregăti și o gustare. Și tot pălăvrăgind și bînd vin, nici nu băgară de seamă că se și întunecase.

Cînd Liu Qi se întoarse acasă, Liu Fang văzîndu-l pe fratele său cam amețit, îl luă de braț și îl conduse în iatac.

— Unde ai fost ? întrebă el. De ce te-ai întors atît de tîrziu ?

— Păi să vezi, întîmplător am nimerit la un prieten. Ne-am luat cu vorba și am și uitat de timp.

[1] Eroina unei vechi ode. S-a travestit în bărbat și a intrat în oștire în locul tatălui ei. A slujit în armată vreme de doisprezece ani, dar nimeni nu și-a dat seama că e femeie.

Liu Qi își scrută cu privirea fratele. Înainte nici prin gînd nu i-ar fi trecut că Liu Fang e femeie, dar acum își puse în gînd să afle neapărat adevărul.

Și cu cît își privea mai mult fratele, cu atît se încredința că în fața sa se află o femeie. Totuși, s-o spună fără înconjur, nu cuteză.

— Frate, spuse el, ai scris versuri minunate, mult mai măiestrite decît ale mele. Poate le mai adaugi ceva ?

Fără să rostească vreo vorbă, Liu Fang zîmbi, flutură pensula și apărură stihurile de mai jos :

În armonie-n cuibul ei perechea
De porumbei trăiască. Nu se ducă,
Să nu se irosească tinerețea,
Căci primăvara nu-i atît de lungă.
Neștiutorul prinț[1] tu nu-l lua drept pildă,
Mult prea pripit comori a refuzat
Și-un jad făr'de cusur și-asemănare,
Drept piatră oarecare l-a luat.

Liu Qi citi versurile și rămase pe gînduri :

— Înseamnă că ești într-adevăr femeie ? rosti el în cele din urmă.

Cu fața învăpăiată de rușine, Liu Fang tăcea.

— Doar noi sîntem ca niște rude de sînge, spuse Liu Qi. De ce te-ai ascuns de mine ? Și din ce pricină ai purtat ani de-a rîndul straie bărbătești ?

— Cînd am pierdut-o pe mama, eu și cu tata am pornit spre ținutul de baștină. Ne aștepta o călătorie lungă și grea și de aceea ne-am gîndit că e mai bine să mă îmbrac băiețește, că așa ne va fi mai lesne pe drum. După aceea mi-a murit tatăl. Să-l îngrop alături de mama n-am putut. Iată de ce am hotărît ca un timp să nu-mi

[1] Potrivit legendei, un oarecare He i-a oferit principelui din Chu un jad prețios. Neavînd însă un aspect foarte frumos, el nu a trezit interesul principelui care, luîndu-l drept o piatră obișnuită, l-a refuzat.

dezvălui taina, pînă cînd am să găsesc un loc unde să mă statornicesc şi să-mi fac datoria faţă de memoria părinţilor.

Din fericire pentru mine, tatăl nostru adoptiv mi-a dat un petic de pămînt şi rămăşiţele pămînteşti ale părinţilor mei s-au întors în ţărînă. De mult doream să mă destăinui ţie, dar abia începusem să ne încropim negoţul şi mă temeam că n-ai să faci faţă de unul singur. În ultimul timp însă, cînd ai început să stărui atît de mult să mă căsătoresc, nu am mai putut să mă ascund de tine.

— Da, ai fost nevoită să rabzi multă durere pentru ca în cele din urmă să-ţi atingi nobilul tău ţel. Te-ai purtat ca un adevărat bărbat. Cîţi ani am dormit noi în acelaşi culcuş, şi în tot acest timp ţi-ai păstrat cu străşnicie taina şi n-ai lăsat să-ţi scape nici un cuvînt. Neprihănirea ta şi pietatea faţă de părinţi sînt demne de toată admiraţia. În versurile tale îmi dai a înţelege că ai fi gata să-mi devii nevastă. Dacă e aşa, de nici o altă soţie nu voiesc să aud. Ne-am întîlnit întîmplător şi atîţia ani ne-am purtat unul altuia de grijă. Înainte am fost fraţi, iar acum vom fi soţ şi soţie. E limpede, pe noi nu ne-au unit oamenii, ci însuşi cerul! Dacă te învoieşti, atunci să ne căsătorim şi vom trăi în dragoste şi înţelegere pînă la adînci bătrîneţe.

— Eu visez de mult asta. Mormintele părinţilor noştri sînt aici, chiar lîngă casă, i-ar dacă m-aş mărita cu altul, mi-ar fi greu să le îngrijesc aşa cum se cuvine. Şi apoi, părinţii noştri adoptivi ne-au iubit ca pe propriii lor copii şi nu mă îndur să părăsesc aceste locuri. Unde mai pui că, ducîndu-mă în altă parte, nu le-aş putea cinsti memoria precum o merită. Dacă te mulţumeşti cu modestele mele însuşiri, sînt gata să-ţi slujesc drept „măturică şi făraş[1]" şi vom aprinde împreună lumînări aromate pe toate cele trei morminte. Iată dorinţa mea. Dar nu vreau ca nunta noastră să se facă în taină, fără peţitori, încălcînd astfel datinile şi obiceiurile din străbuni. Nădăjduiesc că ai să fii înţelept şi prevăzător ca să nu dai prilejul la tot felul de clevetiri pe seama noastră.

— Totul are să fie întocmai cum voieşti tu.

În acea noapte ei se culcară în odăi diferite, iar dimineaţa Liu Qi se duse la prietenul său Qin şi-l rugă să-şi trimită soţia în peţit la Liu Fang. Între timp mireasa se şi schimbase în haine femeieşti.

Liu Qi pregăti veşminte alese şi podoabe preţioase ca dar de nuntă. Tinerii aleseră o zi prielnică[1] şi, după ce aduseră ofrande în faţa celor trei morminte, se uniră prin căsătorie.

Cu acest prilej dădură un mare ospăţ, la care îi poftiră pe toţi vecinii.

Povestea uimitoare a celor doi fraţi îi tulbură pe toţi localnicii şi nu era unul din ei care să nu-i laude pentru adînca lor pietate filială şi pentru puritatea lor morală. Liu Fang şi Liu Qi continuară să se iubească şi să se respecte unul pe celălalt. Ei agonisiră o mare avuţie şi zămisliră cinci fii şi două fiice. Neamul Liu din Hexiwu a devenit un neam numeros, vlăstarii săi rodind pînă în zilele noastre. În ceea ce priveşte satul în care s-au petrecut toate acestea, el a fost denumit „Satul celor trei fapte virtuoase ale lui Liu Fang".

Drept dovadă, ascultaţi stihurile:

Cînd frate cu frate nu se-înţeleg,
Ei sînt aidoma lui Wu[2] şi Yue[3],
Străini pot deveni apropiaţi,

---

[1] Expresie depreciativă pentru „soţie".

[1] După o credinţă ce circula în popor, pentru orice început, ca de pildă: semănatul grînelor, purcederea la un negoţ, încheierea căsătoriei sau efectuarea unei călătorii, se stabileau zile prielnice (faste) sau neprielnice (nefaste). Aceasta se făcea fie prin ghicit, fie după calendar, în care erau consemnate asemenea zile.

[2,3] Denumirea a două principate între care a existat o mare vrăjmăşie în epoca „Primăvara şi Toamna" şi a „Principatelor în luptă" (sec. V—III î.e.n.).

De este prietenie și iubire.
Și-a cîștigat „Satul a trei virtuți"
O faimă meritat răsunătoare,
Și-n veci va dăinui în Hexiwu
Pilda acestor oameni făr'de-asemănare.

DE DOUĂ ORI RĂPOSATĂ

În anii de pace zilele sînt
Tumult nesfîrșit, sărbătoare.
Pretutindeni și cîntec și dans sînt în toi,
Fericită mulțimea-n petrecere pare,
Ca și cum dup-o lungă beție acum,
Cufundată-ntr-un vis își găsește-alinare.
Și iată se aude că în curînd
În car somptuos Fiul Cerului vine.
Nerăbdători supușii ies în drum așteptînd,
Ca toți suveranului adînc să i se închine.

În aste stihuri este cîntat simțămîntul de apropiere față de suveran, care aduce cu sine fericirea. Așa se obișnuia încă din vremurile străvechi : oriunde și-ar fi întemeiat Fiul Cerului capitala, locurile legate de numele său căpătau o aură de strălucire, iar munții înalți și rîurile line admirate de augusta-i privire aduceau în și mai mare măsură bucurie în inimile oamenilor și le înveseleau sufletele.

Să ne amintim că în vremea dinastiei Tang[1] cea mai frumoasă podoabă a capitalei era lacul Qujiang, iar în vremea dinastiei Song[2] — lacul Nimbul de aur. Priveliștea lor era splendidă în toate cele patru anotimpuri ale

[1] Dinastia Tang (618—907).
[2] Dinastia Song (960—1279).

anului, și din toate colțurile orașului se adunau acolo odrasle de neam de viță veche, tineri înzestrați cu mari haruri și fete încîntătoare, ca să se plimbe și să-și petreacă în chip plăcut timpul. Adesea venea în vizită însuși Fiul Cerului pentru a se veseli împreună cu norodul.

Acum vom povesti o întîmplare din vremea dinastiei Song, pe cînd pe scaunul domnesc se afla împăratul Huizong[1].

În capitala răsăriteană[2], pe malul lacului Nimbul de aur, se afla cîrciumioara „Bucurie și înflorire", al cărei stăpîn era un oarecare Fan. De obicei i se spunea Fan cel Vîrstnic, pentru a-l deosebi de fratele său Fan mezinul, pe atunci încă burlac.

Primăvara era pe sfîrșite. Se apropia vara. Zilnic, pe malul lacului era o mare forfotă, ca într-un furnicar. Oamenii își desfătau ochii cu splendida priveliște a apelor verzui ca smaraldul. Odată, porni acolo în plimbare și Fan mezinul. După ce se uită cu încîntare la tinerii și fetele frumoase în veșminte alese, intră într-o ceainărie. Acolo zări o fată fermecătoare : să fi avut vreo optsprezece-nouăsprezece ani. Fan se opri locului și o aținti cu privirea. Multă vreme nu fu în stare să-și dezlipească ochii de la fată. Pentru a v-o imagina, ascultați stihurile de mai jos :

Minune ! Abia te-ncumeți s-o contempli
Și-ndată ești cuprins parcă de-o vrajă.
Micuțe piciorușe — lotuși de-aur —
Sprințar de sub veșmînt parcă dansează.
Și mijlocelu-i gata să se frîngă. Așa subțire-i,
Tras ca prin inel. Fragezi obrajii cum gingașe piersici,
Pielea lucind ca jadul pur, la fel
Astfel frumoasă ea pe toți i-ncîntă
Și-s tinerii ca scoși din minți de-o văd,

[1] A domnit între anii 1101—1126.
[2] Capitala răsăriteană era denumirea orașului Kaifeng în timpul dinastiei Song.

O, ce n-ar da să o cuprindă iute,
După polog s-o ducă de-ar putea.
Dar unde să te-ascunzi în ceainărie ?
Nu-i loc aici să te iubeşti cu ea.

Patima nu este supusă voinţei noastre. Fata îi aruncă lui Fan doar o singură privire, şi pe loc citi în ochii lui arzînd flacăra iubirii. „Ce bine ar fi să mă pot mărita cu el, îşi spuse ea, încercînd un simţămînt de tainică bucurie. Numai că azi e aici, şi mîine de unde să-l iau ? Cum să intru în vorbă cu el ca să aflu de-i însurat ori ba ?" Fata nu ştia ce să facă. Să ceară ajutor slujnicei sau doicii care era cu ea, nu putea. Dar, spre norocul ei, dincolo de prag se auzi zăngănitul căldărilor unui apar. Şi pe dată frumoasei îi veni în minte un vicleşug.

— Ei, aparule, toarnă-mi un pahar de apă îndulcită ! porunci ea.

Aparul umplu o ceaşcă de aramă şi i-o întinse fetei.

— Ce-i cu tine ? Ai pus la cale să mă nenoroceşti, nemernicule ! strigă ea. Ştii tu oare cine sînt eu ?

„Ia să auzim ce spune" ciuli urechile Fan. Între timp fata continuă :

— Sînt fiica lui Zhou din Caomenli, iar numele meu de copilă e Shengxian. Am trăit pe lume optsprezece ani, dar încă nimeni nu mi-a făcut vreun rău. Ori tu ai hotărît să omori o biată fată nemăritată şi lipsită de apărare !

„Oare de ce spune ea toate astea ? se miră Fan. E limpede, o face anume ca să aud eu."

— Ce tot vorbiţi, domnişoară ?! se apără aparul. Nici prin gînd nu mi-a trecut să vă fac vreun rău.

— „Nici prin gînd nu ţi-a trecut", îl îngînă ea. Atunci de ce în ceaşcă se află un firicel de iarbă ?

— Da, şi ce-i cu asta ?

— Ai vrut să mi se oprească în gît, asta e ! Păcat că tatăl meu e plecat. Altminteri te-ar tîrî numaidecît la judecată.

— Eh, tu slugă afurisită ! nu mai răbdă doica fetei.

Auzind larma, dintr-o încăpere din spate se ivi stăpînul ceainăriei.

— Ei, aparule ! strigă el. Apropie-te şi strecoară-ţi apa !

„Trebuie să-i răspund fetei în acelaşi fel", hotărî Fan.

— Toarnă-mi şi mie, aparule ! ceru el.

Aparul umplu o ceaşcă şi i-o întinse. Tînărul bău o înghiţitură şi trînti ceaşca de pămînt.

— Ce-i cu tine, ticălosule ? Vrei să mă omori ?! Ştii tu oare cine sînt eu ? Fratele meu mai mare Fan e stăpînul cîrciumioarei „Bucurie şi înflorire", iar eu sînt Fan al Doilea. Am nouăsprezece ani şi nu am încă soţie. Sînt măiastru în trasul cu arcul şi cu arbaletă.

— Ei, da de ce îmi spui mie toate astea ? Nu cumva vrei să-ţi fiu peţitor ? N-ai decît să mă dai în judecată. Eu sînt un simplu apar şi nu mă pregăteam să fac rău nimănui.

— Care va să zică nu te pregăteai ? Atunci de ce şi în ceaşca mea se află un firicel de iarbă ?

Auzindu-i spusele, fata nu mai putu de bucurie. Între timp, stăpînul ceainăriei îl împinse pe apar şi acesta se trezi în stradă.

— Ei, e timpul să ne ducem acasă, rosti fata ridicîndu-se. Poate că mergi şi tu cu mine ? rosti ea ameninţător în urma aparului.

„Ei, dar prin asta îmi dă de înţeles s-o însoţesc eu", îşi spuse Fan.

E greu de crezut, dar de aici s-a tras o pricină judecătorească nemaipomenit de încîlcită, care avea să abată asupra lui Fan năpasta.

Pe drept cuvînt se spune :

Necaz noian din vorbărie multă,
Au nu-i tăcere mult mai preţioasă ?
Cînd locului se cade să rămîi,
Abţine-te şi n-o porni orbeşte,
Belea cumplită de nu vrei să iasă.

Aşteptînd puţin, Fan ieşi din ceainărie şi o urmă pe fată de departe. Curînd ea încetini pasul şi el înţelese că a ajuns la ţintă. Într-adevăr, fata intră în casă şi, dînd la o parte storul din bambus, începu să-l privească pe tînăr. Bucuria lui era nemărginită. Apoi ea se îndepărtă de la fereastră şi Fan rămase năucit lîngă porţi. Multă vreme se învîrti el pe lîngă casa iubitei, şi abia spre seară se întoarse la el acasă.

Dar din acea zi Shengxian se îmbolnăvi. Nu se mai atingea de mîncare şi nici măcar de dulciuri.

Îngrijorată, mama o întrebă pe slujnică :

— Ying'er, nu cumva a mîncat ceva care i-ar fi putut face rău ?

— Da de unde, stăpînă, n-a pus nimic în gură, răspunse slujnica.

Cîteva zile, fata nu se ridică din pat. Apropiindu-se de bolnavă, maică-sa o întrebă :

— Ce-i cu tine, copila mea ?

— Simt o durere în tot trupul. Mă doare capul şi umerii, mă îneacă tusea.

Mama voi să cheme un vraci, dar nu se putu hotărî : soţul ei era plecat şi în casă nu se afla nici un bărbat.

— Peste drum de noi locuieşte băbuţa Wang, spuse Ying'er. Ce-ar fi s-o chemăm pe ea ? Nu degeaba i se spune Wang-cea-pricepută-la-toate : ea şi moşeşte, şi coase, şi peţeşte, mergînd din casă în casă. Totodată se pricepe să ia pulsul şi să spună dacă e o boală uşoară sau grea. Orice s-ar întîmpla la vecini, toţi aleargă la ea după ajutor.

Mama ascultă de povaţa slujnicei şi trimise după bătrîna Wang. Cînd aceasta se ivi, îi povesti cum fiica ei se dusese la lacul Nimbul de aur şi, de îndată ce s-a întors acasă, a şi căzut la pat.

— Nu e nevoie să-mi spuneţi mai multe. Îi iau pulsul şi-mi dau eu seama ce e cu ea, grăi Wang.

Cînd Ying'er împreună cu doica şi bătrîna intrară în odaia bolnavei, ea dormea, dar peste puţin se trezi.

— Iertaţi-mă că vă primesc în starea aceasta, se scuză Shengxian.

— Nu-i nimic. Stai liniştită, fetiţo, îţi iau doar pulsul.

Shengxian îi întinse mîna.

— Ce te supără ! Ai junghiuri, te doare capul, îţi vine să verşi ?

— Da, da.

— Ei, şi încă ce ?

— Uneori mă îneacă tusea.

— Ciudat ! Ai făcut o mică plimbare, te-ai întors şi, dintr-o dată, ai căzut la pat ! exclamă bătrîna şi, adresîndu-se lui Ying'er şi doicii, adăugă : ieşiţi ! Vreau să rămîn între patru ochi cu domnişoara.

— Să ştii, copila mea, că m-am dumirit ce fel de boală ai, zise bătrîna.

— Şi ce-i, bunicuţo ?

— Ai o boală a sufletului.

— Cum vine asta ?

— Ai văzut un tînăr oarecare, ţi-a căzut cu tronc — iată de aici ţi se şi trage boala. Nu-i aşa ?

— Da de unde !

— Hai, spune-mi adevărul, fetiţo. Am să te ajut cu un sfat bun.

Fata se lăsă înduplecată de isteaţa bătrînă şi îi povesti totul.

— Îl cheamă Fan al Doilea, încheie ea.

— Fratele proprietarului cîrciumioarei „Bucurie şi înflorire" ?

— Chiar el.

— Ei, atunci n-ai de ce să te mîhneşti. Dacă-mi spuneai de altul, poate că nu-l cunoşteam. Dar dacă e vorba de Fan al Doilea, îi cunosc bine pe fratele şi pe cumnata lui. Sînt nişte oameni tare cumsecade. Iar mezinul Fan e un tînăr foarte bun. Nu de mult fratele lui

m-a rugat să-i caut o logodnică. Iată sfatul meu : ia-l de bărbat. Ei, ce zici, vrei ?

— Şi încă cum ! rosti surîzînd fata. Teamă mi-e însă că mama nu are să încuviinţeze.

— Nu te îngrijora, aranjez eu totul.

— Dacă izbuteşti, te acopăr cu daruri.

Bătrîna Wang ieşi din iatac şi se duse la doamna Zhou.

— Aflaţi că m-am lămurit de ce boală suferă fiica dumneavoastră, spuse bătrîna.

— Ei, ce s-a întîmplat cu ea ? întrebă nerăbdătoare mama.

— Vă spun numaidecît, numai că, rogu-vă, serviţi-mă mai întîi cu vreo ceaşcă-două de vin.

— Ying'er, toarnă mai repede vinul ! porunci doamna Zhou.

— Aşadar, care-i pricina ? o întrebă iarăşi stăpîna, îmbiind-o să bea vinul, iar bătrîna îi destăinui tot ce aflase de la fată.

— Şi ce-i de făcut ? se nelinişti mama.

— Ce să faceţi ? S-o măritaţi cu Fan, şi atît. Altminteri n-o să se mai pună pe picioare. Să ţineţi minte vorba mea.

— Da, numai că bărbatul meu e plecat pentru un timp, or eu nu pot hotărî de una singură.

— Atunci iată ce vă propun, doamnă : deocamdată o logodim, şi cînd se întoarce stăpînul, facem nunta. Asta are să-i salveze fetei viaţa.

— Să fie precum zici dumneata. Însă cum să-i logodim ?

— Mă duc să stau de vorbă cu fratele lui şi apoi mă întorc să vă aduc veşti. Şi bătrîna o porni întins spre cîrciumioară.

Primul pe care îl văzu cînd intră era Fan cel Vîrstnic. Stătea după tejghea.

— Cu plecăciune, de o mie de ori blagoslovenie, salută bătrîna.

— Mătuşică Wang, ai picat tocmai la timp, rosti bucuros stăpînul, înclinîndu-se oaspetei. Tocmai mă pregăteam să trimit după dumneata.

— Pentru ce aveţi nevoie de mine ?

— Păi, să vezi, cu cîteva zile în urmă fratele meu a plecat să se plimbe şi la întoarcere parcă nu era el : pînă şi cina a refuzat-o. A spus că nu se simte bine. L-am întrebat : unde ai fost ? La lacul Nimbul de aur, mi-a răspuns. Din seara aceea nu se mai scoală din pat, nu bea, nu mănîncă. Iată de ce am hotărît să te chem : să-i iei pulsul şi să vezi ce-i cu el.

În acest timp intră soţia cîrciumarului.

— Da, mătuşico, vezi, te rog, ce-i cu el, se alătură ea soţului.

— Lăsaţi-mă să mă duc singură. Am să-l iscodesc pe tînărul domn ca să aflu de unde i se trage boala.

Cînd bătrîna intră în odaia lui Fan, acesta dormea.

— Tinere domn, sînt eu, mătuşica Wang, şopti bătrîna.

Fan deschise de îndată ochii.

— A, mătuşica Wang ! De mult nu te-am mai văzut. Să ştii că mi-a venit sfîrşitul.

— Te pregăteşti să mori ? De unde ai mai luat-o ?

— Mă doare capul, mi-e greaţă şi tuşesc — e adevărat, nu prea tare.

Bătrîna izbucni în rîs.

— Eu sînt atît de greu bolnav, iar dumneata îţi mai şi rîzi de mine !

— Îţi cunosc boala, de asta şi rîd. Totul ţi se trage de la fiica lui Zhou din Caomenli. Am dreptate ori ba ?

— Cum ai aflat ?

— Doamna Zhou m-a trimis la dumneata să ne înţelegem asupra logodnei.

Cotropit de bucurie, Fan se învioră şi uită de boală. Pe drept cuvînt :

Cînd afli-o veste îmbucurătoare,
Şi trup şi suflet ţi se-nviorează,

Cel ce-ți ajută visul să-mplinești
Ți-i bun prieten, soarta ți-o veghează.

Plin de avînt, Fan ieși în urma bătrînei și i se înfățișă fratelui mai mare și cumnatei.

— Doar ești suferind. De ce te-ai sculat din pat ? se miră Fan cel Vîrstnic.

— Gata, m-am înzdrăvenit.

La auzul acestei vești, fratele și cumnata se înveseliră.

— Doamna Zhou din Caomenli m-a trimis anume să stăm de vorbă în privința căsătoriei fratelui dumneavoastră, grăi bătrînă către stăpîn.

Fan cel Vîrstnic și soția sa fură foarte mulțumiți. Dar să lăsăm la o parte vorbele de prisos. Vom spune doar că familiile celor doi îndrăgostiți s-au înțeles repede în toate privințele și peste puțin făcură schimb de daruri de logodnă.

Înainte, în ceasurile libere, Fan mezinul nu prea stătea pe acasă. Acum însă, după logodnă, încetă să mai iasă, ajutîndu-și fratele toată ziua la prăvălie. Iar Shengxian, care înainte nu pusese niciodată mîna pe ac, se apucă bucuroasă de lucrul de mînă. Cei doi iubiți erau fericiți și liniștiți și așteptau cu răbdare întoarcerea domnului Zhou. Nunta avea să aibă loc la scurt timp după sosirea lui. Tinerii se logodiseră în luna a treia, iar domnul Zhou veni în luna a unsprezecea. De îndată apărură rudele și vecinii să bea în cinstea celui venit.

A doua zi, doamna Zhou îi povesti soțului despre logodnă.

Domnul Zhou își holbă ochii de mirare.

— Ei, tu, bătrînă neroadă ! răcni el. Îți rup spinarea ! Cine te-a pus să hotărăști de una singură ? ! Mai mult decît niște cîrciumari n-or să fie niciodată. Ce, ți-e teamă că pentru fiica noastră nu are să se găsească vreun tînăr dintr-o familie bogată și de vază ? N-ai pic de demnitate ! Toți or să-și rîdă de noi !

Domnul Zhou tot răcnea și ocăra, cînd deodată năvăli în odaie Ying'er.

— Stăpînă, aleargă iute la domnișoara, salvează-o !

— Ce s-a întîmplat ? se neliniști mama.

— Habar n-am. Știu doar că a căzut în nesimțire după paravan.

Mama alergă poticnindu-se la fiică-sa. Shengxian zăcea nemișcată pe podea.

Zăcea fără suflare și palidă, de gheață,
Să fie încă vie, sau chiar s-a stins din viață ?

De demult se știe că, dintre toate bolile, cea mai cumplită e deznădejdea. În timp ce domnul Zhou își ocăra nevasta, Shengxian se afla după paravan. Cînd înțelese că tatăl nu va încuviința această căsătorie, i se opri răsuflarea și căzu la pămînt gata-gata să-și dea sufletul. Mama se repezi s-o ajute, dar domnul Zhou o opri :

— Pentru ce s-o salvezi ? Să piară, ticăloasa ! Ne-a făcut familia de rușine !

Văzînd că stăpînul i se pune în cale soției, Ying'er alergă ea la fată, dar o palmă răsunătoare o izbi de zid.

Acum leșinase și doamna Zhou. Slujnica se căzni multă vreme pînă o readuse în simțiri. Doamna Zhou izbucni în hohote de plîns. Auzind-o, veniră în goană cumetrele de prin vecini. Curînd încăperea se umplu, de n-aveai nici unde să arunci un ac.

Pe domnul Zhou, care nu era om de înțeles, vecinii nu-l puteau suferi, dar pe buna lui soție o iubeau cu toții.

— Asta-i o treabă a noastră, de familie. N-aveți de ce să vă amestecați ! se stropși el, și vecinele se grăbiră s-o șteargă.

Picioarele și mîinile fetei se și răciseră. Mama îmbrățișă trupul neînsuflețit și iarăși hohoti de plîns. Adevărul e că fata căzuse doar într-un greu leșin, dar fiindcă nimeni n-o ajutase, își dăduse sufletul.

— Ucigaş afurisit ! îi aruncă ea în faţă soţului. Mi-ai ucis fiica ! Nu te-ai îndurat de banii de zestre, asta-i !

— Zici că nu m-am îndurat de banii de zestre ? ! Cum de cutezi să-ţi baţi joc de mine ? ! tună domnul Zhou şi ieşi din încăpere.

Doamna Zhou era deznădăjduită : doar îşi pierduse fiica, şi încă ce fiică : deşteaptă, pricepută la lucrul de mînă, blîndă şi bună, aidoma zeiţei Guan Yin[1].

Iată însă că apăru din nou domnul Zhou, urmat de opt hamali care aduceau un sicriu. Văzînd coşciugul, doamna Zhou vărsă iarăşi lacrimi amare.

— Ai spus că nu m-am îndurat de banii ei de zestre. Du-te în odaia fetei, ia-i veşmintele alese şi toate lucrurile de preţ şi bagă-le în coşciug ! porunci soţul.

Şi pe loc trimise după un slujbaş de la ocîrmuire, ca să constate decesul, şi după fraţii Zhang, supraveghetorii cimitirului.

— Săpaţi un mormînt pentru fiică-mea ! porunci el.

Nu-i vom plictisi pe cititori cu amănunte de prisos. Vom spune doar că fata a fost înmormîntată chiar a doua zi, fără a i se face vreo slujbă sau prohod. Doamna Zhou rugă ca sicriul să mai rămînă în casă măcar cîteva zile[2], dar soţul nici să n-audă de aşa ceva. Înmormîntarea se făcu repede, după care toţi se împrăştiară.

Într-adevăr :

A rămas un pumn de ţărînă nesimţitor
Să acopere un suflet plin de simţire.

Iar acum să ne despărţim de cunoştinţele noastre de dinainte şi să povestim despre un tînăr, pe nume Zhu

[1] Caritabila Guan Yin, zeitate din panteonul budhist, al cărei cult a fost unul dintre cele mai răspîndite în China.

[2] Potrivit unui vechi obicei, după moartea unui om, sicriul rămînea în casă patruzeci şi nouă de zile. Înmormîntarea putea să aibă loc abia în a patruzeci şi noua zi. În acest timp, o dată pe săptămînă, se desfăşurau ceremonii de doliu.

Zhen. Avea vreo treizeci de ani şi se îndeletnicea cu tot felul de treburi necurate. Acest Zhu Zhen îl ajuta adeseori pe slujitorul de la ocîrmuire, însărcinat cu cercetarea cadavrelor, iar uneori chiar săpa mormintele. Cînd a fost gătită şi pusă în coşciug răposata, fusese chemat şi el. Totodată, ajutase la săparea gropii. Şi iată-l întors acasă după înmormîntare, spunîndu-i mamei :

— Ce noroc a dat peste noi ! Ne pricopsim peste noapte !

— Despre ce e vorba ? întrebă mama.

— Să te prăpădeşti de rîs, nu alta. A murit fiica lui Zhou din Caomenli. Părinţii ei s-au luat la harţă : maică-sa ţipa că pe fiică a ucis-o tatăl, iar acesta, înfuriat, a poruncit să i se pună în sicriu toată zestrea. Zestrea nu-i mică — vreo cîteva mii de legături de monede. O adevărată bogăţie ! Cum să te rabde inima să nu pui mîna pe ea ? !

— Da, dar o treabă ca asta nu e o glumă. Jefuirea mormintelor nu se pedepseşte cu lovituri de ciomag, ci mult mai cumplit. Adu-ţi aminte de taică-tău. Acum vreo douăzeci de ani a hotărît şi el să jefuiască un mormînt. A dat la o parte capacul sicriului, şi ce să vezi ? Mortul a deschis ochii, s-a uitat la el şi a început să hohotească. De spaimă, taică-tău s-a întors acasă mai mult mort decît viu. După vreo cinci zile şi-a şi dat duhul. Nu, fiule, mai bine las-o baltă, treaba asta nu-i de şagă !

— Nu te osteni să mă întorci din drum, zise Zhu Zhen şi, băgînd mîna sub pat, scoase nişte scule.

— Nu lua uneltele astea! Taică-tău le-a luat o dată, şi ştii cum s-a terminat totul !

— Fiecare cu ursita lui. Anul acesta mi s-a ghicit de cîteva ori, şi de fiecare dată mi-a ieşit bogăţie. Aşa că nu încerca să mă împiedici.

Dar ce fel de unelte scosese Zhu Zhen de sub pat ? Un sac în care se aflau un topor, o daltă, un felinar, un bidon cu ulei şi o pelerină din pai.

— Dar la ce-ţi trebuie pelerina ? vru să afle mama.
— Noaptea are să-mi prindă bine.
Era la jumătatea lunii a unsprezecea şi zăpada cădea în troiene. Zhu Zhen îşi aruncă pe umeri pelerina şi îşi agăţă la spate o împletitură din coajă de bambus ca să astupe urmele paşilor săi pe zăpadă.
— Cînd am să bat la uşă, să deschizi numaidecît, îi spuse el mamei şi plecă.
Încă nu se sfîrşise cea de a doua strajă[1] şi pe stradă mai era forfotă, dar dincolo de zidurile oraşului, pe un loc deschis, nu se vedea ţipenie de om. Zăpada cădea tot mai deasă şi nimănui nu-i ardea să facă o plimbare, dincolo de porţi.
După cîţiva paşi, Zhu Zhen întoarse capul : totul era în regulă, nu se vedeau urme. Ferindu-se şi mergînd cotit, el sări gardul acolo unde era mai scund şi se furişă lîngă mormîntul fetei. Iată însă un necaz : supraveghetorii cimitirului ţineau un cîine. Cînd Zhu Zhen sărise gardul, cîinele îl simţise şi, ieşind din cuşcă, se porni pe lătrat. Însă Zhu Zhen, prevăzător, adusese o lipie umplută cu otravă. Cîinele veni în fugă, adulmecă lipia şi, plăcîndu-i cum miroase, o înghiţi numaidecît. Potaia mai scheună o dată şi căzu la pămînt moartă. Zhu Zhen se apropiase de mormînt, cînd se auzi vocea unuia dintre cei doi supraveghetori — fraţii Zhang.
— Hei, frate, ce s-o fi întîmplat ? Cîinele a schelălăit, apoi dintr-o dată a amuţit. Ciudat ! Nu s-o fi strecurat vreun răufăcător ? Ia du-te de te uită.
— Dar ce poate să fure de la noi ?
— Totuşi, de ce a amuţit cîinele ? Negreşit că e vreun hoţ. Dacă tu nu vrei, mă duc eu.
Şi cu aceste vorbe, se ridică din aşternut, îşi aruncă pe umeri halatul, luă o puşcă şi deschise uşa gheretei.
Auzind zvon de glasuri, Zhu Zhen îşi scoase pelerina

[1] Între 9 şi 11 seara.

şi porni tiptil către o salcie ce creştea în apropiere. Pelerina o puse alături, iar el se piti după copac, care, avînd tulpina groasă, îl ascundea de minune. Se aşeză ghemuit pe vine, făcîndu-şi pavază din pălăria de paie[1].
— Ei, potaie, de ce lătrai ? strigă supraveghetorul.
Vîntul turbat stîrni un nor de zăpadă. Era un ger de crăpau pietrele. Supraveghetorul, care tocmai se sculase din aşternutul cald, se zgribuli de frig şi se întoarse în gheretă trîntind uşa după el.
— Într-adevăr, nu-i nimeni, spuse el, şi, scoţîndu-şi halatul, se băgă iute în aşternut, trăgîndu-şi plapuma pînă peste cap. Măi, ce ger ! adăugă el.
— Ţi-am spus eu că acolo nu-i nimeni, zise fratele.
Cei doi mai stătură puţin de vorbă, dar cam la a treia strajă se lăsă tăcerea.
„Pînă ce nu te speteşti, nu te îmbogăţeşti", îşi zise în sinea sa Zhu Zhen şi se ridică. Îndesîndu-şi pălăria pe cap şi punîndu-şi pelerina, se furişă din nou lîngă mormînt şi se apucă să sape cu toporul pămîntul îngheţat.
Totul fusese chibzuit dinainte. Strecurînd dalta sub lespedea de piatră, Zhu o ridică şi o dădu la o parte. Pălăria şi pelerina îl stinghereau, aşa că şi le scoase. Apoi luă din sacul de piele două vergele lungi, le înfipse într-o crăpătură dintre cărămizi şi atîrnă felinarul. Dintr-un tub de bambus scoase un fitil ce mocnea înăbuşit, iar din bidon turnă ulei în felinar şi aprinse felinarul cu fitilul. Apoi smulse cuiele cu care era ţintuit capacul sicriului, luă capacul şi îl rezemă de gard.
„Nu te supăra, frumoaso, dacă mă folosesc de bogăţia ta", rosti Zhu Zhen şi se apucă să despoaie moarta. Podoabele de aur şi de mărgăritar erau o sumedenie. Mai greu decît totul a fost însă să-i scoată fetei îmbrăcămintea. Dar dibaciul jefuitor găsi un mijloc foarte bun : luă un ştergar pe care îl purta la cingătoare, săltă capul

[1] Pălărie foarte mare, din pai, de forma unei umbrele deschise.

fetei, înfăşură un capăt al ştergarului de grumazul ei, iar celălalt capăt şi-l legă de după ceafă. Ridicînd-o pe moartă în picioare, smulse de pe ea toate veşmintele, atît cele de pe deasupra cît şi cele de dedesubt. La vederea trupului gol, alb ca neaua, jefuitorului i se treziră simţurile şi se lipi de moartă. Dar deodată se întîmplă o minune : răposata deschise ochii şi îl îmbrăţişă. După cum se vede, nu degeaba se spune :

Glăsuieşte Cartea ursitelor[1] :
Nu toate de pe lume ascultă de-a ta vrere,
Hotărîtor destinu-i ce-şi spune-a sa părere.

Ce se întîmplase de fapt ? Fiind tot timpul cu gîndul şi sufletul la iubitul ei şi auzind cum tatăl o ocărăşte pe mamă, de durere fata căzuse în nesimţire, ca moartă. După acest sfîrşit aparent, trecuse însă foarte puţin, şi acum, după ce simţise căldura unui trup bărbătesc, reveni la viaţă.

— Cine eşti ? îl întrebă ea pe tîlhar.

Isteţul Zhu Zhen găsi pe loc un răspuns :

— Am venit anume ca să te salvez.

Fata se ridică, privi în jur şi deodată înţelese totul. Văzu veşmintele ei atîrnînd pe îngrăditura mormîntului şi, alături, toporul şi dalta. Lui Zhu Zhen îi trecu prin minte s-o omoare, dar nu se îndură s-o facă.

— Dacă vrei într-adevăr să mă salvezi, du-mă la Fan al Doilea, la cîrciumioara „Bucurie şi înflorire". Am să te răsplătesc cu mărinimie, promise ea.

„Alţii ar trebui să cheltuiască bani ca să-şi ia o soţie, şi tot n-ar putea dobîndi o asemenea frumuseţe oricîţi arginţi ar da. Am salvat-o, atunci s-o păstrez pentru mine. De ce s-o las altcuiva", chibzui Zhu Zhen în sinea sa, dar cu glas tare rosti :

[1] Carte alcătuită de Zhong Li din epoca Tang, în care sînt mai multe povestiri despre oameni cu soarta predestinată.

— Nu te grăbi, mergem mai întîi la mine acasă şi pe urmă te duc la Fan al Doilea.

— Dacă-mi făgăduieşti că am să-l văd, o să te urmez.

Zhu Zhen îi întinse rochia şi Shengxian se îmbrăcă. Restul veşmintelor şi podoabele hoţul le legă într-o boccea, stinse felinarul, turnă uleiul rămas înapoi în bidon, după care le băgă pe toate în sacul de piele, împreună cu toporul şi dalta. Apoi aşeză la loc lespedea de piatră şi aruncă zăpadă peste ea. Jefuitorul luă fata în spinare şi o acoperi cu pelerina. Într-o mînă cu sacul de piele, şi în cealaltă cu bocceaua, el mergea cotit, cu mare fereală, pentru a nu se ciocni de cineva. Ajuns acasă, ciocăni de trei ori în uşă. Uşa se deschise pe dată. Mama îşi aştepta fiul.

— Fiule, ce-i cu tine ? Ai adus pînă şi moarta ? strigă ea înspăimîntată.

— Sst ! Linişte ! şopti Zhu Zhen şi, lăsînd din mînă sacul de piele şi bocceaua, o duse pe fată în odaia sa.

— Am o vorbă cu tine, îi spuse el lui Shengxian şi scoase un cuţit strălucitor. Dacă faci ceea ce îţi poruncesc, te duc la Fan, dacă nu, vezi cuţitul ăsta ? Te tai !

— Dar ce-am de făcut ? întrebă speriată fata.

— Mai întîi să nu scoţi nici o vorbă. În al doilea rînd — nici un pas în afara casei. Dacă ai să faci ce ţi-am spus, peste vreo cîteva zile te duc la Fan, dacă nu, te omor !

— Da, da, am să te ascult, am să fac tot ce-mi ceri ! bîigui fata tremurînd de spaimă.

Zhu Zhen ieşi să schimbe un cuvinţel cu maică-sa. Dar să nu ne luăm cu vorba. În acea noapte Shengxian îi ţinu tovărăşie în aşternut „salvatorului" ei.

Trecu o zi, apoi alta, iar lui Shengxian nu i se dădea voie să iasă din casă. În cele din urmă îl întrebă pe Zhu Zhen :

— L-ai văzut pe Fan al Doilea ?
— L-am văzut. S-a îmbolnăvit de durere. După ce se înzdrăvenește, vine să te ia.
Se scurse luna a unsprezecea, apoi a douăsprezecea și sosi și a cincisprezecea zi a primei luni a noului an[1].
— Am auzit că muntele de felinare[2] este foarte frumos, dar nu l-am văzut niciodată. Am hotărît să mă duc astăzi. Mă întorc cam pe la a cincea strajă[3], își înștiință Zhu Zhen mama.
Și el se duse în oraș să-și desfete privirea cu minunata priveliște a felinarelor.
Dar iată cum s-au brodit lucrurile. Cam către sfîrșitul celei de-a cincea străji, se auziră țipete : „Foc ! Foc !". Mama lui Zhu Zhen deschise ușa și se uită : birtul aflat la vreo patru sau cinci case de a lor era de acum tot în flăcări. Speriată de moarte, bătrîna alergă înapoi să-și strîngă catrafusele. Shengxian auzise și ea strigătele și își spuse : „Dacă nu fug acum, s-ar putea să nu mai scap de aici niciodată".
— Grăbește-te, mătușică, să strîngi lucrurile, strigă fata și, folosindu-se de zăpăceala generală, se strecură pe nevăzute dincolo de porți. Drumul nu-l cunoștea, așa încît îi întrebă pe trecători :
— Cum să ajung la Caomenli ?
— Ține-o drept înainte și dai de el, i se răspunse.
Merse ea ce merse și apoi se opri nehotărîtă.
— Unde se află cîrciumioara „Bucurie și înflorire" ? întrebă ea iarăși pe cineva.
— Iat-o, e chiar alături.

[1] În a cincisprezecea zi a primei luni a anului, după calendarul lunar, are loc fastuoasa sărbătoare a felinarelor cu care se termină serbările de Anul Nou.
[2] Cu prilejul acestei sărbători, pe case se atîrnă o mulțime de felinare de diferite forme și culori, așa încît fiecare casă arată ca un munte strălucitor.
[3] Între orele 3 și 5 noaptea.

Shengxian se opri înfricoșată. „Dacă merg mai departe, s-ar putea să mă întîlnesc cu Zhu Zhen, și atunci are să fie vai și amar de mine", își spuse ea, dar în cele din urmă își luă inima în dinți și, furișîndu-se, ajunse la prăvălia lui Fan. În prag se afla un vînzător care îi saluta pe mușterii. Shengxian îi făcu o plecăciune adîncă.
— Dumneavoastră ce doriți ? o întrebă vînzătorul răspunzîndu-i la salut.
— Asta-i prăvălia lui Fan ?
— Da.
— Fan mezinul e acum în prăvălie ?
„Ia te uită cine mi-e domnișorul Fan ! Ce mîndrețe de fată a ademenit !" își spuse vînzătorul în sinea lui, dar cu glas tare răspunse :
— Da, e în prăvălie.
Fata se îndreptă spre tejghea.
— Cu plecăciune, de o mie de ori blagoslovenie, domnule Fan, rosti ea.
Auzind-o, Fan ieși în grabă de după tejghea, dar abia îi aruncă o privire oaspetelui, că sări în sus ca ars.
— Piei ! Piei ! începu să țipe el, cuprins de groază.
— Nu sînt un duh, sînt vie, căută să-l liniștească Shengxian.
Dar cum avea el s-o creadă ?
— Piei ! Piei ! continua să urle în neștire Fan, necrezîndu-și ochilor. Mai mult mort decît viu, el găsi pe dibuite banca pe care se aflau mai multe căldări cu apă clocotită, înșfăcă una și i-o aruncă lui Shengxian drept în obraz. Fata slobozi un răcnet și se prăvăli la pămînt.
Auzind răcnetul, veni în fugă unul dintre vînzători și ce-i fu dat să vadă ? Pe dușumea zăcea o fată neînsuflețită.

În toiul nopții negre s-a stîrnit,
O, vai, cumplitul vînt de răsărit.
Necruțătoarea-i furie nătîngă

Gingaşul ram de mei a fost să-l frîngă.
Iată-l acum cum zace în grădină
Sortit uitării, azvîrlit în tină.

— Piei ! Piei ! o ţinea întruna Fan, cu toate că fata îşi dăduse de acum sufletul. Îi ţîşnise sîngele din tîmple.

Auzind larma, veni într-un suflet fratele mai mare.

— Cum de s-a întîmplat asta ? De ce-ai ucis-o ? strigă el către mezin.

— Frate, ea e un duh, bolborosi mezinul. Asta e fiica negustorului Zhou din Caomenli.

— Dacă ar fi fost duh, nu i-ar fi ţîşnit sîngele. Vai de noi ! Cum o s-o scoatem la capăt ?

La uşile prăvăliei se adunară vreo treizeci de gură-cască. Apoi intrară străjerii şi îl înşfăcară pe Fan al Doilea.

— Ea este fiica negustorului Zhou din Caomenli, încercă să lămurească lucrurile fratele mai mare. Or ea a murit încă anul trecut, în luna a unsprezecea. Fratele meu zice că e duh, şi nu om, şi de aceea a omorît-o. Dar nici eu, să mă tai în bucăţele, nu pot să mă dumiresc dacă e duh sau om. Aşa că, rogu-vă, mai zăboviţi puţin. Lăsaţi-mă să trag o fugă pînă la tatăl ei, să vină el să vadă cadavrul.

— Dacă aşa stau lucrurile, ce mai aştepţi ? Aleargă şi adu-l, se învoiră străjerii.

Fan cel Vîrstnic porni în goană spre Caomenli. Lîngă porţile casei lui Zhou o văzu pe doica lui Shengxian.

— Sînt Fan cel Vîrstnic de la cîrciuma „Bucurie şi înflorire“. Cheamă-l de îndată pe stăpîn. Am o treabă cu el ce nu suferă nici bob zăbavă.

Doica o zbughi în casă. După puţin se ivi negustorul Zhou. Fan îi povesti ce se petrecuse în prăvălia sa.

— Cutez a vă ruga să vă uitaţi la moartă. N-am să uit niciodată binefacerea dumneavoastră, încheie el.

Lui Zhou nu-i venea să creadă, însă Fan nu părea un om care minte, aşa încît consimţi să-l urmeze.

La vederea trupului fiicei sale, Zhou înlemni de uimire.

— Ce ciudăţenie ! Doar fiică-mea a murit. Cum dară a putut să învie ? rosti el în cele din urmă.

Dar străjerii nu voiau să audă nimic. Ei îl puseră pe ucigaş în fiare şi în dimineaţa următoare îl duseră la ocîrmuirea din oraşul Kaifeng.

Luînd cunoştinţă de această pricină, judecătorul Bao fu de-a dreptul uluit. Pe Fan îl aruncă în închisoare, iar dregătorilor le dădu poruncă să examineze cadavrul şi să purceadă neîntîrziat la cercetări. De îndată fură trimişi la cimitir oameni şi, cînd dezgropară mormîntul, găsiră sicriul gol. Anchetatorii îi luară la întrebări pe paznicii cimitirului.

— În luna a unsprezecea a căzut o zăpadă puternică, spuse unul dintre ei. Noaptea am auzit lătrînd cîinele, iar dimineaţa, cînd am ieşit din gheretă, l-am văzut zăcînd pe zăpadă, mort. Ce s-a mai întîmplat atunci, nu ştim.

Anchetatorii raportară toate acestea judecătorului. Acesta le dădu străjerilor un soroc de trei zile pentru prinderea răufăcătorului. A fost nevoie însă să li se mai dea încă trei zile iscoadelor, iar apoi încă trei, dar în zadar : răufăcătorul parcă intrase în pămînt.

Iată ce glăsuiesc despre aceasta stihurile :

Potirul de aur[1] *în puţ a căzut,*
Oricît te-ai strădui nu poţi să dai de el.

[1] Metaforă pentru Shengxian.

Un drug de fier să-l subţiezi în ac
Tot vană-i trudă, lucru-i greu la fel [1].

Să ne întoarcem acum la mezinul Fan, care fusese aruncat în temniţă. Tînărul nu-şi găsea locul. „Ciudat! Foarte ciudat! se gîndea el. Nu, ea nu era om. Doar a murit de mult. Toţi au văzut cum au pus-o în sicriu, chiar şi medicul legist. Au şi îngropat-o... Dar dacă era duh, de ce a ţîşnit sîngele, de ce a rămas cadavrul? Şi încă acest sicriu gol... Şi ce păcat de o fată aşa de frumoasă ca o floare! Dacă a fost duh nu face nimic, dar dacă nu a fost, nu i-am luat eu viaţa în van?" Aşa se pierdea el în tot felul de presupuneri şi nu-şi găsea liniştea. Se întorcea de pe o parte pe alta şi somnul nu se lipea de el. Îşi aminti de prima întîlnire cu Shengxian în ceainărie: „Cînd am văzut-o am rămas ca vrăjit. Îmi pierdusem capul. Ne uitam unul la celălalt, dar nu puteam rosti nici un cuvinţel. Dar ce mai, duh sau nu, ar fi trebuit să fiu mai prevăzător. Eu însă m-am pripit şi i-am luat viaţa. Cît de vinovat sînt! Iar acum zac în lanţuri, îmi tot frămînt creierii şi nu pot pricepe nimic. Cum să ies din încurcătură? Mă căiesc dar, vai, e prea tîrziu!" Şi cu cît se gîndea, cu atît îl chinuiau mai abitir remuşcările.

Bătu a treia strajă şi tînărul aţipi. El o văzu în vis pe Shengxian, cu faţa sulemenită din belşug.

— Înseamnă că n-ai murit! strigă uimit Fan.

— Da, dar nu a lipsit mult să mor de mîna ta. De două ori am fost la un pas de moarte, şi de fiece dată din pricina ta. Şi totuşi, aflînd că eşti aici, am venit anume ca să-ţi împlinesc dorinţa. Nu mă alunga, aşa ne-a fost hărăzit de soartă."

Iar Fan, uitînd de toate amărăciunile sale, se lăsă în voia simţurilor. Nemărginită era fericirea lor, dar cînd

[1] Ultimele două versuri fac aluzie la deosebita dificultate de a-l prinde pe jefuitorul mormîntului.

trecură clipele desfătării, fata, rugîndu-l să-şi poarte de grijă, îşi luă rămas bun de la el şi plecă.

Atunci tînărul se trezi şi îşi dădu seama că totul nu fusese decît un vis şi fu cuprins de o nouă durere, şi mai crîncenă, şi mai amară decît înainte. Ea veni şi în noaptea următoare şi ei se drăgostiră cu şi mai multă patimă decît în prima noapte. În cea de a treia noapte, cei doi fură deosebit de duioşi unul cu celălalt, însă, înainte de despărţire, fata rosti:

— Mai mult nu pot să rămîn în lumea aceasta. Sorocul mi s-a sfîrşit. Stăpînitorul celor Cinci Sfere[1] mi-a poruncit să mă întorc. Eram tot timpul cu gîndul la tine, cotropită de dragoste şi dor, şi i-am destăinuit tot ce am pe suflet. I-a fost milă de mine şi mi-a dat un soroc de trei zile. Astăzi sorocul s-a împlinit, şi dacă mai zăbovesc cît de cît, am să fiu ocărîtă. Acum ne despărţim pentru totdeauna. I-am povestit Stăpînitorului despre necazurile tale. Mai rabdă: va trece luna aceasta şi totul se va sfîrşi cu bine.

Adînc mîhnit, tînărul izbucni în hohote de plîns şi se trezi. Îşi aminti de visul său şi fu cuprins de îndoieli: nu ştia dacă să se încreadă sau nu în spusele lui Shengxian.

Veni şi cea de-a treizecea zi a lunii întîia. Din porunca cîrmuitorului, temnicerii veniră să-l ia pe deţinut la interogatoriu.

Dar iată ce se întîmplase între timp. În Kaifeng locuia un corobcar pe nume Dong Gui. Într-una din zile el îşi luă coşul şi ieşi dincolo de porţile oraşului. În faţa unei case stătea o bătrînă, care îi spuse că are un lucruşor de vînzare. Era o floare de gardenie lucrată din perle. În noaptea cînd Zhu Zhen se întorsese de la cimitir scăpase această nestemată, iar bătrîna o culesese pe furiş. Preţul adevărat al acestui giuvaier ea nu-l cunoştea şi era gata să-l dea pe o legătură-două de monede.

[1] După credinţa daoistă, stăpînitorul soartei oamenilor, animalelor, demonilor, locuitorilor cerului şi ai lumii de apoi.

— Cît ceri ? întrebă corobcarul.

— Cît pofteşti să dai.

— Două legături. E bine ?

Bătrîna se învoi. Dong Gui îi dădu banii şi o porni întins spre ocîrmuire. Acolo îi povesti totul anchetatorului. Fără a pierde vremea, acesta se duse la Caomenli pentru a arăta floarea din mărgăritare negustorului Zhou şi soţiei acestuia. Ei recunoscură podoaba — o purtase fiica lor în ultima zi, înainte de moarte. Anchetatorul porunci să fie adusă bătrîna.

— Fiul meu Zhu Zhen nu-i acasă, spuse ea.

În acea zi Zhu Zhen chefuia la localul Sangjiawa. Străjerii puseră mîna pe el, îl legară şi îl duseră la *Yamen*-ul din Kaifeng. Cîrmuitorul Bao porunci să fie luat la cercetări. Multă vreme a tăgăduit Zhu Zhen, dar în cele din urmă a mărturisit totul. Pricina o preluă judecătorul Xue Kongmu, care dădu următoarea sentinţă : „Pentru jefuirea mormîntului, Zhu Zhen să fie descăpăţînat, iar Fan să fie stigmatizat şi trimis la muncă silnică în ţinuturile îndepărtate de la graniţă“. Încă nu apucase Xue să raporteze mai-marilor săi despre hotărîrea luată, cînd, în aceeaşi noapte, i se arătă în vis un zeu ce aducea la înfăţişare cu Stăpînitorul celor Cinci Sfere.

— Ce vină are Fan ca să-l înfierezi ? Chiar acum să-l pui în libertate ! rosti el cu glasul încărcat de mînie.

Judecătorul se trezi înspăimîntat şi schimbă numaidecît sentinţa : „Fan al Doilea nu a ucis o făptură omenească, ci un vîrcolac, şi cum treaba aceasta este dintre cele ciudate şi uimitoare, se hotărăşte ca el să fie de îndată slobozit“. Cîrmuitorul Bao încuviinţă această hotărîre, iar Fan, în al nouălea cer de fericire, se întoarse acasă. E adevărat, mai tîrziu s-a căsătorit, dar iubirea sa pentru Shengxian îi rămase în suflet pentru toată viaţa.

An de an se ducea la templul Stăpînitorului celor Cinci Sfere, aprindea bani de hîrtie[1] şi aducea ofrande.

Iată şi stihuri care stau drept mărturie :

Ei s-au iubit pe veci împătimit,
Dar n-au avut unul de altul parte.
Mirarea te cuprinde de asculţi
Ciudata lor poveste. Crudei soarte,
Nu-i găsim tîlcul şi astfel luăm aminte :
Mai bine să trăieşti făr-a iubi,
Uitînd de-nflăcărate simţăminte.

MAESTRUL DE JOC DE DAME

Şi-a găsit tînărul pereche mîndră,
Nerăbdător cu ea să se însoţească era,
Căci cerul hărăzise nuntă.
Priviţi la oameni şi priviţi la păsări,
Sălbăticiuni ascunse prin umbrare,
Cum îşi găsesc perechea fiecare.
Legenda spune cum din întîmplare
Wenjun,[2] *poeta, cîntecul la* qin[3]
L-a auzit şi-ndată, ca vrăjită,
Poetului[4], *sublimul cîntăreţ,*

[1] În China veche, cînd se aduceau ofrande divinităţilor şi spiritelor străbunilor, se aprindeau hîrtii imprimate ca nişte bancnote. Se socotea că, arzînd, ele îşi iau înfăţişarea adevărată şi slujesc divinităţilor şi spiritelor străbunilor în viaţa lor de apoi.

[2] Referire la Zhuo Wenjun, renumită poetesă din dinastia Han (206 î.e.n.—220 e.n.), vestită şi pentru măiestria cu care cînta la diferite instrumente muzicale.

[3] Vechi instrument chinezesc cu coarde, asemănător lăutei.

[4] Referire la Sima Xiangru (179—117 î.e.n.), vestit poet al Chinei antice. Potrivit legendei, Zhuo Wenjun l-a auzit pe poet cîntînd la *qin* şi, fermecată de cîntul lui, s-a căsătorit cu el încălcînd voinţa tatălui ei, care era un mare demnitar şi bogătaş.

I-a devenit pe veci soață iubită.
De te răsfață soarta din plin cu har divin,
Găsești perechea cea desăvîrșită.

Încă din vremuri străvechi dăinuie zicala : „Fiecare făptură își are perechea sa“. Și tocmai de aceea există minunate povestiri despre tineri talentați și fete frumoase, uniți din voința cerului. Una dintre ele, stimați cititori, o veți auzi acum.

În provincia Shandong, ținutul Yanzhou, județul Juexian, se afla un pavilion, denumit Pavilionul Miresmei Amețitoare. Toamna, după strînsul recoltei, aici se adunau de obicei locuitorii din împrejurimi pentru a aduce ofrande zeului Shennong [1] și, totodată, pentru a se veseli. Pe frontispiciul pavilionului era agățată o plăcuță din bambus cu trei hieroglife mari reprezentînd denumirea lui și care, potrivit legendei, fuseseră scrise de însuși Yan Lugong [2], încă în vremea dinastiei Tang. Plăcuța, se înțelege de la sine, se învechise, iar hieroglifele erau de mult șterse, dar ca să facă o nouă inscripție nimeni nu se încumeta. Și iată că, odată, în preajma aducerii ofrandelor de toamnă, căpeteniile satului se adunară la sfat.

— Numai din amintiri ne este cunoscută denumirea pavilionului, spuseră ele. Inscripția s-a șters de mult, și asta pentru că a fost făcută pe o plăcuță din bambus care și ea se poate preface în putregai de lemn. Haideți să punem înăuntrul pavilionului o lespede de piatră, să rugăm un mare meșter caligraf să scrie cele trei hieroglife, pentru ca ele să dăinuie peste veacuri.

Pe acele meleaguri locuia pe atunci *xiucai*-ul Wang

---

[1] În mitologia chineză, Shennong este slăvit ca zeu al agriculturii, primul care i-a învățat pe oameni să semene grîne și să are pămîntul.
[2] Pseudonimul vestitului caligraf Yan Zhengqing, din dinastia Tang, al cărui stil îi poartă numele.

Weihan, urmașul faimosului caligraf Wang Xizhi [1], care a trăit în vremea dinastiei Jin. Numai Wang Weihan stăpînea de minune stilul lui Yan Zhengqing și pentru aceasta își cîștigase o faimă răsunătoare. Căpeteniile adunară daruri și se duseră la el cu rugămintea lor. Wang Weihan se învoi cu plăcere și făgădui că va veni în ziua sărbătorii. Pînă la acel soroc căpeteniile urmau să șlefuiască lespedea.

Veni și ziua mult așteptată și toți locuitorii satelor din împrejurimi, de la mic la mare, se adunară lîngă pavilion. E adevărat, în acea zi se aduc ofrande divinității, dar de fapt este mai mult un prilej pentru oameni de a petrece și a se veseli. Unii suflă în flaute și bat în tobe, alții lovesc cu piciorul mingea sau trag din arbaletă. Într-un loc cîntărețele desfată mulțimea cu cîntecele lor, în alt loc se produc pe podium marionete sau actori vii. Nu e de mirare că pentru a se uita la aceste distracții atît de atrăgătoare, vin nu numai oameni de rînd, ci și odrasle de neam de viță veche. Ele se ivesc urmate de cîntărețe și de slujitori ce duc ulcioare cu vin. După ce ceremonialele sacre se sfîrșesc iar petrecerea se sparge, toți se împrăștie pe la casele lor. În pavilion rămîn doar căpeteniile — orînduitorii sărbătorii —, care își împart între ele carnea și vinul aduse drept ofrandă și nu pleacă pînă ce nu se îmbată criță. Astfel se petrec lucrurile an de an. Dar de această dată, fiindcă îl poftiseră pe Wang Weihan să scrie inscripția, căpeteniile au chemat-o și pe curtezana Xie Tiangxiang, pentru ca vinul să-l servească ea. S-a întîmplat însă ca Wang să fie reținut la un prieten de-al său. Mesele erau așternute cu bucate, iar el tot nu se arăta. Căpeteniile nu cutezau ca în lipsa lui să se atingă de vin și lîncezeau în așteptarea oaspetelui. În cele din urmă curtezana întrebă :

---

[1] Celebru caligraf și înalt demnitar, care a trăit în vremea dinastiei Jin (265—420). Stilul său este considerat și astăzi un model neîntrecut de măiestrie.

— De ce nu vă aşezaţi la masă ? Doar toate ceremonialele au fost încheiate.

— E adevărat, numai că noi îl aşteptăm anume pe *xiucai*-ul Wang, răspunseră căpeteniile.

— Ce *xiucai ?*

— *Xiucai*-ul Wang Weihan, vestitul caligraf.

— De mult am auzit de el, însă, din păcate, pînă acum n-am avut niciodată prilejul să-l văd. Dar de ce trebuie să ia el parte la sărbătoarea noastră ? vru să afle curtezana.

— Doar ne-a făgăduit să deseneze pe această lespede trei hieroglife : „Pavilionul Miresmei Ameţitoare". Lespedea am şlefuit-o şi nu mai rămîne decît ca el să facă inscripţia. După aceea ne-om aşeza la masă.

— Aş vrea să scriu eu denumirea, aşa în şagă, ca să treacă timpul mai repede. Doar oaspetele nostru încă nu a venit, spuse Xie.

— Cum ? Te pricepi şi la scris ? se mirară căpeteniile.

— Ei, nu atîta scriu, cît mai mult mîzgălesc. Dar nu face nimic. Cînd va veni oaspetele, voi şterge de îndată ce am scris. Iată că aveţi un bun prilej ca să vă rîdeţi de mine. Numai că daţi-mi o pensulă mai groasă.

— De unde să luăm noi pensulă ? Pensula urmează s-o aducă stimatul Wang.

Cana cu tuşul păstos se afla pe o măsuţă, în faţa ochilor curtezanei. Grozav ar fi vrut ea să-şi încerce pe dată puterile, însă ce era de făcut fără pensulă ? Şi deodată lui Xie Tianxiang îi veni o idee : scoase din mînecă o batistă din mătase subţire, făcu un nod la unul din capete, şi gata pensula ! Muind nodul în tuşul păstos, flutură mîna şi pe lespede apărură două hieroglife : „Mireasma Ameţitoare". Tianxiang era deja gata s-o scrie pe a treia, cînd, deodată, se auzi zvon de clopoţei.

— Pare-se că e chiar domnul Wang, spuse una dintre căpetenii.

Mîna fetei se opri. Înălţînd privirea, ea văzu că spre pavilion se îndrepta *xiucai*-ul Wang, călare pe un bidiviu. El sări sprinten de pe cal, iar căpeteniile se grăbiră să-i iasă în întîmpinare. I se înclinară oaspetelui, în ordinea vîrstei. Ultima ce i se înclină lui Wang fu Xie Tianxiang. Frumuseţea curtezanei îl tulbură adînc pe Wang, dar şi fata fu încîntată de înfăţişarea distinsă a tînărului.

Deodată privirea lui Wang căzu pe hieroglifele scrise de Xie. Tuşul de pe lespede încă nu apucase să se usuce.

— O ! Dar trăsăturile acestor semne sînt minunate, dovedesc un talent neobişnuit ! exclamă cu admiraţie Wang. Pentru ce m-aţi mai poftit pe mine de vreme ce printre dumneavoastră se află un asemenea maestru al caligrafiei ? Şi de ce inscripţia a rămas neterminată ?

— V-am aşteptat mult timp şi, ca să ne trecem vremea, doamna Xie a hotărît să-şi încerce puterile. Dar de abia a izbutit să scrie două hieroglife, că aţi şi venit dumneavoastră.

— Ah, ce-am făcut ! se fîstîci fata. Doar n-am vrut altceva decît să-i înveselesc pe aceşti domni. Iertaţi-mă că am pîngărit cu mîzgîleala mea nobila dumneavoastră privire !

— Da de unde ! Doar aici se vede penelul lui Yan[1] şi Liu[2]. Nici o trăsătură a acestor hieroglife nu se abate de la regulile stabilite de ei. Mai bine nici că se poate scrie ! Rogu-vă, isprăviţi inscripţia, se adresă Wang curtezanei.

— Ei, cum aşa ? spuseră căpeteniile. Inscripţia trebuie să o faceţi dumneavoastră înşivă, domnule *xiucai*. De aceea v-am şi poftit, pentru marea faimă de care vă bucuraţi.

Lor li se alătură curtezana :

— Nevrednica de mine am făcut-o doar de dragul

[1,2] Este vorba de stilul lui Yan Zhengqing şi al contemporanului său, marele maestru caligraf Liu Gongqian.

distracției. Cum poate fi luată aceasta în serios ? zise ea rușinată.

— Mare păcat ar fi să ștergem aceste hieroglife. Să zicem că am să fac o inscripție nouă, dar ea nu va fi atît de minunată ca aceasta. O să ne pară rău, dar va fi prea tîrziu. Nici să jignesc pe preacinstitele căpetenii nu doresc, doar ele îmi arată atîta respect ! Așa că, rogu-vă, îngăduiți-mi a isprăvi ceea ce a fost început. Unde e pensula doamnei Xie ? Dacă voi folosi alta, nu voi putea păstra aceeași grosime a trăsăturilor.

— Ca să spun drept, eu n-am avut pensulă. Am scris cu nodul de la batistă, recunoscu fata.

— Nu face nimic ! Dați-mi batista și am să încerc să scriu întocmai ca dumneavoastră.

Xie Tianxiang îi întinse batista. Wang o înmuie în tușul păstos și sub cele două hieroglife o caligrafie pe a treia : „Pavilionul". Cele trei hieroglife parcă ar fi fost desenate de una și aceeași mînă.

Căpeteniile erau uimite.

— Cine are să creadă că această inscripție a fost făcută de doi ! exclamă una dintre ele, un bun cunoscător al caligrafiei. Fără îndoială că în fața noastră se află o pereche destoinică : un tînăr talentat și o frumusețe de fată[1].

Tinerii ascultară cu bucurie aceste cuvinte căci se și simțeau puternic atrași unul de celălalt.

Apoi căpeteniile dădură lespedea dăltuitorului, poruncindu-i să scobească inscripția, și pe Wang îl poftiră la masă. Pe oaspete îl așezară pe locul de onoare, iar pe fată alături de el, și cheful începu. Wang și Xie vorbiră fără încetare despre măiestria caligrafiei. Amîndoi erau la vîrsta tinereții înfloritoare, amîndoi erau frumoși, și nu e de mirare că în inimile lor se înfiripă iubirea. Iar

[1] Exprimare frecvent întîlnită în literatura chineză clasică. Se consideră că un tînăr talentat și o femeie frumoasă pot alcătui o pereche ideală.

căpeteniile erau oameni încercați, care văzuseră multe la viața lor, așa că se lămuriră de îndată cum stau lucrurile. Văzînd cît de bine se înțeleg cei doi, aduseră încetul cu încetul vorba despre căsătorie. Și, într-adevăr, Wang Weihan și Xie Tianxiang au devenit soț și soție și au trăit în dragoste și înțelegere pînă la adînci bătrînețe.

V-am povestit despre faptul cum măiestria caligrafiei i-a unit prin căsătorie pe un tînăr și o tînără. Și, îndeobște, dacă în lume trăiește un om înzestrat cu haruri neobișnuite, se va găsi negreșit altul care să-i fie pe potrivă și să-i împărtășească întru totul gusturile și simțămintele.

Încă din vechime, caligrafia, pictura, jocul de dame și cîntatul la *qin* erau socotite patru arte nobile. Despre Wang și Xie, soții-caligrafi, v-am povestit deja. Dacă vine vorba de pictură, îi putem numi pe Zhao Ziyang și pe soția sa Guan Zhongni, doi renumiți pictori din vremea dinastiei Yuan[1]. Amîndoi erau vestiți prin marea lor măiestrie, și pînă în zilele noastre, pe zidurile de la răsărit și apus ale Templului Înțelepciunii din Huzhou, se mai păstrează picturile lor : pe unul din pereți un peisaj înfățișînd munți și ape, iar pe celălalt — unul înfățișînd bambuși și stînci. Acestea sînt cu adevărat creații nepieritoare.

Cînd se vorbește despre maeștrii cîntatului la *qin*, ne vin în minte Sima Xiangru și Zhuo Wenjun. Wenjun a fost vrăjită de melodia cîntată de Xiangru și a fugit cu el în toiul nopții, părăsind fără nici o părere de rău casa părintească.

De altfel, aceste istorii ne sînt binecunoscute, așa încît nu mai e nevoie să le repovestim. Ascultați acum mai bine o întîmplare despre un jucător de *weiqi*[2], care, la

[1] Dinastia Yuan (mongolă) (1280—1367).

[2] Joc de dame. În acest joc din vechime, care se joacă în doi, fiecare partener are o sută optzeci de piese. Cîștigă acela care reușește să împresoare cît mai multe piese ale adversarului.

tabla de joc, şi-a cîştigat o soţie. E o povestire foarte interesantă, căci nu chiar atît de des se poate auzi despre unirea prin voinţa cerului a doi oameni născuţi la o depărtare de mii de *li* unul de celălalt.

Dar mai întîi ascultaţi stihurile :

Ale vieţii ciudăţenii, deşertăciuni lumeşti,
Cu lupta de pe tabla de şah au asemănare,
Dinainte nu ştii niciodată cînd cîştigi sau cînd pierzi,
Cum să-ţi închipui, dară, partida cînd sfîrşeşti
Ospăţ de nuntă că s-a pus la cale ?
Spus-a Poweng [1], *cel învăţat de soartă :*
„Aduce bucurie o luptă cîştigată,
Dar uneori şi-nfrîngerea folosul şi-l arată".

Se spune că jocul de dame reproduce tabloul lumii, orînduite după cele opt trigrame alcătuite de însuşi Fuxi [2]. Numărul pieselor de pe tablă — trei sute şaizeci — corespunde numărul zilelor în care pămîntul săvîrşeşte o rotaţie. Piesele negre şi albe semnifică cele două forţe opuse *Yin* [3] şi *Yang* [4], adică cerul şi pămîntul. Cele patru colţuri ale tablei reprezintă soarele, luna, stelele şi semnele zodiacului. Pe tablă au loc mii de schimbări, ale căror taine nu sînt în stare să le dezlege nici măcar zeităţile. Acest joc le place foarte mult nemuritorilor, şi nu

---

[1] Referire la marele poet Su Dongpo (Su Shi) (1036—1101).

[2] Este vorba despre trigramele alcătuite, potrivit legendei, de către împăratul mitic Fuxi (secolele XXVIII—XXVII î.e.n.) şi care constituie un străvechi mijloc de ghicit pe baza liniilor continue sau discontinue ale acestor semne.

[3,4] *Yin*, principiul tenebros feminin şi *Yang*, principiul luminos masculin, categorii fundamentale ale metafizicii Chinei antice. Se consideră că tot ce se petrecea în Univers constituia rezultatul interacţiunii acestor două principii. Pe de altă parte, în mitologia chineză întîlnim versiunea potrivit căreia *Yin* şi *Yang* sînt două spirite născute din haos, care au creat cerul şi pămîntul.

degeaba s-a păstrat istoria despre Wang Zhi şi munţii Lankeshan[1].

Există o legendă, potrivit căreia, *weiqi* a fost creat de împăratul Yao, care l-a iniţiat în acest joc pe fiul său Danzhu. Dar aceasta este o curată născocire. Oare înainte de Tang[2] şi Yu[3] nici măcar zeităţile nu jucau acest joc ? În fapt, însăşi această artă se dobîndeşte foarte greu. Dacă omul este înzestrat de la natură, ştie de la bun început ce mutări urmează să facă, iar cei neobişnuit de înzestraţi se perfecţionează pe zi ce trece şi nu se lasă pînă nu ating culmea. Se află însă şi alţii mai mărginiţi : aceştia izbutesc cu chiu cu vai să facă o mutare-două, şi pe urmă se împotmolesc. Chiar dacă cei mai mari maeştri se străduiesc ani în şir să le împărtăşească unor astfel de oameni tainele *weiqi*-ului, aceasta este de folos doar dascălilor, învăţăceii netalentaţi nealegîndu-se cu nimic : aşa cum încep, aşa şi sfîrşesc. Nu degeaba se spune că darul beţiei şi talentul pentru jocul de dame sînt hărăzite de însăşi soarta odată pentru totdeauna, iar în această privinţă omul este neputincios : nu le poate nici spori, nici irosi.

În vremea dinastiei Song, în satul Dalücun din districtul Caizhou trăia un flăcău, fiu de ţăran, pe nume Zhou Guoneng. Încă din copilărie băiatul a fost atras de jocul de dame. Părinţii l-au dat la şcoala sătească. De cum se întîmpla ca băieţii să aibă o clipă de răgaz, Guoneng şi

---

[1] Lankeshan este socotit lăcaş al nemuritorilor pe baza următoarei legende : un tînăr, pe nume Wang Zhi, s-a dus în munţi să adune vreascuri. Acolo a văzut doi băietani care jucau şah şi s-a oprit să le urmărească jocul. După terminarea partidei, unul dintre tineri a exclamat către Wang Zhi : „Priveşte coada toporului tău ! A şi putrezit !". Cînd Wang s-a întors acasă, a descoperit că de cînd plecase în munţii Lankeshan trecuseră o sută de ani.

[2, 3] Denumirea a două dinastii în timpul cărora au domnit împăraţii mitici Yao şi Shun, al căror nume este legat de „veacul de aur" al Chinei străvechi.

prietenii săi încropeau o tablă, așezau pe ea cioburi de olane de două culori și începea întrecerea. Iar dacă, întorcîndu-se de la școală, Guoneng îi vedea pe bătrînii din sat jucînd, se oprea lîngă ei și nu-și putea dezlipi privirea de pe tablă. La o mutare greșită, simțea cum îl mănîncă limba și, dînd din mîini cu însuflețire, le șoptea următoarea mutare. Iar sfaturile lui erau minunate, o mutare mai bună nimeni nu ar fi putut născoci.

Măiestria lui Guoneng creștea zi de zi, și în curînd flăcăul ajunse cel mai bun jucător din sat. În trecut se întîmpla ca unii să-i cedeze cîteva piese, dar acum ajunseseră să se dea bătuți și aceia. Astfel colinda Guoneng tot satul cu tabla de joc, însă nu găsea nici un potrivnic pe măsura lui. La vîrsta de cincisprezece ani își cîștigase faimă în tot districtul. Însușirile-i uimitoare, pe care le vădea la o vîrstă atît de fragedă, dădură prilej la tot felul de zvonuri. Consătenii ziceau că, pasămite, Guoneng a adunat odată curmale și, la marginea ogorului, a întîlnit doi necunoscuți în veșminte de călugări daoiști [1]. Ei ședeau pe iarbă și jucau *weiqi*. Guoneng s-a așezat pe vine la o depărtare oarecare și a început să le urmărească jocul. „Ia te uită, și băietanul ăsta e un iubitor al jocului de dame ! spuse zîmbind unul dintre monahi. Haide să-l învățăm să joace în așa fel, încît întotdeauna să iasă biruitor." Și el îi arătă băiatului pe tablă toate mijloacele atacului și ale apărării, ale împresurării adversarului, într-un cuvînt — îi împărtăși întreaga artă a acestui joc. Iar Guoneng, fiind înzestrat de natura însăși, a priceput și și-a întipărit în minte tot ce i se explicase. „De acum înainte nu vei mai avea potrivnic în toată Lumea subcerească !" spuseră monahii rîzînd, și se depărtară. Și, într-adevăr, de atunci Guoneng nu mai cunoscu înfrîngerea. „Fără îndoială că la marginea ogorului el se întîlnise cu nemuritorii, și ei

[1] Adepți ai filozofiei și religiei daoiste.

i-au dezvăluit taina miraculoasă a jocului." Așa ziceau mulți. Dar alții se arătau cu totul neîncrezători. „Toată această istorie e o născocire curată, ziceau ei. Pur și simplu băiatul are un talent neobișnuit și, pe deasupra, exersează fără istov. De aceea a ajuns să pătrundă toate tainele jocului. Iar poveștile despre zeitățile pe care cică le-a văzut sînt bune doar pentru a-i duce de nas pe cei săraci cu duhul".

Cum stăteau lucrurile în realitate, asta e o treabă pe care n-o putem și nici nu e nevoie s-o lămurim, dar că tînărul era neîntrecut în jocul de dame, acesta era purul adevăr.

Jocul fără de cusur al lui Guoneng, atît de rar întîlnit la o vîrstă așa de fragedă, i-a dus o mare faimă. Drept urmare, a început să se însoțească cu dregători, nobili de țară și cu odrasle ale unor neamuri bogate și de vază. Jucătorii care nu se puteau împăca cu înfrîngerea îl invitau pe Guoneng să mai joace o dată pe bani, dar aceasta le aducea doar pagube : pierdeau care cinci, care zece *liang*. Astfel, încetul cu încetul, Guoneng începu să se căpătuiască. El deprinse purtările alese, fu cuprins de o mare trufie și curînd încetă să mai semene cu un simplu flăcău de țară, căpătînd înfățișare de cărturar.

Văzînd că băiatul lor a crescut, părinții începură să-i caute o nevastă. Ei nu bănuiau că Guoneng avea năzuințe înalte și că țintea mult mai sus.

— Cu obîrșia noastră umilă n-aș putea să mă însor decît cu o fetișcană de la țară, le spuse el părinților. Ori, o țărancă, cu apucăturile ei grosolane, nu e de mine. Am s-o pornesc mai bine în lumea largă, spre alte meleaguri. Cu o asemenea măiestrie ca a mea, nici de bani de drum nu am nevoie. N-am să găsesc o soție într-un loc, înseamnă că soarta îmi poruncește să merg în alt loc. Voi aștepta pînă cînd voi găsi o fată care să-mi fie pe plac și să-mi împărtășească întru totul gîndurile și simțămintele. Atunci se vor împlini visurile mele de o viață.

Auzindu-l vorbind astfel, părinţii hotărîră să-l lase în pace.

Peste cîteva zile Guoneng îşi luă rămas bun de la ei. El se îmbrăcă în haine noi şi arăta aşa de ciudat, încît bătrînii erau cît pe ce să nu-şi recunoască fiul.

Pe cap o legătură simplă de dimie,
În picioare, pantofi cu talpă groasă.
Albastru-nchis halatul,
Încins cu-o cingătoare din galbenă mătase.
Ciudate straie pe un băieţandru,
Ciudat, tare ciudat,
Cu ce gînd-oare acuma astfel s-a-nveşmîntat ?
Să-i fie oare lui Ge Zhichuan[1] *discipol rîvnind spre veşnicie ?*
Lui Dong Shuangcheng[2] *slujindu-i ? Au poate este el*
Între-ale nemuririi supus învăţăcel ?

Văzîndu-l îmbrăcat ca un monah, părinţii îl întrebară a mirare :

— De ce te-ai înveşmîntat astfel, fiule ?

— Vreau ca, asemenea norului plutitor, să colind lumea întreagă, spuse el rîzînd. Vreau să găsesc o fată care să fie vrednică a-mi deveni soţie.

— Ei, dacă asta ţi-e vrerea, nu ne putem pune în calea ta, spuseră bătrînii, numai că de acum îţi găseşti nevastă, întoarce-te acasă. Nu alerga după plăceri în ţinuturi străine, satul natal nu-l da uitării !

— Bine, aşa voi şi face, făgădui Guoneng.

Era o zi prielnică, şi tînărul, fără a mai tărăgăna, o porni la drum. De atunci el începu să-şi zică Micul Daoist.

---

[1] Este vorba despre Ge Hong, alchimist din timpul dinastiei Jin. Potrivit legendei, a trăit în munţii Luofoshan, unde a dobîndit elixirul nemuririi.

[2] Numele unei nemuritoare. Dobîndind leacul vieţii veşnice, s-a înălţat la cer.

Guoneng chibzui că primul lucru pe care trebuia să-l facă era să se ducă la Bianliang[1]. Doar aceasta era capitala, acolo trăia însuşi împăratul şi fără îndoială că se găseau mulţi jucători vestiţi. Ajuns la Bianliang, el se încredinţă însă că nici acolo nu era nimeni căruia să-i stea în putere să-l învingă. Curînd Guoneng căpătă o faimă răsunătoare de adevărat virtuos al jocului de dame. Era vizitat de persoane sus-puse de la curte şi multe familii de vază se străduiau care mai de care să-l aibă drept oaspete. Pe mulţi îi luă ca învăţăcei, juca adeseori pe bani, şi zilele se scurgeau una după alta în veselie şi voie bună.

Însă un rival pe potriva sa tînărul nu găsi, şi nici o fată frumoasă de care să se fi îndrăgostit sau măcar care să-i fie cît de cît pe plac. În cele din urmă, Guoneng îşi dădu seama că nu aici îşi va găsi ursita şi părăsi capitala, îndreptîndu-se spre Taiyuan, şi de acolo spre Zhending. Oriunde făcea popas, juca *weiqi*, însă ca şi pînă acum nu întîlni un adevărat maestru care să-l pună în încurcătură.

Dar iată că, odată, îl străfulgeră un gînd care îi umplu inima de bucurie : „Am auzit că în munţii Yanshan[2] se află ţara Liao[3], îşi spuse el entuziasmat. Se povesteşte că cetatea de scaun a acestei ţări este mai înfloritoare şi mai bogată ca însuşi Bianliang-ul. Acolo, desigur, trebuie să se găsească şi cei mai mari maeştri, fără potrivnic în toată Lumea subcerească. E adevărat, la noi, în Împărăţia de Mijloc[4], eu am renumele de jucător fără de pereche şi cred că nici acolo n-am să mă fac de ruşine. De ce nu m-aş duce în Liao ? Am să caut un jucător de

---

[1] Vechea denumire a oraşului Kaifeng, oraş reşedinţă a provinciei Henan. În timpul dinastiei Song, pînă la mutarea curţii imperiale în sud, Kaifeng a fost capitala imperiului.

[2] Munţi situaţi în Yanjing, adică în actualul Beijing.

[3] Denumirea unei ţări şi dinastii care a fiinţat în secolele X—XII pe teritoriul actualei Mongolii şi a provinciilor Chinei de nord şi de nord-est.

[4] China.

primă clasă, am să-mi măsor forțele cu dînsul, luptînd pentru gloria țării mele. Totodată, numele meu va ajunge vestit în îndepărtatele ținuturi străine. Pe de altă parte, o veche zicală glăsuiește : «În Yan și Zhao frumuseți sînt fără număr». Măiestria jocului îmi va deschide porțile caselor bogate și de vază și, mai știi ? Poate că îmi găsesc acolo perechea mult visată."

Zis și făcut : Guoneng se îndreptă de îndată spre miazănoapte. Înfruntînd toate potrivniciile drumului, el se oprea pentru înnoptat seara tîrziu, iar la revărsatul zorilor o pornea mai departe. Nu trecură multe zile și tînărul nostru ajunse la munții Yanshan, la poalele cărora se întindea orașul Yanjing.

Iată stihuri care înfățișează frumusețea acestui ținut :

La stînga — necuprinsul mării-albastre,
La dreapta — majestuoșii munți Taihang.
Învăluită-n ceață bariera Juyong
Se lasă bănuită-n miazănoapte.
La miazăzi — tumultoasele rîuri Ji și Huang.
Încîntătoare plaiuri, adevărat tărîm ceresc,
Dar, vai, străinii-acuma nedrept le stăpînesc.

Pe atunci Yanjing era capitala tribului Kidan, Yelü. În timpul dinastiei Song, ținutul stăpînit de acest trib căpătase denumirea de Dinastia de miazănoapte, care întreținea legături de prietenie cu China. Shi Jintang [1] a cedat kidanilor șaisprezece districte din ținuturile Yan și Yun, și iată că de mai bine de o sută de ani triburile ce stăpîneau nordul simțeau înrîurirea moravurilor și obiceiurilor chinezești. În acel timp, titlurile cu care erau cinstiți conducătorii acestor triburi ieșiseră din uz, iar cei din Liao îl numeau pe cîrmuitorul lor „împărat" sau „suveran". Pînă și denumirile de ranguri ale dregătorilor erau în mare parte aceleași ca și în China. Dispăruseră, de asemenea, deosebirile în ceea ce privește îmbrăcămintea, meseriile și artele. Dintre toate jocurile, celor din Liao le plăcea cel mai mult jocul de dame. Cel mai bun jucător primea titlul de „Steaua de primă mărime a țării" și era trimis la curtea dinastiei de miazăzi [1] ca să-și măsoare forțele cu cel mai puternic jucător de acolo. Fiul unui prinț, fruntea jucătorilor printre kidani, s-a îndreptat odată spre curtea din miazăzi. În acel timp, în China, cel mai vestit maestru de *weiqi* era Gu Serang, favoritul împăratului, dar în fața străinului a fost dat drept al treilea. Adversarii se așezară în fața tablei de joc. Cu o singură mutare, Gu Serang străpunse două linii de încercuire ale oaspetelui. Pînă în zilele noastre, în orice tratat de joc de dame, a rămas însemnată această minunată mutare a lui Gu Serang, care i-ar fi putut pune în încurcătură pînă și pe sfinți. Fiul prințului suferi înfrîngerea. El vru să știe mai multe despre potrivnicul său și atunci i se spuse că Gu Serang e al treilea jucător al țării.

— N-aș putea să mă întîlnesc cu jucătorul numărul unu ? întrebă oaspetele.

La aceasta i se răspunse :

— Cîștigați mai întîi la al treilea, întîlniți-vă apoi cu al doilea, biruiți-l și pe acesta, și abia apoi vă veți putea întîlni cu primul. Dar dumneavoastră n-ați izbutit să-l învingeți nici pe al treilea, nu v-ați întrecut nici cu al doilea, și mai vorbiți de primul !

Oaspetele luă drept bună minciuna și, oftînd din greu, spuse :

— Eu sînt primul jucător de pe lîngă curtea de la miazănoapte, iar la voi n-am izbutit să-l bat nici pe al treilea. Ce rost mai are pentru mine jocul de dame !

Și cu aceste vorbe, își sfărîmă tabla de joc și plecă, fără a fi ghicit că chinezii îl duseseră de nas. Aceasta s-a

[1] Întemeietorul dinastiei Jin tîrzii, existentă în epoca celor Cinci dinastii (sec. X).

[1] Este vorba de dinastia chineză care, sub presiunea triburilor nomade, a fost nevoită să-și strămute capitala în sud.

întîmplat însă mai de mult. Acum, în Liao, „Steaua de primă mărime a țării“ nu era un bărbat, ci o fată, pe nume Miao Guan. Ea era protejata unui prinț de sînge împărătesc și i se acordase cinul de jucătoare de *weiqi* de la curte, numele ei fiind înscris în catastif. În capitală luă ființă o școală în care Miao Guan preda arta jocului de dame. Învățăceii ei erau în mare parte odrasle de prinți și de curteni. Dar nu numai aceștia voiau să devină ucenicii fetei. O mulțime de tineri de condiție mai modestă veneau la Miao Guan și i se închinau, numind-o „dăscăliță“. Faima pe care o dobîndise i se urcă la cap. Se purta cu trufie și era foarte reținută : afișa un aer de maximă seriozitate, își măsura fiecare vorbă și niciodată nu-i scăpa de pe buze vreo glumă. Ca și Guoneng, aștepta un adversar vrednic de ea și, de aceea, respingea orice propunere de măritiș. Îi mergea vestea în toată împărăția pentru frumusețea și harurile ei și multora li se scurgeau ochii după dînsa, însă, neizbutind s-o biruie la tabla de joc, firește că nu cutezau nici măcar să aducă vorba de căsătorie. Dar ce folos de pe urma acestei faime și a numărului mare de învățăcei pe care îi avea ? Oricum, nopțile lungi Miao Guan și le petrecea în așternutul singuratic. Despre farmecul și talentele ei s-au compus chiar stihuri pe motivul *Luna deasupra rîului de apus* :

Preafrumoasa Miao e fără pereche sub soare,
Ochii ei au limpezimea apelor toamnei, odihnitoare.
Dascăl destoinic, jocul în orice taină a lui îl stăpînește,
Joacă atît de măiestru, pe toți îi uimește.
Piesele pe tabla de joc, ca pe-o vajnică oaste
Le mînă, atacînd curajos.
Adversaru-i faima adînc i-o prețuiește
„Stea primă a-mpărăției“ pe drept ea se numește.
Tribut plătit măiestriei,
Pe învățăcei în arta jocului îi inițiază.

Iscusită în tot, ochi ager, minte trează,
Chiar și cei grei de cap sub îndrumarea-i îndat'
se luminează.

Să ne întoarcem acum la tînărul Guoneng, care își zicea Micul Daoist. Sosind la Yanjing, poposi la un han. În foarte scurt timp află de renumele fetei și hotărî să se încredințeze el însuși dacă îl avea pe drept sau pe nedrept. Luînd această hotărîre, se duse la școală. Acolo văzu o tînără fată de o rară frumusețe, care explica învățăceilor regulile jocului. Guoneng rămase ca înlemnit. Subjugat de frumusețea lui Miao Guan, uită de orice pe lume. O patimă nestăvilită puse stăpînire pe el. Cît ar fi dorit s-o ia în brațe și să guste împreună cu ea toate bucuriile dragostei ! În cele din urmă, revenindu-și, își spuse : „Am să mă uit cum joacă și n-o să scot nici o vorbă. Deocamdată nu trebuie să mă dau în vileag“. El se așeză și începu să urmărească cu un aer nepăsător jocul. Fata făcu cîteva greșeli, dar Guoneng tăcu, fără a-și trăda prin nimic gîndurile. Așa trecură cîteva zile, pînă cînd el nu se mai putu stăpîni și îi șopti cîteva mutări pe care Miao Guan nu le știa. Luată prin surprindere, ea pricepu totuși că mutările sînt excelente. Dăscălița ridică privirea : în fața ei stătea un tînăr în veșmînt de daoist. „De unde s-a ivit băietanul ăsta ciudat ?“ se întrebă ea cu uimire, și, prefăcîndu-se că nu-l ia în seamă, începu într-adins să explice cu și mai mare însuflețire elevilor situația de pe tabla de joc. Turuia întruna, fără a-și trage sufletul. Cînd însă ea făcu o mutare greșită, Guoneng nu se mai putu stăpîni și, suflecîndu-și mînecile, zise cu voce tare :

— Mutarea asta e greșită ! După ea veți suferi înfrîngeri și la următoarele mutări !

Și, într-adevăr, totul se petrecu precum prevăzuse Micul Daoist. Miao Guan se zăpăci. „Cine o fi ăsta ? De unde a mai răsărit ? se neliniști ea. Dacă îmi va urmări

jocul și pe mai departe și îmi va da pe față greșelile; învățăceii își vor pierde respectul față de dăscălița lor și or să înceapă să-și rîdă de mine."

— Aici nu sîntem pe uliță, ci într-o școală. Cum de a cutezat un străin să dea buzna și să-și bage nasul unde nu-i fierbe oala ? ! strigă ea mîniată și porunci la doi elevi să-l dea afară pe necunoscut.

— După ce că joci prost, te mai și superi pe alții care te povățuiesc de bine. Ei, lasă, să vedem cum ai să te descotorosești de mine ! spuse Guoneng cu un zîmbet de gheață și, punîndu-și mîinile la spate, o porni agale spre ieșire, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

„Frumoasă fată, se gîndea el, foarte frumoasă. E adevărat, la joc nu se poate măsura cu mine, dar printre femei o asemenea maestră este foarte greu de găsit. Am s-o înving la tabla de joc ! Jur să nu mă întorc în ținutul natal pînă ce nu îmi voi atinge ținta !"

Cu aceste gînduri, tînărul trecu pe partea cealaltă a uliței și i se adresă unui bătrîn care ședea lîngă porți :

— Pot să închiriez o odaie în casa dumneavoastră ?

— La ce-ți trebuie o odaie tocmai aici și nu în altă parte ? întrebă bătrînul.

— Păi să vedeți, eu am venit la Yanjing cu un singur scop : să învăț jocul de dame. Și dacă îmi dați o încăpere peste drum de școală, am să pot urmări pe furiș jocul vecinei dumneavoastră.

— Ei, dacă-i vorba de așa, e în regulă. Vecina mea e într-adevăr cea mai bună jucătoare din împărăție, despre ea se zice că „n-are pereche în toată Lumea subcerească". De vreme ce ai pornit să cutreieri lumea, trebuie să înveți neapărat de la Miao Guan a noastră ! Copii nu am. Sînt singur, doar cu bătrînica mea. Ea e cusătoreasă, și din asta ne ținem zilele. Cu Miao Guan ne avem bine. Iată, se nimerește ca odaia asta de lîngă porți să fie liberă. De obicei o dau pentru scurt timp oaspeților care vin de departe ca să privească la jocul lui Miao Guan și așa mai

scot și eu un ban pentru ceai. Dar dacă vrei, ți-o dau pentru un timp îndelungat.

Guoneng scoase din mînecă un pachet cu argint, desfăcu hîrtia, alese o bucată ceva mai măricică și i-o întinse bătrînului. Apoi se întoarse la han, își luă lucrurile și le aduse în casa pe care tocmai o închiriase. În timp ce și le orînduia, îi căzu sub ochi o tăbliță înălbită de cretă.

— Dați-mi pentru un timp tăblița asta, îl rugă el pe stăpîn. Aș vrea să scriu pe ea o înștiințare.

— Ce înștiințare ?

— Am de gînd să predau aici jocul de dame și să mă iau la întrecere cu vecina dumneavoastră de peste drum.

— Ce mai neghiobie ! Ce fel de potrivnic îi poți fi tu ?

— Dumneavoastră dați-mi doar tăblița, iar restul mă privește.

— Tăblița tot stă degeaba, ia-o dacă-ți trebuie. Numai că bagă de seamă : nu cumva să te alegi cu vreo belea și să te faci de basme.

— Nu-i nimic, zise Guoneng și scoase penelul, tușul și tușiera. Pe dată dizolvă tușul, îl făcu păstos, muie în el penelul, și pe tăbliță apăru un anunț frumos scris. Nezăbovind nici o clipă, tînărul agăță tăblița pe porțile casei. Și iată că din pricina celor scrise pe ea, se petrecură mai pe urmă întîmplări despre care glăsuiesc stihurile de mai jos :

A-nțeles preafrumoasa :
Treaba s-a încurcat
Și cu argint să se răscumpere a încercat,
Dar în calea-i de astă dată nu era un prostănac,
N-a avut încotro : a trebuit să-l ia de bărbat.

Ce era dară scris pe tăbliță ? „Jucătorul de *weiqi*, Micul Daoist din Runan, cedează celui mai bun jucător din Lumea subcerească prima mutare".

— Ce lăudăros ! exclamă bătrînul. Cică îi cedează celui mai bun jucător prima mutare ! Tinere, pesemne că n-o cunoşti pe Miao Guan a noastră. Teamă mi-e că n-are să te ia cîtuşi de puţin în seamă, darămite să se mai învoiască la o întrecere cu tine !

— Tocmai ei vreau să-i cedez prima mutare. Dacă ies învingător, înseamnă că sînt un adevărat maestru.

Bătrînul nu-şi credea urechilor şi alergă de îndată la bătrînica sa să-i povestească totul.

— Tuturor celor veniţi de departe le place să se laude, dar mai ştii ? Poate că chiriaşul nostru cunoaşte într-adevăr tainele jocului, spuse bătrîna ascultîndu-şi bărbatul.

— Da' de unde ! Atît de tînăr şi să cunoască tainele jocului !

— Tinereţea nu e o piedică în calea măiestriei. Da' ce, Miao Guan a noastră nu e şi ea tot atît de tînără ?

— E de-a dreptul caraghios ! Am închiriat odaia unuia care şi-a ales drept potrivnică pe vecina noastră de peste drum ! Ei bine, să vedem ce are să iasă din asta !

Nu o să ne apucăm să vă povestim despre ce au mai pălăvrăgit bătrînii, ci vom povesti mai bine ce s-a întîmplat după ce a apărut înştiinţarea.

S-au găsit desigur unii care alergară de îndată la Miao Guan şi îi raportară totul. Fata înţelese pe dată că înştiinţarea o ţinteşte pe ea şi că nu a scris-o altul decît acel necunoscut ce-i urmărise timp de cîteva zile jocul. În inima ei izbucni ca o flacără mînia. „De atîta vreme sînt aici prima dintre primii, şi iată că acum se iveşte un prigonitor care cutează să-mi vîneze greşelile. Nu-i nimic, am să-l bat în aşa fel, ca să nu uite niciodată această lecţie !" hotărî ea, dar pe dată îşi schimbă gîndul. „Doar ieri mi-a şoptit cîteva mutări care nici măcar nu mi-ar fi trecut prin minte. Bine, dacă am să-l pot învinge, am să-i sfărîm tăbliţa şi am să-l alung din oraş. Dar ce o să se întîmple dacă pierd ? Adio faimei mele, nimeni

n-are să vrea nici să mai audă de mine. Nu, nu e bine să mă pripesc. Mai întîi de toate trebuie să trimit la el pe cineva să-l pună la încercare şi, după ce voi afla cum stau lucrurile, atunci voi hotărî ce am de făcut."

Miao Guan avea un învăţăcel favorit, pe nume Zhang. În afară de dăscăliţa sa, el nu cunoştea alt rival. Tocmai pe el îl chemă la dînsa fata.

— Peste drum de casa mea s-a instalat un oarecare tînăr din Runan. Işi zice Micul Daoist. Îşi dă aere şi se laudă în gura mare că e un jucător neîntrecut, dar eu nu ştiu încă de ce e în stare. Aş fi vrut să mă întrec cu dînsul, însă m-am gîndit că nu trebuie să mă pripesc. Cel mai bine ar fi dacă tu l-ai pune la încercare. Doar prin ştiinţa ta eşti cu puţin mai prejos ca mine, aşa încît rezultatul jocului vostru are să arate la ce poţi să te aştepţi de la un asemenea adversar.

Ascultînd de porunca dăscăliţei, Zhang se îndreptă pe dată spre Guoneng. Întinzînd în faţa Micului Daoist tabla de joc, îi propuse să înceapă partida.

— Prima mutare aparţine oaspetelui, declară Zhang aranjînd piesele, dar Guoneng nici să n-audă de aşa ceva.

— Nu, doar eu am scris că chiar celui mai bun jucător din Lumea subcerească îi cedez prima mutare ! Pentru nimic în lume nu încep primul ! Dacă pierd, atunci se schimbă treaba : la a doua partidă voi accepta propunerea dumneavoastră mărinimoasă.

Lui Zhang nu-i mai rămase decît să înceapă primul. De fiecare dată gîndea îndelung şi îşi spărgea capul pînă să facă mutarea, dar Guoneng îi răspundea pe dată, aproape fără să se gîndească. În foarte scurt timp Zhang fu înfrînt.

— Măiestria dumneavoastră este neobişnuită, spuse el încrucişîndu-şi mîinile pe piept în semn de respect. Eu nu sînt vrednic să mă întrec cu dumneavoastră ca de la egal la egal. Daţi-mi, vă rog, înapoi o piesă, şi atunci vom putea începe o nouă partidă.

Zhang primi nu numai una, ci două piese, le puse pe tablă și făcu prima mutare. Dar curînd pierdu din nou.

— Mai dați-mi încă o piesă, se rugă Zhang.

Primind cea de a treia piesă, el oftă mai ușurat și, cu chiu cu vai, izbuti să termine partida remiză.

Stimate cititor ! Dacă adversarul este într-o situație grea, poți să-i înapoiezi o piesă, chiar și două, însă dacă i-ai dat trei, înseamnă că el e foarte slab. Cu toate acestea, dacă piesele i-au fost cedate de un jucător de primă mînă și a izbutit să facă totuși remiză, înseamnă că e destul de puternic. Zhang era cel mai înzestrat dintre învățăceii lui Miao Guan și numai de aceea a putut rezista pînă la capăt. Oricare altul în locul lui ar fi depus de mult armele. Totodată, privind la jocul lor, îți dădeai seama pe dată că Guoneng este un mare virtuoz.

După cele trei partide, Micul Daoist i se adresă lui Zhang :

— Stimate domn, dumneavoastră sînteți destul de puternic. După cum se vede, vă numărați printre primii din împărăție. Mai există la dumneavoastră vreun jucător și mai înzestrat care s-ar învoi să se întîlnească cu mine ? Aș învăța cu dragă inimă de la el.

Zhang înțelese că Micul Daoist vrea s-o provoace pe dăscălița lui, dar să răspundă în locul ei nu se hotărî. El își luă rămas bun de la Guoneng și se înapoie la școală.

— Măiestria Micului Daoist este neobișnuită ! îi spuse el în taină lui Miao Guan. Teamă mi-e că nu-i veți face față.

Miao Guan, speriată, duse mîna la buze cerîndu-i lui Zhang să nu sufle nimănui nici o vorbă.

Din acea zi, Miao Guan nu mai cuteză să continue lecțiile în mod public în școala ei. Locuitorii Yanjing-ului erau și așa destul de tulburați. Doar citiseră înștiințarea scrisă de Guoneng. Încetul cu încetul, în oraș se răspîndi vestea că Zhang primise trei piese suplimentare de la adversar și, mai văzînd cît de prevăzătoare devenise dăscălița, toată lumea se întreba : „Cine o fi mai puternic, Micul Daoist sau Miao Guan ?". Între iubitorii de *weiqi* începură discuțiile.

— Miao Guan a noastră pur și simplu nu vrea să joace cu Micul Daoist. Nu dă nici doi bani pe el, spuneau unii.

Alții nu erau însă de aceeași părere.

— E îndoielnic, ziceau ei. Să nu uităm că el a scris că cedează prima mutare celui mai bun jucător din Lumea subcerească. Oare Miao Guan va respinge această provocare și nu se va învoi să se întîlnească cu el ? Se pare totuși că acest străin are o oarecare măiestrie și din această pricină deocamdată dăscălița noastră șovăie.

— Miao Guan a noastră este „Steaua de primă mărime a împărăției". Pe ea nici la noi n-o poate întrece nici un bărbat. Oare acest băiețandru venit de prin alte meleaguri are s-o înfrîngă ?! Să vedem, în curînd totul are să se lămurească. Să așteptăm pînă cînd se vor așeza în fața tablei. Grozav joc are să fie ! se bucurau alții, arzînd de nerăbdare să înceapă întrecerea.

Cineva zise :

— Asta-i adevărat, dar e îndoielnic că se vor apuca să joace fără nici un cîștig pentru ei. Iată de ce ar trebui să ne desfacem chimirele, să adunăm bani și să punem un premiu pentru cel victorios.

— Minunată idee ! exclamă unul dintre pasionații jocului, domnul Hu. Pun la bătaie cincizeci de mii de monede !

— Dacă tu pui la bătaie cincizeci de mii, dau și eu tot atîta, spuse pe dată tînărul bogătaș Zhi.

Cineva se oferi să dea zece mii, iar alții cîte cinci mii. Curînd se adunară două sute de mii de monede. Fapt este că din vremurile de demult rămăsese rînduiala să se facă colectă pentru a-l răsplăti pe învingător, mai ales cînd era vorba de un joc de zile mari. Domnul Hu a fost ales

vistiernic și i se încredințară banii adunați. El se duse la adversari ca să-i înștiințeze despre condițiile jocului și să se înțeleagă asupra zilei întrecerii. Și Miao Guan, și Micul Daoist, se învoiră și sorociră întîlnirea pentru a patra zi la amiază, în încăperile stareţului templului Daxiangguo. Iubitorii de joc de dame se împrăştiară pe la casele lor, urmînd să se reîntîlnească în ziua sorocită.

Deși fata consimțise să joace, simțea o neliniște în suflet. „Banii sînt un fleac, își spunea ea, de ei nu-mi pasă, dar dacă pierd, s-a dus cu faima mea. Ce-ar fi să-l cumpăr pe acest Mic Daoist ? Doar e venit de departe, e un hoinar, și desigur însetat de cîștig. Îl voi ruga să lase de la el, ca să ies eu învingătoare. Atunci îi voi da în taină premiul și voi mai adăuga și ceva de la mine. E neîndoielnic că va refuza. Numai că prin cine să-i trimit vorbă ?" Să împărtășească planul ei unuia dintre învățăcei, firește nu se încumeta, căci se temea că își va pierde prestigiul. „Am găsit omul, își aduse deodată aminte Miao Guan. La mine vine adesea după lucru bătrîna cusătoreasă, nevasta hangiului din casă de peste drum. Iar Micul Daoist stă în gazdă la ei. De ce n-aș ruga-o pe ea să-mi fie mijlocitoare ?"

Și fără a mai sta pe gînduri, fata trimise pe furiș slujnica după bătrînă. Aceasta veni în doi timpi și trei mișcări.

— Ce porunciți, domnișoară Miao Guan ? întrebă ea.

Fata o duse în iatac, o pofti să ia loc și începu astfel :

— Aș dori să mă sfătuiesc cu dumneata, măicuță, într-o treabă.

— În ce treabă ?

— La dumneata locuiește Micul Daoist din Runan. Vreau să-i spun cîteva vorbe din parte-mi. Se poate ?

— Cum să nu ? El se fălește cu iscusința sa și se pregătește să se întreacă cu tine. Bătrînelul meu mi-a spus că iubitorii de *weiqi* au și strîns banii și că întîlnirea are să aibă loc poimîine. Ce dorești dară să-i spun ?

— Iată, tocmai în privința asta aș voi să mă sfătuiesc cu dumneata. Știi bine că de mult învăț jocul de dame și printre cei de vază și sus-puși nu se află unul care să nu mă socotească o mare maestră. În toată împărăția nu găsești pe cineva care să se poată măsura cu mine. În afară de aceasta, am o mulțime de învățăcei. Și deodată apare ca din senin acest Mic Daoist care se laudă că îl poate bate pe cel mai bun jucător din Lumea subcerească ! L-am trimis la el pe cel mai înzestrat elev al meu, Zhang, ca să se lămurească de ce e în stare. Zhang zice că măiestria Micului Daoist este neobișnuită. Acum iubitorii de *weiqi* au hotărît să vadă care dintre noi este mai bun și, după cum știi, au sorocit întîlnirea pentru poimîine. Dacă pierd, nu numai că s-a dus cu bunul meu renume, dar este în joc și onoarea țării noastre. Nu e de șagă. Iată, tocmai de aceea te rog, măicuță, să stai de vorbă cu el între patru ochi. Roagă-l să fie omenos și să se dea bătut.

— De ce să te înjosești în fața lui ? Mai bine ți-ai arăta întreaga iscusință, ce ne este tuturor binecunoscută, și l-ai birui. Pe deasupra e în joc o mare răsplată. Cum are să renunțe el la atîta bănet ?

— Răsplata e un fleac, nu asta mă interesează. Dacă se învoiește și mă lasă să cîștig, îi dau tot premiul, nici o băncuță nu-mi opresc.

— Dacă el învinge, cîștigul îi revine oricum lui și, în afară de aceasta, gloria. Ce, nu-i bine ? Dar de se lasă înduplecat să piardă, primește doar acești bani pe cale dosnică. De ce să facă el o asemenea afacere păguboasă ?

— Bine, îi mai dau încă cincizeci de mii pe lîngă premiu, ca să nu nutrească dușmănie față de mine. Pe de altă parte, e un străin, nu e localnic, așa că ce-i pasă lui de glorie ? Are să primească premiul și, pe deasupra, darul meu. Cred că-i ajunge. Dumneata, măicuță, spune-i doar atît : eu mă plec în fața lui, recunosc că e mai puternic decît mine. Tot ce-i cer este să nu mă bată în fața oamenilor, să nu mă facă de rușine.

— De spus am să-i spun, numai că nu știu ce are să hotărască.

— Rogu-te, măicuță, dă-ți silința, mă bizui întru totul pe istețimea dumitale. Dacă vei izbuti să-l înduplecі, te voi răsplăti cu mărinimie.

— Nu-i o treabă așa de seamă ca să-mi mulțumești pentru ea. Doar sîntem vecini, stăm peste drum, chicoti mulțumită bătrîna.

Întorcîndu-se acasă, îi transmise chiriașului ei cuvînt cu cuvînt tot ce spusese Miao Guan. „Minunat ! se bucură în sinea ea tînărul. Cerul îmi dăruiește o soție !" Însă cu voce tare grăi către gazdă :

— Cu toate că sînt tînăr și am venit de departe, stăpînesc arta jocului, și asta îmi aduce un cîștig frumușel, așa încît cu banii nu mă uimește. Numai că uite ce e rău în viața mea : sînt tare însingurat. Dacă fata vrea ca să mă dau bătut, fie, mă învoiesc, dar cu o singură condiție.

— Despre ce e vorba ?

— Ei, și dumneata, măicuță, doar ești o femeie înțeleaptă, oare nu înțelegi singură ? Mai e nevoie să-ți explic ?

— Uite ce e, nu mă mai fierbe. Vorbește deschis ca să știu ce să-i zic fetei.

— Spune-i că ziua, în fața oamenilor, am să-i cedez la tabla de joc. În schimb, va trebui ca noaptea să vină la mine și, la rîndul ei, să-mi cedeze în alt joc — sub plapumă.

— Atît de tînăr, și ce nerușinat ! chicoti bătrîna.

— Nu, eu nu sînt nerușinat. N-am venit aici de dragul banilor. Întreabă-te de ce m-am oprit la voi atîta vreme. Pentru că mi-a căzut cu tronc preafrumoasa voastră vecină. Iată, asta să-i transmiți, măicuță, în numele meu. Dacă e gata să-mi aducă bucurie măcar pentru o clipă, cu dragă inimă o las să cîștige și nu am nevoie de nici o băncuță. Dar dacă refuză, am să-mi adun toată știința și forțele mele, și atunci să nu se aștepte la cruțare.

— Asta-i prea de tot ! Nici nu cutez să-i spun asemenea lucruri.

— De ce să nu cutezi ? Veți vorbi ca de la femeie la femeie, așa că nu e nici o rușine. Pentru dînsa treaba asta este de mare însemnătate, așa că pe dumneata nu are să se supere. Doar nu faci altceva decît să repeți cuvintele mele.

Cu aceste vorbe, tînărul îi făcu o plecăciune adîncă gazdei și adăugă : dacă treaba se aranjează, poți să te aștepți la daruri bogate.

— Tînăr și atît de nerușinat ! repetă bătrîna rîzînd. Eu, firește, am să-i transmit totul, dar dacă o să mă aleg cu ocări, o să trebuiască să-ți ceri iertare de la mine.

— Te încredințez că n-are să te ocărască, o liniști Guoneng.

Și astfel bătrîna se îndreptă din nou spre casa de peste drum.

Între timp, Miao Guan stătea ca pe ace în așteptarea răspunsului. De cum o văzu pe bătrînă trecînd pragul, toată fața i se lumină într-un zîmbet.

— Iartă-mă, măicuță, că îți dau atîta bătaie de cap. Ei cum e ? Ai vorbit cu el ? S-a învoit ?

— Mi-am tocit limba pînă să-l înduplec. De consimțit a consimțit, numai că cere să-i cedezi și tu într-o treabă.

— Accept orice ! Hai, spune !

— Dacă ești de acord, îți vor rămîne și banii.

— Despre ce e vorba ?

— Treaba e ușoară și totodată grea. Îți spun îndată totul, dar mai întîi făgăduiește-mi că n-ai să te superi pe mine dacă am să întrec măsura.

— N-am să mă supăr, n-am să mă supăr. Doar eu însumi te-am rugat să vorbești cu el. Nu te sfii, vorbește deschis.

Bătrîna mai tărăgănă puțin prefăcîndu-se că e în mare încurcătură. În cele din urmă zise zîmbind :

— Reiese că Micul Daoist s-a oprit la noi pentru că îi sînt pe plac frumusețea și deșteptăciunea ta. El e ca o broască rîioasă dintr-un canal murdar care vrea să se înfrupte cu carne de lebădă.

Miao Guan se îmbujoră toată și nu scoase nici un cuvințel.

— Nu te supăra pe mine, asta nu e o născocire a mea. Sînt gîndurile lui zănatice, continuă bătrîna. Ce să-i răspund dară ?

— Eu i-am făgăduit în afară de premiu încă cincizeci de mii de monede. Sînt bani frumoși. De-ar fi spus doar atît : se învoiește ori ba ? În schimb uite ce prostie i-a trecut prin minte ! Ce rușine !

— I-am transmis cuvînt cu cuvînt tot ce mi-ai poruncit, iar el face către mine : „La ce-mi trebuie banii ? Dacă se învoiește să-mi facă pe plac, cu dragă inimă îi cedez și nu iau nici o băncuță de la dînsa". Pur și simplu m-a lăsat fără grai. Știu că nu se cuvenea să-ți spun toate astea, dar dacă acesta e răspunsul lui, n-am cutezat să-ți ascund nimic.

— Ce să-i răspund ?! strigă fata. E limpede, vrea să mă șantajeze. Cu condiția pe care mi-a pus-o mă leagă de mîini și de picioare.

— Nu se poate să nu-i dai un răspuns. Altminteri nu are să te cruțe în fața tablei de joc. Trebuie să scornești ceva.

Cînd bătrîna rosti cuvîntul „joc", fetei i se înfipse parcă un ghimpe în inimă. Amintindu-și de propunerea lui Guoneng, fu cuprinsă de o indignare fără margini. „Nerușinatul ! Sămînță de tîrfă ! Las' că-i arăt eu lui ! La viclenie am să răspund tot cu viclenie. Îl trag pe sfoară ! Să vedem ce are să-mi facă !" se încrîncenă ea, dar cu voce tare spuse :

— Despre asemenea treburi murdare nu se poate vorbi deschis. Iată de ce, măicuță, spune-i și dumneata în doi peri : „Dacă te lași bătut, ea va fi nemărginit de mișcată

de bunătatea ta și te va răsplăti cu mărinimie". Da, întocmai așa să-i spui.

„Ehei ! După cum se vede, fata se învoiește să-i facă pe plac, se gîndi bătrîna. Ei bine, e grozav ! Asta nu poate să fie decît în folosul meu. Doar eu am să-i unesc." Nemaiputînd de bucurie, ea se grăbi spre casă. Cînd îi transmise lui Guoneng spusele fetei, tînărul își zise că fata face aluzie la ceea ce avea el pe suflet și simți furnicături în tot trupul. Era în al nouălea cer de bucurie, dar deodată îl cuprinse neliniștea.

— Și totuși acestea nu sînt decît vorbe pe care mi le-a transmis prin altcineva, rosti el. Pot oare să mă bizui pe ele ? Nu, trebuie neapărat să-mi spună ea însăși. Altminteri s-ar putea ca pe urmă să-și ia vorba înapoi.

Bătrîna fu nevoită să se ducă din nou la fată. După toate rugămințile și făgăduielile ei, Miao Guan nu mai putu să dea înapoi și consimți să se vadă pe seară cu Guoneng pentru ca să se înțeleagă cu el asupra tuturor lucrurilor.

Cînd începu să amurgească, bătrîna îl conduse pe tînăr la casa de peste drum. Miao Guan ieși în întîmpinarea oaspetelui și cei doi făcură schimb de saluturi.

— M-am ivit pe meleagurile voastre asemenea unui nor plutitor și sînt nespus de fericit că v-am întîlnit și că-mi pot desfăta privirea cu frumusețea dumneavoastră înfloritoare, începu Guoneng.

— Știința mea modestă mi-a adus renume în această țară, numai că, deodată, ați apărut aici cu măiestria dumneavoastră neobișnuită. Eu nu m-aș fi încumetat să vă înfrunt, dar toți cei din oraș stăruie să ne întîlnim ca să vadă care pe care. Așa că nu-mi mai rămîne decît să mă laud cu toporul în fața casei lui Lu Ban [1]. De aceea am fost nevoită s-o rog pe gazda dumneavoastră să vă trans-

[1] Vestit meșter constructor din antichitate. Această expresie poate avea ca echivalent în limba română expresia „A vinde castraveți grădinarului".

mită situația grea în care mă aflu și să vă roage să vă arătați mărinimos.

— Aș cuteza eu oare să nu vă împlinesc rugămintea ?! Numai că de mult sînt robit de dumneavoastră. De dragul dumneavoastră am închiriat casa de peste drum, și tot de aceea rămîn un timp atît de îndelungat în orașul acesta și nu mă îndur să mă clintesc de aici. Fapt este însă că trăiesc singur-singurel și, dacă mă învredniciți cu mila dumneavoastră și vă învoiți să mă alinați în singurătatea mea, nu voi juca cu toate forțele și vă voi păstra neștirbit renumele.

— Iar eu am să vă răsplătesc cu dărnicie pentru bunătatea dumneavoastră. Puteți fi încredințat că n-am să-mi calc cuvîntul.

Fața lui Guoneng se lumină toată într-un zîmbet fericit.

— Vă mulțumesc ! Vă mulțumesc ! Sînt adînc înduioșat de frumoasele dumneavoastră simțăminte și n-am să le dau uitării niciodată, spuse el înclinîndu-se.

— Și eu vă mulțumesc că m-ați înțeles, și în felul acesta am putut ajunge la învoială de la primele cuvinte. E însă tîrziu. Să vă petrec eu însămi, nu mă încumet. Am s-o împovărez pe măicuța, să vă conducă ea, rosti fata și îi porunci slujnicei să aducă lampa.

Miao Guan se duse în iatacul ei, iar Guoneng și gazda sa se întoarseră acasă. „Ce mai ? Doar mi-a făgăduit ea însăși, așa că nu mai am de ce să mă îndoiesc. Ca să devină a mea e tot atît de ușor ca și cum ai întoarce palma", jubila Guoneng. Oare mai e nevoie să spunem cu cîtă nerăbdare aștepta jocul și cum se desfăta în visuri cu fericirea care îl aștepta după aceea ?

Sosi și ziua sorocită. Domnul Hu se ivi de dimineață la ambii adversari pentru a-și reînnoi rugămintea cu privire la întrecere. Tînărul și fata își puseră veșminte de sărbătoare și o porniră către templul Daxiangguo. În chilia stareţului, pe masă, se aflau deja banii. Îi aduseseră domnii Hu și Zhi. Pe altă masă, în mijlocul încăperii, stătea în toată splendoarea tabla de joc din bambus bălțat[1] de Hunan, împodobită la colțuri cu plăcuțe de aramă, și două cornete din lemn de santal cu piesele albe și negre din porțelan de Yunnan. La masă, vizavi unul de celălalt, erau două scaune pentru jucători. Privitorii luaseră loc pe două bănci lungi așezate de-a lungul încăperii. Miao Guan, precum o cerea datoria ei de gazdă, îi propuse oaspetelui să înceapă el jocul.

— Nu, doar am făgăduit că cedez prima mutare celui mai iscusit maestru din Lumea subcerească. Pentru nimic în lume nu încep eu. Dar dacă dumneavoastră veți cîștiga, a doua partidă am s-o încep eu.

Miao Guan își încrucișă brațele pe piept în semn de recunoștință.

— Iertați-mi lipsa de politețe. În acest caz, prima mutare revine celui mai slab.

Cu aceste cuvinte, fata puse piesa pe tablă. Guoneng răspunse neîntîrziat. Iată stihuri compuse pe motivul *Grangurul galben* care înfățișează înfruntarea dintre cei doi :

Pe tablă bătălia e în toi,
Clinchetul pieselor se-aude vioi.
Adversarii par aprig să se înfrunte,
De fapt viclenia sub joc se ascunde,
Căci dinainte s-au înțeles laolaltă
Cine-i cel ce cîștigă, cine-i cel ce-o să piardă.
Se prefac deci : iată-l pe unul prins în capcană,
Dar deodată face-o mișcare curajoasă
Și potrivnicul cade-acuma în plasă.
Azi rîdem noi citind astă poveste,

[1] Soi de bambus foarte prețios. Potrivit unui vechi mit chinez, după ce împăratul legendar Shun s-a stins din viață, cele două soții ale sale l-au plîns cu nespusă jale. Lacrimile lor au căzut pe niște tulpini de bambus și s-au imprimat pe ele ca niște picățele. De atunci crește la miazăzi acest soi, denumit „bambus bălțat" sau „bambus cu picățele".

Dar cei ce țintuiți priveau n-au prins de veste
Cum timpul trecea.
Aidoma tăietorului de lemne
Ce urmărise jocul nemuritorilor,
Pînă cînd trecuse un veac cît un ceas pe pămînt.
Coada toporului i-a putrezit,
În timp ce el privea neclintit
La lupta pe tabla de șah, oh, de cînd,
Ani în șir ca-n zbor au trecut ca un gînd.
Oare ce taină ochiului omenesc
Ascunde acest joc vrăjitoresc ?

Aplecîndu-se peste tablă, Guoneng o privea pe furiș pe fată. Frumusețea ei îi aprinse în piept o flacără mistuitoare. Amintindu-și de înțelegerea lor, el se stăpîni de la atac. De ambele părți situația era aproape aceeași, dar, făcîndu-se numărătoarea pieselor, reieși că oaspetele are mai puțin cu o piesă. Guoneng se recunoscu învins. Acum prima mutare îi aparținea lui. Partida se termină foarte repede : Miao Guan suferi înfrîngerea.

— Sînt într-adevăr doi potrivnici demni unul de celălalt, vuiră spectatorii. Fiecare din ei a cîștigat o dată și a pierdut o dată. Trebuie jucată ultima partidă — ea va fi hotărîtoare.

Deja de la a doua partidă Miao Guan simțise că îi slăbesc puterile. Acum, cînd auzi de a treia partidă, o cuprinse o mare îngrijorare și începu să-i arunce lui Guoneng priviri cu subînțeles. El pricepu, firește, unde bate ea și făcu cîteva mutări voit greșite. Se făcu calculul pieselor. Ca și prima dată, tînărul avea mai puțin cu o piesă.

— Cu toate astea Miao Guan a noastră e mai iscusită ! strigară cu încîntare privitorii. Ea a cîștigat două partide din trei !

Guoneng stătea ca înlemnit și nu-și putea dezlipi ochii de la fată.

— Nu vă fie cu supărare, i se adresă domnul Hu, ați pierdut : aveți o piesă în minus.

Cu aceste cuvinte, el luă grăbit banii de pe masă și, înconjurat de mulțimea spectatorilor gălăgioși, porni în urma lui Miao Guan pentru a-i înmîna premiul la ea acasă. Guoneng, împreună cu doi prieteni, se îndreptă și el spre casă.

— Cum de ai dat greș ? întrebă unul dintre prieteni. Din pricina unei singure piese ai pierdut partida și, totodată, și premiul.

Micul Daoist doar zîmbea, nerostind nici un cuvințel. Prietenii se gîndiră că e foarte abătut și încercară să-l ostoiască, dar el nu le acordă nici o atenție. Atunci ei se îndepărtară.

Cînd Guoneng ajunse aproape de han, iubitorii de *weiqi*, care mergeau în urma lui discutînd cu aprindere, se împrăștiară care încotro.

În întîmpinare îi ieși bătrîna gazdă.

— Ei cum a fost jocul ? întrebă ea.

— Dumneata, măicuță, știi bine ce i-am făgăduit. Cum puteam dară după asta s-o bat ? I-am cedat ultima partidă ca să-și păstreze neștirbită faima și să nu se facă de rușine în fața mulțimii. I-am făcut această plăcere.

— Atunci e bine. Ea nu va uita serviciile pe care i le-ai făcut și vei primi ceea ce îți dorești. Și eu m-am ales cu o mare bucurie. Oare cine a orînduit treaba asta, nu eu ?

În timp ce vorbea cu bătrîna, Guoneng aștepta cu nerăbdare vestea cea mare și urmărea cu mare atenție fiecare mișcare din casa de peste drum. Stătea ca pe jăratec și îi părea rău că nu se mai înserează odată. Cînd, în sfîrșit, se lăsă întunericul și veni vremea să se aprindă lampa, se auzi o lovitură puternică : la casa de peste drum porțile se închiseră cu zgomot. Îngrijorat, tînărul îi spuse bătrînei :

— Măicuță, nu cumva fetișcana asta m-a dus de nas ? Rogu-te, du-te de află ce se petrece acolo.

— Nu, nu te nelinişti. Ea se poartă cu fereală ca să nu trezească bănuielile străinilor. Să aşteptăm pînă cînd toţi or să se ducă la culcare şi dacă atunci n-are să fie nici o veste de la ea, am să mă duc să văd ce s-a întîmplat.

— În dumneata mi-e toată nădejdea, măicuţă ! rosti Guoneng.

În acea clipă se auzi clinchetul inelelor de la porţile casei lui Miao Guan. O slujitoare ieşi din curte şi trecu strada. Tînărul era în culmea fericirii, întocmai ca un osîndit ce primeşte iertarea de la împărat. El credea că slujitoarea vine să-i aducă vestea cea mare. Dar aceasta se plecă în faţa gazdei şi rosti :

— Stăpîna mea vă este foarte recunoscătoare şi vă roagă să treceţi pe la ea. Are o vorbă cu dumneavoastră.

Bătrîna se ridică de la locul ei, surîse mulţumită şi se luă după slujnică. Tînărul o ajunse din urmă şi îi şopti :

— Rogu-te măicuţă, dă-ţi toată osteneala.

— Nu e nevoie să-mi spui. Ştiu singură ce am de făcut, zise bătrîna.

Guoneng aducea acum cu un miriapod care a nimerit pe o plită încinsă şi se zvîrcoleşte pe o parte şi pe alta, neputînd să mai îndure chinul.

Într-adevăr :

Aşteaptă el să vadă victorioase flamuri
Urechea să-şi dezmierde cu vestea cea dorită,
Pe Guan Yin-Boddisatva în veci o s-o slăvească,
De-şi va atinge visul, dorinţa împlinită.

Urmînd-o pe slujnică, bătrîna intră în casă. La masă, lîngă lampă, o aştepta Miao Guan cu faţa toată topită într-un zîmbet. Poftindu-şi oaspetele în iatac, ea îi spuse :

— Datorită strădaniilor dumitale, măicuţă, totul s-a terminat cum nu se poate mai bine, iar eu am ieşit azi cu faţa curată. Acum trebuie să-l răsplătesc pe Micul Daoist precum am făgăduit. Doar el şi-a ţinut cuvîntul. Te-am poftit anume ca să-i predai premiul şi încă cincizeci de mii — darul meu de recunoştinţă.

— Eşti atît de tînără. Cum se face dară că n-ai ţinere de minte ? Ce, ai uitat despre ce a fost vorba ? El a spus că banii nu-l interesează cîtuşi de puţin, iar tu o ţii întruna cu banii !

— Oare îi sînt datoare şi cu altceva în afară de bani ? ! exclamă fata cu o prefăcută uimire.

— Ei, asta-i bună ! Doar el a spus că te iubeşte cu toată făptura şi nu te vrea decît pe tine. De altceva nici să n-audă. De altfel, tu însăţi i-ai promis. Iar el tot timpul numai despre asta vorbeşte. Aşteaptă ca pe jăratic răspunsul tău, aşa cum un dragon însetat jinduieşte după apă. Ori tu, după cum se vede, ţi-ai uitat făgăduiala.

— Încetează cu prostiile astea ! strigă Miao Guan făcînd feţe-feţe. Eu sînt o fată neîntinată şi purtarea mea a fost întotdeauna fără de cusur. Oare altminteri aş fi primit cinul de la curte ? ! Mă bucur de proteguirea unor domni de vază din neam împărătesc, sînt înconjurată de o sumedenie de învăţăcei ce îmi arată o mare cinstire. Şi deodată cade ca din senin mojicul ăsta care cutează să mă sîcîie cu vorbele sale deşucheate ! Spune-i să-şi ia gîndul de la visurile sale prosteşti. Să-şi ia premiul şi darul meu şi să se care de aici. Numai aşa are să scape cu faţa curată.

Miao Guan porunci slujnicei să pună pe o tipsie de aramă premiul : două sute de legături de monede şi, separat, într-o casetă, alte cincizeci de legături — darul ei.

— Iată, măicuţă, fii bună, dă-i aceşti bani şi limpezeşte cu el lucrurile, zise ea. Apoi scoase un lingou de argint în greutate de trei *liang* şi adăugă : asta e pentru dumneata, pentru osteneală. Doar ai alergat atîta pentru mine. E un dar modest, un flecuşteţ. Ia-l, nu mă jigni refuzîndu-mă.

Bătrîna o făcuse pe mijlocitoarea ca să se aleagă cu un cîştig, şi acuma, văzînd lingoul, se muie pe dată. Pe de altă parte, era mărginită la minte şi văzînd atîta bănet

își zise : „E o sumă frumușică : un asemenea premiu și, pe deasupra, și darul de recunoștință al fetei. Flăcăul ar trebui să fie pe deplin mulțumit. Oare e așa de prost ca să mai stăruie ? Ei bine, mă duc acasă și mă lămuresc eu în ce ape se scaldă“. Așa judeca ea, dar cu voce tare spuse :

— Îți mulțumesc pentru dărnicie. Banii am să-i predau, numai că teamă mi-e că are să te învinuiască de încălcarea cuvîntului. Ce să-i răspund eu la asta ?

— Ce cuvînt nu mi-am ținut ? ! se miră cu prefăcătorie fata. I-am făgăduit să-l răsplătesc cu mărinimie, și iată că o și fac.

Apoi Miao Guan chemă două slujnice și le porunci să ia tipsia și caseta și s-o conducă pe bătrînă.

— Lăsați acolo banii și întoarceți-vă numaidecît. Nu zăboviți nici o clipă, le porunci slujnicelor tînăra lor stăpînă.

Între timp, Guoneng se chinuia în așteptarea răspunsului. Deodată o văzu pe bătrînă intrînd pe porți, urmată de două slujnice. Tînărul hotărî că visul i s-a împlinit. Însă slujnicele, nerostind nici o vorbă, puseră pe masă tipsia și caseta și plecară pe dată. Guoneng era cu totul nedumerit.

— Ce înseamnă asta ? o luă la zor pe bătrînă.

— Ce mai întrebi ? Nu vezi singur ? Ăștia-s toți ai tăi. Ia-i, și cu asta basta !

— La ce-mi trebuie banii ei ? Cel mai de seamă lucru era acela asupra căruia ne-am învoit ! strigă el mîniat.

— Cel mai de seamă ! Cel mai de seamă ! Pentru tine o fi cel mai de seamă, dar iată că pentru ea, nu ! Ce pot face eu ?

— Așadar se dezice de ceea ce a făgăduit !

— Ea spune că a făgăduit să te răsplătească cu dărnicie și că nici un fel de alte promisiuni nu ți-a făcut. Am vrut să pun o vorbă bună pentru tine, însă mi-a retezat-o scurt. Pur și simplu mi-a luat piuitul.

— Vai ce ticăloasă ! Să mă înșele în felul acesta ! Iar eu să mă las dus de nas și să-i cedez jocul !

— Ei, dar n-ai făcut-o chiar degeaba. Uite cu ce grămadă de arginți te-ai ales. E adevărat că planul tău a fost zădărnicit, așa că deocamdată înghite în sec. Eu zic să mai aștepți. Cine știe ? Poate că lucrurile se mai schimbă.

— Măicuță, ce tot vorbești ? ! Doar ea însăși mi-a dat speranțe și acum vrea să mă tragă pe sfoară. Rogu-te, du-te la ea încă o dată. Vreau să o întîlnesc. Să vedem ce are să-mi spună mie în față.

— Eu, de dragul tău, mi-am tocit toți dinții ca s-o înduplec. Iar ea nici să n-audă. „Du-i și du-i banii, și cu asta basta !“ Nu, ca să mă duc acum la ea n-are nici un rost. Oricum n-are să vrea să se întîlnească cu tine.

— Cînd ai fost acum trei zile la dînsa, s-a învoit pe dată. De ce dară ar refuza acum ?

— Atunci a fost altceva. Era la mare strîmtoare și nu putea face altfel : trebuia să se roage de tine s-o cruți. Acum totul a rămas în urmă, lucrurile s-au schimbat.

— Ca să vezi ce oameni mai sînt pe lumea asta ! oftă din greu tînărul. Nu sînt vrednic să mă numesc bărbat dacă m-am lăsat păcălit de o fetișcană nerușinată. Dar nu-i nimic, are să vină și vremea mea. O pun într-o situație fără ieșire și mă răzbun eu pe ea. Numai așa o să-mi vărs năduful.

— Bine, pînă una alta ia banii. O să vedem ce întorsătură or să ia lucrurile, și atunci ai să chibzuiești ce să faci mai departe.

Guoneng strînse banii și se băgă în așternut. Chinuitoare a mai fost pentru el noaptea aceea.

Pe drept cuvînt :

Ea însăși își dădu consimțămîntul,
Tot ea apoi l-a spulberat în vînt,
Încît n-au izbutit să se unească.
Regretă el că i-a crezut cuvîntul,

Ce ascundea în el doar viclenie
Şi astfel, jocul, fetei l-a cedat.
Mofluz, sărmanul, păcălit rămase
Şi trist că preafrumoasa i-a scăpat.

Trecură cîteva zile fără să se întîmple nimic deosebit. Odată, stînd fără nici o treabă lîngă porţi, Guoneng văzu un bidiviu minunat pe care îl ducea de căpăstru un slujitor de la curte, iar pe cal un bărbat ce părea a fi, după veşmînt, un dregător din garda personală a înalţilor demnitari. Bărbatul sări de pe cal şi se salută cu tînărul.

— Prinţul Hancha doreşte să joace cu dumneavoastră *weiqi*, îl vesti el pe Guoneng. Iată, v-a trimis un cal. Poftiţi, încălecaţi şi să mergem cît mai repede.

Micul Daoist făcu o plecăciune şi sări în şa. Dregătorul păşea în urma lui. Curînd ajunseră la porţile palatului. Oaspetele coborî de pe cal şi îl urmă pe însoţitorul său. Într-o sală mare, chefuiau nişte curteni. Văzîndu-l pe Guoneng, se ridicară cu toţii.

— Vinul ne-a înveselit şi avem chef să jucăm o partidă-două de *weiqi*, rosti prinţul. Pentru asta am şi trimis după dumneavoastră. Sînt foarte bucuros că aţi acceptat invitaţia noastră.

Servitorul aduse o măsuţă cu o tablă de joc. La masă se aşeză un curtean, apoi altul. Amîndoi suferiră înfrîngerea şi fură nevoiţi să bea drept pedeapsă cîte un potir din corn de rinocer plin cu vin. Veniră la rînd jucători mai puternici, dar din nou eşec după eşec. Unuia, Micul Daoist i-a cedat şase sau chiar şapte piese, altuia patru sau cinci, în orice caz nu mai puţin de două-trei. Cu toate acestea, nici unul nu-i putu ţine piept. Jucătorii se înfierbîntară, în sală se auzeau strigăte, fiecare îşi dădea cu părerea, fiecare propunea cîte o mutare. Dar Guoneng răspundea pe dată, şi nimeni nu izbutea să-i ghicească planul. Înclinîndu-i-se cu admiraţie, curtenii aduseră oaspetelui vin. Cineva întrebă :

— Totuşi, cine e mai măiestru : Miao Guan sau oaspetele nostru ?

Aducîndu-şi aminte de jignirea pe care i-o adusese fata, tînărul hotărî să dea cărţile pe faţă ca să-i plătească pentru viclenia ei.

— Dăscăliţa dumneavoastră nu are stofă de mare jucătoare, iar faima a dobîndit-o pe nedrept. De altfel, nici nu merită să vorbim despre asta.

— Ei, cum aşa ? Doar am auzit că acum cîteva zile a avut loc o întrecere şi învingătoare a ieşit Miao Guan, spuse un alt curtean.

— E adevărat, numai că ea m-a rugat să-i cedez şi pentru asta a trimis anume la mine pe cineva în taină. Eu sînt aici un străin şi am pierdut în mod voit pentru a păstra neştirbită onoarea ţării dumneavoastră, din simţăminte de recunoştinţă pentru ospitalitate. Dacă aş fi jucat în forţă, ea nu mi-ar fi putut ţine piept. Puteţi fi încredinţaţi că ar fi pierdut.

— Astea nu sînt decît vorbe, cum pot fi crezute ? spuse prinţul Hancha. Iată ce facem : o poftim aici neîntîrziat pe Miao Guan, şi atunci ne vom lămuri care dintre voi e mai puternic.

Şi prinţul porunci unui slujitor să se ducă după fată.

Ivindu-se în prag, Miao Guan se plecă în faţa curtenilor, dar, zărindu-l pe Guoneng, se tulbură, nu cuteză să-l privească în faţă şi cu chiu cu vai izbuti să bîiguie cîteva cuvinte de salut. După ce o poftiră să ia loc, unul din cei de faţă rosti :

— Amîndoi sînteţi mari maeştri, dar nu se ştie totuşi care din voi e mai puternic. Astăzi vă veţi măsura forţele în faţa noastră. Premiul învingătorului va fi de o sută de mii de monede. Ei, ce ziceţi ?

Nu apucă Miao Guan să deschidă gura, că Guoneng se ridică de la locul lui şi spuse :

— Nevrednicul de mine nu vrea să-i supună pe nobilii curteni la o asemenea cheltuială. Vom juca pe banii noştri.

Şi pe loc scoase din mînecă un lingou de aur. Acest lingou cîntăreşte cinci *liang*, adăugă el.

— Dar eu nu am nimic ca să pun ca miză, n-am luat nimic cu mine, rosti fîstîcită fata.

Încrucişîndu-şi mîinile pe piept în semn de respect, Micul Daoist se adresă prinţului şi oaspeţilor săi :

— De vreme ce ea nu a luat cu dînsa bani, am altă propunere, şi dacă dumneavoastră nobili curteni veţi încuviinţa, aşa să fie.

— Ce aveţi în vedere ?

— Fie ca împotriva aurului meu să se pună pe ea însăşi ca miză. Cîştigă — să ia aurul, nu cîştigă — să devină soţia mea. Care e părerea dumneavoastră, stimaţi domni ?

Curtenii izbucniră în rîs şi bătură din palme.

— Minunat ! Minunat ! strigară cu toţii într-un singur glas. Iar noi vă vom fi peţitori. Grozavă propunere ! Ce poveste romantică !

Fata nu ştia ce să răspundă. Înţelegea că, dacă consimte, mai mult ca sigur că va pierde. Doar arta Micului Daoist îi era binecunoscută. Dar dacă refuză, toţi vor înţelege că se teme, iar asta ar însemna să depună armele fără luptă. Se afla între ciocan şi nicovală. Cum putea să facă faţă mulţimii de curteni care stăruiau şi stăruiau întruna ? Şi acest Mic Daoist înfumurat care jubila şi abia aştepta să se aşeze la masa de joc ! Prinsă în plasă, fata se zăpăci. De ruşine, s-ar fi ascuns şi în gaură de şarpe. Cu cel mai mare efort se sili să înceapă jocul, însă fiecare mutare a sa era o catastrofă, fiecare piesă se lovea de un flanc de acoperire de nebiruit. Nu degeaba se spune : „Un adversar iscusit te leagă de mîini şi de picioare". Adevărul e că de teamă şi tulburare, fata juca mult mai prost ca de obicei. Astfel pierdu la rînd ambele partide.

— De cîştigat am cîştigat eu. Vă mulţumesc, stimaţi domni. Mi-aţi dăruit o soţie ! rosti Guoneng nespus de fericit.

Curtenii bătură din nou din palme şi strigară înveseliţi :

— Voi amîndoi sînteţi nişte maeştri fără seamăn. Sînteţi hărăziţi unul altuia de cerul însuşi. Miao Guan a pierdut la joc, în schimb şi-a cîştigat un soţ destoinic. Să aşteptăm o zi prielnică şi să facem nunta. Toate cheltuielile le luăm asupra noastră.

De ruşine, Miao Guan se îmbujoră toată la faţă. Îşi plecă privirea şi nu scoase nici un cuvinţel. Prinţul Hancha le făcu la amîndoi daruri bogate şi porunci slujitorilor să-i conducă pe fiecare la casa lui.

Micul Daoist se ivi la gazda sa mîndru nevoie-mare. Nu-şi mai încăpea în piele de bucurie.

— Astăzi am cîştigat la jocul de dame o soţie. Acum nu mai are cum să-mi scape ! strigă el cu o voce triumfătoare.

Ca răspuns la întrebările bătrînilor, el le povesti despre întrecerea de la curte şi despre victoria sa.

— Ei, acum chiar că i s-a înfundat, rîse bătrîna.

— Cred că e bine să trimiţi peţitori cu darurile. Aşa are să fie mai sigur, propuse hangiul.

— Pentru ce ? Ştii ce peţitori am eu ? Primii demnitari de la curte ! Ei s-au pus chezaşi, aşa că n-am de ce mă nelinişti.

— Chiar dacă e aşa, tot trebuie să vă înţelegeţi asupra nunţii.

— Doar Miao Guan a trimis-o la mine cu rugămintea ei pe măicuţă. De cîte ori a bătut sărăcuţa de ea drumul înainte şi înapoi ! E firesc să fie ea peţitoarea !

— Se vede că am să am în curînd prilejul să beau din vinul de sărbătoare, rîse bătrîna. Pentru o asemenea treabă merită să-ţi dai toată osteneala.

— Iată cei cinci *liang* de aur pe care i-am pus ca miză la joc şi încă cincizeci de *liang* de argint. Fie ca toţi aceşti bani să meargă pentru darurile de logodnă. Rogu-te, măi-

cuță, alege o zi prielnică, du-te la fată, dă-i-le în numele meu și înțelege-te cu ea asupra nunții.

Hangiul se duse la el în odaie și peste puțin se întoarse cu cartea de ghicit.

— Se nimerește ca chiar mîine să fie o zi prielnică, zise el răsfoind cartea, așa încît nu mai trebuie tărăgănat.

În dimineața următoare, Guoneng orîndui darurile și o rugă încă o dată pe bătrînă să i le ducă lui Miao Guan. Mîndră nevoie-mare, bătrîna hotărî să se dichisească, și iată cum arăta ea :

Fața-i de babă din belșug pudrată
Și sulimanuri pe obraji grămadă,
Ce fac ca dinți-ngălbeniți mai jalnic
Pe chipu-i caraghios să i se vadă.
În coc înalt cît banița e părul
Sărac să-i numeri firele de rare,
Și-n el flori de hîrtie stau înfipte.
Bluza cu mîneci strîmte de mirare
Și scîlciați, prea largi, pantofii pe picioare.
Numai în neagra lume de apoi
Mai întîlnești o astfel de-arătare.

Și astfel, împopoțonîndu-se și sulemenindu-se, bătrîna puse darurile într-o casetă și se duse la Miao Guan. Văzînd-o așa gătită și cu caseta în mîini, fata înțelese pe dată despre ce este vorba, dar, cu toate acestea, o întrebă cu ce prilej o vizitează.

Cu toată fața deschisă într-un zîmbet, bătrîna rosti :

— Tînărul Guoneng, chiriașul meu, îți trimite o plecăciune adîncă. El spune că ieri, în încăperile crăiești, ai consimțit să-l iei de bărbat. Azi e o zi fericită și m-a trimis în pețit. În caseta asta sînt darurile de nuntă. Primește-le, te rog.

După o scurtă tăcere, Miao Guan rosti :

— Despre căsătorie am vorbit, asta-i adevărat, numai că nuntă nu are să fie.

— De ce să nu fie dacă ați vorbit ?

— Într-adevăr, ieri la palatul prințului am pierdut la joc, dar vorbele despre căsătorie au fost doar o glumă și nimic mai mult. Oare o asemenea treabă de seamă de care atîrnă toată viața mea poate fi hotărîtă de două partide de joc de dame ?

— Cu așa ceva nu se glumește, o dojeni bătrîna. Tu, la timpul tău, l-ai rugat să-ți facă un serviciu, el nu te-a refuzat și în zadar a așteptat răsplata pe care i-ai făgăduit-o. Acum între voi a avut loc o nouă întrecere și de data asta n-are să te mai lase să te lepezi de vorbele tale. Nu te supăra pe mine, dar iată ce te sfătuiesc : Micul Daoist e un flăcău chipeș și isteț. Amîndoi sînteți jucători minunați și făcuți unul pentru altul. Cel mai bine ar fi să te hotărăști la acest pas. Pe de o parte, ai să te bucuri de fericire pînă la adînci bătrînețe, și, totodată, ai să te ții și de cuvînt. Iar eu, bătrînica, am să beau cu bucurie un păhărel la nunta voastră. Ce zici de asta ?

Fata oftă din greu.

— Din fragedă copilărie mi-am pierdut părinții și am crescut la mănăstirea Miaoguo. Spre norocul meu, acolo era o călugăriță bătrînă care m-a luat sub ocrotirea ei și a făcut din mine om. Ei îi datorez tot ce am dobîndit. Dînsa m-a învățat jocul de dame și am ajuns neîntrecută în această artă. Numele meu a fost înscris în cartea de la curte, în fața mea se deschideau porțile palatelor, toată lumea mă admira și mă respecta. Dar deși îmi sînt singură stăpînă, nu pot lua o asemenea hotărîre fără încuviințarea unora mai vîrstnici. Nu pot ca, din pricina a două înfrîngeri în care am avut pur și simplu ghinion, să mă mărit la întîmplare și să-mi stric toată viața. Ar fi o adevărată rușine. Nu, eu nu sînt de acord. Hotărît lucru, nuntă nu are să fie !

— Băiatul va spune că din nou îți calci cuvîntul. Sfătuiește-mă ce să-i răspund la asta.

— Înainte de începerea jocului el a pus cinci *liang* de aur ca miză. Eu nu aveam nimic la mine și, după cum știi, am pierdut. Acum îl despăgubesc, îi dau înapoi acești cinci *liang*, și cu asta am terminat.

— Teamă mi-e că nu are să se lase înduplecat. Adu-ți aminte de zicala „Dacă nu izbutești să duci o treabă pînă la capăt după două încercări, la o a treia încercare negreșit reușești." Asta este pentru el a doua încercare, și din nou neizbutită. Mă duc să-i transmit ce ai spus, iar tu așteaptă-te la a treia încercare.

Miao Guan se duse la ea în iatac și cîntări cinci *liang* de aur. Înveli lingoul într-o hîrtie, puse pachetul într-o casetă și i-l întinse bătrînei.

— Fii bună, măicuță, și dă-i caseta. Iar pentru toate alergăturile dumitale n-ai nici o grijă, nu-ți voi rămîne datoare. N-am să uit de recunoștința ce ți se cuvine.

— Grozavă recunoștință ! N-aveți pentru mine nici pic de cruțare. Am zis că totul s-a isprăvit, dar nu ! Acum du-te acasă și ia-o iarăși de la capăt. O, Doamne, din nou o să-mi bat gura de pomană, bombăni bătrîna.

Și cu aceste vorbe, luă caseta cu darurile lui Guoneng și cea cu cei cinci *liang* de aur și plecă acasă.

— Darurile tale nu le primește. În schimb, îți trimite un dar de recunoștință, zise ea și apoi îi transmise tînărului toată discuția ei cu fata.

— Fetișoara asta își calcă pe cuget ! strigă Micul Daoist scos din fire. Închipuie-ți numai ce a putut să scornească ! Dacă ea își este sieși stăpînă, la ce îi mai trebuie încuviințarea altora ? Și oare nobilii curteni nu-i pot ține loc de părinți sau de rude ? Și dumneata, măicuță, care te-ai dus cu darurile, nu ești pețitoare ?. Nu vrea să mă urmeze și de aceea găsește pretext după pretext. Și, pe deasupra, mai încearcă să mă momească cu bani, crezînd că astfel se poate descotorosi de mine. Da' ducă-se naibii banii ăștia ! Ce mai ? Am hotărît ! O dau în judecată !

Pînă la urmă dobîndesc eu ce mi se cuvine ! se aprinse Guoneng.

— Nu te înfierbînta ! încercă să-l potolească bătrîna. Ea nu mai este cea dinainte. S-a mai înmuiat. Asta am observat eu bine. Lasă-mă să mă duc încă o dată, să mă străduiesc s-o înduplec.

— Așa nu e bine. Văzînd cum mă tot milogesc de ea, are să înceapă s-o facă pe grozava și are să-și bată din nou joc de mine. Nu, o dau în judecată ! Acolo n-are să-mi mai scape !

Și nemaipierzînd nici o clipă, Guoneng se apucă să alcătuiască o jalbă către cîrmuitorul districtului Youzhou. De îndată ce cîrmuitorul, pe nume Taibuhua, începu audiențele, tînărul intră în sală și îi înmînă hîrtia, care glăsuia : „Reclamant : Zhou Guoneng. Pricina plîngerii : încălcarea promisiunii de căsătorie. Eu, Guoneng, de baștină din districtul Caizhou, am sosit în ținuturile dumneavoastră și m-am întrecut în jocul de dame cu fata Miao Guan, «Steaua de primă mărime a împărăției». Înainte de joc am pus ca miză cinci *liang* de aur în schimbul consimțămîntului sus-numitei fete de a se căsători cu mine, fapt care poate fi adeverit de o mulțime de înalți curteni. În pofida înțelegerii, după joc, Miao Guan nu și-a ținut cuvîntul, făcîndu-se vinovată de încălcarea legămîntului. Nici măcar moartea nu mă poate sili să mă împac cu o asemenea nesocotire a principiilor morale ale căsătoriei. Vă rog să cercetați nepărtinitor pricina și să fericiți pe un străin venit de departe cu o hotărîre dreaptă."

— Ei, dar asta se dovedește a fi o treabă ce privește căsătoria, spuse cîrmuitorul. Pesemne că nu știți că pricinile matrimoniale și de familie ca și cele funciare se judecă la ocîrmuirile județene. De ce dară ați venit la mine ?

— Numele acestei fete este înscris în cartea de la curte. În afară de aceasta, eu chem ca martori înalți dem-

nitari. Nu, jalba mea trebuie cercetată numai aici, la ocîrmuirea districtului.

În cele din urmă, dregătorul se lăsă înduplecat, primi jalba și trimise un străjer după Miao Guan. Văzînd citația prin care era chemată la interogatoriu, fata trase o spaimă soră cu moartea.

— Cu ce cruzime se răfuiește cu mine țîngăul ăsta ! exclamă ea cu amărăciune.

Miao Guan îi porunci învățăcelului ei Zhang să-l servească pe străjer cu vin și să-l îmbuneze cu bani. Ea nu voia să meargă pe stradă însoțită de un paznic. Străjerul se arătă înțelegător, cu atît mai mult cu cît era vorba de o persoană care avea un cin la curte. Înțelegîndu-se că are s-o aștepte lîngă ocîrmuire, trimisul plecă. Miao Guan chemă o litieră și, ajungînd la *Yamen*, intră în sala de judecată și i se înfățișă cîrmuitorului.

— Domnul Guoneng se plînge că refuzați să vă țineți promisiunea de a deveni soția lui. Ce aveți de spus în această privință ? întrebă mai-marele districtului.

— Eu am pierdut la joc, asta-i adevărat, dar căsătoria cu domnul Guoneng ar fi împotriva voinței mele.

— Dacă ați pierdut, ca să vorbiți acum despre dorința dumneavoastră e prea tîrziu.

— Asta n-a fost decît o glumă. Cum poate fi luată în serios ? Și apoi nu există nici un fel de consimțămînt scris.

— Ce înscris ? De ce mai e nevoie de așa ceva ? nu se putu stăpîni Guoneng. Prințul și înalții curteni îmi sînt martori ! Ei s-au oferit chiar să ne fie pețitori !

— E adevărat ? întrebă cîrmuitorul.

Lui Miao Guan i se lipi limba de cerul gurii și îi pieri graiul. Mai-marele districtului continuă :

— Oare nu vă este cunoscută zicala : „Dacă îți scapă un cuvînt, nu-l mai poți prinde nici cu un car cu patru trăpași“ ? Pe deasupra, într-o asemenea treabă de seamă cum e căsătoria, trebuie găsite căi spre unire, și nu spre

ruptură. Amîndoi nu aveți seamăn în ce privește jocul de dame și alcătuiți o pereche cum nu se poate mai potrivită, așa că sînt bucuros să vă declar căsătoriți.

— Eu nu cutez să nu mă supun hotărîrii dumneavoastră, îngăimă în cele din urmă fata. Acest om este însă un străin, nu are un sălaș al său, se vîntură de colo-colo. Dacă mă mărit cu el, va trebui să-l urmez. Ori numele meu e înscris în cartea de la curte. Pot eu să părăsesc capitala ? !

— Da, e adevărat, eu nu am un sălaș al meu și am fost nevoit, după cum se spune, să brăzdez mările și lacurile, îi replică Guoneng. Dar stăpînind cea mai înaltă artă a jocului, am fost întotdeauna încredințat că nu am dreptul să-mi leg viața de o femeie obișnuită. Tot așa și Miao Guan, cea mai puternică jucătoare dintre femei, nu are dreptul să-și unească destinul cu un bărbat de rînd. De aceea, dacă îmi arătați bunăvoință și ne uniți prin căsătorie, nu mă voi întoarce în țara mea de baștină, ci mă voi statornici aici, iar eu și soția ne vom ajuta unul pe celălalt pentru a atinge desăvîrșirea în acest joc.

— Minunat ! exclamă cu încîntare cîrmuitorul.

Fata nu mai putu găsi nici un pretext ca să refuze și fu nevoită să se supună hotărîrii dregătorului.

Întorcîndu-se acasă, Guoneng o trimise din nou pe bătrînă la Miao Guan cu darurile. De această dată cele două femei se înțeleseră foarte repede și sorociră ziua nunții. Tînărul se duse pe la înalții demnitari să le vestească fericitul eveniment și ei trimiseră pe dată bani pentru ospățul sărbătoresc. Reieși că domnii Hu și Zhi făcuseră o treabă bună. Ar fi putut ei să prevadă că pasiunea lor pentru *weiqi* și orînduirea întrecerii între cei doi tineri va duce la o asemenea încheiere fericită ?

Toți îi ajutară cu dragă inimă pe miri și nunta se desfășură cu mare fast.

Se subînțelege de la sine că tinerii au dat uitării vrajba din trecut și între ei s-a înstăpînit o deplină înțelegere.

Guoneng își iniție soția în cele mai adînci taine ale jocului și, în curînd, ei ajunseră să joace ca de la egal la egal. Demnitarii de vază făcură demersuri și obținură pentru Guoneng înaltul cin de maestru în *weiqi* pe lîngă curtea împărătească. Peste puțin, Guoneng trimise un sol la Caizhou după părinții săi și, după încă un timp, toată familia se reuni la Yanjing. Bătrînii rămaseră foarte mulțumiți de frumoasa lor noră. Nu degeba se spune că „Cel ce are năzuințe înalte izbîndește și ajunge să-și împlinească menirea".

Pe drept cuvînt :

În joc s-a străduit să-nvingă pe potrivnic,
Strădania întreagă îi fuse în zadar,
Căci soarta îi era pecetluită,
De soț să-l ia pe însuși adversar.
Apoi ca soți din nou în fața tablei
De joc se regăsesc și iar se înfruntă,
Ca tainele străvechilor maeștri
La fel, desăvîrșit să le pătrundă.

CASETA CU GIUVAIERURI A CURTEZANEI

Dușmanul cel străin e-acum zdrobit
Și-i tronu-mpărătesc puternic iară,
Plutește fenixul, dragonul zboară [1],
Vajnic nou sceptru stînca o doboară.
În stînga larg talaz nemărginit
Marea imensă își întinde-azurul
Pînă'n seninul cer tot contopit.
La dreapta în zenit își țes conturul
Măreții munți Taihang — puternic zid.

[1] În literatura chineză fenixul și dragonul sînt adeseori folosite ca epitete pentru împărat.

Sulițe, lănci stau pază la hotare
Și soli în strai de gală vin cu sute,
Trimiși de țara lor cu-nchinăciune
La fala nouă înțelept s-asculte.
Domnește pacea pe de-a-ntreg. Norodul
Tihnit e în preaplinul mulțumirii
Și peste tot în orice-mprejurare
Se pot vedea însemnele-nfloririi.
Asemeni soarelui ce-n veac de veac
Din locul său semeț strălumineazä
Să strălucească-al nost' potir de aur [1]
Luceafăr pur, lucind cu vie rază.

În aceste stihuri este cîntată înflorirea dinastiei noastre [2] și a capitalei împărăției — orașul Yanjing. Apărată la miazănoapte de puternice posturi de frontieră, capitala noastră și-a întins stăpînirea asupra tuturor pămînturilor din miazăzi și a devenit o fortăreață de nezdruncinat, un adevărat tărîm ceresc și o pavăză de neclintit a împărăției noastre.

În anii cîrmuirii sub deviza Hunwu [3], suveranul a izbăvit țara de venetici și și-a ales drept reședință orașul Jinling [4], care a început să fie denumit capitala de miazăzi. Cînd însă în anii domniei sub deviza Yongle [5] Fiul Cerului și-a dus oștirea sa la miazăzi pentru a îndepărta primejdia care plana asupra țării, capitala a fost mutată la Yanjing, și acest oraș a început să fie denumit Beijing — capitala de miazănoapte. Și iată că astfel, ținuturile sărace

[1] Simbol al înfloririi împărăției, puternică prin forța ei militară. Această comparație a fost făcută de împăratul Wudi (v. *Istoria dinastiilor de miazăzi* — 420—589) : „Împărăția noastră este ca un potir de aur. Nu are nici o zgîrietură, nici un cusur".

[2] Este vorba de dinastia Ming (1368—1644), care a urmat după răsturnarea dinastiei Yuan (mongolă).

[3] Deviză sub care a cîrmuit împăratul Taizu (1368—1398).

[4] Vechea denumire a orașului Nanjing (Nankin).

[5] Deviză sub care a domnit, între anii 1403—1425, împăratul Chengzu.

s-au prefăcut în plaiuri înfloritoare, de o frumusețe de basm.

Din vremurile Yongle s-au schimbat nouă împărați, suveranul care a cîrmuit sub deviza Wanli[1] fiind al unsprezecelea împărat al dinastiei. Monarh luminat la minte și puternic, el a îmbinat virtutea cu vitejia. S-a urcat pe tron la vîrsta de zece ani și a domnit vreme de patruzeci și opt de ani. În afară de faptul că a înăbușit răzmerița lui Pu Cheng'en[2] la Ningxia și a nimicit trupele lui Yan Yinglong[3], a mai dobîndit încă o izbîndă zdrobind oștirea șogunului Toiotomi Hideiosi[4], care năvălise asupra Coreei. Aceste victorii i-au băgat în sperieți pe barbarii din cele mai îndepărtate fruntarii ale țării și ei se grăbeau care mai de care să se înfățișeze la curtea noastră cu biruri și închinăciune.

Într-adevăr :

Cînd a urcat pe tron un suveran,
Destoinic cîrmuind, cu bărbăție,
Norodu-și duce-n tihnă al său trai,
Mărturisind deplină bucurie,
Căci liniștea domnește neclintit
În orice colț din vasta-mpărăție,
Nimeni nu tulbură nici un ținut
Pace-i chiar și pe a mărilor stihie.

Cînd în al douăzecelea an de domnie sub deviza Wanli șogunul Hideiosi a cotropit Coreea, iar Coreea, nefăcînd față atacului, a cerut ajutor grabnic Chinei, împărăția

[1] Deviza sub care a domnit între anii 1573—1619 împăratul Shenzong.
[2] Răzmerița s-a declanșat în 1592 în provincia Gansu.
[3] Una din căpeteniile de oști ale triburilor băștinașe. Răzmerița a început în 1597 și a fost înăbușită în anul 1600.
[4] *Toiotomi Hideiosi* (1535—1598), unul din cei mai puternici oameni de stat din Japonia medievală. Aici este vorba de al doilea marș al său împotriva Coreei (în 1597), cînd a fost zdrobit de oștirea chineză, care a acordat un substanțial ajutor Coreei.

noastră a trimis oștire dincolo de mări pentru a-i salva pe cei cotropiți. În urma raportului Camerei Finanțelor, care menționa lipsa merindelor pentru oștire, împăratul a dat un edict prin care îngăduia înscrierea în Guozijian[1] a celor ce aduceau grîne sau arginți pentru vistierie. Trebuie spus că acest lucru era foarte avantajos. În institutul Guozijian era mai ușor și mai lesnicios de învățat, era mai simplu să reușești la examenele imperiale. Învățăceii aveau posibilitatea de a-și face legături largi în lumea celor sus-puși, și în viitor îi aștepta o frumoasă carieră. De aceea, în acele timpuri, odraslele demnitarilor și bogătașilor nu se arătau cîtuși de puțin dornice să devină *xiucai* — „învățăcei“, ci tindeau să ajungă studenți ai acestui institut. De atunci, de cînd a fost introdusă această măsură, Guozijian a ajuns să numere mai bine de o mie de studenți.

Printre cei înscriși era și un oarecare Li Jia, pe al doilea nume Ganxian, de baștină din districtul Shaoxing, provincia Zhejiang, fiul unui înalt demnitar, guvernator al provinciei. Li Jia era cel mai mare dintre cei trei feciori ai lui. Din copilărie a învățat la școala județeană, dar a căzut la examene. Acum, în urma edictului imperial, a fost primit în Guozijian, la Beijing. În capitală, tînărul împreună cu consăteanul și colegul său Liu Yuchun, s-a dus odată la una din casele de veselie, unde s-a cunoscut cu vestita curtezană Du Mei. Fetișcana aceasta era a zecea după vîrstă și de aceea era numită Du-a-Zecea. Iată stihuri care îi descriu înfățișarea :

Desăvîrșită-n grație și farmec,
În nimb sublim o dulce-nmiresmare,
În juru-i răspîndea făptura floare.
Sprînceană-n delicată arcuire,
A munților curbură-n zare pare.

[1] Înalt institut de stat. În timpul dinastiei Song (secolele X—XIII) și Ming, în Guozijian aveau acces cei mai talentați *xiucai* și de asemenea *jureni* care nu reușiseră la examenele din capitală.

Şi ochii limpezi ape clare-n toamnă,
Calm scînteiază vălurind sub soare,
Iar faţa un boboc deschis de lotus,
Cu Wenjun preafrumoasa seamăn n-are.
Fragede buze vişine în pîrg,
Nu mai prejos decît ale lui Fansu [1]
Desăvîrşesc superba-nfăţişare,
Dar ce păcat că jasp fără cusur
E azvîrlit de-a soartei necruţare
În casa unei vieţi de dezonoare.

Du Mei îşi pierduse fecioria la vîrsta de treisprezece ani. Cînd s-a cunoscut cu tînărul Li Jia, avea nouăsprezece ani. Cine mai ştie cîte odrasle de demnitari şi vlăstari de prinţi trecuseră pe la ea în aceşti ani ! Fermecaţi de nurii ei, îşi pierdeau cu toţii capul după ea, aruncau cu banii pe fereastră şi se ruinau, dar nu încercau nici un fel de păreri de rău.

În casa de veselie s-au compus chiar stihuri despre Du Mei :

Cu Du-a-Zecea de petreci la masă
Fără să fi un băutor de frunte,
Chiar de goleşti o mie de potire,
De farmec prins nu-ţi vor părea prea multe,
De-ţi este hărăzit deci s-o cunoşti
Pe curtezana Mei cea mult vestită,
Oricare frumuseţe doar
C-un diavol slut o vezi asemuită.

Li Jia, bărbat tînăr, care avea o mare slăbiciune pentru femei, nu întîlnise niciodată o asemenea mîndreţe de fată. După ce a cunoscut-o pe Du Mei, de fericire a uitat despre totul pe lume şi i-a dăruit curtezanei toată fătura sa.

[1] Vestită cîntăreaţă, iubita celebrului poet Bai Juyi (772—846), cîntată de el într-unul din poemele sale.

Li Jia era chipeş, avea o fire blajină, banii îi cheltuia cu nemiluita, străduindu-se să împlinească toate dorinţele alesei sale. Cei doi tineri se iubeau şi vieţuiau, după cum se spune, într-o deplină armonie a sufletelor.

Du Mei, căreia i se urîse să trăiască în casa stăpînei hrăpăreţe şi lipsite de inimă, nutrea de mult gîndul de a începe o viaţă nouă. Încredinţîndu-se de sinceritatea şi cinstea lui Li Jia, era înclinată să rămînă pentru totdeauna cu el, dar, temîndu-se de tatăl său, Li Jia şovăia şi nu se putea nicicum decide la căsătorie. Legătura celor doi tineri se adîncea însă zi cu zi şi ei erau din ce în ce mai îndrăgostiţi unul de celălalt. Zilele şi nopţile şi le petreceau în fericire şi voioşie şi erau nedespărţiţi ca nişte adevăraţi soţi. Ei şi-au făcut legămînt de credinţă să se iubească veşnic şi au jurat să nu-şi încalce niciodată acest legămînt.

Într-adevăr :

Li-i dragostea adîncă precum marea,
Cu neputinţă să-i măsori afundul,
Asemeni muntelui, încă mai nalt
Decît semeţul pisc li-i simţămîntul.

Du Mei îşi petrecea toată vremea cu Li Jia, care pur şi simplu o acaparase, iar ceilalţi bărbaţi de vază şi bogaţi ce auziseră despre faima ei răsunătoare nu mai puteau dobîndi nici o întîlnire cu ea. La început, cîtă vreme tînărul domnişor desfăcea larg baierile pungii, el putea face tot ce voia ; bătrîna Liu, stăpîna casei de veselie, se gudura pe lîngă el şi nu mai ştia cum să-i intre în voie şi să-i facă pe plac în toate cele. Dar, cam peste un an şi ceva, cînd chimirul lui Li Jia începu să se golească, iar mîna tînărului nu se mai putea supune avîntului dorinţelor sale, ea începu să-i arate lipsă de consideraţie. Între timp, tatăl lui Li Jia, aflînd că fiul său este nelipsit de la casa de plăceri, nu o dată i-a trimis poruncă să se întoarcă acasă. Dar, vrăjit şi subjugat de

curtezană. Li Jia amîna mereu plecarea și, mai auzind și de mînia părintelui său, cu atît mai mult nu se hotăra să plece.

Există o vorbă din bătrîni : „Prietenia de dragul folosului se destramă odată cu folosul". Dar Du Mei îl iubea cu sinceritate pe tînăr, și, de aceea, cu cît îndrăgostitul devenea mai strîns la mînă, cu atît mai înfocată devenea iubirea ei.

De nenumărate ori stăpîna casei de veselie i-a poruncit lui Du Mei să se despartă de iubitul ei. Încredințîndu-se însă că fata nici gînd s-audă de așa ceva, bătrîna începu să-l ia în răspăr și să-l înțepe cu vorba pe tînăr, nădăjduind ca, astfel, să-l scoată din sărite și să-l facă să plece din casa ei. Dar Li Jia era din fire blajin, nu-și punea la suflet jignirile codoașei, așa încît ea nu izbuti să-și atingă ținta. Acum se mărginea doar la a dojeni și a ocărî pe Du Mei :

— În meseria noastră trebuie să ne hrănim și să ne îmbrăcăm pe spezele oaspeților. În vreme ce îl petreci pe unul pe porțile din spate, trebuie să-l primești pe altul pe porțile din față. Casa trebuie să fie plină de forfotă, căci numai așa ne putem scălda în mătăsuri și arginți. Li Jia al tău se vîntură pe aici de mai bine de un an și de atunci nu numai noii oaspeți, dar și cei vechi au încetat să ne viziteze. Este ca și cum ni l-am fi adus în casă pe Zhong Kui [1], nici măcar un diavol cît de mic nu mai cutează să ne calce pragul. Ai să împingi lucrurile pînă într-acolo, încît o să ajungem la o asemenea sărăcie, că n-o să avem nici ce găti, iar vatra o să rămînă rece. Treaba-i asta ?

[1] Potrivit legendei, Zhong Kui (dinastia Tang — 618—907) a devenit după moarte zeu protector împotriva demonilor. A rămas obiceiul în popor ca imaginea lui să fie lipită pe porțile caselor pentru a alunga duhurile rele.

— Domnul Li n-a venit la noi cu mîna goală, i-o întoarse odată Du Mei, scoasă din răbdări. Un timp a cheltuit pentru noi o groază de bani.

— Asta a fost înainte, spuse codoașa, dar de la o vreme lucrurile s-au schimbat cu totul. Încearcă să-l pui acum să-și dezlege punga, să dea măcar pentru niscaiva orez și vreascuri. Alții, dacă întrețin o femeie, sînt ca un copac doldora de bani : e de ajuns să-l scuturi, pentru ca arginții să cadă cu nemiluita, și ține-te, trai pe vătrai ! Am adăpostit o tigroaică albă [1] care ne duce la ruină. În felul acesta toate cheltuielile casei cad pe umerii mei și, pe deasupra, mai trebuie să-l și hrănesc pe sărăntocul tău de ibovnic. De unde poruncești, mă rog, să facem rost de haine și de-ale gurii ? Spune-i, așadar, acestei haimanale că, dacă mai este bun la ceva, să facă bine și să vină cu arginți ca să te răscumpere, iar eu o să-mi iau o altă fetișcană. Așa o să fie și în folosul vostru, și într-al meu.

— Vorbiți serios, măicuță ? întrebă Du Mei.

Stăpîna știa foarte bine că Li Jia nu mai are nici un sfanț, că toate hainele îi sînt de mult zălogite și că i-ar fi fost peste puteri să facă rost de bani, așa că răspunse :

— Vorbesc cît se poate de serios. Bătrînica de mine n-a mințit niciodată.

— Și cît cereți, măicuță ?

— De la altul aș fi cerut chiar o mie de *liang*, da' mi-e milă de calicul tău : n-are cum să adune atîția bani. Așa că, fie, să dea doar trei sute de *liang*, cu care să cumpăr altă fată în locul tău. Numai că uite care-i treaba : de așteptat n-am să aștept mai mult de trei zile. Dacă în răstimpul ăsta aduce banii, poate să te ia de îndată. Dar dacă nu, n-am să mai țin seama de nimic. Oricît de domnișor e, îi rup picioarele și îl izgonesc. Și atunci să nu te superi pe mine !

[1] Denumirea unei constelații, care, după o credință din popor, este semn de rău-augur.

— Deşi Li Jia se află printre străini şi are greutăţi băneşti, cred că trei sute de *liang* o să poată aduna, rosti Du Mei. Numai că trei zile sînt un soroc prea scurt. Bine ar fi să-i daţi zece zile.

„Li Jia nu are nici o leţcaie, se gîndi stăpîna în sinea ei. Chiar de îi dau un soroc de o sută de zile, tot n-are de unde să facă rost de bani. Iar fără arginţi, oricît de gros de obraz ar fi, n-o să se încumete să se mai arate pe aici. Atunci o să fac eu rînduială în casă, şi nici Du Mei n-o să mai aibă ce să spună". Aşa gîndea codoaşa, dar cu voce tare spuse :

— Fie, de dragul tău îi dau un soroc de zece zile. Dar dacă nici după asta nu vine cu banii, nu mai vreau să aud de nimic !

— Dacă Li Jia nu face rost de bani în răstimp de zece zile, socot că lui însuşi are să-i fie ruşine să se mai arate pe aici, spune Du Mei. Mă tem numai, măicuţă, că atunci cînd veţi avea în faţă cei trei sute de *liang* să nu vă luaţi înapoi cuvîntul.

— Da' ce obraz aş avea să mint, la cei cincizeci de ani ai mei ? ! Eu, care ţin post de zece ori pe lună ! Şi dacă nu crezi, haide să batem palma, şi dacă n-am să mă ţin de cuvînt, fie ca în viaţa viitoare să mă prefac în porc sau cîine.

Într-adevăr :

Ştiut de mult i-un fapt : că apa mării
Nu o măsori c-un prăpădit ulcior,
Codoaşa cea bătrînă-şi are planul
Viclean tocmit pe socoteala lor,
Este Li Jia sărac făr-o leţcaie,
Chimiru-i gol şi n-are cum să-l umple.
Şi crede toanta că în van promite,
N-are cum preţul curtezanei scumpe
Să-l întregească el. Căci ea în fapt la fată
Nu se gîndeşte-o clipă să renunţe,
Pe preafrumoasă pe nimic s-o piardă.

În acea noapte, culcată pe aceeaşi pernă cu iubitul ei, Du Mei aduse vorba despre căsătorie.

— Gîndul acesta îmi umblă de mult prin minte, spuse tînărul, numai că, pentru a te putea răscumpăra, e nevoie de nu mai puţin de o mie de *liang*, iar punga mea e goală. Ce e de făcut, în situaţia asta ?

— Eu m-am şi înţeles cu măicuţa, îi vesti curtezana. Ea se învoieşte doar pentru trei sute de *liang*, dar cu o condiţie : să fie aduşi nu mai tîrziu decît peste zece zile. Eu înţeleg că ai irosit tot ce ai avut, dar oare în capitală nu ai neamuri sau prieteni de la care să poţi împrumuta această sumă ? Dacă izbuteşti să faci rost de aceşti trei sute de *liang*, voi fi pe vecie a ta şi nu vom mai fi la cheremul stăpînei.

— Prietenii mei s-au lepădat de mine cînd au aflat că zilele şi nopţile mi le petrec aici. O să trebuiască să le torn o minciună : să le spun că mîine mă pregătesc s-o pornesc spre ţinutul natal şi că, fiind la mare strîmtoare, am nevoie de bani de drum. Poate că în felul acesta voi izbuti să strîng banii trebuincioşi.

Dimineaţa, după ce se sculă şi se pieptănă, Li Jia îşi luă rămas bun de la Du Mei şi plecă.

— Străduieşte-te să rezolvi treaba cît mai grabnic, iar eu am să aştept veşti bune, îi spuse fata la despărţire.

— Nu-ţi face griji, ştiu eu singur ce am de făcut.

În acea zi Li Jia se duse pe la rude şi prieteni şi tuturora le spuse că a trecut să-şi ia rămas bun, întrucît se pregăteşte să se înapoieze acasă. Fireşte, cu toţii se bucurară la auzul acestei veşti, spunîndu-şi că, în sfîrşit, i-a venit mintea la cap şi s-a hotărît să isprăvească cu viaţa de desfrîu. Apoi el aduse vorba că nu-i ajung banii de drum şi că ar dori să ia cu împrumut o sumă nu prea mare. Dar, după cum se spune, „Prietenia-i prietenie, dar turta-i pe bani", aşa încît nimeni nu se arătă dornic să-l ajute. „Tînărul Li e un bărbat foarte uşuratic, se gîndeau ei. S-a îndrăgostit pînă peste urechi de o curte-

zană și mai bine de un an nu s-a întors acasă, mîhnindu-l și mîniindu-l pe tatăl său. Și acuma dintr-o dată declară că, pasămite, se pregătește să se înapoieze în ținutul natal. Dar cine poate să garanteze că e așa sau nu ? Și ce se va întîmpla dacă se trezește cu banii în mînă ? Negreșit că o să-i irosească pe farduri și pomezi. Iar noi, dacă-l împrumutăm, o să ne mai alegem și cu dojeni din partea tatălui său, care, fără doar și poate, o să ia intențiile noastre bune drept rele. Nu, e mai cuminte să-l refuzăm.“ Judecînd astfel, îi și spuseră tînărului :

— Se brodește ca acum să fim strîmtorați și, spre marea noastră rușine, nu te putem ajuta.

Așa i s-a răspuns peste tot. Printre prietenii săi nu s-a găsit măcar unul mărinimos care să se hotărască să-l împrumute măcar cu zece-douăzeci de *liang*.

Trei zile la rînd a alergat Li Jia prin tot orașul și nu a putut face rost de nici o băncuță: Iubitei sale nu s-a încumetat să-i spună adevărul, iar la întrebările ei răspundea în doi peri.

În cea de a patra zi, tînărul pierduse orice nădejde. Să se înfățișeze la casa de veselie fără nici un sfanț, nu cuteza, iar de înnoptat nu avea unde, întrucît toată vremea și-o petrecuse cu Du Mei și nu avea un acoperiș al lui. Nu-i mai rămase decît să ceară adăpost la Liu Yuchun, consătean de-al său și coleg la Guozijian. Văzîndu-și prietenul cu o mare durere zugrăvită pe față, Liu îl întrebă ce pricină de jale are. Atunci Li Jia îi povesti amănunțit despre dorința lui Du Mei de a se mărita cu el și despre situația fără ieșire în care se aflau ei.

— Mă îndoiesc că așa stau lucrurile, spuse Liu. Doar Du Mei a ta e cea mai vestită curtezană printre frumusețile capitalei. Dacă stăpîna casei de veselie ar fi vrut într-adevăr să-i dea drumul, nu ar fi cerut mai puțin de un *hu* [1] de mărgăritare pure și o mie de *liang* de argint

[1] Unitate de măsură pentru capacități, egală cu 51,3 litri.

ca dar de nuntă. Cum ar fi lăsat-o inima să se învoiască doar pentru trei sute de *liang* ? Cred că ea s-a hotărît pur și simplu ca pe această cale să se descotorosească de tine, văzînd că îți petreci vremea pe gratis cu fetișcana. Legătura ta cu Du Mei este veche și, de aceea, stăpînei nu i-a fost la îndemînă să ți-o spună pe șleau. Dar ea știe foarte bine că ai rămas lefter. A cerut trei sute de *liang*, doar așa, ca să se arate mărinimoasă, dar, totodată, uite că nu ți-a dat decît un soroc de zece zile. Dacă nu obții banii în acest răstimp, îți va fi peste mînă să te duci la ea, și chiar de te încumeți, te va batjocori, te va umili, încît, vrînd-nevrînd, vei fi nevoit să renunți la fată. Acesta e un mijloc care se folosește îndeobște în casele de veselie cînd vrei să-i faci vînt unui oaspete. Gîndește-te bine la asta : nu e mai cuminte să pui capăt acestei legături pentru ca pe urmă să nu te trezești tras pe sfoară ?

Ascultînd vorbele prietenului său, Li Jia tăcu îndelung și căzu pe gînduri, ros de îndoială.

— Nădăjduiesc că ai să iei o hotărîre înțeleaptă, urmă Liu. Dacă într-adevăr te pregătești să te înapoiezi acasă și nu-ți ajung cîțiva *liang* de drum, sigur că se va găsi cineva să te împrumute. Dar de trei sute, nu numai că în zece zile, dar chiar în zece luni e îndoielnic că o să faci rost. Cine, în zilele noastre, se arată dornic să-l ajute pe om cînd e la ananghie ? Dar nici cu fetișcana ta nu mi-e rușine. A pus la cale acest șiretlic, știind foarte bine că tu nu ai de unde să împrumuți o asemenea sumă.

— Se prea poate să ai dreptate, se învoi Li Jia, dar nicicum nu-și putea lua gîndul de la iubită.

În dimineața următoare, Li Jia porni din nou să-și încerce norocul, dar cum nu se alese cu nici un gologan, nu se duse la casa de veselie. Așa mai trecură trei zile, vreme în care își găsi adăpost la prietenul său.

Din cele zece zile sorocite, trecuseră deja șase. Îngrijorată că tînărul nu dăduse pe la ea atîtea zile în șir, Du

Mei trimise un slujitor să-l caute. Slujitorul avu noroc : de cum ieşi în stradă, se ciocni de Li Jia.

— Domnule Li ! strigă el. Domnişoara stă ca pe ace. Arde de nerăbdare să vă vadă.

— Astăzi sînt prins cu treburi, am să vin mîine, spuse Li Jia, fiindu-i ruşine să se ducă la Du Mei cu mîinile goale. Dar, supunîndu-se poruncii curtezanei, slujitorul îl prinse de mînă şi nu vru să-i dea drumul cu nici un chip.

Tînărului nu-i mai rămase altceva de făcut decît să-l urmeze pe slujitor. De altfel, aceasta era şi dorinţa sa tainică, întrucît era tot timpul cu gîndul la iubită. Dar cînd o văzu, nu fu în stare să îngaime nici un cuvinţel.

— Ei, cum stă treaba noastră ? întrebă ea.

Pe Li Jia îl podidiră lacrimile.

— Oare oamenii sînt atît de lipsiţi de simţire şi nu ai aflat la ei compătimire ca să poţi strînge cei trei sute de *liang* ?

Reţinîndu-şi lacrimile, Li Jia răspunse :

— N-am ştiut că e mai uşor să pui mîna pe o tigroaică decît să capeţi ajutor de la oameni cînd eşti la nevoie. Şase zile am alergat prin tot oraşul şi n-am putut să obţin nici măcar un prizărit de *liang*. Mi-a fost ruşine să mă înfăţişez cu mîinile goale şi, de aceea, nu m-am arătat pe aici zilele astea. Dar astăzi, supunîndu-mă poruncii tale, mi-am înfrînat ruşinea, şi, iată-mă. Mi-am dat toată strădania, dar ce să-i faci ? Aştia sînt oamenii în ziua de azi.

— Despre asta nu trebuie în nici un chip să afle stăpîna. În noaptea asta o să rămîi la mine. Am a-ţi destăinui ceva, spuse Du Mei, şi începu să pregătească vin şi gustări. Ea bău şi se veseli împreună cu iubitul şi în timpul nopţii îl întrebă dintr-o dată :

— Cum rămîne, aşadar, cu căsătoria noastră ? Chiar nu ai de unde să faci rost de bani ?

Tînărului parcă i se lipise limba de cerul gurii. Nu era în stare să îngaime nici un cuvinţel, şi doar din ochi i se scurgeau şiroaie de lacrimi.

Pe nesimţite se scurse a cincea strajă şi începu să se crape de ziuă.

— În salteaua mea sînt ascunşi aproape o sută cincizeci de *liang* de argint fărîmiţat, îl vesti Du Mei pe Li Jia. Este ceea ce am izbutit să agonisesc în aceşti ani de cînd mă aflu în casa de veselie. Ia-i. E tocmai jumătate din suma care ne trebuie. Asta are să fie partea mea. De rest va trebui să te îngrijeşti tu, dar îţi va fi deja mult mai uşor. Bagă însă de seamă : au mai rămas doar patru zile pînă la soroc, aşa că nu mai e nici o clipă de pierdut.

Cu aceste cuvinte, fata se ridică din aşternut şi-i întinse tînărului o salteluţă.

Pe Li Jia îl cuprinse o bucurie fără margini. Darul curtezanei întrecea toate aşteptările lui. Îi porunci slujitorului să ducă salteluţa la Liu Yuchun, după care apăru şi el, şi îi povesti prietenului tot ce îi spusese curtezana în noaptea aceea.

Descosînd salteluţa, tinerii găsiră ascunsă în vată o mulţime de argint fărîmiţat. Cîntărindu-l se încredinţară că erau întocmai o sută cincizeci de *liang*.

— Da ! Femeia aceasta te iubeşte cu adevărat, rosti Liu Yuchun. Şi de vreme ce nutreşte faţă de tine asemenea simţăminte sincere, nu ai voie s-o părăseşti niciodată. Am să fac tot ce îmi stă în putinţă ca să te ajut.

— Dacă-i aşa, pînă la sfîrşitul zilelor mele n-am să dau uitării mărinimia ta şi o să-ţi port recunoştinţă toată viaţa.

Liu îl sfătui pe Li Jia să rămînă acasă, şi o porni el însuşi să încerce să facă rost de banii trebuincioşi. În două zile izbuti să strîngă cei o sută cincizeci de *liang* ca să întregească suma cerută de stăpînă pentru răscumpărarea curtezanei.

— M-am îndatorat pentru acești bani nu atît de dragul tău, ci fiindcă m-au înduioșat simțămintele lui Du Mei, spuse Liu înmînîndu-i banii prietenului său.

Li Jia luă cei trei sute de *liang* ca pe un dar picat din cer și, cu fața strălucind de bucurie, se duse la iubită. Cea de a noua zi era pe sfîrșite, așa că tînărul apăru cu o zi mai devreme de încheierea sorocului.

— Zilele trecute n-ai putut face rost nici măcar de o băncuță. Cum se face că astăzi, așa, dintr-o dată, ai izbutit să aduni o sută cincizeci de *liang* ? se miră curtezana.

Li Jia îi povesti atunci tot ce făcuse pentru el Liu Yuchun.

— O ! Dar datorită domnului Liu, visurile noastre se vor întrupa ! exclamă Du Mei cu o adîncă recunoștință în glas.

Nebuni de fericire, tinerii își petrecură toată noaptea în dezmierdări pline de gingășie. În ziua următoare, sculîndu-se în zori, fata îi spuse lui Li Jia :

— De îndată ce dai banii, plec cu tine. Trebuie să ne îngrijim din timp de toate cele trebuincioase călătoriei. Ieri am împrumutat de la niște prietene douăzeci de *liang* de argint. Ia-i. Tocmai bine ne vom putea acoperi cu ei cheltuielile de drum.

Fapt este că Li Jia era chinuit de gîndul că nu are cum să facă rost de bani de drum, dar nu cutezase să-i destăinuie lui Du Mei îngrijorarea sa, iar acum, văzînd argintul, se bucură din cale-afară. Parcă i se luase o piatră de pe inimă.

În acest timp se auzi o bătaie în ușă și răsună glasul stăpînei :

— Mei ! strigă ea către curtezană. Astăzi e a zecea zi. S-a împlinit sorocul !

Li Jia deschise ușa și o pofti pe codoașă înăuntru.

— Ați fost atît de bună cu noi, măicuță. Eu tocmai mă pregăteam să vă invit aici, zise el, și puse pe masă cei trei sute de *liang*.

Stăpîna, care fusese adînc încredințată că el nu va putea face rost de bani și tocmai pe asta se bizuise cînd se învoise la răscumpărare pentru o sumă atît de mică, se schimbă la față și tăcu chitic. Era vădit că îi părea rău și că era gata-gata să se dezică de ceea ce făgăduise. Văzînd-o că șovăie, Du Mei i-o luă înainte.

— Mă aflu în această casă deja de mulți ani, zise ea. În acest răstimp ați cîștigat de pe urma mea multe mii de *liang*. Astăzi părăsesc locul acesta și încep o viață nouă. Dar o fac cu încuviințarea dumneavoastră însivă. Vă dăm întocmai cît ați cerut și banii vi se înmînează la sorocul stabilit. Dar dacă nu-mi dați voie să plec, domnul Li va lua banii înapoi, iar eu o să-mi curm viața pe dată. O să pierdeți și arginții, și pe mine, și o să vă căiți, dar va fi prea tîrziu.

Codoașa nu avu ce să răspundă la aceasta. După ce cumpăni îndelung, luă cîntarul, cîntări argintul și spuse :

— De vreme ce lucrurile stau așa, socot că nu e bine să încerc să te rețin. Dacă vrei să pleci, fă-o cît mai repede. Dar de la podoabele și veșmintele alese pe care le-ai purtat în casa mea să-ți ei gîndul.

Cu aceste cuvinte, codoașa îi îmbrînci pe cei doi tineri dincolo de prag, încuie ușa și atîrnă pe ea un lacăt.

Era o vreme rece de toamnă. Du Mei, care abia se sculase din așternut și nu apucase încă să se spele și să se pieptene, se pomeni în stradă, îmbrăcată într-o rochie de casă destul de ponosită. Ea îi făcu stăpînei două plecăciuni adînci, iar Li Jia i se înclină și el la rîndul lui. Și așa, fără nici un fel de lucruri, cei doi părăsiră casa de veselie.

Smuls din cîrlig, viu peștele țîșni,
Se scufundă pînă-n adîncul mării,
Dădu din cap, din coadă brusc zvîcni.
Nu, niciodată nu va reveni,
Clipa cînd a fost prins, pe veci uitării.

— Aşteaptă puţin aici, spuse Li Jia. Mă duc după o litieră ca să te trimit aşa cum se cuvine în casa preacinstitului Liu şi acolo vom chibzui ce avem de făcut mai departe.

— S-ar cădea să-mi iau rămas bun de la suratele mele, cu care m-am împăcat întotdeauna de minune, zise curtezana. În afară de asta, ele au fost atît de bune că ne-au împrumutat cu bani de drum, că nu putem pleca fără a le mulţumi.

Luînd această hotărîre, tinerii se duseră la prietenele fostei curtezane. În cele mai strînse legături era Du Mei cu Xie Yuelang şi Xu Susu, care locuiau nu departe. Văzîndu-şi prietena îmbrăcată într-o rochie veche şi fără nici un fel de podoabe de cap, Yuelang se arătă foarte mirată şi o întrebă pe Du Mei ce s-a întîmplat. Aceasta îi povesti totul în amănunţime, apoi i-l prezentă pe Li Jia.

— Asta este surioara care ne-a împrumutat banii de drum, spuse apoi Du Mei către tînăr, şi s-ar cuveni să-i mulţumeşti din inimă.

Li Jia începu să facă plecăciuni peste plecăciuni în faţa tinerei femei.

Yuelang o ajută pe Du Mei să se spele şi să se pieptene, apoi trimise după cealaltă prietenă — Xu Susu.

Cînd Du Mei termină să-şi facă toaleta, cele două prietene ale ei îşi scoaseră propriile podoabe de cap cu pietre de smarald şi mai aduseră brăţări de aur, agrafe de nefrit, cercei de mare preţ, rochii înflorate, cu mîneci brodate, o cingătoare împodobită cu fenicşi şi papucei brodaţi. Ele o gătiră pe Du Mei ca să arate ca scoasă din cutie, apoi orînduiră un ospăţ în cinstea ei. În acea noapte Yuelang le cedă iatacul tinerilor căsătoriţi.

A doua zi orînduiră un al doilea chef, la care fură poftite şi alte curtezane. Se adunară toate prietenele apropiate ale lui Du Mei şi fiecare, cu un potir de vin în mînă, se apropie de cei doi miri şi îi felicită. Frumoasele fete cîntară la diferite instrumente şi din gură,

dansară cu graţie şi fiecare dintre ele îşi dădu toată osteneala pentru ca mesenii să petreacă în veselie după pofta inimii. Cheful s-a prelungit pînă în miez de noapte.

Du Mei mulţumi pe rînd fiecăreia dintre prietenele ei.

— Tu eşti cea mai frumoasă dintre noi, îi spuseră ele. Acum te pregăteşti să pleci cu tînărul domn şi s-ar putea să nu ne mai vedem niciodată. Cînd porniţi la drum ? Ţinem neapărat să vă petrecem.

— În ziua plecării lor am să vă dau eu de veste, zise Yuelang. Doar surata noastră cu domnul pleacă la drum lung, la o depărtare de o mie de *li*, iar bani nu are. Punga şi cuferele îi sînt goale, şi aceasta este o treabă care ne priveşte pe noi. Trebuie să ne îngrijim ca surioara noastră să nu încerce nici un fel de lipsuri în timpul călătoriei.

Prietenele socotiră că Yuelang vorbeşte cu temei şi făgăduiră s-o ajute pe Du Mei care cu ce o putea. Curînd ele se risipiră, iar Du Mei şi Li Jia rămaseră să înnopteze din nou la Yuelang.

Bătu cea de-a cincea strajă şi Du Mei întrebă :

— Cînd plecăm şi unde ne statornicim ? Te-ai gîndit la asta ? Ai luat vreo hotărîre ?

— Tatăl meu e şi aşa făcut foc pe mine. Dacă o să afle că m-am însurat cu o curtezană şi că o să te duc acasă, mînia lui o să fie şi mai mare şi n-o să ne aştepte nimic bun. M-am gîndit la asta îndelung, am cumpănit în fel şi chip, dar deocamdată o hotărîre definitivă nu am putut lua.

— Simţămintele care îi leagă pe tată şi fiu sînt date de însăşi natura şi nu pot fi niciodată dezrădăcinate, spuse Du Mei. Dar dacă nu e cu putinţă să plecăm de îndată la tine acasă, ne putem găsi deocamdată sălaş pe undeva, în încîntătoarele locuri din Suzhou [1] sau Hangzhou [2]. Uite ce facem : pleci singur la ai tăi, le rogi pe rude şi prieteni să pună o vorbă bună pentru noi pe lîngă

[1,2] Două dintre cele mai pitoreşti oraşe din sudul Chinei.

preacinstitul tău părinte şi, cînd totul se aranjează, vii să mă iei şi pe mine. Aşa are să fie mai bine pentru amîndoi.

— Ai întru totul dreptate, încuviinţă Li Jia.

A doua zi tinerii îşi luară rămas bun de la Yuelang şi se duseră la Liu Yuchun să-şi strîngă lucrurile. Văzîndu-l pe binefăcătorul lor, Du Mei îi făcu o plecăciune adîncă, mulţumindu-i pentru marea-i bunăvoinţă, datorită căreia ea şi-a putut uni destinul cu alesul ei.

— Va veni şi ziua cînd eu şi soţul meu vă vom răsplăti cu mărinimie pentru aceasta, spuse ea în încheiere.

Yuchun se grăbi să răspundă la salut, făcîndu-i la rîndul său o plecăciune adîncă.

— Sînteţi o făptură minunată şi nobilă, o adevărată eroină printre femei, spuse el. I-aţi rămas credincioasă în dragoste lui Li Jia, fără a ţine seama de sărăcia lui. Iar eu nu am făcut altceva decît să ajut vîntului să aţîţe focul ce ardea. E un fleac despre care nici măcar nu merită să vorbim.

Toată ziua gazda şi oaspeţii şi-o petrecură stînd la taifas la un pahar de băutură. În dimineaţa următoare aleseră o zi prielnică pentru călătorie şi tocmiră o litieră şi cai. Du Mei îşi trimise slujitorul la Yuelang ca un răvaş în care îi vestea ziua sorocită pentru plecare.

Drept urmare, în faţa casei lui Liu se iviră o mulţime de purtători de litiere în care veniră Xie Yuelang, Xu Susu şi alte prietene-curtezane ca să-şi ia rămas bun de la Du Mei.

— Astăzi pleci cu tînărul tău domn la o mie de *li* depărtare de aici şi n-o să-ţi fie uşor : doar ştim cît de prost stai cu banii, spuse Yuelang. Şi iată, în semn al prieteniei noastre sincere, am hotărît ca, la despărţire, să-ţi oferim un dar modest, pe care te rugăm să-l primeşti. Dacă în timpul călătoriei îndelungate veţi avea

greutăţi cu banii de drum, poate că darul nostru are să vă fie de un oarecare folos.

Şi, cu aceste vorbe, ea luă o casetă încrustată cu aur şi i-o înmînă lui Du Mei. Caseta era încuiată şi nu se ştia ce conţine. Du Mei nu o descuie, nu refuză darul, ci doar le mulţumi din inimă prietenelor.

Între timp, la porţile casei lui Liu Yuchun se adunaseră o mulţime de carete, iar vizitiii începură să-i dea zor cu plecarea. Gazda propuse tuturor ca la despărţire să bea cîte trei potire de vin. Apoi toată mulţimea porni să-i petreacă pe tineri. Îi conduseră departe, pînă la porţile Chunwenmen şi acolo îşi luară rămas bun cu ochii plini de lacrimi.

De le-o fi dat să se-ntîlnească iar,
Nu-i lucru ce să-l ştii de dinainte,
Iată de ce e despărţirea grea
Şi-n inimă-i noian de simţăminte.

Ajungînd la rîul Luhe, Li Jia şi Du Mei hotărîră să plece mai departe pe calea apei. S-a întîmplat ca tocmai atunci o corabie să se îndrepte spre Guazhou. Tînărul se înţelese asupra preţului şi tocmi o cabină. Însă cînd veni ziua plăţii, lui nu-i mai rămăsese nici o băncuţă. Vă amintiţi desigur că, înainte de a părăsi casa de veselie, Du Mei îi dăduse soţului ei douăzeci de *liang* de argint, destinaţi anume pentru cheltuielile de drum. Vă veţi întreba atunci cum se face că a rămas fără ei ? Fapt este că în răstimpul în care Li Jia locuise la iubita lui, fiind la mare strîmtoare, îşi zălogise aproape toate hainele, şi, înainte de plecare, a trebuit să-şi răscumpere măcar o parte din ele. În afară de aceasta, a cumpărat aşternut, iar restul banilor s-au dus pe litieră şi pe cai.

Văzîndu-şi soţul în încurcătură, Du Mei îi spuse :

— Nu te nelinişti. Darul prietenelor noastre ne va fi într-adevăr de folos. Şi ea scoase cheia şi deschise caseta. Li Jia stătea plin de sfiiciune alături, necutezînd să se

uite în casetă. El văzu doar cum Du Mei scoate de acolo un săculeț din mătase roșie.

— Poți să-l desfaci și să te uiți ce e în el, zise ea punînd săculețul pe masă.

Li Jia îl cîntări în mîini și-și dădu seama că e destul de greu, iar cînd îl desfăcu, în fața ochilor săi sclipiră o grămadă de arginți. Îi numără și văzu că erau cincizeci de *liang* în cap.

Du Mei încuie caseta, fără să-i spună însă soțului ce se mai află în ea.

— Ce bune sînt prietenele mele ! rosti ea. Cadoul lor nu numai că ne scutește de lipsuri pe drum, dar o să ne fie de mare ajutor și cîtă vreme o să locuim la Suzhou sau la Hangzhou. O să ne putem chiar îngădui să facem plimbări ca să ne bucurăm ochii cu minunatele priveliști ale munților și apelor.

Mișcat din cale-afară, Li Jia vorbi către iubită :

— De n-ai fi fost tu, mi-ar fi fost dat să mă vîntur pe meleaguri străine și după moarte nu s-ar fi găsit nici măcar un locșor de îngropăciune pentru mine. Dragostea și noblețea ta sufletească n-am să le dau uitării niciodată.

Și ori de cîte ori venea vorba despre acest dar, Li Jia plîngea înduioșat, iar Du Mei îl alina cu vorbe duioase.

Abia trecură cîteva zile, că ei ajunseră fără nici un fel de peripeții la Guazhou. Corabia trase la mal. Li Jia tocmi o joncă, își duse acolo bagajele și se-înțelese cu vîslașii ca, a doua zi dimineața, aceștia să-i treacă pe celălalt mal al fluviului Yangzi.

Era pe la mijlocul iernii și pe cer luna răspîndea o lumină strălucitoare și clară ca apele străvezii. Li Jia și Du Mei stăteau la prora joncii.

— De cînd am plecat din capitală, am lîncezit tot timpul în cabină, zise Li Jia. Eram înconjurați de oameni străini și nu am izbutit nici măcar să stăm de vorbă așa cum am fi dorit. Astăzi sîntem în joncă singuri, nu avem de ce ne sfii și de cine ne ascunde. Pe deasupra, părăsim

ținuturile de miazănoapte și ne apropiem de Jiangnan [1]. N-ar fi rău să ne înveselim cu vin pentru a ne risipi gîndurile negre ce ne aduc aminte de durerile din trecut. Ei, ce spui ?

— Și eu m-am gîndit la fel. De mult nu ne-a fost dat să sporovăim și să rîdem în voie, și cînd tu ai adus vorba despre aceasta, mi-a făcut plăcere că ne-am gîndit la unul și același lucru.

Li Jia aduse de îndată un ulcior cu vin și, întinzînd la prora joncii un covoraș, se așeză alături de Du Mei. Potirele erau umplute din nou și din nou, și atunci cînd amîndoi se amețiră, Li Jia îi propuse iubitei sale :

— Tu ai un glas minunat și faima de cea mai măiastră cîntăreață din toate casele de veselie ale capitalei. De fiecare dată cînd te aud cîntînd, sufletul meu parcă își ia zborul. În ultima vreme am fost însă atît de împovărați de neliniște și griji, încît de mult nu ți-am auzit glasul încîntător. În noaptea aceasta sîntem singuri în mijlocul rîului străveziu și sub lumina clară a lunii. Ei, ce zici, poate că îmi cînți ceva ?

Du Mei era cu chef și, mai auzind și rugămintea iubitului, se însufleți pe dată. Bătînd tactul cu evantaiul, cîntă cu glas răsunător o arie pe motivul *Micul piersic se îmbujorează*. Aceasta era o arie din opera *Luna se înclină spre foișor*, compusă de Shi Junmei, în vremea dinastiei Yuan, acea arie care se cîntă tocmai atunci cînd eroul îi oferă un potir de vin unei frumuseți de fată.

Pînă-n tării se-nalță dulce sunet
Și norii se-opresc uimiți din a lor goană,
Pătrunde cîntul în străfund de unde,
Vrăjiți se-arată peștii din bulboană
La suprafața apei să asculte.

---

[1] Literal : Ținuturile de la miazăzi de fluviul Yangzi.

Se întîmplă ca în acest timp, în altă joncă din apropiere, să se afle un tînăr pe nume Sun Fu, și pe al doilea nume Shan Ji. El era de baștină din Xin'an, districtul Huizhou. Toate neamurile sale, din generație în generație, făcuseră negoț cu sare în districtul Yangzhou, și familia lui stăpînea o avere imensă. Tînărul împlinise de curînd douăzeci de ani și, asemenea lui Li Jia, studia și el la Guozijian.

Era un bărbat flușturatic și un obișnuit vizitator al caselor de veselie, unde alerga după plăceri și distracții la curtezane și cîntărețe. Într-un cuvînt, printre bărbații care se dădeau în vînt numai după plăceri, fără a face în viața lor vreun lucru de soi, Sun Fu putea fi socotit fruntea trîntorilor și a desfrînaților. În acea noapte acostase și el la Guazhou. Ședea de unul singur și sorbea cîte o înghițitură de vin ca să-și alunge urîtul, cînd, deodată, auzi sunetele limpezi și pure ale cîntecului. Nimic nu se putea asemui cu glasul acesta încîntător, care amintea de cel al fenixului și al păsării *luan* [1]. Sun Fu ieși din cabină și ascultă îndelung, pînă își dădu seama că vocea răzbătea din jonca vecină. Tocmai încercă să se apropie pe furiș ca să vadă cine e femeia, cînd, deodată, sunetele amuțiră. Atunci trimise un slujitor ca să-i descoase pe vîslași, și acesta află că jonca o tocmise tînărul domn Li, dar despre femeia care îl însoțea nu știa nimeni nimic.

„Fără îndoială că cea care a cîntat nu este dintr-o familie onorabilă. O fi vreo curtezană, își zise Sun Fu. Cum să fac ca s-o pot vedea ?“ Adînc tulburat, rămase cu gîndul la femeie și se chinui toată noaptea, fără să poată închide un ochi.

Aproape către a cincea strajă se stîrni un vînt tăios și, cînd se lumină de ziuă, tot cerul se împînzi cu nori roșietici și începu să cadă zăpada.

[1] În mitologia chineză, fenixul și pasărea *luan* (tot din regnul fenixului) sînt prezentate ca avînd glasuri divine, de neasemuit cu glasul vreunei alte păsări.

Întocmai ca-n stihurile :

De după nori se-ascund pe culmi copacii,
Drumu-i pustiu, pe nimeni nu-ntîlnești,
Numai în luntrea sa sărăcăcioasă
Pescar sărman însingurat zorește,
Cu capu-acoperit de-un clop de paie,
Înveșmîntat într-o manta de trestii,
Nins de zăpezi și neclintit sub ceruri,
În rîul înghețat el prinde peștii.

Din pricina vîntului puternic și a zăpezii nici vorbă nu putea fi de traversare. Vîslașii hotărîră să aștepte trecerea vremuielii și abia atunci să ridice ancora.

Sun Fu îi porunci cîrmaciului să apropie jonca sa de cea a lui Li Jia, iar el însuși, punîndu-și o șapcă de samur și o șubă din blană de vulpe, deschise larg fereastra cabinei și se prefăcu că își desfată privirea cu priveliștea zăpezii. În acest timp, Du Mei, care tocmai își terminase de făcut toaleta, ridică perdeluța cu mîna ei subțire și fină și aruncă peste bord apa din lighean. Sun Fu apucă să-i vadă chipul. Într-adevăr : „Podoaba țării-mireasmă cerească“. Neluîndu-și privirea de la jonca vecină, Sun Fu se puse să aștepte cu emoție și înfrigurare ca acea frumusețe să apară din nou, dar ea nu se mai arătă. El căzu pe gînduri, și, în cele din urmă, sprijinindu-se de pervazul ferestrei, scandă cu voce tare stihurile cărturarului Gao [1] *Floricica de mei.*

Acolo unde cu neaua florilor de mei
Munții se-înveșmîntă,
Ostenitul sihastru își află dorita odihnă.
Prin crîng în a lunii lumină scăldată,
Se ivește o preafrumoasă fată.

Auzind că în jonca vecină cineva scandează versuri, Li Jia ieși din cabină. Asta era tocmai ceea ce și aștepta

[1] *Gao Qi* (1336—1374), poet talentat și înalt cărturar.

Sun Fu : își făcuse socoteala ca prin vocea sa să atragă atenția vecinului și, folosindu-se de prilej, să intre în vorbă cu el. Văzîndu-l pe Li Jia, Sun Fu se grăbi să i se încline și se arătă dornic să-i afle numele și prenumele precum și de unde e de fel.

Li Jia se prezentă și, la rîndul său, îl întrebă pe Sun Fu același lucru. Sun Fu se prezentă și el. Ei începură să tăifăsuiască despre diferite treburi din Guozijian și, treptat, simțiră o adîncă simpatie unul față de celălalt.

— Eu socotesc o adevărată fericire faptul că vîntul și ninsoarea ne-au împiedicat s-o pornim la drum, căci astfel am avut putința să vă cunosc, începu Sun Fu. Se poate spune că însuși Cerul ne-a hărăzit această întîlnire. E mult prea plicticos pe joncă ! Aș dori foarte mult să ieșim pe mal, să ne ducem la o cîrciumă și, la un pahar de băutură, să mă împărtășesc din vorbele dumneavoastră înțelepte. Nădăjduiesc că nu mă veți refuza.

— Noi ne-am întîlnit întîmplător ca două lintițe pe apă. De ce dară atîta amabilitate ? se miră Li Jia.

— Ce tot spuneți ! Doar se știe că „În lume toți oamenii sînt frați între ei".

Cu aceste cuvinte, Sun Fu porunci vîslașului să arunce o punte pe care Li Jia să poată trece în jonca lui. Un slujitor cu o umbrelă deschisă îl întîmpină pe oaspete și îl conduse la stăpînul său. După schimbul de saluturi, gazda îl pofti pe oaspete s-o ia înainte și, urmîndu-l, urcară pe mal. Nu făcură nici cîțiva pași, că se și treziră în fața unei cîrciumi. Urcîndu-se la al doilea cat, aleseră o măsuță mai curată, lîngă fereastră, și se așezară. Un băiat de prăvălie le aduse vin. Sun Fu începu să umple pocalele și ce doi se puseră pe băut, desfătîndu-și privirea cu zăpada ce cădea cu fulgi mari. La început discutară despre literatură, ca niște adevărați cărturari, dar, treptat, discuția se deplasă la tema dragostei. În această privință se dovediră amîndoi oameni umblați prin lume și descoperiră

că au gusturi comune. Se înțelegeau de la primele cuvinte și așa se luară cu vorba, că în curînd deveniră prieteni.

— Cine a cîntat cu un glas atît de minunat în jonca dumneavoastră ? întrebă încet Sun Fu, îndepărtîndu-l pe slujitor.

Lui Li Jia i se ivise un bun prilej ca s-o facă pe grozavul și să se fălească cu cuceririle sale, așa încît răspunse cu sinceritate :

— Aceasta este vestita curtezană din capitala de miazănoapte [1], Du-a-Zecea.

— Dacă e curtezană, cum se face că e aici cu dumneavoastră ?

Atunci Li Jia îi povesti în ce împrejurări s-a întîlnit cu Du Mei, cum s-au îndrăgostit nebunește unul de celălalt, cum au hotărît să se căsătorească, cum el a împrumutat bani și a răscumpărat-o, — într-un cuvînt, a povestit întreaga istorie de la început pînă la sfîrșit.

— Dumneavoastră vă înapoiați în ținutul natal cu o frumusețe de femeie și aceasta este, desigur, o mare fericire, numai că nu se știe cum se vor purta cu ea cei de acasă/ O vor accepta oare ? întrebă Sun Fu, cu o undă de îndoială în glas.

— În ceea ce o privește pe soția mea, nu sînt neliniștit, dar ceea ce mă îngrijorează este asprimea tatii. La asta trebuie încă chibzuit temeinic.

Profitînd de ocazie, Sun Fu întrebă pe dată :

— De vreme ce sînteți încredințat că părintele dumneavoastră nu va consimți să primească în casă o curtezană, unde aveți de gînd să-i găsiți sălaș ? Ați vorbit cu ea despre asta, v-ați sfătuit cu ea ?

— Da, am vorbit, răspunse Li Jia, încruntîndu-și sprîncenele.

— Fără îndoială că ea a și născocit un plan iscusit, zise Sun Fu, încercînd un simțămînt de tainică bucurie.

[1] Traducerea literală a denumirii orașului Beijing.

— Ea se pregătește să se statornicească la Suzhou sau la Hangzhou, în aceste locuri atît de blagoslovite de natură, iar eu, între timp, am să plec acasă. O să mă rog de rude și de prieteni să pună o vorbă bună pe lîngă tata, și cînd mînia lui se va preface în îndurare, o s-o aduc la mine. Ce părere aveți în această privință ?

Sun Fu tăcu îndelung și pe față i se zugrăvi o prefăcută mîhnire.

— Noi doi numai ce ne-am cunoscut, spuse el în cele din urmă. Prietenia noastră încă nu s-a adîncit și teamă mi-e să nu vă supăr spunînd lucrurilor pe nume.

— Sfaturile dumneavoastră înțelepte îmi pot fi de mare folos, obiectă Li Jia. De ce atîta modestie ?

— Preacinstitul dumneavoastră părinte are un cin foarte înalt și e firesc să fie foarte sever în ceea ce privește reputația întregii familii. Dacă în trecut a fost nemulțumit din pricină că obișnuiați să vizitați case necuviincioase, oare acum are să consimtă ca fiul său să se însoare cu o femeie de moravuri ușoare ? Dar care dintre rudele dumneavoastră venerabile și prietenii sus-puși nu se va strădui să-i fie pe plac tatălui dumneavoastră ? În van vă duceți să-i rugați, căci, fără doar și poate, vă vor refuza. Dar chiar dacă se va găsi careva lipsit de tact care să încerce să vă ajute, văzînd că tatăl dumneavoastră nu e de acord, își va lua seama și va da înapoi. În felul acesta, nu numai că nu veți izbuti să cîștigați bunăvoința celor ai casei, dar nici iubitei dumneavoastră nu-i veți putea spune nimic care s-o aline. Pe de altă parte, să trăiești cu a ta curtezană departe de ai tăi tot nu e o treabă și, pe deasupra, o asemenea situație nu se poate prelungi vreme îndelungată. Și dacă și banii se termină, atunci veți ajunge într-o situație fără de ieșire.

Li Jia clătină fără voie din cap în semn de încuviințare — doar din ultimii cincizeci de *liang* nu mai rămăsese nici jumătate.

— Aș dori din inimă să vă vorbesc cu toată sinceritatea, să vă dau un sfat bun, continuă Sun Fu. Dar oare vă veți învoi să-mi dați ascultare ?

— Sînteți tare amabil. Rogu-vă, nu vă sfiiți, vorbiți fără înconjur, îl îndemnă Li Jia.

— Mai bine ar fi să tac, căci nu se cuvine ca un străin să se amestece în relațiile dintre soț și soție.

— Nu-i nimic, spuneți !

— Din vechime se știe că firea femeilor e nestatornică. Ce să mai vorbim despre femeile din casele de plăceri ! Rar se întîmplă ca una să fie sinceră, iar cel mai des se întîmplă să fie fățarnice. Dacă iubita dumneavoastră este una din cele mai vestite curtezane din capitală, atunci negreșit are cunoscuți în toată împărăția. Se prea poate ca ea să se fi înțeles de mult să se întîlnească cu cineva la miazăzi, iar de dumneavoastră a avut nevoie doar ca s-o aduceți aici.

— Nu, așa ceva nu-mi vine să cred, spuse cu hotărîre Li Jia.

— Fie ! Să zicem că nu e așa. Dar, după cum vă este cunoscut, tinerii de prin părțile de miazăzi sînt cei mai flușturatici și desfrînați. Dacă duceți acolo o asemenea frumusețe de femeie și o lăsați singură, e greu de garantat că ea nu va fi ademenită de cei ce aleargă după aventuri amoroase. Și dacă o luați cu dumneavoastră, turnați gaz peste foc : îl mîniați și mai abitir pe tata. La drept vorbind, nu văd pentru dumneavoastră o cale de ieșire. Doar legăturile dintre tată și fiu sînt consfințite de cer și nu li se poate pune capăt niciodată. Dacă din pricina unei femei ușoare îl supărați pe părintele dumneavoastră și pentru o curtezană părăsiți casa părintească, veți căpăta faimă de om ușuratic și necuviincios. Va veni o zi cînd soția dumneavoastră nu vă va considera soț, fratele mai mic nu are să vă poarte cinstirea ce se cuvine a o purta unui frate mai mare, iar consătenii vor înceta să vă mai socotească prieten. Unde dară se va găsi pentru dumneavoastră un

loc în lume în care să vă aciuiţi ? Iată la ce trebuie să cumpăniţi cu toată seriozitatea.

Li Jia se pierdu cu totul.

— Şi cum mă sfătuiţi să procedez ? întrebă el, trăgîndu-şi scaunul mai aproape de Sun Fu.

— Eu aş putea să vă propun o cale care este cea mai convenabilă. Dar teamă mi-e că prea „v-aţi lăsat furat de saltea şi pernă“ [1] şi de aceea e îndoielnic că are să iasă ceva de aici, iar eu îmi voi bate gura pe degeaba.

— Dacă aveţi într-adevăr un plan iscusit datorită căruia aş putea să redobîndesc bucuria vieţii familiale, atunci veţi fi într-adevăr marele meu binefăcător. De ce, dară, şovăiţi şi nu spuneţi lucrurilor pe nume ?

— Iată ce este : aţi plecat de acasă de mai bine de un an. V-aţi supărat într-atîta tatăl, încît eu, dacă aş fi în locul dumneavoastră, n-aş putea dormi nici o clipă liniştit şi mîncarea mi s-ar opri în gît. Dar pe părintele dumneavoastră l-aţi mîniat pentru că v-aţi dedat desfătărilor iubirii şi aţi azvîrlit banii întocmai ca pe nişte bolovani şi este neliniştit că veţi face harcea-parcea din avutul familiei. Prin urmare, va hotărî că nu vă poate fi încredinţată moştenirea. Dacă vă întoarceţi acum acasă cu mîinile goale, o să-l găsiţi plin de draci. Dar dacă aţi putea renunţa la dragostea ce vă subjugă şi aţi face precum o cer împrejurările, eu v-aş da cu dragă inimă o mie de *liang*. Cu aceşti bani v-aţi putea întoarce acasă şi i-aţi spune tatii că în capitală aţi dat lecţii de învăţăcei şi că nu aţi irosit nici măcar un gologan. El desigur că are să vă creadă, în casă se va înstăpîni liniştea şi toate neplăcerile se vor preface în bucurii. Gîndiţi-vă bine la asta ! Eu nicidecum nu rîvnesc la frumoasa dumneavoastră curtezană, ci pur şi simplu vreau să fac tot ce îmi stă în putinţă pentru a vă ajuta.

[1] Expresie metaforică pentru o legătură amoroasă.

Cu argumentele sale, Sun Fu izbuti să risipească cu desăvîrşire toate îndoielile lui Li Jia, care era un om nehotărît şi căruia nimeni altul nu-i inspira o teamă mai mare decît tatăl său.

— Poveţele dumneavoastră înţelepte mi-au deschis ochii. Dar ea a străbătut cu mine un drum atît de lung. Mi-e greu s-o părăsesc aşa, dintr-o dată. Mă duc să mă sfătuiesc cu Du Mei şi, dacă primesc încuviinţarea ei, vă dau de ştire.

— Numai că vorbiţi-i cu blîndeţe şi duioşie. Dacă vă este într-adevăr devotată, nu se va îndura să vă îndeparteze de părintele dumneavoastră şi va face totul ca să vă puteţi întoarce în ţinutul natal.

Ei mai rămaseră puţin în cîrciumă şi mai goliră cîteva pocale de vin. Între timp vîntul se domolise şi ninsoarea încetase. Se lăsa înserarea. Sun Fu îi porunci slujitorului său să plătească pentru vin, după care se întoarse pe joncă braţ la braţ cu Li Jia.

Pe drept cuvînt :

Necunoscutului să nu-i dezvălui
Decît puţin din gîndurile multe,
Nu da pe faţă tot ce porţi în suflet
Taina ce inima-n adînc ascunde.

Între timp Du Mei pregătise bucate şi vin şi îşi aştepta iubitul. Dar trecu o zi întreagă şi el tot nu se întorcea. Şi, în aşteptarea lui, ea aprinse lampa.

Cînd Li Jia se înapoie pe joncă, Du Mei îi ieşi în întîmpinare şi, observînd că are faţa răvăşită de parcă ar fi dat peste cine ştie ce necaz, îi turnă o ceaşcă plină cu vin fierbinte, îmbiindu-l să bea. El dădu din cap în semn că nu vrea şi, fără o vorbă, se întinse în aşternut.

Du Mei, neliniştită şi tulburată, strînse masa şi îl ajută să se dezbrace.

— Ce s-a întîmplat azi cu tine ? De ce eşti atît de mîhnit ? îl întrebă ea.

Tînărul doar ofta și nu scotea nici un cuvințel. Femeia repetă de cîteva ori întrebarea, dar între timp el apucase să adoarmă. Roasă de îndoieli, Du Mei rămase la căpătîiul lui, fără a putea da geană-n geană. În timpul nopții Li Jia se trezi și ofta din greu.

— Ce s-a întîmplat ? Parcă ai avea o piatră pe inimă. De ce taci și doar suspini amarnic ?

Tînărul dădu la o parte plapoma și se sculă. De cîteva ori încercă să vorbească, dar de pe buze nu i se desprindea nici un cuvințel și din ochi îi șiroiau lacrimi ca niște mărgăritare. Du Mei îl îmbrățișă și prinse să-l aline cu vorbe blînde.

— Ne iubim de aproape doi ani, începu ea. În tot acest timp ne-a fost dat să trecem prin multe necazuri și lipsuri, să bem pînă la fund cupa amărăciunii pînă cînd, în sfîrșit, am izbutit să ajungem la ziua de astăzi. În tot timpul călătoriei noastre îndelungate n-ai fost niciodată atît de trist. Ce, dară, a putut să te mîhnească atît de tare tocmai acum, cînd s-ar cuveni să te bucuri ? Doar ne pregătim să trecem peste Yangzi și urmează să începem o viață nouă, fericită. Soțul și soția trebuie să rămînă împreună, și în viață, și în moarte. Orice s-ar fi întîmplat, trebuie să vorbim, să ne sfătuim, și nu să ținem în taină, să ascundem adevărul unul altuia.

Și atîta stărui, pînă cînd el nu mai putut să tacă și, în cele din urmă, vorbi cu glasul întretăiat de suspine.

— M-am aflat pe meleaguri străine și m-am zbătut în nevoi, dar tu nu te-ai lepădat de mine și m-ai urmat fără a scoate vreun murmur. Dar eu m-am tot gîndit, am chibzuit, am întors lucrurile pe toate fețele, însă pur și simplu nu știu ce să fac. Tata are un cin înalt, ține la etichetă și îndeobște este un om foarte aspru. Mă tem că o să-l scoatem din sărite și are să ne alunge. Pînă cînd o să ne vînturăm de colo-colo și cum se vor sfîrși toate astea ? ! Pînă la urmă vom ajunge nefericiți și, pe deasupra, voi pune capăt și legăturilor dintre tată și fiu, consfințite de

cer. Astăzi prietenul meu Sun Fu m-a învrednicit cu atenția sa și m-a poftit la un pahar de vin. Am vorbit despre toate acestea, ne-am gîndit ce e de făcut, și acum simt cum mi se înfige un cuțit în inimă.

— Și ce ai hotărît ? întrebă Du Mei, în culmea neliniștii.

— Vezi tu, adevărat glăsuiește zicala : „Vede mai limpede cel ce stă la o parte, iar cel ce intră în joc își pierde capul“. Iată ce e : Sun Fu a găsit pentru noi o cale de ieșire, a născocit un plan foarte iscusit, numai că nu știu dacă ai să te învoiești.

— Ce fel de om este acest Sun Fu ? Dacă planul lui e bun, nu văd de ce nu aș fi de acord.

— Prietenul meu Sun Fu este fiul unui mare negustor de sare din Xin'an. Este un tînăr *xiucai* deosebit de amabil. Ieri noapte te-a auzit cîntînd și a început să se intereseze de tine. Cînd i-am povestit toată istoria noastră și i-am dezvăluit că nu ne putem întoarce acasă, și-a arătat dorința de a te peți pe o mie de *liang*. Cu banii aceștia m-aș putea înfățișa părinților, dar și tu ți-ai găsit rostul. Mie însă mi-e nespus de greu să mă despart de tine, și iată de ce mă zbucium atîta și plîng.

Li Jia tăcu și din ochi începură din nou să i se reverse șiroaie de lacrimi.

— Acela care ți-a propus așa ceva este fără îndoială un bărbat de o mare noblețe, spuse Du Mei cu un zîmbet de gheață, slăbindu-l pe Li Jia din îmbrățișare. Tu recapeți cei o mie de *liang* pe care i-ai cheltuit odinioară pentru mine, iar eu trec la altul. Și totul va fi și înțelept, și cuviincios. Într-adevăr e o cale de ieșire cît se poate de potrivită pentru noi amîndoi. Unde este dară mia de *liang* ?

— Fără consimțămîntul tău, am hotărît să nu iau deocamdată banii, spuse Li Jia ștergîndu-și lacrimile, așa că încă nu-i am.

— Mîine dimineață vestește-l pe Sun Fu că mă învoiesc. Un asemenea prilej nu trebuie scăpat. Doar e vorba de o mie de *liang*, și asta nu e un fleac. Să cîntărească el mai întîi banii, să ți-i dea, și numai atunci să trec pe jonca lui. Dar bagă de seamă : nu cumva să nimerești pe mîna vreunui pungaș !

Bătuse deja cea de a patra strajă [1]. Du Mei se dădu jos din pat, aprinse lampa și începu să-și facă toaleta de dimineață.

— Astăzi trebuie să arăt deosebit de bine, să mă sulemenesc din belșug și să-mi pun veșminte și podoabe alese. Doar conduc un oaspete vechi și îl primesc pe altul nou, îi zise ea lui Li Jia.

Și, cu aceste vorbe, luă roșu de față, pudră și cremă aromată și începu să se fardeze cu deosebită migală. Cu agrafe de aur în păr înfățișînd flori, cu o rochie brodată dintr-o mătase înflorată, era de-a dreptul fermecătoare. Femeia răspîndea în juru-i o mireasmă amețitoare și te orbea cu strălucirea frumuseții ei.

Mijiseră zorile cînd Du Mei isprăvi să-și facă toaleta. În acest timp se ivi pe joncă slujitorul lui Sun Fu pentru a afla răspunsul.

Du Mei se uită pe furiș la Li Jia și, observînd pe fața lui zugrăvită o expresie de bucurie, îl zori să-i trimită fără zăbavă răspunsul lui Sun Fu și să ia numaidecît banii.

Li Jia se duse el însuși pe jonca lui Sun Fu pentru a-l încunoștința despre consimțămîntul curtezanei.

— Se cîntăresc argintul — asta e un fleac, zise Sun Fu. Dar vreau ca ea să-mi trimită mai întîi caseta, ca semn de întărire a cuvîntului dat.

Cînd Li Jia îi transmise lui Du Mei dorința lui Sun Fu, ea, arătînd spre caseta încrustată cu aur, spuse :

— Bine, duceți-i-o !

[1] Între orele 1 și 3 noaptea.

Primind caseta, Sun Fu, în al nouălea cer de bucurie, îi trimise pe dată lui Li Jia cei o mie de *liang*.

Du Mei, încredințîndu-se că argintul e de soi și că este toată suma — nici măcar cu o monedă mai puțin —, se duse la bordul joncii și îi făcu semn cu mîna lui Sun Fu. De fericire acesta simțea pur și simplu că i se desparte sufletul de trup. Răsfrîngîndu-și buzele vișinii și dîndu-și astfel la iveală dinții strălucind de albeață, Du Mei îi strigă :

— Trimiteți-mi pentru o clipă caseta pe care numai ce ați primit-o de la mine. În ea se află foaia de drum a domnului Li Jia și trebuie să i-o înapoiez.

Sun Fu, care socotea că acum curtezana e deja în mîinile sale și nu mai poate să-i scape, îi trimise prin slujitor caseta.

Du Mei luă cheița și descuie lăcățelul. În casetă erau cîteva sertărașe. Ea îl rugă pe Ji Lia să-l scoată pe primul și să-l i-l dea. Sertărașul era plin cu pene de pescăruș, cu pandantive strălucitoare, cu agrafe de păr din nefrit și cu cercei prețioși. Totul făcea cîteva sute *liang* în aur. Spre marea uimire a lui Sun Fu și Li Jia, precum și a tuturor celor ce se aflau pe ambele jonci, frumoasa femeie aruncă sertărașul în valuri.

Apoi îi porunci lui Li Jia să scoată cel de al doilea sertăraș. Acolo se aflau fluiere de nefrit și flaute de aur. Urmă la rînd al treilea sertăraș, plin de obiecte vechi, adevărate rarități, din jad și aur curat. Aceste giuvaieruri, care făceau cîteva mii de *liang* în aur, Du Mei le aruncă, de asemenea, peste bord.

Între timp, și pe jonci, și pe mal se îmbulzi o mare mulțime de gură-cască, compactă ca un zid. Neînțelegînd ce se petrece, oamenii strigau :

— Ce păcat ! Ce păcat !

În cele din urmă, fu scos ultimul sertăraș, în care era o cutiuță mică. În ea se arătau în toată splendoarea mici smaralde „ochi de pisică“, opale, mărgăritare ce scînteiau

noaptea și alte nestemate de neprețuit. Nimeni din cei de față nu avusese vreodată prilejul să vadă asemenea minunății. Mulțimea fremăta. Oamenii scoteau strigăte de admirație și era asemenea larmă, de parcă bubuia tunetul. Du Mei dădu să arunce în rîu și această cutiuță, dar Li Jia, pe care dintr-o dată îl cuprinse o mare remușcare, o cuprinse în brațe și izbucni în plîns. Sun Fu se apropie și el de ea, căutînd s-o aline.

Dîndu-i brînci lui Li Jia, Du Mei se năpusti cu ocări asupra lui Sun Fu :

— Înainte de a nimeri aici, mie și domnului Li ne-a fost dat să trecem prin multe necazuri și să îndurăm tot felul de lipsuri. Cu greu am izbutit să răzbim. Tu însă, dintr-o pornire desfrînată și josnică, cu vorbe lingușitoare și viclene ai distrus dintr-o dată fericirea și dragostea noastră. Te urăsc ! Dacă după moarte nu-mi voi pierde judecata, mă voi plînge de tine duhurilor cerești. Și tu încă mai visezi la desfătări de dragoste cu mine ! Ia-ți gîndul !

Și apoi, adresîndu-i-se lui Li Jia :

— În anii în care am dus o viață păcătoasă de curtezană am agonisit cîte ceva pentru ca, la bătrînețe, să nu ajung la mîna nimănui. Iar cînd te-am întîlnit, am jurat să-ți port o iubire înveșnicită și să-ți rămîn credincioasă pînă la sfîrșitul zilelor mele. Și iată că, înainte de a părăsi capitala, înadins am aranjat în așa fel ca prietenele să-mi dăruiască toate lucrurile mele de preț, care făceau nu mai puțin de zece mii de *liang* în aur. Cu banii aceștia, am avut de gînd să te înzestrez din belșug pentru ca atunci cînd ai să te înfățișezi părinților tăi să arăți ca un prinț. Am nădăjduit că ei se vor înduioșa încredințîndu-se de sinceritatea mea, că mă vor primi și că pînă la sfîrșitul vieții voi trăi alături de voi, făcîndu-mi din plin datoria de gospodină, fără a scoate vreodată vreun murmur de nemulțumire. Dar, după cum se vede, tu n-ai avut încredere în mine și te-ai lăsat orbit de niște vorbe deșarte, care ți-au sucit mințile. Ai hotărît să mă părăsești, în pofida profunzimii și sincerității simțămintelor mele. Astăzi am deschis caseta în văzul tuturor, pentru ca să te încredințezi că o mie de *liang* erau un fleac pentru noi. În caseta mea se afla jad, dar din păcate ochii tăi s-au dovedit a fi fără pupile. Soarta mi-a fost potrivnică și numai ce m-am smuls din viața umilitoare pe care o dusesem, că m-am și trezit părăsită. Oameni buni, ați văzut cu ochii voștri și ați auzit cu urechile voastre : fie să-mi slujiți drept martori că nu eu l-am trădat pe el, ci el pe mine !

Celor de față le dădură lacrimile și se năpustiră cu ocări asupra lui Li Jia, care, copleșit de rușine și cu inima sfîșiată de durere, se căia și hohotea de plîns. Și tocmai cînd se pregătea să-i ceară iertare lui Du Mei, ea o luă val-vîrtej spre proră și se aruncă în rîu, cu casetă cu tot. Se auziră țipete și oamenii se repeziră în ajutorul ei, dar în valurile clocotitoare și în rîul întunecat de pîclă nu era chip să-i dai de urmă.

În acest fel, vestita curtezană, gingașă ca o floare și pură ca jadul, a pierit în burțile peștilor.

Împărăția apei trupu-i fraged
În unda-ntunecată l-a-nghițit,
Iar sufletu-i rănit în lumea umbrei
Desprins de trup pe dată a pornit.

Martorii acestei scene, spumegînd de indignare și scrîșnind din dinți de furie, se aruncară asupra vinovaților și prinseră să dea în ei cu sete. Înspăimîntați și buimăciți, Li Jia și Sun Fu mai apucară să poruncească luntrașilor să pună mîna numaidecît pe cange și pe vîsle și s-o pornească înainte fără zăbavă.

Șezînd în jonca sa și privind la cei o mie de *liang*, Li Jia nu-și putea lua gîndul de la iubita lui. Ros de căință și chinuit de un dor nestins, el își pierdu în curînd mințile și nu-și mai reveni pînă la moarte.

Din pricina spaimei prin care trecuse în acea zi, Sun Fu se îmbolnăvi și, mai bine de o lună, rămase țintuit la

pat. Tot timpul i se năzărea că Du Mei stă alături de el și îl ocărăște fără cruțare. S-a canonit astfel mult timp, pînă cînd, în cele din urmă, se stinse din viață. Oamenii socoteau că aceasta a fost răzbunarea pentru răul pe care îl făcuse.

Între timp prietenul lui Li Jia, Liu Yuchun, terminînd cursurile la Guozijian, și-a strîns lucrurile și a pornit-o la drum spre ținutul natal. Cînd jonca sa acostă la Guabu, el se duse la buza rîului să se spele pe față și scăpă ligheanul în apă. Liu îl rugă pe un pescar să încerce a găsi lucrul pierdut, iar acela scoase din rîu o casetă. Cînd Liu o deschise, văzu că era plină de mărgăritare, nestemate rare și de alte giuvaieruri de nepreţuit. Liu îl răsplăti pe pescar cu mărinimie, iar caseta și-o puse la căpătîi și își bucura ochii cu ea.

În aceeași noapte văzu în vis o femeie care, plutind pe valuri, se apropia de el. Uitîndu-se cu luare-aminte, o recunoscu pe Du Mei. Ajungînd lîngă el, îl salută și îi povesti istoria trădării lui Li Jia.

— Dumneavoastră ați fost nespus de mărinimos cu mine, mi-ați dat un ajutor nepreţuit, zise ea în încheiere. Mă pregăteam să vă răsplătesc atunci cînd am fi ajuns la capătul călătoriei noastre, dar nici prin minte nu mi-ar fi trecut că nu-mi va fi dat să-mi împlinesc visul. Cu toate acestea, m-am gîndit tot timpul la inima dumneavoastră caldă și nu am dat uitării purtarea dumneavoastră nobilă. Azi-dimineață v-am trimis printr-un pescar o casetă nu prea mare, pentru ca măcar prin aceasta să-mi arăt recunoștința. Adio ! Nu ne vom mai vedea niciodată !

În acea clipă Liu se trezi speriat și uimit. El înțelese că Du Mei nu se mai află printre cei vii și mult timp după aceasta continuă să se gîndească la ea cu durere în suflet și cu adîncă părere de rău.

Oamenii din generațiile următoare spuneau că Sun Fu a fost un om necuviincios, de vreme ce a încercat prin viclenie să pună stăpînire pe frumoasa femeie și a aruncat cu atîta ușurătate pentru ea o mie de *liang*. Iar pe Li Jia, care nu s-a priceput să prețuiască sinceritatea inimii gingașe și pline de suferință a lui Du Mei, îl socoteau pur și simplu un prostănac despre care nici nu merită să se vorbească.

În ceea ce o privește pe Du Mei, oamenii vorbeau despre ea ca despre o făptură plină de virtute, o adevărată eroină printre femeile din toate timpurile, care, desigur, ar fi putut să-și găsească o pereche destoinică și demnă de ea, dar a greșit îndrăgostindu-se de Li Jia. Mărgăritarul luminos, minunatul jad au nimerit în mîinile unui orb ! Dragostea s-a prefăcut în ură, iar simțămintele gingașe într-o apă curgătoare. Da, păcat, mare, nesfîrșit păcat !

Și acum luați aminte :

De n-ai simțit a inimii pornire,
Nu mai vorbi în van despre iubire.
De izbutești să-i afli înțelesul,
Îndrăgostit de ești cu adevărat,
Nu-ți va păsa, nici vei simți rușine,
Chiar de-ți va spune lumea desfrînat.

POZNELE DRAGONULUI TRÎNDAV

Hoții cei mari au mare dibăcie
Li-i măiestria ca vrăjitorie.
Dac-ar sluji o cauză mai bună,
Dușmanii țării de-ar fi să-i răpună,
Împărăției harul de-ar fi să și-l închine,
Mari merite-ar putea să își cîștige.

Încă din vechime trece din gură în gură istoria lui Meng Changjun [1]. La masa sa se hrăneau nu mai puțin de trei mii de linge-blide. Printre aceștia erau tot soiul de oameni. Unii se pricepeau să trîmbițeze precum cocoșii sau să se strecoare pe sub porți precum cîinii. Mai tîrziu, Meng Changjun a fost întemnițat de către principele din Qin și îi era cu neputință să se smulgă din închisoare. Principele avea o țiitoare favorită care a spus odată :

— Am auzit că Meng Changjun are o șubă din blană de vulpe care face o mie de *liang* în aur. Dacă mi-o dăruiește, am să pun o vorbă bună pentru el și are să fie slobozit.

Dar, vai ! Această șubă Meng Changjun o dăruise deja principelui și ea era păstrată cu strășnicie în tezaurul împărăției. Și de a doua de unde să faci rost ? Atunci unul dintre cei ce se hrăniseră odinioară la masa bogătașului declară :

— Eu sînt în stare ca, întocmai precum un cîine, să mă furișez în tezaur și să fur șuba.

Vă veți întreba ce înseamnă „precum un cîine". Potlogarul se pricepea să imite lătratul cîinelui și cu sprinteneala acestei jivine să se cațere pe ziduri și să sară peste îngrăditură. Și, într-adevăr, cu o iuțeală de neînchipuit, el a izbutit să treacă peste toate opreliștile, să se strecoare în tezaur și să pună mîna pe șubă. Ea a fost dată țiitoarei, care cu vorbe mieroase l-a înduplecat pe principe să-l pună în libertate pe cel întemnițat.

Chiar în acea noapte, fără a mai zăbovi, Meng Changjun părăsi capitala și, călătorind zi și noapte, ajunse la

[1] Demnitar foarte bogat, care a trăit în epoca Principatelor în luptă (secolele V—III î.e.n.). A rămas vestit în istorie pentru deosebita sa ospitalitate.

bariera Hangu [6]. Se temea însă ca principelui să nu-i pară rău pentru hotărîrea luată și să nu trimită străji, și, de aceea, nu se gîndea decît la un singur lucru : cum să treacă cît mai repede de barieră. Dar porțile fortăreței nu se deschideau decît la cîntatul cocoșilor, și Meng Changjun nu-și găsea locul de neliniște.

Iată însă că în aceste clipe grele i-a venit în ajutor tocmai unul dintre foștii săi întreținuți.

— Eu mă pricep să fac precum cocoșii, spuse el. Și uite că acum aceasta îmi folosește cum nu se poate mai bine.

Și, dregîndu-și glasul, el cucurigă aidoma unui adevărat cocoș. Trîmbiță o dată, de două ori și, ca un ecou, din toate părțile răzbătu cîntul cocoșilor. Străjerii hotărîră că e vremea să deschidă porțile, și Meng Changjun se trezi în libertate. Se afla deja pe teritoriul altui principat și nu-l mai păștea nici o primejdie. Da, odinioară casa sa fusese deschisă oricui dorea să se ospăteze cu bucate alese, iar acum el s-a salvat datorită a doi oameni de condiție umilă. De unde se vede că orice măiestrie, chiar și cea mai neînsemnată, poate fi de folos.

Din păcate, în zilele noastre sînt prețuiți doar cei ce iau examenele și dobîndesc o dregătorie. Iar oricare altul, oricît de talentat ar fi, nu poate să-și împlinească menirea. De aceea, o mulțime de oameni înzestrați cu agerime de minte și cu o deosebită măiestrie a mîinilor, negăsind nici o altă cale de folosire a harurilor lor, o iau pe o cale greșită, ajungînd răufăcători. Dar dacă ar fi strînși laolaltă și folosiți potrivit cu capacitățile lor, ei și-ar consacra toate forțele unor treburi folositoare și nu ar mai nimeri în tagma tîlharilor.

În vremea dinastiei Song, a trăit în orașul Lin'an un hoț vestit, purtînd porecla „Respectele mele". Adevăratul

[6] În decursul multor veacuri, această barieră a fost o fortăreață în care oștile chineze apărau țara de nomazi. În epoca Principatelor în luptă, aici erau dispuse oștile principatului Qin.

său nume nu-l cunoștea nimeni. În casele pe care le jefuia nu lăsa nici un fel de urme, ci doar, înainte de plecare, scria de fiecare dată pe perete două hieroglife : „Respectele mele“. Iar a doua zi, păgubașul, văzînd această însemnare, alerga în grabă la locul în care își ținea comorile și abia atunci descoperea că a fost prădat. De n-ar fi rămas această însemnare, nici zeii, nici diavolii nu ar fi simțit că în casă a fost un hoț, atît de măiestrite erau mijloacele pe care le folosea.

Locuitorii Lin'an-ului, aduși la deznădejde de jefuitor, veneau șiruri-șiruri la ocîrmuire cu plîngeri și tînguieli. Cîrmuitorul districtului porunci iscoadelor din grupa de urmărire să întreprindă o cercetare severă și să pună mîna în cel mai scurt timp pe cel ce purta porecla „Respectele mele“. Dar ce puteau face iscoadele, dacă nu-i cunoșteau numele ? Să-i înhațe la întîmplare pe Zhang al Treilea sau pe Li al Patrulea ? Și-ar fi recunoscut aceștia o vină pe care nu o purtau ? Așa încît iscoadelor, care nu puteau face față termenelor [1] ce li se fixaseră, nu le mai rămase decît să-și sleiască puterile, făcînd noi și noi cercetări.

De obicei se întîmpla ca pungașul, oricît de dibaci ar fi fost el, să cadă în cele din urmă în plasă. Mai devreme sau mai tîrziu, autoritățile tot îl dibuiau. Iar acum, după căutări îndîrjite, iscoadele izbutiră să-l înhațe pe răufăcător, dar că acesta era „Respectele mele“ și nu altul, nimeni nu ar fi putut dovedi. Cel reținut fu dus la ocîrmuirea din Lin'an. Cînd începură audiențele, polițaii îi raportară cîrmuitorului că hoțul a fost prins. Deși numele său era necunoscut, ei susțineau cu tărie că însemnările de pe pereții caselor jefuite erau isprava sa.

— De unde știți ? îi întrebă cîrmuitorul.

[1] În trecut, pentru prinderea unui infractor, autoritățile fixau un termen de cîteva zile, iar dacă agenții nu izbuteau ca în acest timp să-l aresteze, erau pedepsiți și li se fixau noi termene. Așa încît la cîteva zile o dată trebuiau să se prezinte la raport.

— Am cercetat totul în amănunțime, nu poate fi nici o greșeală, spuseră ei.

Dar deodată arestatul căpătă glas :

— Nevrednicul de mine sînt un om cinstit, nu sînt nicidecum cel căruia i se spune „Respectele mele“. Iar străjerii dumneavoastră, neizbutind să facă față sorocului pe care l-ați fixat pentru prinderea răufăcătorului, au pus mîna pe mine, dîndu-mă drept altul.

— El e, domnule șef. Nu dați crezare vorbelor sale viclene ! exclamară polițaii.

Dar cîrmuitorul se îndoia și, văzînd aceasta, iscoadele începură să se roage de el :

— Nevrednicii de noi ne-am dat atîta silință ca să-l prindem pe bandit ! Dacă vă lăsați dus de nas de vorbele sale mincinoase și îl sloboziți, o să ne scape printre degete și nu o să mai putem pune mîna pe el în vecii-vecilor.

Cîrmuitorul era gata să-l elibereze pe învinuit, însă vorbele străjerilor îl făcură să se răzgîndească. „Dar dacă au dreptate și eu îi dau drumul unui hoț învechit în rele ? își zise el. Pe urmă are să trebuiască să le fixez iscoadelor termene peste termene, iar ele vor fi nevoite s-o ia de fiecare dată de la capăt.“ Judecînd astfel, cîrmuitorul porunci ca cel reținut să fie aruncat în închisoare.

De cum ajunse în celulă, deținutul începu să-l învăluie pe temnicer cu vorbe meșteșugite :

— După o veche rînduială, cel ce ajunge la închisoare trebuie să-i dea temnicerului bani de cheltuială. Dar străjerii mi-au luat tot ce am avut asupră-mi și iată ce mi-a venit în minte : eu am o mulțime de arginți. Sînt ascunși sub statuia unei divinități într-un templu din munți. Ți-i dau drept dar cu prilejul întîlnirii noastre, frățioare. Iar șefilor ai să le spui că te-ai dus la templu ca să aprinzi tămîie.

Temnicerul se îndoia, nu știa dacă să-i dea sau nu crezare. Dar în lăcomia sa, hotărî să încerce și se grăbi spre templu. Și, într-adevăr, la poalele statuii, sub pietre,

el găsi o boccea, şi în ea douăzeci de *liang* de argint. O bucurie fără margini îi umplu inima şi de atunci începu să-i arate întemniţatului toată grija şi bunăvoinţa sa. Încetul cu încetul se împrieteniră. Odată hoţul spuse :

— Nevrednicul de mine îţi sînt foarte recunoscător, frăţioare, pentru marea bunăvoinţă pe care mi-o arăţi şi pentru frumoasele simţăminte pe care le nutreşti faţă de mine, dar nu te-am putut încă răsplăti cu nimic. Vreau să-ţi dezvălui o taină. Sub un pod am ascuns ceva arginţi. Dacă i-ai lua, ar însemna că în felul acesta mi-am arătat şi eu cît de cît recunoştinţa.

Şi arestatul numi locul.

— Dar lîngă acel pod e toată vremea un du-te-vino. Cum să iau banii nevăzut de nimeni dacă acolo sînt atîţia ochi ? întrebă temnicerul.

— Uite ce faci : iei un coş, pui în el rufe murdare şi te duci la rîu ca şi cum te-ai pregăti să speli rufe. După ce pui mîna pe bocceaua cu bani, o bagi în coş, o acoperi cu rufele, şi cu asta, basta ! zise hoţul.

Temnicerul aşa şi făcu, şi nimeni nu băgă de seamă nimic. E greu de înfăţişat bucuria lui cînd în boccea descoperi mai bine de o sută de *liang* în aur. Nu mai contenea cu mulţumirile şi îl îndrăgi pe deţinut ca pe o rudă apropiată. În aceeaşi seară, cumpără vin şi ce doi se puseră pe băutură. Deodată întemniţatul spuse :

— În noaptea asta, la cea de a treia strajă, aş vrea să trag o fugă pînă acasă ca să văd ce se mai petrece pe acolo. Mă întorc înapoi la a cincea strajă. Rogu-te, frăţioare, dă-mi drumul.

„Am primit de la el atîta bănet, încît mi-e greu să-l refuz, se gîndi paznicul, dar pe dată începu să şovăie : ce mă fac dacă nu se întoarce ?" se îngrijoră el.

— Nu te nelinişti, frăţioare, zise potlogarul, simţind că paznicul stă la îndoială. Pe mine m-au închis din greşeală, în locul jefuitorului care are porecla „Respectele mele". Adevăratul nume al hoţului nu-l ştie nimeni, iar

împotriva mea nu sînt nici un fel de dovezi, aşa că nu pot fi învinuit de nimic. Mai devreme sau mai tîrziu, adevărul tot are să iasă la iveală şi o să mi se dea drumul. Aşa că ce pricină aş avea să fug ? Fii pe pace, exact peste patru ceasuri sînt înapoi.

Temnicerul socoti că omul vorbeşte cu temei. „Vina lui nu e dovedită, îşi zise el în sinea sa. Şi chiar dacă fuge, nu-i mare nenorocire. Şi de se întîmplă ca cineva să se lege de mine, nu e greu să-i închid gura. Îl îmbunez cu cîţiva arginţi şi scap basma curată. Ce, nu-mi dă mîna ? Doar omul meu mi-a dat atîta bănet ! Cu cîţiva arginţi nu se face gaură în cer. Pe deasupra, s-ar putea chiar să se întoarcă !" Judecînd astfel, temnicerul se învoi.

Hoţul socoti că e mai bine să nu treacă prin porţile închisorii. Într-o clipă se urcă pe acoperiş şi de acolo îşi dădu drumul jos, atît de lin, încît nici măcar olanele nu scîrţîiră. După plecarea lui, paznicul continuă să bea de unul singur, se ameţi şi aţipi. Deodată, de sub streaşină sări deţinutul.

— Ei, trezeşte-te ! M-am întors ! spuse el scuturîndu-l pe temnicer, care era cu totul mahmur.

Acesta făcu ochi.

— Bravo, frăţioare ! spuse el. Eşti într-adevăr un om de cuvînt !

— Cum aş fi cutezat să nu mă întorc ? Dacă aş fi făcut-o, te-aş fi băgat la apă. Îţi mulţumesc că ai avut încredere în mine şi mi-ai dat drumul. Drept recunoştinţă ţi-am lăsat acasă un mic dar : du-te de te uită ! În curînd ne vom despărţi. Pe mine or să fie nevoiţi să mă slobozească.

Temnicerul era nedumerit, dar nu se apucă să-l întrebe pe hoţ de ce e atît de sigur pe sine, ci o luă zorit spre casă. Abia apucă să treacă pragul, că nevastă-sa îi spuse bucuroasă :

— Ai picat la ţanc. Mă şi pregăteam să trimit după tine. Noaptea, tocmai cînd în turn bătea ultima strajă, m-a trezit un zgomot ce venea de pe grindă. Deodată s-a auzit o bufnitură : de sus a căzut o boccea. Am desfăcut-o, şi ce să vezi ? Era plină cu podoabe de aur şi argint. Fără doar şi poate că e un dar al cerului.

— Sst ! Nici o vorbă nimănui ! îi şopti bărbatul, punînd degetul la gură. El ştia doar foarte bine cine i-a făcut acest cadou. Ascunde-le repede ! O să le vindem una cîte una, şi în felul acesta nimeni nu are să intre la bănuieli.

Cu aceste vorbe o porni în grabă înapoi, la închisoare, şi din nou îi mulţumi fierbinte prietenului său.

În dimineaţa următoare, numai ce apăru înştiinţarea despre începerea audienţelor, că în sala de judecată năvăliră o mulţime de oameni cu jalbe. Dintre ei şase fuseseră prădaţi în noaptea trecută şi în fiecare casă prin care trecuse hoţul apăruse pe perete inscripţia „Respectele mele". Păgubaşii se tînguiau amarnic şi se rugau să se pună mîna neîntîrziat pe jefuitor.

— Vă aduceţi aminte că de la bun început m-am îndoit că arestatul vostru ar fi unul şi acelaşi cu hoţul poreclit „Respectele mele", se adresă cîrmuitorul străjerilor. Şi iată că, într-adevăr, tîlharul se află în libertate, iar noi am aruncat în închisoare un om nevinovat. Să fie de îndată slobozit !

Iscoadelor li se dădu un nou soroc pentru prinderea răufăcătorului. Dar cui i-ar fi trecut prin minte că autorităţile puseseră în libertate tocmai pe acela pe care îl căutau ?! Numai temnicerul îşi dădu seama de adevăr, dar încîntat de dibăcia neobişnuită a prietenului său şi mai fiindu-i recunoscător pentru darurile mărinimoase, fireşte că îşi ţinu gura şi nu-l dădu în vileag.

Stimaţi cititori ! Vă veţi întreba desigur : de ce oare nu ar putea fi folosiţi cu cap în slujba obştii astfel de hoţi

care dau dovadă de o asemenea agerime de minte şi şiretenie ?

Dar acum să lăsăm la o parte această întîmplare ce s-a petrecut în vremuri străvechi şi să ne întoarcem la dinastia noastră.

În anii cîrmuirii sub devia Jiajing[1], trăia la Suzhou un hoţ nemaipomenit de iscusit, un adevărat as în meserie, poreclit Dragonul Trîndav. Cu toate că era hoţ, se distingea printr-un mare simţ al dreptăţii. Îi plăcea nespus să se ţină de şotii, şi despre poznele sale circulau o mulţime de istorii hazlii.

Dragonul cel poznaş pare să recunoască
Ce-nseamnă îndurarea şi mila omenească,
Căci cu mărinimie sărmanii-i dăruieşte
Iar pe bogaţi pe drept îi pedepseşte.
E-adevărat că este în fruntea hoţilor,
Dar sprijin de nădejde le e săracilor.
Prin simţu-i de dreptate şi prin alesu-i gînd
Nu poţi doar să-l asemeni cu un pungaş de rînd.

Casa în care locuia se afla în partea de răsărit a oraşului, pe una din ulicioarele din apropierea templului Xuanmiao. Adevăratul său nume nu-l cunoştea nimeni. El singur, în şagă, şi-a dat această poreclă şi cu ea a şi rămas.

Se povestea că maică-sa fusese ţărancă. Odată, pe drum, a prins-o ploaia şi s-a adăpostit în templul Sanlang — ocrotitorul pungaşilor, Dao Zhi. Mult a stat ea acolo, dar ploaia nu contenea şi, în cele din urmă, a adormit şi a visat că se drăgosteşte cu un duh. După un timp oarecare a căzut grea, şi după nouă luni l-a născut pe Dragon. Băiatul era scund de stat şi mlădiu ca o trestie. Era nemaipomenit de iscusit şi descurcăreţ, nespus de curajos

[1] Deviză sub care a domnit, între anii 1522—1566, împăratul Shizong, din dinastia Ming.

și mărinimos. În afară de aceasta, se distingea printr-o mare agerime de minte, dexteritate și ingeniozitate.

Iată cum a fost el înfățișat în versuri :

Mlădiu la trup de parcă oase n-are,
Iute de parc-ar fi pe-aripi de vînt,
Suie pe-acoperiș, pe grindă sare,
Pe lîngă ziduri neauzit trecînd,
Biruie obstacolul oricît de mare,
Descurcăreț în orice-mprejurare.
De e nevoie, latră ca dulăul,
Ca un cocoș să cînte încă poate,
Să miaune la fel precum motanul,
Chițăie șoricește, de socoate
Că-i de folos. Mugește ca o vacă,
C-un nechezat imită strașnic calul,
Imit-orice și bubuit de tobă,
Flaut sunînd poate să se prefacă,
Nimeni nu poate-n astea să-l întreacă.
Ca duh vrăjit ori piere ori apare,
Ca vijelia vine și tot așa dispare.
Între șireți de-s mii nu-i pot afla rival,
La pozne și la șotii e fără de egal.

În afară de aceste calități și însușiri minunate, Dragonul Trîndav mai avea și altele nu mai puțin rare. Din copilărie încă era în stare să alerge încălțat peste creasta unui zid din chirpici și cunoștea toate graiurile vorbite în cele mai diferite locuri ale împărăției. Aidoma lui Chen Tuan [1], izbutea să nu se lase furat de somn multe nopți în șir, iar cîteodată să doarmă buștean cîteva zile la rînd. Uneori nu mînca și nu bea multă vreme, iar altădată era în stare să înfulece cîteva măsuri de orez, să dea gata cîteva ulcioare cu vin, și cu toate acestea să nu se sature. Pantofii îi erau umpluți cu cenușă din pai de orez și pășea

[1] Sihastru din munții Huashan, care a trăit în vremea celor Cinci dinastii (907—959). Despre el circulă o mulțime de legende.

fără să facă cel mai mic zgomot. Asupra vrăjmașului se năpustea ca un vifor și în luptă era de nebiruit. Fără să vrei, îți aduceai aminte de bătrînul Maimuța Albă din cartea *Jianxiazhuan* [1]. Dar nici măcar Purecele-pe-tobă [2] din cartea *Shuihuzhuan* [3] nu-i ajungea lui Dragon nici la degetul cel mic.

E cunoscut faptul că cine se aseamănă se adună. Dragon nu făcea o taină din harurile sale uimitoare și, în curînd, se împrieteni cu tot felul de tineri fluieră-vînt ca și el. În acel timp trăiau la Suzhou trei vestiți pungași. Pe primul îl chema Trestioară. El era mlădiu ca o trestie și neîntrecut în artele marțiale. Pe al doilea îl chema Uliu-Ghimpos. Cînd îi vedea pe oameni, se ascundea la pîndă cu sprinteneala unui scorpion și se cățăra pe grinde ca o pisică. Al treilea se numea Cingătoare-Albă. El purta o cingătoare lungă de mătase albă, la capătul căreia era atîrnat un cîrlig de fier. Aruncînd în sus cingătoarea, cîrligul se prindea de vreun ieșind, iar hoțul, ridicîndu-se pe brațe, se cățăra în sus. La coborîre potlogarul folosea, de asemenea, cingătoarea, ca pe o scară.

Aceștia trei erau socotiți cei mai dibaci pungași din Suzhou. Dar cînd aflară despre talentele Dragonului Trîndav, se plecară cu toții în fața lui și îi recunoscură întîietatea.

Dragon nu avea un sălaș anume și nu-l atrăgea viața liniștită înr-un singur loc. Orice colțișor îi putea sluji drept adăpost pentru noapte și nimeni nu știa unde poate fi găsit. Ziua vagabonda pe străzi, pierzîndu-se în mul-

[1] În traducere aproximativă, *Cei bravi*, carte a cărei paternitate nu este cunoscută. Într-unul dintre episoade se povestește despre o fată curajoasă care, primind provocarea unui bătrîn, s-a luat la trîntă cu el și l-a biruit. Pe neașteptate bătrînul a sărit pe un copac și s-a preschimbat într-o maimuță albă.

[2] Porecla unuia dintre cei mai dibaci hoți, pe nume Shi Qian.

[3] Este vorba de vestitul roman medieval *Pe malul apei* de Shi Nai'an. În el se povestește despre răsculații din munții Liangshanbo, care s-au războit cu oștile imperiale.

ţime. Se ivea ba aici, ba colo şi dintr-o dată dispărea. Apucai să-i vezi doar umbra, dar nu şi trupul. Nopţile se furişa în casele bogate şi chiar acolo îşi afla culcuşul. Se făcea ghem ca un arici şi dormea unde se nimerea : pe căpriorii de sub acoperiş, după pologul brodat, în chioşcurile împodobite cu picturi. Şi plecînd, se subînţelege că lua cu sine tot ce-i cădea sub mînă.

Porecla de Dragon o luase pentru că, asemenea acestei vieţuitoare, se putea preschimba pe neaşteptate, în mod imprevizibil, în fel şi chip, precum şi din pricină că, după cîte o poznă a sa, dormea cîteva zile în şir. Dar el mai avea încă o poreclă : „Rămurică de *mei*", care se trăgea de la o toană a sa : plecînd din casa pe care o jefuise, desena neapărat pe perete o rămurică de *mei*. Dacă peretele era întunecat, folosea creta, dacă era deschis la culoare, folosea cărbunele.

În primii ani ai cîrmuirii sub deviza Jiajing, din adîncimea munţilor Dongting a ieşit un mare dragon. Povîrnişurile stîncoase de pe malul lacului Taihu s-au surpat şi au dat la iveală un vechi mormînt. În el a fost găsit un coşciug lăcuit în roşu şi plin de lucruri de mare preţ, dar toate au fost şterpelite de hoţi. De îndată cu zvonurile despre această întîmplare ajunseră în oraş, Dragon, împreună cu prietenii săi, trecu lacul şi se duse la locul cu pricina. Ei văzură un coşciug împletit din viţă sălbatică. Sicriul era deschis şi în el se afla un schelet şi nimic mai mult. Alături zăcea o lespede spartă cu o inscripţie ştearsă de vreme. Hieroglifele erau abia vizibile.

— Pesemne că acesta este mormînul vreunui cîrmuitor din vechime, rosti Dragon şi, fără să vrea, se lăsă cuprins de tristeţe. El acoperi coşciugul, îi chemă pe ţăranii de prin partea locului, şi dîndu-le bani, îi rugă să înalţe asupra lui o colină de pămînt şi să săvîrşească, după datină, libaţiunea. Tocmai cînd să plece, piciorul i se împiedică de ceva ce zăcea în iarbă. Aplecîndu-se, ridică obiectul : era o veche oglinjoară de bronz, care măsura

doar cinci *cuni* [1]. Dragon băgă de îndată oglinjoara în pieptar pentru a o feri de privirile altora. Ajungînd în oraş, se ascunse într-un loc retras şi, nevăzut de nimeni, se apucă să curețe oglinjoara de stratul gros de murdărie ce se depusese pe ea. Curînd suprafaţa ei prinse a străluci, iar pe spatele ei şi pe toartă apărură imaginile lui Qiongqi [2] şi Taote [3] şi a dragonului de apă. Prin pojghiţa fină se vedeau granule de chinovar şi stropi de argint viu. Dacă ciocăneai uşor cu degetul în oglinjoară, ea scotea un sunet melodios, aidoma clinchetului unui clopoţel. Iar noaptea iradia o strălucire atît de vie, încît toată preajma se vedea ca în fapt de zi. Dragon începu să poarte întotdeauna oglinjoara fermecată asupra sa şi nu se despărţea niciodată de ea. Dobîndind acest obiect de nepreţuit, el nu avea nevoie nopţile de felinar, şi în vreme ce alţi bîjbîiau în întuneric, el mergea pe drum ca în plină zi. Fireşte că în felul acesta îi era mult mai lesnicios să-şi facă meseria.

Cu toate că era hoţ, Dragon avea o mulţime de calităţi. El nu necinstea nevestele altora, nu-i jefuia pe oamenii cumsecade şi cu atît mai puţin pe cei ce se zbăteau în sărăcie, iar dacă făgăduia ceva, se ţinea neapărat de cuvînt. Avea simţul dreptăţii, nu dădea doi bani pe bogăţie, fiind în stare să-i dăruiască într-o clipită unui om nevoiaş tot ceea ce furase. Mai mult ca orice îl scoteau din sărite bogătanii cărpănoşi şi necinstiţi şi, ori de cîte ori i se ivea prilejul, le juca feste urîte. Iar oamenii de rînd se bizuiau pe el ca şi cum s-ar fi sprijinit de un copac trainic şi veneau cu mulţimile la dînsul, neplecînd niciodată cu mîna goală. Astfel renumele său de cavaler al dreptăţii creştea pe zi ce trecea.

— Eu nu am nici părinţi, nici soţie, nici copii, nu am cui să-i port de grijă, şi iată că îi ajut pe cei săraci pe

[1] Unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 3,2 cm.
[2,3] Personaje mitice, avînd o înfăţişare înfricoşătoare.

seama celor bogați, cu alte cuvinte, iau de unde prisosește și dau acolo unde e lipsă, spunea el rîzînd. Așa îmi poruncește cerul și în privința aceasta eu nu am nici un merit.

Odată Dragon a aflat că un negustor de pînzeturi, pe nume Zhou Jia, a făcut un tîrg cu alt negustor de la care a primit o mie de *liang* în aur. Dragon își puse în gînd să fure banii, dar treaba s-a petrecut după un chefuleț strașnic, și el, amețit fiind, se furișă din greșeală în casa unui oarecare om sărac. În încăpere nu se afla altceva decît o masă lungă. Încolo, pereții goi. Dar să șteargă putina nu mai putea, așa că nu-i rămase decît să se ascundă sub masă. Stăpînii casei, soț și soție, își luau tocmai cina lor sărăcăcioasă.

— Sîntem înglodați în datorii și n-avem cum să le plătim. Se vede că nu-mi mai rămîne decît moartea, zise soțul întunecat la față.

— Nu, mai bine vinde-mă pe mine ca roabă. Îți plătești datoriile și, cu ce-ți rămîne, poți să-ți ții cumva zilele, spuse soția. Și amîndoi izbucniră în plîns. Deodată, de sub masă țîșni un necunoscut. Soțul și soția mai-mai să-și dea duhul de spaimă.

— Nu vă speriați, preacinstiților, eu sînt Dragonul Trîndav. Am luat la ochi casa unui negustor, dar din greșeală am nimerit la voi și, ascultîndu-vă, am aflat cum vă zbateți în nevoi. Nu vă căutați o moarte cruntă, nu deznădăjduiți. Eu am să vă dau două sute de *liang* în aur, și cu acești bani o să vă puteți încropi un negoț, o să vă puneți pe picioare.

Soții îi făcură o plecăciune adîncă : ei auziseră multe despre Dragon.

— Dacă un om mărinimos, un cavaler al dreptății, ne arată o asemenea bunătate, se poate spune că renaștem din morți, spuse stăpînul casei.

Dragon se îndepărtă. După vreo patru ceasuri se auzi un zdrăngănit. Soții se uitară, și, ce să vezi ? În fața lor

se afla un săculeț din pînză și în el taman două sute de *liang* din cei o mie pe care Dragon tocmai îi furase de la negustorul Zhou. Soții erau în al nouălea cer de bucurie. Ei încrustară numele binefăcătorului lor pe tăblița cu numele străbunilor și pînă la sfîrșitul zilelor aduseră ofrande în fața ei.

Trăia la Suzhou un tînăr care odinioară hoinărise împreună cu Dragon, dar în cele din urmă sărăcise. Dragon îl întîlni odată pe stradă. Era în zdrențe și, rușinîndu-se de înfățișarea-i jalnică, își acoperi fața cu evantaiul și trecu mai departe.

— Stai ! Doar noi ne cunoaștem ! îl trase de mînecă Dragon.

— Nici nu știu unde să mă ascund de rușine, spuse zdrențărosul, cuprins de o mare sfiiciune.

— În ce hal ai ajuns ! exclamă Dragon. Dar nu-i nici o nenorocire. Mîine călcăm o casă bogată și îți dau și ție cîte ceva. Zău că nu te mint !

Sărăntocul știa de ce e în stare Dragon, precum și faptul că la el vorba e vorbă.

A doua zi, la căderea serii, îl căută și, împreună, se îndreptară spre casa unui demnitar bogat.

Se las-amurgul. Cîrduri mari de ciori
Zburătăcesc în neorînduială,
Verzi ca smaraldul, nalți pînă la nori
Se-ntrezăresc copacii prin pîcla de cerneală.
În jur nu-i nimeni ca-ntr-un țintirim,
Tăcerea-mbracă firea în dulce toropeală.

Dragon îi porunci prietenului său să aștepte afară, iar el se cățără pe un copac, sări peste zid și dispăru. Multă vreme nu se arătă, iar prietenul, ținîndu-și răsuflarea, stătea ghemuit lîngă zid. Deodată, fu încolțit de o haită de cîini. Arătîndu-și colții, ei se aruncară asupra nefericitului, și acestuia nu-i mai rămase decît s-o ia la goană. Făcu ocolul zidului și se piti într-un colțișor.

Deodată, de după zid, se auzi un plescăit, iar din umbra copacilor căzu o făptură de soiul unui cormoran proaspăt ieșit din apă. Uitîndu-se cu luare-aminte, cel sărac îl recunoscu pe Dragon. Era ud leoarcă și avea o înfățișare jalnică.

— Era cît pe-aci să-mi pierd viața din pricina ta, spuse el. În casă e atîta aur, că îl poți măsura cu ulciorul. Pusesem deja mîna pe ce voiam, cînd, deodată, cîinii s-au pornit pe un asemenea lătrat, încît i-au trezit pe toți ai casei. M-au văzut și s-au aruncat în urmărirea mea, așa că nu mi-a mai rămas decît să arunc tot și s-o șterg cu mîinile goale. Ca să vezi ce ghinion !

— Asta e de fapt ghinionul meu. Ție îți merge întotdeauna din plin, dar azi ți s-a înfundat din pricina mea. Ce să-i faci ? N-am noroc și pace, zise sărăntocul oftînd din greu.

Nu te întrista. Să mai treacă un timp și o să născocim noi ceva, făgădui Dragon.

Prietenul său, cătrănit din cale-afară, se îndepărtă.

Cam peste o lună se întîlniră din nou pe stradă.

— Nu mai pot, mi-a ajuns cuțitul la os, sînt pur și simplu gîtuit de sărăcie, se jelui prietenul. Dar am fost la ghicitor și el mi-a prezis o mare bogăție și fericire pe care le voi dobîndi cu ajutorul altcuiva. M-am tot gîndit și mi-am zis că acela ești tu. Altcineva n-ar cine să fie.

— A ! Aproape că-mi și ieșise din minte, rîse Dragon. În acea seară am izbutit totuși să scot din casă o lădiță plină cu aur și argint. Dacă ți-aș fi dat-o, se isca o întreagă dandana. S-ar fi descoperit pierderea, stăpînii ar fi făcut tărăboi, iar tu să ascunzi niște lucruri de jaf nu te pricepi. De aceea am hotărît să arunc lădița în iaz și să aștept un prilej prielnic ca s-o scot de acolo. Și iată că a trecut mai bine de o lună și e liniște deplină. Pesemne că stăpînii au hotărît să se împace cu pierderea, așa încît acum lădița

poate fi luată fără nici o opreliște. O să facem asta diseară.

În amurg, așa cum se înțeleseseră, cei doi se îndreptară din nou spre casa demnitarului. Dragon dispăru de după zid.

Sprinten de parcă-i fluture în zbor,
Ca pasărea frunzișul des străbate,
Iar cînd se-aruncă-n iaz cutezător,
E un dragon ce-mprăștie-n jur stropi,
În joacă, printre unde-nvolburate.

Peste o clipă Dragon se întoarse cu lădița în spinare. Cei doi se grăbiră să se ascundă într-un colțișor retras, scoaseră capacul și Dragon făcu lumină cu oglinjoara sa fermecată. Lădița era plină vîrf cu aur și argint. Dar hoțul nici măcar nu vru să socotească cît se află acolo. Tot ce conținea îi dădu prietenului, fără a-și opri pentru sine măcar o monedă.

— Asta îți va ajunge pentru toată viața, zise Dragon. Numai că, bagă de seamă : folosește-i cu măsură, nu arunca banii în vînt. Nu trebuie să-mi urmezi pilda : eu nu știu să-mi gospodăresc banii. Duc o viață fără căpătîi.

Prietenul își pierdu capul de bucurie și nu mai știa cum să-i mulțumească lui Dragon atît pentru bani, cît și pentru înțeleapta-i povață, pe care făgădui s-o urmeze cu sfințenie. Mai tîrziu el a băgat într-adevăr banii într-o afacere sigură și s-a îmbogățit.

Iată ce fel de om era Dragon ! Și nu numai o dată a procedat el astfel.

Așteaptă, așteaptă povestitorule ! veți spune dumneavoastră. Oare măiestria acestui hoț era atît de desăvîrșită încît totul îi mergea ca pe roate și nu intra niciodată la apă ? Desigur că nu, stimați cititori. Se întîmpla să aibă și ghinion și nu o dată să se afle la ananghie, numai că în clipele grele, mintea îi lucra cu o neobișnuită repeziciune și găsea pe dată o cale de ieșire.

Odată, furișîndu-se într-o casă străină, văzu un dulap de haine ce era deschis. Într-o clipă se strecură în dulap cu gîndul de a aștepta un moment prielnic pentru a o șterge cu hainele. Dar, spre nenorocul lui, înainte de culcare, stăpînii încuiaseră dulapul cu un lacăt mare și greu. Să iasă afară era cu neputință. Dar pe dată îi veni o idee năstrușnică. O parte din haine le puse pe el, iar restul, precum și niște podoabe, le legă într-o boccea. Proptind bocceaua de ușița dulapului, se porni să facă precum un șoarece ce roade o țesătură. Auzind foșnetul, stăpînii o strigară pe bătrîna slujitoare.

— Ai încuiat în dulap un șoarece ! o ocărîră ei. Ne roade toate hainele. Descuie repede dulapul și alungă-l !

Cu o lumînare în mînă, bătrîna se apropie de dulap. Scoase lacătul și abia ce deschise ușița, că la picioarele ei se rostogoli bocceaua. În urma boccelei se rostogoli și Dragon. Într-o clipită se năpusti asupra bătrînei și îi stinse lumînarea. Îngrozită, slujitoarea se porni pe urlat. De teamă că țipetele ei ar fi putut ridica toată casa și că ar fi fost cu siguranță înhățat, Dragon apucă la repezeală bocceaua, îi dădu brînci bătrînei și o luă la sănătoasa. Slujitoarea rămase întinsă pe podea, cît era de lată. Atunci năvăli în odaie stăpînul casei. Împiedicîndu-se de bătrînă, el hotărî că a dat peste hoț și prinse s-o burdușească, dînd în ea cu mîinile și picioarele. Bătrîna țipa cît o ținea gura. Zarva o auziră ceilalți ai casei. Se aprinseră lumînări și abia atunci văzură că stăpînul nu cotonogește un hoț, ci pe propria-i slujitoare. Pe bătrînă o ridicară de pe podea mai mult moartă decît vie, dar Dragon era deja departe.

Odată, un negustor care ținea o prăvălie de țesături a primit de la alt negustor în trecere o mulțime de bani pentru o mare cantitate de mătase. El încuie arginții într-o lădiță pe care nopțile o ținea pe pat, lîngă pernă, încredințat fiind că astfel comoara sa va fi în deplină siguranță. Dar Dragon află despre asta și se hotărî s-o șterpelească,

așa, în șagă. Noaptea, pișicherul se strecură în iatac, se cățără pe pat și trase lădița spre el. Dar soția negustorului se trezi. Ea simți că în așternut se află un al treilea, prinse să cotrobăie în întuneric și dădu peste un picior gol. Apucîndu-l cu putere, cu amîndouă mîinile, strigă către soț :

— Hei, trezește-te ! L-am apucat pe hoț de picior !

Dar, la rîndul său, Dragon, îl apucă pe negustor de picior și începu să-l ciupească din toate puterile.

— Asta-i piciorul meu ! Al meu ! urlă de durere negustorul.

Femeia hotărî că s-a înșelat și desfăcu mîinile. Potlogarul tocmai asta și aștepta : înșfăcă lădița și, ca un vifor, zbură din odaie. Soții începură să se ciorovăiască.

— Eu l-am prins pe hoț de picior, iar tu mi-ai poruncit să-i dau drumul, îl certă nevasta pe bărbat.

— Ce hoț ? Care hoț ? M-ai ciupit atît de tare, încît nici pînă acum nu mi-a trecut durerea, se apără soțul.

— Dar picioarele tale sînt lîngă perete, iar eu l-am apucat pe acela de la marginea patului. Și, în afară de asta, eu l-am ținut strîns, dar de pișcat, nici gînd.

— Înseamnă că m-a ciupit hoțul, se dumiri în cele din urmă negustorul și o luă pe nevastă la trei păzește. De ce, dară, i-ai dat drumul, neghioabo ?

— Tu ai țipat, iar eu m-am pierdut cu totul. Mi-am zis că m-am înșelat și mîinile mi s-au desfăcut de la sine. Iar el tocmai asta aștepta. A izbutit să se smulgă și s-o șteargă. E de rău ! Fără îndoială că ne-a văduvit de bănuții noștri.

Femeia prinse să scotocească pe pat, și, într-adevăr, nici urmă de lădiță. Soții se năpustiră unul asupra celuilalt cu reproșuri : soțul o învinuia pe soție, soția pe soț, și așa, fără contenire.

Altă dată Dragon se furișă într-o prăvălie cu îmbrăcăminte și dibui ușa ce dădea spre magazie. El hotărî să

aleagă cele mai bune haine, dar în întuneric nu se putea descurca, așa încît nu-i mai rămase decît să se folosească de oglinjoara fermecată. Dar pe drept glăsuiesc stihurile :

Zadarnic te fereşti orcît ai vrea,
Ochi şi urechi pereţii pot avea,
Aşa că pîn-la urmă te simte cineva.

S-a întîmplat ca tocmai atunci într-o casă vecină, la al doilea cat, soţul şi soţia să se drăgostească şi, nu se ştie cum, se făcu ca bărbatul să se uite pe fereastră. El văzu în magazia vecinului licărind o lumină clară ca fulgerul. Bănuind că e ceva necurat la mijloc, ciocăni în cerceveaua ferestrei.

— Ei, vecine, trezeşte-te ! strigă el. Vă calcă hoţii.

Vecinii se treziră şi se puseră pe ţipat :

— Hoţii ! Hoţii ! Puneţi mîna pe ei !

Auzind strigătele, Dragon o zbughi din magazie. Uitîndu-se de jur împrejur, văzu un cazan mare cu sos de soia, acoperit cu o rogojină. Într-o clipită smulse rogojina, se băgă în cazan şi puse acoperitoarea la loc. Stăpînii, cu felinare în mîini, scotociră fiecare colţişor în parte, dar negăsind nici o urmă, se duseră spre partea din spate a casei. „Singurul loc în care n-au căutat e cazanul, îşi zise Dragon. Or să vină fără îndoială şi aici, aşa încît cel mai bine e să mă ascund într-un loc în care au căutat deja. Numai că hainele mele s-au îmbibat cu sos de soia. Ce-i de făcut ? Peste tot or să rămînă urme." El îşi scoase hainele şi încălţările, le lăsă pe fundul cazanului şi, în pielea goală, o porni lipa-lipa spre uşă. Pe podea se întipăriră urme umede. Şmecherul deschise uşa, dar din casă nu ieşi, ci se întoarse în magazie şi se ascunse acolo.

Scotocind prin toată casa, stăpînii se întoarseră înapoi şi, într-adevăr, scoaseră de pe cazan rogojina şi descoperiră înăuntru nişte haine pe care le recunoscură a fi ale unui străin. „Fără doar şi poate că au fost aruncate

de hoţ !" îşi ziseră ei, şi pe dată văzură urmele care duceau spre uşa ce era deschisă vraişte.

— Acum totul e cît se poate de limpede, spuse cineva. Cînd am alergat încoace, el s-a ascuns în cazan, iar după ce am plecat în cealaltă parte a casei, s-a dezbrăcat şi a şters putina. Ce păcat că am zăbovit acolo. Altminteri acum ar fi fost în mîinile noastre.

— Nu-i nici o nenorocire, zise negustorul. Lucrul cel mai de seamă e că l-am speriat şi l-am gonit la timp. Ei, de ajuns ! Zăvorîţi uşile şi, la culcare !

Fiind încredinţaţi că hoţul a dispărut neapucînd să fure nimic, ei se mai învîrtiră un timp prin încăpere şi apoi se băgară în aşternut, nedîndu-le de fel prin minte că coţcarul rămăsese de fapt în casă.

Iar între timp, Dragon îşi vedea liniştit de treabă. Cînd totul se domoli, alese din grămada de brocarturi şi mătăsuri cel mai frumos halat, şi-l puse pe el, iar, pe deasupra, un halat vechi de culoare închisă. Alegînd tot ce era mai preţios în magazie, strînse lucrurile într-o boccea. Era în toiul nopţii, şi în jur domnea liniştea. Dragon se căţără pe acoperiş şi sări jos, în stradă. El se îndepărtase destul de mult, cînd, deodată, se ciocni de trei drumeţi care parcă se iviseră din ceaţa dinaintea revărsatului de zori. Lor li se păru ciudat că un om singuratic duce pe umeri o legătură atît de grea, la o oră atît de matinală.

— Cine eşti ? întrebară ei stăvilindu-i calea. Răspunde : de unde vii şi încotro te duci ? Altminteri nu-ţi dăm drumul.

Nerostind nici o vorbă, Dragon îşi duse mîna la boccea, scoase din ea o legăturică rotundă ca o minge, o azvîrli la pămînt şi se îndepărtă. Drumeţii se repeziră la legăturică şi începură s-o dea din mînă în mînă. Văzînd cît de strîns legată era, îşi ziseră că înăuntru or fi cine ştie ce lucruri de preţ şi se apucară, care mai de care, să desfacă nod după nod. Desprinseră înveliş după înveliş, ca şi cum ar fi desprins coaja de pe o mlădiţă de bam-

bus. De jur împrejur se strînsese o grămadă întreagă de petice şi de vată. În cele din urmă, la fund găsiră un lucruşor de mărimea unui pumn.

— Ce o fi asta ? strigară cu toţii cu cea mai mare curiozitate şi începură să-şi smulgă unul celuilalt ceea ce credeau că e vreo comoară. Fiecare încerca să desfacă primul nodurile, care erau al naibii de strîns legate.

Începu o sfadă nemaipomenită. În acest timp de ei se apropie o ceată de oameni.

— Voi ne-aţi jefuit prăvălia şi acum împărţiţi prada ! strigară cei din ceată şi, fără să-i lase să spună nici pîs, se năpustiră asupra lor ciomăgindu-i cu sălbăticie. Aceia încercară să se dezvinovăţească, dar, cum nimeni nu le dădu ascultare, o luară la goană care încotro. Pe loc rămase doar un bătrîn, dar întunericul te împiedica să-i desluşeşti chipul. Puseră mîna pe el şi îl tîrîră la prăvălie, blagoslovindu-l la fiecare pas cu lovituri de ciomag.

— Nu mă bateţi ! Nu mă bateţi ! striga bătrînul. E o greşeală la mijloc ! Dar negustorul şi slugile sale erau atît de dezlănţuiţi, încît nici gînd să-i dea ascultare.

Între timp se crăpă de ziuă. Prăvăliaşul se uită în sfîrşit la cel prins şi recunoscu în el pe socrul său, care trăia la ţară. Le porunci pe dată slugilor să-l lase în pace, dar acestea apucaseră deja să-l cotonogească atît de tare, încît toată faţa i se umflase şi era aproape leşinat. Stăpînul, nemaicontenind cu vorbele de iertăciune, îl aşeză pe socru la masă şi porunci să se aducă vin. Vorbiră, fireşte, despre furtul din noaptea trecută şi bătrînul începu să-şi spună oful.

— Eu cu vreo cîţiva consăteni ne îndreptam spre oraş. Ajungem noi la oraş încă pe întuneric, cînd, deodată, vedem un om cu o boccea zdravănă în spinare. Îl oprim, îl luăm la întrebări de unde vine, încotro se duce, iar el drept răspuns, azvîrle la pămînt o legăturică. Noi ne repezim cu toţii la ea, iar potlogarul, folosindu-se de învălmăşeală, o şterge pe dată. Ne apucăm noi să desfacem

legăturica. Desfacem, desfacem, şi cînd colo, înăuntru numai cîrpe şi cîlţi de vată. Într-un cuvînt, ne-a tras pe sfoară. Iar slugile tale n-au pus mîna pe el, ci din contră, fără a încerca să se lămurească, au început să dea în noi, care unde nimerea. De teamă, consătenii mei s-au împrăştia care încotro. Da, nimic de zis, i-a mers hoţului. De bună seamă că acum se şi află hăt, departe.

Povestirea bătrînului le pricinui tuturor ruşine şi păreri de rău. Iar prăvăliaşul s-a mai făcut de basme : de atunci vecinii făceau haz de el şi repetau întruna istoria uimitoare despre faptul cum negustorul, în loc să-l cotonogească pe hoţ, l-a cotonogit pe propriul său socru.

Dar ce era de fapt în legăturica cu pricina ? Stînd în magazie, Dragon o răsucise pur şi simplu din plictiseală, iar apoi, în clipa de primejdie, o aruncase jos. Fusese desigur o manevră a lui ca să cîştige timp.

Toate acestea dovedeau rara sa ingeniozitate şi capacitatea de a găsi pe loc o cale de ieşire cînd se afla la ananghie. Despre aceasta glăsuiesc şi versurile.

De măiestrie-naltă dă dovadă,
Greiere-n zbor el cu prăjina-ţi prinde
Hoţia, se-nţelege, nu trebui lăudată,
Dar şi talent măiastru şi ascuţită minte
Nu te poţi stăpîni să nu te-ncînte.

Zvonul despre poznele nemaipomenite ale Dragonului Trîndav se răspîndi în tot oraşul şi ajunse şi la urechile domnului Zhang, comandantul garnizoanei. Acesta îi chemă pe străjeri şi le porunci să-l aducă pe Dragon.

— Tu eşti căpetenia tîlharilor ? îl întrebă şeful.

— Nevrednicul de mine niciodată nu m-am ţinut de tîlhării, cum dară să mai fiu şi căpetenie ? Pe mine nu m-au judecată niciodată pentru furt, niciodată n-am fost învinuit de jaf. E adevărat, pentru că am şi eu o oarecare dibăcie, îmi place uneori să fac glume pe seama rude-

-lor sau a prietenilor. Nu mă jigniţi pe degeaba, înălţimea-voastră. Aş putea chiar să vă fiu de folos. Pentru dumneavoastră sînt gata să intru şi în foc, şi în apă.

Comandantului îi plăcu acest tînăr mlădiu şi iute ca o zvîrlugă, atît de dezgheţat şi bun de gură şi hotărî să nu-l întemniţeze. Pe deasupra, nu existau nici un fel de dovezi temeinice pentru aceasta. Unde mai pui că Dragon se oferise să-i dea ajutor la nevoie şi îi putea fi de mare folos.

În vreme ce stăteau de vorbă, la comandant veni un oarecare Lu Xiaoxian, poreclit Pierde-vară, care locuia lîngă porţile Changmen. El îi aduse şefului în dar un papagal verde, cu cioc roşu. Zhang porunci ca stinghia pe care se afla pasărea să fie legată cu un lănţuc de pervaz.

— Eu am auzit despre talentele tale uimitoare, s-ar putea spune chiar vrăjitoreşti, spuse zîmbind şeful către Dragon. Cu toate că susţii că niciodată n-ai furat şi că te ţii doar de şotii, în fapt i-ai jefuit pe destui. Dar eu te iert şi aş dori doar să mă încredinţez de marea ta dibăcie. Uite ce-i : dacă izbuteşti ca în noaptea asta să-mi furi papagalul iar mîine să mi-l aduci înapoi, pe viitor, orice ai face, am să te scutesc de pedeapsă.

— Nu mi-e greu s-o fac. Îngăduiţi-mi acum să plec, iar mîine dimineaţa voi veni să vă înapoiez papagalul.

Şi făcînd o plecăciune adîncă, ieşi.

Zhang porunci pe dată să fie chemaţi la el doi soldaţi din patrulele de noapte.

— Păziţi acest papagal ca pe lumina ochilor ! Dacă se întîmplă ceva, o păţiţi rău de tot, vă aşteaptă o pedeapsă grea ! îi ameninţă el pe soldaţi.

Auzind porunca straşnică, soldaţii rămaseră lîngă pervaz şi nu se îndepărtă de acolo nici cu un pas. Curînd, însă, pleoapele li se îngreunară şi se luptau grozav cu somnul, chinuindu-se să rămînă trezi. Din cînd în cînd

aţipeau, dar la cel mai uşor foşnet se deşteptau speriaţi. Era un adevărat calvar pentru ei.

La cea de a cincea strajă, Dragon se căţără pe creasta acoperişului clădirii, scoase cîteva olane şi, strecurîndu-se printre căpriori, se furişă în cabinetul comandantului. El se uită de jur-împrejur. Pe cuier atîrna o pelerină de culoare cărămizie dintr-o mătase fină, iar pe masă se afla o tichie. Pe perete era agăţat un felinar cu inscripţia : „Cîrmuirea comandantului garnizoanei din Shuzou". Fără să piardă timpul, pişicherul îşi puse pelerina lui Zhang şi tichia acestuia, apoi scoase din mînecă o feştilă din bumbac şi aprinse felinarul.

Luîndu-şi înfăţişarea şefului şi imitîndu-i ţinuta şi mersul atît de bine, de ziceai că-i leit Zhang, el intră în sala de mijloc şi deschise larg uşa ce dădea spre verandă. Felinarul îl ducea în aşa fel încît faţa să-i rămînă în umbră. În acea noapte luna era tulbure şi cerul acoperit. Pe cei doi soldaţi îi răzbise oboseala şi picoteau, gata-gata să adoarmă de-a binelea.

Pişicherul îl bătu încetişor pe umăr pe unul din ei şi, imitîndu-i glasul şefului, rosti :

— Curînd se crapă de ziuă. Nu mai e nevoie să faceţi de pază, puteţi pleca.

Şi, cu aceste vorbe, întinse mîna spre stinghie, luă papagalul şi ieşi pe uşă, legănîndu-şi şoldurile. Soldaţii clipeau din ochi şi îşi încruntau frunţile. Noua poruncă ei o primiră ca pe o iertare a păcatelor dăruită de însuşi marele cer şi, fără a mai sta pe gînduri, plecară ca din puşcă.

Veniră zorile, Zhang ieşi din iatac şi veni să se încredinţeze că papagalul se află la locul lui, dar nici urmă de pasăre. Îi strigă pe soldaţi, dar i-ai de unde nu-s. Atunci porunci să fie de îndată căutaţi vinovaţii.

— Eu v-am poruncit să păziţi papagalul. Unde e pasărea şi de ce aţi plecat ? răcni el la soldaţii care încă nu apucaseră să se trezească de-a binelea.

— La cea de a cincea strajă, dumneavoastră, domnule șef, ați ieșit din casă, ați luat papagalul și apoi ați intrat din nou în casă. Iar nevrednicilor de noi ne-ați dat voie să plecăm. Atunci de ce ne întrebați acum unde-i pasărea ?

— Prostii ! Nicăieri n-am ieșit ! pe dracu' l-ați văzut, nu pe mine ! tună Zhang.

— Nu, domnule șef, v-am văzut întocmai cum vă vedem și acuma. Noi stăteam acolo, iar dumneavoastră aici. N-am fi putut chiar amîndoi să ne înșelăm.

Neînțelegînd nimic, Zhang intră în cabinet și numai acolo observă o gaură în tavan. „Iată pe unde s-a strecurat pișicherul", își zise el. Tocmai cînd își bătea capul și se pierdea în tot felul de presupuneri, i se raportă că a sosit Dragon cu papagalul. Zhang îi ieși în întîmpinare cu zîmbetul pe buze.

— Cum ți-a reușit asta ? întrebă el, și atunci Dragon îi povesti totul : cum s-a deghizat, cum și-a schimbat glasul și umbletul și cum a luat pasărea.

Multă vreme nu-și putu reveni Zhang din uimire și, de atunci, admirîndu-l pe Dragon, începu să-i arate o mare bunăvoință.

Iar acesta îi aducea adeseori daruri șefului, care și-l făcu om de încredere și apela adesea la serviciile lui, așa încît potlogarul își putea face liniștit meseria. Adevărul e că polițaii se înhăitează adeseori cu tîlharii. Așa a fost din toate timpurile.

De ce motan și șoarece-mpreună
Pot viețui, chiar pot dormi olaltă
Și amîndoi rîvnind dorita hrană
Așteaptă și închit în sec deodată ?
Dintotdeauna cei ce hoți vînează
Pot fi ei înșiși necinstiți, mișei,
De-aceea hoț și șarlatan triumfă,
Oblăduiți, proteguiți de ei.

Adevărul e că lui Dragon îi plăcea foarte mult să se țină de pozne. Odată s-a întîlnit pe stradă cu un ins ce se dădea în vînt după jocurile de noroc. Acesta ducea în spate o legăturică cu cîștigul său — o mie de monede în cap. Vrînd să-l zădărască pe Dragon, îi arătă banii și și spuse rîzînd :

— În noaptea asta am să pun banii sub pernă. Dacă-i poți lua, îți fac eu cinste, dacă nu, îmi faci tu.

— E în regulă ! rîse potlogarul.

Jucătorul se întoarse acasă.

— Am cîștigat bani frumușei, se lăudă el în fața soției. Trebuie ascunși sub pernă.

Soția era, firește, foarte bucuroasă. Pentru a sărbători acest eveniment, ea tăie o găină, încălzi vinul și soții se așezară la masă. După cină, femeia duse resturile de găină la bucătărie, după care ei se întinseră în așternut. Soțul îi povesti soției despre prinsoarea pe care o făcuse cu Dragon și amîndoi hotărîră să stea de veghe toată noaptea. Dar oare puteau ei să prevadă că în acest timp Dragon trăgea cu urechea lîngă fereastră și auzea fiecare cuvînt al lor ?

„Ei, treaba n-are să fie ușoară", își zise coțcarul, dar pe dată pricepu ce are de făcut. El se strecură în bucătărie, luă în gură un os de găină și începu să-l morfolească, ghiorăind și torcînd ca o pisică.

Soția se neliniști.

— Să nu ne mănînce blestemata asta de pisică găina, zise ea, ridicîndu-se din așternut. Doar a mai rămas o bucată destul de mare care ne ajunge pentru un prînz.

Și ea se repezi spre bucătărie, iar pișicherul, auzindu-i pașii, se furișă în curte, luă de pe jos o piatră grea și o aruncă în puț. Buf ! Plescăitul puternic îl ridică din așternut și pe soț.

— Nu cumva ca, din pricina acestor jalnice resturi de mîncare, pisica să cadă în puț. Nu e de șagă ! zise el și ieși în curte să vadă ce se petrece. . .

Într-o clipită, Dragon se strecură în iatac, scoase banii de sub pernă şi dus a fost.

Bărbatul o strigă pe nevastă, ea răspunse şi el înţelese că nu se întîmplase nimic rău. Luîndu-se de mînă, soţii se întoarseră în iatac, dar, cînd să se culce, descoperiră că perna era dată la o parte. Începură să scotocească prin aşternut, dar ia banii de unde nu-s. Jucătorul şi soţia, cătrăniţi din cale-afară, începură să se învinuiască unul pe celălalt pentru această nebăgare de seamă.

— Ca să vezi ! Doar amîndoi am rămas trezi, şi, cu toate astea, a izbutit să ne fure banii de sub nas. Ce ruşine !

În dimineaţa următoare, Dragon veni cu banii şi ceru să i se dea o tratație, precum i se făgăduise. Jucătorul nu avu încotro. El luă cîteva sute de monede, le puse în mînecă şi se îndreptară spre o crîşmă. Bînd vin şi amintindu-şi de întîmplarea din noaptea trecută, cei doi băteau din palme şi se prăpădeau de rîs.

— Ce-i cu veselia asta pe voi ? îi întrebă cîrciumarul.

Atunci ei îi povestiră toată tărăşenia.

— De mult am auzit despre dibăcia ta neobişnuită, şi acum m-am încredinţat că oamenii nu mint, spuse cîrciumarul, şi, arătînd spre ceainicul de cositor, adăugă :

— Dacă la noapte izbuteşti să furi acest ceainic, făgăduiesc ca mîine să te ospătez pe cinste.

— Ei, da'asta nu-i o treabă grea, zise Dragon rîzînd.

— Da, dar numai cu o condiţie : să nu spargi uşile şi geamurile. Ceainicul va fi aici, pe masă. N-ai decît să-l iei, dacă îţi stă în putere.

— Bine, ne-am înţeles, se învoi Dragon şi, luîndu-şi rămas bun, plecă.

Seara, cîrciumarul porunci să fie închise ermetic toate uşile şi ferestrele, şi el însuşi, cu un felinar, lumină fiecare colţişor, pînă se încredinţă că hoţul n-are cum să pătrundă în casă.

„Felinarul am să-l las pe masă, iar eu voi rămîne de veghe lîngă ceainic, hotărî stăpînul. Să vedem cum are să se descurce."

Şi, într-adevăr, el rămase treaz pînă la miezul nopţii, dar în jur domnea o linişte deplină. Pe cîrciumar îl cuprinse urîtul şi simţi că i se îngreuiază pleoapele. La început încercă să se lupte cu somnul, dar nu izbuti, şi curînd se sprijini cu capul de masă şi prinse să sforăie puternic. Auzind sforăitul, şmecherul nostru, care se ascunsese şi aştepta chiar lîngă uşă, se căţără fără zgomot pe coama acoperişului, luă o băşică de porc de care legă un tub de bambus subţire şi lung. Dînd la o parte cîteva olane, el începu să lase în jos, uşurel, tubul, băgînd băşica în ciocul ceainicului. Pe atunci ceainicele din cîrciumi erau pîntecoase şi cu gîtul îngust. După ce băşica nimeri în ceainic, pişicherul prinse să sufle cu putere în tub. Băşica se umflă şi cuprinse tot spaţiul interior al ceainicului. Atunci potlogarul astupă tubul şi îl trase în sus, fireşte, cu ceainic cu tot. Acum nu-i mai rămăsese decît să pună la loc olanele fără să lase nici o urmă.

Cînd cîrciumarul se deşteptă, văzu că felinarul nu se stinsese, dar că ceainicul dispăruse. Se repezi să cerceteze fiecare cotlon. Uşile şi ferestrele erau nevătămate. Nicăieri nu se vedea nici cea mai mică spărtură sau crăpătură. Cîrciumarul era uluit. Nicicum nu putea ghici ce putere vrăjitorească îi suflase ceainicul chiar de sub nas.

Odată, Dragos şedea cu fîrtaţii săi într-o cîrciumă lîngă porţile Beitongze. La mal acostase o joncă a unui tînăr bogat din Fujian. Acesta poruncise slugilor să pună la aerisit aşternutul pe punte. Atlazurile brodate care sclipeau în culori de curcubeu, făcînd ape-ape, îţi luau ochii cu strălucirea lor. Nu era trecător care să nu se oprească şi să le privească cu încîntare. Dar mai cu seamă îi uimea pe oameni cuvertura, care era dintr-un atlaz cu totul deosebit, de peste mări.

— Cum să punem mîna pe cuvertura asta ? Nu de alta, dar să ne distrăm şi noi niţel, să-i jucăm o festă stăpînului ei, zise unul din fîrtaţii lui Dragon, văzînd că cel din Fujian se făleşte vădit cu bogăţia sa. Atunci cu toţii începură să-l zădărască pe Dragon :

— Iată că ţi s-a ivit un bun prilej să-ţi arăţi măiestria. Ce mai aştepţi ?

— Chiar la noapte am să fur cuvertura, declară Dragon rîzînd. Iar mîine i-o înapoiem stăpînului, îi cerem o răsplată grasă şi facem un chef de pomină.

Despărţindu-se de ceilalţi, Dragon se duse la baia publică, se spălă şi se întoarse pe mal, apucîndu-se să urmărească cu atenţie fiecare mişcare de pe joncă. Trecuse deja de miezul nopţii, cînd stăpînul şi oaspeţii săi, bine ameţiţi de băutură, se pregăteau de culcare. Ei întinseră aşternutul pe podeaua cabinei, stinseră lampa şi se lungiră unul lîngă celălalt, acoperindu-se cu cuvertura. Iute ca fulgerul, Dragon o zbughi în cabină şi se strecură sub cuvertură. Peste puţin, bombăni ceva în graiul din Fujian şi începu să se înghesuie în ceilalţi, dînd din mîini şi din picioare. Mahmurii prinseră să se agite, să se zvîrcolească şi să facă gălăgie, nemulţumiţi că cineva le tulbură somnul. Atunci pişicherul, folosindu-se de zăpăceală, îngînă cu glas somnoros cîteva vorbe în graiul din Fujian şi, trăgînd de cuvertură, izbuti s-o înhaţe şi s-o facă sul. După aceea se ridică şi, împleticindu-se de parcă ar fi fost buimac de somn, deschise uşa cabinei, bombănind că trebuie să iasă să-şi facă nevoile. Cei din cabină nici nu apucară să se dezmeticească, că şmecherul apucase deja să ajungă pe mal.

Dispariţia cuverturii fu descoperită abia cînd se lumină de ziuă. Pe joncă se stîrni o mare larmă, dar cel mai nefericit era tînărul bogătaş, care tot ofta şi se văita. Sfătuindu-se cu prietenii, hotărî că nu merită să facă jalbă pentru atîta lucru, dar nici să-şi ia adio de la minu-

nata cuvertură nu se îndura. Atunci declară că făgăduieşte o răsplată de o mie de monede aceluia care va da de urma lucrului furat. Era ceea ce şi aştepta Dragon. Împreună cu ceilalţi potlogari, el sări de îndată pe joncă.

— Am auzit că dumneavoastră vi s-a furat o cuvertură din atlaz. Şi iată cum s-au brodit lucrurile : noi numai ce am văzut-o într-un loc. Dacă tînărul domn se învoieşte să ne dea o răsplată, ceva bani, atît cît să ne ajungă pentru un chefuleţ, vă încredinţez că veţi primi înapoi cuvertura.

— O să primiţi banii după ce cuvertura va fi aici, zise tînărul bogătaş.

— Daţi-ne un slujitor care să ne însoţească. El are să v-o aducă înapoi, ceru Dragon.

Însoţit de prietenii săi, el îl duse pe slujitor la o casă de zălogit din Huizhou, şi acesta recunoscu cuvertura stăpînului său.

— Cum a nimerit aici ? Doar e de pe jonca noastră ? se miră slujitorul.

— La noi a adus-o dimineaţa devreme un necunoscut, îl lămuri stăpînul casei de zălogit. Ne-am uitat şi ne-am dat seama că atlazul nu e de la noi, ci de peste mări. Asta ni s-a părut bănuielnic şi n-am vrut să primim zălogul. Atunci omul acela a spus : „Dacă nu aveţi încredere, mă duc după un cunoscut de-al meu care să ne fie chezaş. Dar pînă una alta cîntăriţi arginţii". Noi ne-am învoit, el a plecat, dar pînă acuma văd că nu s-a întors. Am simţit eu că e ceva necurat la mijloc. Dacă lucrul e al dumneavoastră, puteţi să-l luaţi. De îndată ce acela se va ivi, o să punem mîna pe el şi o să vi-l aducem pe joncă.

Slujitorul, însoţit de Dragon şi de fîrtaţii acestuia, îi aduse stăpînului său cuvertura şi îi povesti ceea ce spusese stăpînul casei de zălogit.

— Noi sîntem străini de aceste locuri. Bine că am recăpătat lucrul furat. Ce rost mai are să căutăm hoţul ? o lăsă baltă tînărul bogătaş.

Şi cu aceste vorbe, scoase cele o mie de monede făgăduite şi i le dădu lui Dragon. Potlogarii se îndreptară direct spre cîrciumă.

Fapt este că cel ce dusese cuvertura la casa de zălogit era tot un om de-al lui Dragon. Totul fusese ticluit în aşa fel ca pişicherul să-se poată alege cu răsplata.

Este foarte greu să înşirăm toate poznele lui Dragon.

Pe drept cuvînt :

Se zice că la jefuit morminte
Chiar cărturarii se pretau mai ieri,
Deci ce să-i ceri celui cu proastă minte,
De la un hoţ ce-ai mai putea să ceri ?
Spus-a confucianistul, cu dreaptă cugetare :
E furtul simplă joacă pe lîng-o crimă mare.

Şotiile lui Dragon erau nevinovate, dar dacă el nu-l avea pe careva la inimă, putea să-l scoată din sărite.

Odată, cîţiva tovarăşi ai lui Dragon întru hoţie îi propuseră să facă o plimbare cu luntrea pînă la Colina Tigrului. Ajungînd la Shantang, luntrea acostă în spatele unei prăvălii de orez, iar Dragon şi ai săi dădură să treacă prin prăvălie[1] ca să iasă în stradă şi să cumpere scovergi şi vin. Negustorul se arătă, fireşte, nemulţumit de acest du-te-vino şi le porunci cu grosolănie să se care de acolo, zicîndu-le că nu le dă voie să acosteze în spatele prăvăliei sale. Potlogarii începură să bombăne a nemulţumire, socotind aceasta drept o jignire nemeritată.

[1] La Suzhou era o stradă ale cărei clădiri aveau două intrări : una care dădea spre stradă, iar alta, în spate, care dădea spre malul apei, aşa încît, pentru a ajunge în stradă, cei ce acostau acolo trebuiau să treacă prin curţile sau prin casele celor ce locuiau în astfel de clădiri. Aceasta îi deranja şi le provoca nemulţumire gospodarilor, întrucît în spate aveau amenajate locuri speciale pentru spălatul orezului sau al rufelor.

— Ei, de ce să ne facem sînge rău ? Dacă nu ne dă voie să trecem pe aici, o să căutăm un alt loc în care să acostăm, zise Dragon, făcîndu-le cu ochiul tovarăşilor săi şi poruncindu-i vîslaşului să se depărteze de mal.

Toată banda clocotea de furie.

— Acum n-am să mă apuc să mă pun în gură cu ticălosul ăsta, dar la noapte mă răfuiesc eu cu el, declară Dragon.

Prietenii îl rugară să le spună ce plan are.

— Aşteptaţi pînă mîine şi o să aflaţi. Iar deocamdată faceţi-mi rost de o barcă, puneţi în ea un ulcior cu vin, un coş cu merinde şi o sobiţă cu vreascuri ca să pot încălzi vinul. Eu fac cale-întoarsă şi toată noaptea am să mă desfăt cu priveliştea lunii clare.

În aceeaşi noapte, după chefuleţul de la Colina Tigrului, prietenii se răspîndiră care încotro, iar Dragon le dădu întîlnire pentru a doua zi dimineaţa. Împreună cu el se întoarse în barca închiriată doar barcagiul, care mînuia de minune cangea şi vîsla şi în acelaşi timp ţinea la băutură şi era un foarte bun tovarăş de pahar. Apropiindu-se de prăvălia cu pricina, ei văzură că uşile erau bine zăvorîte. De bună seamă că stăpînul, neaşteptîndu-se la nimic rău, se dusese liniştit la culcare şi era deja cufundat într-un somn adînc. De ce s-ar fi neliniştit ? Doar pe rîu se aflau o mulţime de luntri şi din fiecare din ele răzbăteau muzica şi cîntecele celor ce rămăseseră trezi ca să admire luna.

Luntrea se opri chiar lîngă mal, aproape de unul dintre pereţii de scînduri ai prăvăliei. Încă din timpul zilei, Dragon observase în colţul prăvăliei un mare jgheab cu orez, învelit într-o rogojină. Hoţomanul scoase din mînecă un cuţitaş, îl vîrî într-o crăpătură dintre scînduri şi mînui cuţitul pînă ce una din scînduri se desprinse. În perete se făcu o gaură largă. Atunci scoase de la cingătoare un tub din bambus tăiat cruciş la ambele capete şi îl băgă în spărtură. Vîrful ascuţit al tubului pătrunse

prin rogojină. Dragon începu să miște tubul într-o parte și în alta și prin el prinse să se scurgă, cu un fîșîit, orezul, întocmai ca un șuvoi de apă. Potlogarul ridică pocalul și îl goli dintr-o singură înghițitură. Apoi îl umplu din nou și prinse să rîdă tare, să strige și să țopăie pentru a acoperi sunetele produse de fîșîitul orezului ce se scurgea fără încetare. În celelalte luntri aceste sunete nu fură auzite, căci, după cum am mai spus, ele erau acoperite de strigătele de bețiv ale lui Dragon. Iar prăvăliașul continua să doarmă tun. El, desigur, nici măcar nu visa ce se petrece în prăvălie. Dar iată că pe cer începu să apună steaua Cen[1]. Se crăpa de ziuă. Cînd orezul încetă să mai curgă prin tub și cala bărcii se umplu vîrf, Dragon hotărî că jgheabul e gol și îi porunci vîslașului să se depărteze de mal. Barca se mișcă încet înainte și acostă într-un locșor retras, unde era deja așteptată de ceilalți coțcari. Dragon le povesti isprava sa. Ca răspuns, răsunară bătăi din palme și hohote de rîs asurzitoare.

— Fiecare își poate lua partea sa. Vreau să vă răsplătesc pentru tratația de ieri, zise Dragon încrucișîndu-și cu respect mîinile pe piept.

În ceea ce-l privește pe stăpînul prăvăliei, pentru el a rămas o mare enigmă cînd și în ce fel a fost văduvit de orezul lui.

Într-o vreme, la Suzhou erau la modă niște tichii înalte, denumite „O-sută-de-coloane". Toți tinerii fanfaroni și pierde-vară purtau asemenea tichii, așa, ca s-o facă pe grozavii. Pînă și călugării daoiști din templul Norilor Alburii care se învecina cu Grădina de Miazăzi își cumpărară în taină asemenea tichii, ca să se dichisească și să plece în plimbare, dîndu-se drept mireni.

Odată, într-o zi de vară, sfătuindu-se între ei, monahii hotărîră să se îndrepte spre Colina Tigrului, drept care tocmiră o luntre și poruncîră să se cumpere vin. Ei aveau

[1] Denumirea chinezească a constelației Orion.

un prieten, poreclit Wang-Mătase, al treilea fiu al negustorului de mătăsuri Wang. Nu o dată a luat parte Wang-Mătase la chefulețele lor, la care fiecare își aducea partea sa. Dar, de data aceasta, călugării hotărîră să se lipsească de el, întrucît umbla după chilipiruri și încerca să-i tragă pe sfoară pe ceilalți, iar cînd se îmbăta stîrnea un tărăboi de ți se făcea lehamite. Wang-Mătase află însă de ce puseseră la cale călugării și hotărî să le-o plătească fiindcă nu-l poftiseră și pe el. Pentru a le strica petrecerea, el îi ceru ajutor lui Dragon, iar acesta se învoi bucuros. Primul lucru pe care îl făcu fu să se furișeze la templul Norilor Alburii și să ia cu el toate tichiile pe care le purtau de obicei daoiștii.

— La ce-ți folosesc vechiturile astea ? se miră Wang. Trebuia să le fi luat tichiile cele noi.

— Nu. Tu nu înțelegi nimic. Fără noile tichii ei nu vor pleca la plimbare. O să le piară tot cheful. Așteaptă pînă mîine. Ai să vezi ce festă am să le joc.

Adevărul e că lui Wang-Mătase nici nu-i putea trece prin cap ce născocise Dragon, dar nu se apucă să-l descoasă.

A doua zi, cîțiva monahi, îmbrăcați ca niște orășeni în halate subțiri și cu tichiile „O-sută-de-coloane" pe cap, se așezară în luntre și porniră la plimbare. Împreună cu ei urcă în luntre și Dragon. El era îmbrăcat într-un halat de culoare închisă, din acelea pe care le poartă de obicei slugile. Stătea lîngă cîrmă și nimeni nu căzu la bănuială : monahii îl luară drept ajutor al vîslașului, iar acesta drept o slugă a vreunuia dintre monahi. Cînd luntre se depărtă de mal, călugării își scoaseră hainele de pe deasupra și tichiile și se puseră pe băut, asurzind văzduhul cu strigătele lor de voioșie. Prinzînd un moment prielnic, Dragon ascunse în mînecă tichiile cele noi, scoase de la brăcinar tichiile de monah pe care le furase în ajun și le puse în locul lor.

Numai ce luntrea acostă lîngă podul Zhenzhuo, că Dragon sări pe mal şi se făcu nevăzut. Călugării doreau şi ei să coboare pe mal, dar, cînd să se îmbrace, constatară lipsa tichiilor celor noi. În locul lor stătea un maldăr cu vechile lor tichii de mătase.

— Ciudat! Ciudat! Unde or fi dispărut tichiile noastre? se mirară călugării şi îl luară la întrebări pe vîslaş.

— Doar dumneavoastră singuri le-aţi pus la locul lor, aşa că nu aveţi de ce să mă întrebaţi pe mine. În luntrea mea nu se putea pierde nici măcar un ac. Unde să se fi pierdut? spuse vîslaşul.

Multă vreme scotociră călugării în luntre, întorcînd totul cu susul în jos, dar nici urmă de tichii.

— Lîngă cîrmă stătea ajutorul tău, un flăcău slăbuţ, într-un halat de culoare închisă. Numai ce a coborît pe mal. Cheamă-l, poate că ştie el, spuseră călugării.

— Cum o să fie ajutorul meu! Doar a venit împreună cu dumneavoastră! obiectă vîslaşul.

— Noi n-am luat pe nimeni, nici măcar nu-l cunoaştem, strigară călugării. E limpede, te-ai înhăitat cu hoţii şi împreună cu ei ne-ai furat tichiile. Dar dacă crezi că lăsăm lucrurile aşa, te înşeli. Tichiile astea ne-au costat o groază de bani.

Monahii îl apucară pe vîslaş de mîini, acesta încercă să se smulgă din strînsoare, şi pe luntre se iscă o mare hărmălaie. Atrasă de ţipete, pe mal se adună de îndată o mare mulţime. Privitorii forfoteau ca într-un roi de albine şi fiecare îi dădea coate celuilalt, încercînd să-şi croiască drum mai în faţă ca să nu piardă nimic din acest spectacol.

Deodată din rîndurile din faţă răzbi un tînăr.

— Ce-i cu gălăgia asta? întrebă el şi sări în luntre.

Vîslaşul şi monahii, întrerupîndu-se unii pe ceilalţi, începură să povestească. Călugării îl cunoşteau pe tînăr,

şi erau încredinţaţi că le va lua apărarea. Dar acesta, luîndu-şi un aer de mare seriozitate, zise:

— Preacinstiţilor, doar dumneavoastră faceţi parte din tagma monahală şi s-ar cuveni să purtaţi tichii de monah. Atunci cum de cereţi tichiile „O-sută-de-coloane"? Îl învinuiţi pe degeaba, ca să-l stoarceţi de bani, asta e!

Cînd mulţimea află că cei din luntre sînt călugări deghizaţi şi că au asupra lor tichiile de monah dar vor să-l stoarcă pe vîslaş de bani, pasămite ca să-şi scoată paguba, oamenii prinseră să vuiască de indignare şi cîţiva vîntură-lume, dintre aceia gata întotdeauna să-şi bage nasul unde nu le fierbe oala, se năpustiră asupra călugărilor cu pumnii.

— Pungaşilor! strigau ei. O să vă rupem coastele! Vă ducem la ocîrmuire!

— Nu vă atingeţi de ei. Lăsaţi-i să se care de bunăvoie, îi opri pe zurbagii tînărul, şi sări pe mal.

Temîndu-se să n-o sfeclească, călugării îi poruncirä vîslaşului să se desprindă iute de mal. Fără tichiile cu care voiau s-o facă pe grozavii şi daţi în vileag în faţa mulţimii, le pieri orice poftă de petrecere în aer liber, aşa încît cheful plănuit se duse pe copcă. Din cale-afară de cătrăniţi şi de pierderea suferită, şi de ruşine, se întoarseră înapoi.

Vă veţi întreba cine era acel tînăr care sărise în barcă. Nu altul decît Wang-Mătase. Dragon îi dăduse de ştire că furase tichiile cele noi şi, de cum începuse gîlceava pe luntre, Wang venise anume pentru a-i da în vileag pe călugări şi a le strica petrecerea.

Ajungînd în oraş, călugării începură din nou să se lege de vîslaş şi nu mai conteneau cu învinuirile, trăgîndu-l pe el la răspundere pentru tot ce se petrecuse. Dar tocmai atunci apăru un om cu tichiile „O-sută-de-coloane". Pe el îl trimisese Wang.

— Dacă veți mai avea de gînd să orînduiți un chefuleț și să vă dichisiți cu noile tichii ca să vă fuduliți cu ele, nu uitați să-i dați de știre și domnului Wang, spuse trimisul.

Abia atunci se dumiriră călugării că acela care le jucase festa nu fusese altul decît Wang.

În acel timp, la Wuxi slujea drept cîrmuitor de județ un dregător care își cîștigase o faimă tristă prin neobișnuita-i lăcomie și cărpănoșenie. Odată cineva îi zise lui Dragon :

— La ocîrmuirea din Wuxi se înalță munți întregi de aur și lucruri de preț. Oare nu e limpede că toate aceste bogății au fost dobîndite pe cale necinstită ? Atunci de ce să nu luăm și noi cîte ceva din ele ? Ar putea fi împărțite săracilor.

Auzind despre aceasta, Dragon se îndreptă pe dată spre Wuxi. Seara pătrunse în *Yamen*. Și, într-adevăr, în tezaur se găseau bogății de nemăsurat.

În sipetele-n șir orînduite,
Mătăsuri și brocarturi stivuite,
Mormane giuvaieruri, lucruri rare,
Lingouri de argint, mărgăritare,
Grămezi sclipind cu raze orbitoare.
Și aur în potire strălucește,
Fildeșul prețios îl folosește
Nătînga slujnică drept biet vătrai,
Și corn de rinocer la rîndu-i, vai,
De slujitor e luat drept blid de supă.
Cîți pătimit-au pentru astă scumpă
Avere... Cîți nu și-au pierdut
Trai fericit, pe cîți nu i-a durut
Și lacrimi grele au vărsat
Oameni ce-ntregul bun li s-a furat.
Cîrmuitorul avan se chinuiește
Un singur gînd atîta îl muncește :

Mai mult la fii și la nepoți să lase,
Nu-i crapă-obrazul de rușine, nu roșește
„Norodului părinte"[1] cînd singur se numește.

„Chiar să cercetezi aceste comori e al naibii de greu. E prea mult aici și nu poate fi nicicum cărat, își zise Dragon. Pe deasupra, porțile sînt zăvorîte și afară stau de strajă paznici cu toace și clopoței." Și deodată îi sări în ochi o casetă nu prea mare, dar foarte grea. „Pesemne că e plină cu aurul și argintul cel mai de soi, se gîndi coțcarul. Dacă aceste comori or să dispară din tezaur, o să se iște un mare tărăboi. Vor fi bănuiți toți unul după altul și vor avea de suferit mulți nevinovați." Judecînd astfel, Dragon scoase din mînecă o pensulă și, pe peretele lîngă care stăteau rînduite cutiile cu lucrurile de preț, desenă o rămurică de *mei*. Apoi, fără zgomot, se cățără pe acoperiș și dispăru de după zidul din spate al clădirii ocîrmuirii, bineînțeles cu tot cu casetă.

Peste două sau trei zile, cîrmuitorul județului cercetă vistieria și descoperi lipsa casetei în care se aflau două sute de *liang* de aur curat — adică mai bine de o mie de *liang* de argint. Scotocind peste tot, șeful zări pe perete desenul cu rămurica de *mei*. Tușul era încă foarte proaspăt.

„Asta e isprava unui străin, nu poate fi a unuia din județul meu, își zise cu uimire cîrmuitorul. Dar cine ar fi putut să pătrundă în tezaurul meu ? Cine a cutezat să-și lase semnul pe perete ? Hotărît lucru, ăsta nu-i un hoț obișnuit ! Trebuie neapărat să pun mîna pe el !" Drept care, le chemă la el pe cele mai istețe și descurcărețe iscoade pentru a se uita la locul jafului.

— Domnule șef, nevrednicii de noi îl știm pe acest hoț, spuseră speriați aceștia, văzînd desenul de pe perete.

[1] Cei din popor erau obligați să-i numească pe cîrmuitorii județelor „tată și mamă a norodului".

Numai că e cu neputință să fie prins. E din Suzhou și îl cheamă Dragonul Trîndav. Este cel mai dibaci hoț din oraș — un adevărat vrăjitor. În toate casele pe care le calcă își lasă semnul — o rămurică de *mei*. Are o dibăcie uimitoare : apare și dispare nevăzut de nimeni. În afară de asta, el se distinge printr-un rar simț al dreptății și are o mulțime de prieteni ce-i sînt devotați pînă la moarte. Teamă ne e că, arestîndu-l, vă veți alege doar cu neplăceri. Mai bine ar fi să nu-l zădărîți, să-l lăsați în pace. Aurul acesta nu-i o pierdere chiar atît de mare.

— Ah, voi, ticăloșilor ! De vreme ce îi știți numele, cum se face că nu puteți pune mîna pe el ? strigă cîrmuitorul spumegînd de furie. Hotărît lucru : v-ați înhăitat cu acest tîlhar, iar acum vă străduiți să-l scoateți basma curată. Meritați o ciomăgeală să vă meargă fulgii. Vă poruncesc să-l înhățați pe vinovat, și pentru asta vă dau un soroc de zece zile. Dacă în acest răstimp nu mi-l aduceți, socotiți-vă deja printre cei morți.

Iscoadele nu mai cutezară să zică nici pîs. Cîrmuitorul județului porunci furierului să pregătească hîrtiile trebuincioase pentru ele și o adresă specială către autoritățile din Suzhou, în care li se cerea acestora să-l aresteze numaidecît pe Dragon și să-l trimită la Wuxi. Polițailor nu le mai rămase decît să plece la Suzhou.

Lîngă porțile Changmen îl întîlniră pe Dragon.

— Ei, frate-Dragon, i se adresară ei prietenește și chiar îl bătură pe umăr. Știm că ai furat aur din vistieria cîrmuitorului nostru. Asta ar mai merge, dar de ce ai mîzgălit peretele ? Acum șeful ne-a dat un soroc și ne-a poruncit cu străşnicie să te prindem. Ce-i de făcut ?

— Nu vă neliniștiți, fraților, zise coțcarul, fără a se tulbura cîtuși de puțin. Haideți mai bine la o cîrciumă, să stăm acolo de vorbă pe îndelete.

Și el îi cără pe polițai la o crîșmă. Cei trei se așezară și se puseră pe băut.

— Aș dori să mă sfătuiesc cu voi, începu Dragon. De vreme ce șeful e atît de înfierbîntat și v-a poruncit să mă arestați fără zăbavă, eu nu pot să vă bag la apă. Dar dați-mi un soroc de o zi. Am să-i trimit cîrmuitorului o veste și, cînd o va primi, n-are să mai cuteze să vă ceară socoteală de ce nu m-ați adus legat. Ei, ce ziceți ?

— Noi, desigur, nu avem nimic împotrivă, numai că șeful nu are să lase lucrurile așa. Prea mult ai furat. Și încă numai aur curat — așa a zis el însuși. Iar ca să ne întoarcem fără tine nu se poate în nici un chip. Are să fie vai și amar de noi.

— Chiar dacă îmi cereți să vă urmez, eu aurul tot nu-l mai am.

— Unde este, dară ?

— Vi l-am dat vouă. Fiecare și-a primit partea sa.

— Stimate Dragon, lasă glumele astea. Pentru noi, ca slujbași la ocîrmuire, ele se pot termina rău.

— Eu nu obișnuiesc să mint și acum nici prin cap nu-mi trece să mă țin de glume. Plecați acasă și o să vă încredințați singuri, zise Dragon și, trăgîndu-și mai aproape scaunul de polițai, le șopti : căutați pe acoperiș, printre olane.

Acestora le era binecunoscută măiestria lui Dragon. „Dacă el repetă aceste vorbe la judecată, iar la noi se găsește într-adevăr aurul, o pățim rău de tot, hotărîră ei, simțind cum îi cuprinde teama." Totuși aurul era prea ispititor, așa încît polițaii se muiară.

— Fie ! ziseră ei. Noi cu de-a sila nu te luăm. Dar ce propui totuși ?

— Duceți-vă mai întîi acasă și o să vin și eu la Wuxi în urma voastră. Vă încredințez că șeful n-are să mai cuteze nici măcar să pomenească numele meu. Fiți pe pace, nu veți avea de suferit de pe urma mea.

Și el scoase din brăcinar doi *liang* de aur și le întinse celor doi.

De mult e cunoscut faptul că atunci cînd un slujbaş la ocîrmuire vede bani, e ca şi cum o muscă ar vedea sînge. Aurul acesta de un galben strălucitor aprinse în inima poliţailor o flacără mistuitoare. Cu feţele strălucind de bucurie, întinseră mîinile după bani. E adevărat, ei ştiau că acest aur e furat de la *Yamen*-ul la care slujeau, dar ca să-l ducă pe hoţ la mai-marele judeţului, nici vorbă nu mai putea fi.

Despărţindu-se de el, Dragon o porni chiar în acea noapte spre Wuxi şi ajunse acolo înainte de revărsatul zorilor.

El se strecură din nou în clădirea *Yamen*-ului. Cîrmuitorul judeţului se găsea în iatacul soţiei, iar ţiitoarea sa dormea de una singură în iatacul ei. Dragon pătrunse în iatacul ţiitoarei, ridică uşurel pologul şi întinse mîna. Degetele sale pipăiră cocul femeii, asemănător cu un dragon mătăsos ce se strînsese ghem. Hoţul tăie uşurel cocul cu foarfeca, iar apoi porni în căutarea cutiei în care se afla sigiliul mai-marelui judeţului. Găsind-o, puse cocul tăiat sub pecete, închise cutia şi, pe perete desenă din nou o rămurică de *mei*. De alte lucruri din casă nu se atinse, nu luă nici un capăt de aţă, şi plecă tiptil, nevăzut de nimeni, tot aşa precum venise.

Trezindu-se dimineaţa, ţiioarea simţi că pe creştetul capului pletele se înfoaie. Mirată, întinse mîna, şi ce să vezi ? Cocul nu mai era la locul lui. Ea izbucni într-un ţipăt de deznădejde care sculă în picioare toată casa. Cu toţii alergară în iatacul ei să vadă ce nenorocire s-a întîmplat.

— Cineva mi-a jucat o festă urîtă, mi-a tăiat cocul ! se văita femeia.

Despre cele întîmplate i se raportă de îndată cîrmuitorului, şi el alergă la ţiitoare. În faţa lui, după polog, şedea parcă o călugăriţă. El îşi aminti de pletele ei lungi şi pufoase ce se unduiau ca norii plutitori. Ce încîntătoare erau şi cum se desfăta el de obicei cu ele ! Inima

i se strînse de durere şi de teamă. „Data trecută a furat aurul şi nici pînă astăzi nu a fost înhăţat, deşi am dat poruncă straşnică şi această privinţă. Iar acum s-a strecurat din nou în *Yamen*, se gîndea el în culmea tulburării şi a neliniştii. Dacă se pierd banii, asta mai treacă-meargă, dar ce se întîmplă dacă se pierde pecetea mea !"

Şi el se repezi spre cutia în care îşi ţinea sigiliul. Cutia era pecetluită şi nu lipsea nici cheiţa. Cîrmuitorul judeţului o descuie — sigiliul era la locul său şi lui i se făcu inima mai uşoară, dar pe dată observă cîteva firişoare de păr. Ridică sigiliul, şi, ce să vezi ? Sub el se afla cocul tăiat de pe capul ţiitoarei. El continuă cercetările şi se încredinţă că din casă nu lipseşte nici măcar un capăt de aţă, numai că pe perete era imaginea rămuricii de *mei*, la fel cu cea desenată cu cîteva zile în urmă.

— Din nou el ! exclamă mai-marele judeţului, holbîndu-şi ochii de spaimă. Pesemne că a aflat că mă aflu pe urmele lui, că mă pregătesc să-l arestez şi de aceea mi-a jucat o festă, ca să mă prevină de ce e în stare. Isprava cu cocul ţiitoarei este fără doar şi poate o aluzie la faptul că e în stare să-mi taie capul, iar locul în care l-a pus — o aluzie la faptul că e în stare să-mi fure şi sigiliul. Tîlharul ăsta e al naibii de primejdios ! Nu degeaba m-au sfătuit poliţaii să nu-l zădărăsc, să-l las în plata Domnului ! Şi iată cîtă dreptate au avut ! Dacă nu renunţ, s-ar putea să se abată asupră-mi o mare năpastă. Iar aurul pe care l-a luat e un fleac, o bagatelă. O să storc mai mult de la nişte bogătaşi şi o să redobîndesc ceea ce a fost furat. Nu, de el e mai bine să nu mă ating !"

Judecînd astfel, cîrmuitorul porunci pe dată ca cei doi poliţai pe care îi trimisese la Suzhou să fie rechemaţi şi retrase ordinul de arestare a lui Dragon.

Între timp poliţaii se întoarseră acasă [1]. Căutînd

[1] Aici povestitorul popular devansează acţiunea. Poliţiştii ar fi trebuit să se afle la Suzhou, căci nu fuseseră încă rechemaţi.

printre olanele de pe acoperiş, precum le spusese Dragon, ei găsiră într-adevăr două pachete cu aur. Pachetele erau pecetluite şi pe ele era înscrisă şi data — întocmai ziua în care se petrecuse jaful de la ocîrmuire. Cînd izbutise oare hoţul să le strecoare acest aur ? Amîndoi se pierdeau în presupuneri.

— Ce bine că nu l-am tîrît la judecată, spuse unul din ei. Dacă ar fi vorbit, şi la noi s-ar fi găsit aurul furat, nu ne-am fi putut dezvinovăţi nicicum, oricît ne-am fi bătut gura. Dar ce-o să-i spunem acum şefului ? Doar nu i-am împlinit porunca.

Între timp sosi trimisul mai-marelui judeţului. Cînd îl văzură, poliţaii traseră o spaimă soră cu moartea. „Hotărît lucru, îşi ziseră ei, a venit să ne ia sub strajă. Doar ne-am îndeplinit porunca şefului. Iar sorocul pe care ni l-a dat a trecut deja.“ Cît de mare le-a fost uimirea cînd trimisul îi încunoştinţă că ordinul de arestare a lui Dragon a fost retras. La întrebările lor, trimisul le povesti tot ceea ce se petrecuse la *Yamen*.

— Şeful s-a speriat aşa de tare, încît a lăsat-o baltă, zise el în încheiere.

Abia atunci se încredinţară poliţaii că Dragon se ţinuse de cuvînt şi fură cuprinşi de o mare admiraţie faţă de el : doar o asemenea poznă uimitoare nu era la îndemîna nimănui, în afară de el. Ce mai ? Dragon era un adevărat as în meserie !

Spre sfîrşitul anilor Jiajing, în judeţul Wujiang cîrmuia un dregător vestit prin lăcomia şi cruzimea sa. Era un mare sperţar, dar tot nemulţumit rămînea. Oricît i-ai fi dat, tot nu i-ai fi putut astupa botul nesăţios.

Odată, el trimise un om de încredere la Suzhou cu daruri pentru Dragon şi cu invitaţia de a veni la dînsul. Hoţul răspunse invitaţiei şi o porni spre Wujiang. Înfăţişîndu-i-se cîrmuitorului şi salutîndu-l cu tot respectul, oaspetele întrebă :

— Cu ce vă poate fi de folos nevrednicul de mine domniei-voastre ?

— De mult am auzit despre faima ta răsunătoare şi iată că acum vreau să-ţi încredinţez o treabă tainică.

— Nevrednicul de mine sînt un om fără căpătîi, care bate străzile cît e ziua de lungă. Ce însărcinare aş putea dară duce la bun sfîrşit ? Dar de vreme ce mă învredniciţi cu marea dumneavoastră bunăvoinţă, voi îndeplini orice poruncă. Sînt gata să intru şi în foc şi în apă.

Mai-marele judeţului le porunci ajutoarelor sale să plece şi, rămase cu Dragon între patru ochi, îi zise pe un ton confidenţial :

— Cu totul pe neaşteptate la mine în judeţ a picat un cenzor din capitală, venit în control. Se pare că a fost trimis anume ca să-mi vîneze greşelile. Vreau să te duci în cabinetul lui şi să-i furi sigiliul. Atunci are să fie scos din slujbă, şi tocmai de asta am eu nevoie. Dacă îmi împlineşti rugămintea, primeşti o sută de *liang* în aur.

— Sigiliul are să ajungă la dumneavoastră. Puteţi să nu vă îndoiţi că totul va fi îndeplinit întocmai precum doriţi, zise Dragon.

Şi, într-adevăr, la miezul nopţii el se strecură în cabinetul cenzorului, fură sigiliul şi i-l înmînă cîrmuitorului judeţului.

— Asta mai zic şi eu dibăcie ! exclamă entuziasmat şeful. Te poţi asemui cu Hongxian [1], care a furat cîndva caseta de aur. Şi pe loc scoase arginţii făgăduiţi şi i-i dădu lui Dragon. Iar acum, pleacă cît mai repede din locurile noastre, adăugă el. Să mai zăboveşti aici nu se poate.

[1] Eroina unei nuvele din timpul dinastiei Tang. Ea a fost slujitoare în casa unui înalt demnitar, pe care îl păştea primejdia din partea guvernatorului militar al altei regiuni, pe nume Tian Chengse. Într-o noapte fata s-a strecurat în tabăra duşmanului şi a furat caseta de aur cu documente ce se afla chiar la căpătîiul lui Tian Chengse. Aceasta l-a speriat într-atîta pe guvernator, încît a hotărît să renunţe la planurile sale perfide.

— Nevrednicul de mine vă mulţumeşte din inimă pentru răsplata mărinimoasă. Dar cutez să-l întreb pe domnul şef de ce îi trebuie sigiliul.

— Dacă sigiliul e în mîna mea, cenzorul nu îmi mai poate face nimic, răspunse rîzînd cîrmuitorul.

— De vreme ce mă învredniciţi cu marea dumneavoastră bunăvoinţă, nevrednicul de mine aş vrea să vă dau un sfat.

— Despre ce e vorba ?

— Noaptea m-am ascuns printre căpriori şi l-am urmărit pe cenzor cum lucrează. El cerceta hîrtiile la lumina lămpii, şi în mîna sa pensula parcă îşi lua zborul. Iar hotărîrile le lua cît ai zice peşte. Credeţi-mă, domnule şef, acest om e nemaipomenit de ager şi de isteţ. El nu poate fi nicicum dus de nas. Nimic nu scapă ochilor săi. Cel mai bine ar fi să-i înapoiaţi pecetea, să ziceţi că, pasămite, noaptea trecută străjerii au luat-o de la un hoţ, dar răufăcătorul a izbutit să fugă. Cenzorul, desigur, se va îndoi, dar din recunoştinţă faţă de dumneavoastră şi de teamă, nu va mai cuteza să vă facă nici un rău.

— Asta mai lipseşte ! Păi dacă i-l dau înapoi, are să-şi poată vedea liniştit de treabă şi mă va săpa ca şi mai înainte. Vezi-ţi de drumul tău, iar mie nu-mi purta de grijă.

Dragon, se subînţelege, nu cuteză să se pună în gură cu cîrmuitorul şi se îndepărtă grabnic.

A doua zi, cînd avu nevoie de sigiliu, cenzorul descoperi că cutia era goală. Porunci să se scotocească peste tot, dar pecetea dispăruse fără urmă.

„Nu avea unde să se piardă. Hotărît lucru, asta e mîna cîrmuitorului judeţului, îşi zise cenzorul. Ştie că l-am luat la ochi şi mă pregătesc să-l dau în vileag şi de aceea a pus pe cineva să-mi fure sigiliul. Doar are atîtea iscoade în judeţul lui. Dar nu-i nimic, ştiu eu cum să-i vin de hac."

Cenzorul porunci să nu se povestească nimănui despre această pierdere. Ca de obicei, încleiă la loc capacul cutiei şi declară că suspendă audienţele întrucît nu se simte bine. Toate hîrtiile le încredinţă şefului poliţiei judiciare.

Trecură cîteva zile. Mai-marele judeţului jubila în taină. El ştia foarte bine ce este cu această „boală". Dar din politeţe trebuia să se ducă să-l viziteze pe suferind. Cînd i se raportă despre sosirea cîrmuitorului, cenzorul porunci ca oaspetele să fie poftit chiar în iatacul său. El era în cea mai bună dispoziţie, vorbea cu însufleţire, presărîndu-şi la tot pasul vorba cu glume. Gazda îi împărtăşi oaspetelui gîndurile sale despre obiceiurile de prin partea locului, despre treburile cîrmuirii, despre impozitele pe pămînturi, şi aşa mai departe. El îl reţinu pe oaspete mult timp, servindu-l întruna cu ceai.

Amabilitatea şi sinceritatea cenzorului i se părură cîrmuitorului nefireşti, şi căzu la bănuieli. Se pierdea în presupuneri, neînţelegînd ce se petrece. Ei continuară să tăifăsuiască, cînd, deodată, năvăliră în iatac slugile.

— A izbucnit un pîrjol ! Focul se îndreaptă încoace ! Fugiţi ! Fugiţi ! Salvaţi-vă cît mai e timp ! ţipau ele.

Cenzorul se schimbă la faţă şi sări din aşternut. Apucînd cutia, i-o înmînă cîrmuitorului.

— Îmi îngădui să vă deranjez cu o rugăminte, zise el. Luaţi această pecete şi puneţi-o iute la adăpost în tezaurul ocîrmuirii. Apoi grăbiţi-vă să trimiteţi oameni ca să stingă pîrjolul.

Mai-marele judeţului se pierdu cu totul, dar să refuze nu putea în nici un chip. Nu-i mai rămase decît să ia cutia goală şi să plece.

În cele din urmă focul fu stins. Arsese doar o parte din bucătărie, dar birourile nu au avut de suferit. Cenzorul porunci să fie închise porţile. De fapt treaba cu incendiul

fusese o stratagemă pe care o pusese la cale după ce a descoperit dispariţia sigiliului.

Iar între timp, cîrmuitorul, întorcîndu-se acasă, nu-şi găsea locul de nelinişte. „Cenzorul mi-a predat cutia goală, îşi spunea el în sinea lui. Dacă i-o înapoiez tot aşa, va arunca totul asupra mea şi n-am să mă pot dezvinovăţi nicicum". Mai-marele judeţului îşi tot bătea capul dar nu găsi nici o cale de ieşire. Neavînd încotro, dezlipi capacul cutiei, puse la loc sigiliul furat, după care încleie din nou cutia.

A doua zi, cînd începură audienţele, el îi duse cenzorului cutia, iar primul lucru pe care îl făcu acesta fu să verifice dacă pecetea se află la locul ei.

Ştampilînd numeroasele hîrtii care se adunaseră în timpul „bolii" sale, cenzorul înştiinţă chiar în acea zi despre plecarea sa şi părăsi Wujiang-ul. Despre tot ce se petrecuse el îi raportă guvernatorului general al provinciei şi, împreună, trimiseră un raport la curte, în care dădeau în vileag toate fărădelegile cîrmuitorului judeţului. Drept urmare, veni dispoziţia ca şperţarul să fie scos din slujbă. Înainte de plecare, el le spuse ajutoarelor sale :

— Cît de clarvăzător s-a arătat a fi Dragon şi ce rău îmi pare că nu i-am ascultat sfatul. N-am făcut-o, şi iată unde am ajuns !

Pe drept cuvînt :

Zadarnic viclenia şi-a ţesut,
În propria-i capcană a căzut.

Faima răsunătoare Dragon o căpătase pentru că orice furt, oricine l-ar fi săvîrşit, i se punea lui în spinare. Odată, din vistieria din Suzhou dispărură vreo douăsprezece lingouri de argint, şi vistiernicii spuseră într-un singur glas :

— Asta e, fără îndoială, isprava lui Dragon. Doar n-au rămas nici un fel de urme.

Dar Dragon nu era amestecat în acest furt şi, întrucît bănuiala căzuse din nou asupra sa, hotărî să găsească singur hoţul. El ghici de îndată că în această treabă e amestecat însuşi paznicul vistieriei. Noaptea, ascunzîndu-se într-un colţişor întunecos într-una din clădirile ocîrmuirii, se furişă lîngă căsuţa paznicului şi începu să tragă cu urechea. De după perete răzbătea glasul acestuia :

— Ce noroc pe capul nostru ! Argintul l-am furat eu, dar toţi îl bănuiesc pe Dragon, îi spunea soţul soţiei. El desigur nu are să recunoască nimic, dar mîine am să întocmesc un raport în care am să înşir toate tîlhăriile lui şi am să i-l duc guvernatorului regiunii. Şi aşa am să-l scot pe Dragon ţap ispăşitor.

„Nu-i a bine, se gîndi Dragon. E adevărat, eu nu sînt cu nimic vinovat, dar paznicul are să mă încondeieze în faţa autorităţilor ca să arunce totul asupra mea. Ori trecutul meu nu e fără pată, aşa că îmi va fi greu să limpezesc lucrurile şi să dovedesc că nu am nici un amestec în furtul ăsta. Pe deasupra, toţi aceşti dregători sînt o apă şi un pămînt şi, fireşte, se acoperă unul pe celălalt. Mai bine ar fi să fug cît nu e tîrziu ca să nu fiu pus la cazne pentru vina altuia."

Chiar în acea noapte el se îndreptă spre Nanjing, unde începu să colinde străzile, prefăcîndu-se a fi un ghicitor orb care prezice sorţile.

În satul Yiting, nu departe de Suzhou, trăia un tînăr pe nume Wang, care era vestit prin marea-i iscusinţă de a-i dibui pe hoţi. Odată, el nimeri la Nanjing şi îl întîlni pe stradă pe prezicătorul cel orb.

— Ce orb ciudat ! îşi zise Wang, şi, uitîndu-se cu luare-aminte, îl recunoscu pe Dragon.

— Tu ai furat din vistierie argint şi eşti căutat de autorităţi, îi spuse el falsului orb, trăgîndu-l de mînecă şi ducîndu-l într-un colţişor retras. Şi acum te-ai ascuns aici, luîndu-ţi această înfăţişare. Ţi-ai zis că nu vei putea fi recunoscut, dar să ştii că pe mine nu mă duci.

— Nu vorbi așa, mai bine m-ai ajuta să aflu dreptatea, doar mă știi foarte bine, zise Dragon luîndu-l pe Wang de braț. Argintul l-a furat de fapt paznicul. El însuși a spus-o soției, cînd erau întinși în așternut. Eu am tras cu urechea și am auzit totul. Zău că nu te mint. Paznicul și-a pus în gînd să-mi arunce mie în spinare acest furt, iar dregătorii ar fi putut să dea crezare pîrei. Iată de ce am fugit. Dacă te duci și lămurești lucrurile, mă ajuți să aflu dreptate și, pe deasupra, mai primești o răsplată de la stăpînire. Dar nici eu n-am să-ți rămîn dator. Așa că, rogu-te, pînă una alta, nu-mi strica rosturile.

Trebuie să știți că de la bun început Wang avea însărcinarea de la autorități ca să cerceteze acest jaf. Aflînd de la Dragon cine e hoțul, îl lăsă în pace și se întoarse de îndată la Suzhou pentru a raporta totul mai-marilor săi. Începură cercetările. În casa paznicului se făcu percheziție. Argintul fu găsit și deveni limpede că Dragon nu are nici un amestec. Wang primi într-adevăr o răsplată de la autorități. Peste un timp, el plecă din nou la Nanjing. Ca și mai înainte, Dragon colinda străzile, făcînd-o pe orbul care ghicește sorțile.

— Ei, pricina ta de la Suzhou s-a lămurit, îi spuse Wang bătîndu-l pe umăr. Dar cum se face că ți-ai uitat făgăduiala ?

— Nu, n-am uitat-o. Întoarce-te acasă și în grămada de cenușă vei găsi darul meu modest.

— Mulțumesc, eu știu că stimatul Dragon nu minte niciodată, zise bucuros Wang și, luîndu-și rămas bun, se grăbi spre casă.

Scormonind în grămada de cenușă, el descoperi un pachet cu aur și argint, iar alături de el un pumnal ascuțit ce răspîndea o strălucire vie.

„Al naibii de primejdios e hoțul ăsta ! își zise Wang. S-a temut totuși că am să-l dau pe mîna stăpînirii și am să-l înfund, și, de aceea, cu toate că mi-a lăsat un dar, a pus alături de bani pumnalul, ca să mă bage în sperieți.

Mare pișicher ! Dar cînd a izbutit s-o facă ? Nu, de azi înainte n-am să mai cutez să mă iau de el !“

Treaba se termină cu bine, primejdia trecu, dar gîndul că în cele din urmă se va găsi cineva care să se răfuiască cu el pentru toate faptele sale din trecut nu-i dădea pace lui Dragon, așa încît hotărî să se lase pentru totdeauna de meserie și se făcu ghicitor. El se statornici la templul Changanse, unde se și sfîrși la o vîrstă înaintată.

Mulți ani se ținuse Dragon de hoții, dar s-a întîmplat așa că niciodată nu a fost judecat, nu a fost pedepsit, nu a fost stigmatizat cu fierul roșu. Chiar și pînă în zilele noastre locuitorii din Suzhou obișnuiesc să povestească fără contenire despre poznele și șiretlicurile dibaciului Dragon. El poate fi socotit un mare cavaler al onoarei în tagma umilă a pungașilor. Dar nu numai printre pungași strălucea el prin noblețea sa. Cîtă deosebire între el și cei ce poartă tichii înalte și cingători largi — acei dregători fățarnici și necinstiți care fac totul ca să se căpătuiască cu orice preț, uitînd cu desăvîrșire de simțul dreptății !

În vremuri de război, Dragon ar fi putut să devină iscoadă și ar fi putut făptui minuni de dibăcie strecurîndu-se în taberele dușmanului. Dar din nefericire pentru el, el a trăit în vremuri de pace cînd erau prețuite doar talentul de a scrie și a vorbi frumos. Așa se face că neobișnuita-i măiestrie nu a fost folosită pentru o cauză mai bună, că el nu și-a putut împlini menirea, iar poznele sale nu au slujit la nimic altceva decît la un prilej de istorii hazlii, care treceau din gură în gură.

Din cei ce-s socotiți ca oameni buni
Sînt unii ce se vînd pe o para,
De-i comparăm pe-aceștia cu Dragon,
Dacă privim atent la fapta sa,
Să-i spunem că-i nevrednic, de nimic,
Curaju-i să-i uităm, cum am putea ?

YU BOYA,

JELINDU-ŞI PRIETENUL, SPARGE LĂUTA[1]

Cine nu ştie
Cum şi-a împărţit banii Bao Shuya ?
Dar oare cine a preţuit
Lăuta cerească a lui Yu Boya ?
Acum, între oameni
Răutate de demoni, viclenie domnească
Şi simţămintele curate, neîntinatei,
Nici un bănuţ nu preţuiesc.

Orice s-ar spune despre prietenia celor din vechime, nu a existat una mai puternică decît aceea dintre Guan Yiwu şi Bao Shuya. Atunci cînd se îndeletniceau cu neguţătoria, Guan Yiwu îşi făcea parte mai mare din cîştiguri, dar Bao Shuya nu socotea asta drept lăcomie, ştiindu-l pe prietenul său tare nevoiaş. Şi cînd s-a întîmplat ca Guan Yiwu să fie aruncat în temniţă, Boa Shuya l-a salvat şi l-a ajutat să devină ministru în regatul Qi. Un astfel de prieten poate fi socotit pe drept cuvînt un adevărat prieten.

Or, prietenia poate fi felurită, şi pe vremuri purta denumiri diferite.

Cei apropiaţi prin legături de bunăvoinţă, dîndu-şi unul altuia ajutor la nevoie, se numeau „prieteni apropiaţi" ; oamenii care-şi încredinţau unul altuia tainele sufletului şi gîndurile sfinte erau numiţi „prieteni de inimă" ; cei ce se asemănau prin năzuinţe, gînduri şi simţăminte se numeau „prieteni de suflet".

[1] Întîmplările istorisite în această nuvelă, menţionate încă în antichitate în cartea *Liezi*, au cunoscut de-a lungul veacurilor o mare popularitate în China, circulînd pînă în zilele noastre cîntece de proslăvire a personajelor Yu Boya şi Zhong Ziqi.

În zilele noastre, însă, şi unii şi alţii sînt numiţi, pur şi simplu, „prieteni".

Acum am să vă istorisesc povestea lui Yu Boya. Acei dintre dumneavoastră care vor s-o audă, să-şi aplece urechea şi s-o asculte cu respect, iar cei ce nu doresc, facă precum le e voia.

Căci, pe drept cuvînt :

Cînd cu tine se află
Un oaspe dorit,
Sufletul îţi este alinat.
Cînd cu nesaţ te-ascultă
Un prieten apropiat,
La nesfîrşit ai sta cu el la sfat.

Se spune că, în epoca Chunqiu şi a Regatelor în luptă[1] trăia un om faimos pe atunci, cu numele de Yu, prenumele Rui şi cel de al doilea nume Boya. De baştină era din Ying, capitala regatului Chu, în zilele noastre ţinutul Jingzhou din Huguang. Şi cu toate că Boya era băştinaş din Chu, steaua sa de dregător l-a adus în regatul Jin, unde a slujit ca sfetnic la curte.

Odată, din porunca principelui său, Boya a plecat ca sol în regatul Chu. Trebuie spus că el însuşi ceruse această solie : în primul rînd socotea că talentul şi priceperea sa nu vor dezamăgi defel încrederea suveranului, iar în al doilea rînd, voia să folosească prilejul pentru a-şi revedea plaiurile natale şi, în felul acesta dintr-o singură treabă să se aleagă cu două folcase.

Ajuns în oraşul Ying, capitala regatului Chu, se înfăţişă principelui, pe care îl încunoştinţă despre solia ce-i fusese încredinţată. Principele dădu un ospăţ în onoarea lui, arătîndu-i o mare cinstire.

[1] Perioada luptei acerbe dintre diferite regate (secolele V—III î.e.n.).

Aflîndu-se în ţinutul natal, Boya se duse la mormintele rudelor şi îşi vizită prietenii. Dar, după cum se spune, „fiecare este slujitorul stăpînului său“, şi Boya, ţinînd seama de împuternicirea primită, nu cuteză să zăbovească mai multă vreme. De cum îşi încheie misiunea, făcu o vizită de rămas bun principelui. Acesta îl copleşi cu daruri scumpe în aur şi brocart şi îi puse la dispoziţie o caretă la care erau înhămaţi patru bidivii. Dar Boya, care părăsise regatul Chu în urmă cu douăzeci de ani, era cu gîndul la măreţia munţilor şi a apelor din ţinutul natal. Pentru a se desfăta în voie cu priveliştea lor, hotărî să se întoarcă pe o cale ocolită, călătorind pe apă, dar nu-i spuse principelui adevărata pricină, ci scorni alta.

— Din nefericire, sluga domniei-voastre e şubrezită de boală şi nu poate suporta hurducăturile caretei şi galopul cailor, aşa că vă face rugămintea să-i daţi o corabie, pentru a putea lua calea apelor şi a-şi mai veni în puteri.

Principele îi împlini rugămintea şi porunci să-i fie date două corăbii mari, una anume pentru el şi alta pentru slugi şi bagaje. Acestea erau corăbii foarte frumoase, cu vîsle măiestrit zugrăvite, cu perdele din brocart şi cu pînze înalte. Demnitarii de la curte îl petrecură pe Boya şi se despărţiră de el chiar lîngă rîu.

Şi, aşa cum se spune :

Cînd natura te atrage
Şi eşti în a minunăţiilor ei căutare,
Înălţimea munţilor îndepărtaţi
Şi nemărginirea apelor
Te tulbură oare ?

Boya era un om înzestrat cu suflet simţitor. De aceea splendoarea naturii, încîntătoarele privelişti ale munţilor şi apelor erau în deplină armonie cu simţămintele sale. Şi, lunecînd sub pînzele desfăşurate, pe crestele valurilor azurii, nu se mai sătura privind la jaspul munţilor îndepărtaţi ce se profilau unul în spatele celuilalt şi la întinderea luminoasă a apelor străvezii. După cîteva zile, ajunse la gura rîului Hanyang.

Era în a cincisprezecea zi a lunii a opta, sărbătoarea lunii pline de toamnă. Seara se stîrni pe neaşteptate un vînt năprasnic, talazuri înspumate porniră într-un şuvoi năvalnic, se rupseră norii şi începu să toarne cu găleata. Nu mai era chip să înainteze, aşa că acostară la malul stîncos, de unde urca pieptiş povîrnişul muntelui. Curînd, vîntul se potoli, valurile se domoliră, ploaia conteni şi de după nori se ivi luna plină şi clară. Ca întotdeauna după ploaie, ea scînteia şi mai viu.

Boya şedea singur în cabină şi simţea cum îl cuprinde urîtul. „Să cînt ceva la lăută pentru a-mi risipi aleanul“, hotărî el şi porunci bieţandrului care îl slujea să aducă vasul pentru aprins mirodenii şi să le aprindă. Băiatul le aprinse, luă lăuta în învelitoarea ei şi o puse pe o măsuţă. Boya scoase lăuta, răsuci cuiele, acordă strunele şi începu să cînte. Dar nici nu apucă să sfîrşească melodia, cînd sub degete zbîrnîi un sunet puternic şi o strună se rupse. Uluit, Boya îl trimise pe băiat să-l întrebe pe corăbier în ce loc s-au oprit.

— Ne aflăm la poalele muntelui. Pe mal se văd nişte copaci şi buruieni, dar nu e nici o aşezare omenească, spuse acesta.

„Munţi pustii ! gîndi cu uimire Boya. Vreun orăşel sau vreun cătun de-ar fi fost aici, s-ar fi putut presupune că un om învăţat şi înţelept a auzit cîntul lăutei mele şi, de aceea, sunetul ei s-a schimbat pe neaşteptate într-un chip atît de ciudat şi struna s-a rupt. De unde să fie însă la poalele acestor munţi pustii cineva care să asculte lăuta ?!... Aha ! Ştiu ! Cred că-i vreun ucigaş trimis de duşmani. Sau poate e vreun tîlhar care aşteaptă un ceas tîrziu de noapte pentru a se urca pe corabie şi a mă jefui.“

— Hei ! își chemă Boya oamenii. Ia urcați-vă pe povîrniș și scotociți malul. E cineva aici, dacă nu în desișul sălciilor, atunci în stufăriș.

Servitorii adunară oamenii și, tocmai cînd erau gata să împlinească porunca stăpînului, se auzi o voce de pe mal :

— Preacinstite domn ce vă aflați pe corabie, nu intrați la bănuieli. Nevrednicul de mine nu-s din tagma tîlharilor, sînt tăietor de lemne. Am fost în pădure după vreascuri, m-am întors seara tîrziu și m-a prins furtuna. Pelerina nu m-a apărat de ploaie și m-am adăpostit sub stîncă. V-am auzit cîntînd așa de frumos, încît am mai zăbovit puțin, să mai ascult sunetele lăutei.

Boya izbucni în rîs.

— Un tăietor de lemne din creierul munților să cuteze a cuvînta : „Să ascult sunetele lăutei !" E adevăr ori minciună în aste vorbe, n-am de unde ști. Și nici n-am de gînd să-mi bat capul. Spuneți-i să se care !

Dar omul nu plecă.

— Greșiți, domnule, rosti el cu glas tare. Oare nu vă este cunoscut că „Într-un cătun cu zece curți se găsește întotdeauna un om cinstit și virtuos", sau că „Dacă într-o casă se află un om nobil, la el vine de afară un altul, destoinic ?" Iar dacă spuneți cu dispreț că în creierul munților nu are cine să asculte lăuta, n-ar fi trebuit să fie cineva care în ceas tîrziu de noapte să cînte la ea la poalele stîncii pustii.

Dîndu-și seama că necunoscutul nu vorbește ca un om de rînd, Boya își spuse : „Cine știe, poate că se pricepe într-adevăr la muzică și e adevărat că mi-a ascultat cîntul !"

Atunci porunci slujitorilor să contenească cu larma. Se apropie de ușa cabinei și, cu un glas în care nu mai răsuna mînia, ci bunăvoința, întrebă :

— Domnule de pe mal, dacă ați zăbovit atîta doar pentru a-mi asculta lăuta, poate că știți și ce melodie am cîntat.

— De n-aș fi știut, n-aș fi stat să ascult, rosti omul. Melodia se cheamă „Jalea lui Kong Chongni [1] pentru Yan Hui [2], iar cuvintele sună astfel :

Ce jale mi-e că Yan Hui
De timpuriu s-a prăpădit,
Gîndul la el ce greu m-apasă,
Tîmplele ca promoroaca
De tot mi s-au albit.
Într-o cocioabă săracă
Fericirea el și-a găsit,
Chiar de cupa nu-i era plină...

dar la acest al treilea stih struna s-a rupt și n-ați mai izbutit să cîntați ultimele versuri. Eu însă mi le amintesc :

Și numele-i de virtuos și înțelept
În veci slăvit o să rămînă.

— Domnule, dar dumneavoastră nu sînteți nicidecum un om de rînd, rosti Boya. Or, așa cum ne aflăm acum, eu pe corabie, iar dumneavoastră pe mal, n-avem cum sta de vorbă în tihnă.

Și cu aceste zise, porunci vîslașilor să coboare o punte, iar necunoscutul să urce pe corabie.

Cînd omul urcă pe vas, se încredințară cu toții că e într-adevăr tăietor de lemne. Capul îi era acoperit cu o pălărie împletită din pai, pe umeri îi atîrna o pelerină din iarbă și încălțările îi erau tot din paie. În mîini ținea o cobiliță și în brîu de la cingătoare avea înfiptă o toporișcă. Cum dară aveau să se lămurească slugile după vorbele lui cine e și ce-i cu el ? Văzură în fața lor un tăietor de lemne

[1] Confucius.
[2] *Yan Hui* (secolele VI—V î.e.n.), unul dintre cei mai înzestrați și iubiți discipoli ai lui Confucius.

dintre cei mai obișnuiți și îl măsurară cu o căutătură de dispreț.

— Hei, tăietorule de lemne ! se răsti la el unul dintre vîslași. Intră în cabină la stăpînul nostru și bate mătănii. Și de te întreabă ceva, bagă de seamă, răspunde cum se cuvine. E dregător de seamă !

Dar omul se dovedi ciudat.

— Domnilor, dumneavoastră n-ar trebui să fiți așa de mojici, spuse el. Să mă dezbrac mai întîi și apoi mă voi înfățișa stăpînului.

Tăietorul de lemne își scoase pălăria și dezvălui o legătură de cap din pînză albastră. Își scoase și pelerina. Cămașa îi era dintr-o pînză grosolană albastră, un brîu lat îi strîngea mijlocul și nădragii îi erau din pînză de in. Fără să se grăbească, cu mișcări domoale, își lăsă pelerina, pălăria, cobilița și toporișca la ușa cabinei, își scoase încălțările, le scutură de apă și noroi și, punîndu-le din nou în picioare, intră în cabină.

Înăuntru, lumînările răspîndeau o lumină vie. Omul făcu o plecăciune adîncă, dar nu îngenunche în fața stăpînului.

— Vă salut, înălțimea-voastră, rosti el.

Dar ce putea să însemne în ochii lui Boya, demnitar de seamă din regatul Jin, un om în straie de pînză grosolană ! Să se ridice de la locul său și să răspundă la salut, asta nu se cuvenea pentru rangul său, i-ar fi înjosit cinul. Să-l gonească îi era peste mînă, doar el însuși îl poftise. Boya nu știa cum să se poarte, așa că se mărgini să ridice ușor mîna.

— Rogu-te, lasă curtenia, stimate prieten, glăsui el și porunci băiețandrului să aducă un taburet. Acesta aduse taburetul și-l așeză lîngă masă, iar Boya, lăsînd la o parte orice politețe cuvenită ospitalității, spuse doar cu o mutră acră :

— Ia loc !

Adresîndu-i-se cu „tu", îl făcea pe oaspete să simtă lipsa lui de respect și de considerație. Dar nici tăietorul de lemne nu se împovără cu curtenia și se așeză cu demnitate pe scaun.

Văzînd că omul nu rostește nici o vorbă de curtenie, Boya simți o oarecare nemulțumire și iritare. De aceea, nici nu-l întrebă cum îl cheamă, nici nu dădu poruncă să se servească ceai. Multă vreme rămase tăcut și, în cele din urmă, întrebă a mirare :

— Așadar tu ești cel de pe mal, care numai ce a ascultat sunetele lăutei ?

— Nu sînt vrednic de așa ceva, glăsui tăietorul de lemne.

— Uite, aș dori să te întreb ceva. Spui că ai zăbovit să asculți lăuta. Dacă-i așa, trebuie să știi de unde se trage ea, cine a făurit-o și ce este frumos în sunetul ei.

În ăst răstimp, se ivi cîrmaciul.

— Vîntul e prielnic, raportă el. Luna luminează ca în plină zi. Putem umfla pînzele.

— Așteptați ! porunci Boya.

Dar tăietorul de lemne rosti :

— Înălțimea-voastră ați binevoit să mă învredniciți cu o întrebare. Tare mi-e teamă însă că am să vă rețin cu vorbele mele plicticoase și încîlcite și veți pierde vîntul prielnic.

— Mi-e teamă doar că nu cunoști rostul lăutei și cum e ea alcătuită, spuse Boya zîmbind. Dar dacă vei vorbi cu temei, socot că lipsa de rang dregătoresc nu-i o treabă de seamă și n-are nici o însemnătate dacă pornesc la drum mai devreme sau mai tîrziu.

— Dacă-i așa, grăi omul, am să cutez a vă răspunde. Pentru prima dată lăuta a fost făurită în vechime de Fuxi [1]. El văzuse cum începutul dătător de viață a celor

[1] Primul împărat legendar al Chinei, care ar fi cîrmuit între secolele XXVIII—XXVII î.e.n.

cinci planete căzuse în zbor pe un platan şi cum un fenix s-a oprit pe acest copac. Or, fenixul e împăratul tuturor păsărilor. Se hrăneşte numai cu mlădiţe de bambus, îşi durează cuibul doar pe platani şi nu se adapă decît la izvoare dulci. Iar atunci cînd platanul şi-a însuşit începutul dătător de viaţă al naturii, Fuxi a socotit că, dintre toate soiurile de copaci, acesta era cel mai potrivit pentru un instrument muzical fin. Şi Fuxi a poruncit ca el să fie tăiat. Copacul avea înălţimea de treizeci şi trei de *chi*, ceea ce corespunde cu cele treizeci şi trei de ceruri [1]. L-a despicat în trei, potrivit cu cele trei forţe ale naturii : cerul, pămîntul şi omul. Apoi a lovit în partea de sus şi a plecat urechea să asculte. Sunetul era prea ascuţit şi el a socotit această parte prea uşoară şi a dat-o la o parte. A lovit apoi în partea de jos şi sunetul s-a dovedit a fi prea surd. Fuxi a găsit că această parte este prea grea şi a dat-o şi pe ea la o parte.

În cele din urmă, a lovit în partea de mijloc. Sunetul era armonios, nici prea sonor, nici prea surd. Fuxi a înfundat această parte a platanului într-o apă curgătoare şi a ţinut-o la muiat şaptezeci şi două de zile, potrivit cu cele şaptezeci şi două de perioade ale anului [2]. Apoi a scos-o a bătut în ea şi a ascultat-o la umbră. Pe urmă a ales o zi prielnică şi a dat-o pe mîna lui Liu Ziqi, meşterul cel iscusit, iar acesta a făurit din ea o lăută. Şi cum aceasta era o lăută din „Eleşteul de matostat", Fuxi a denumit-o „Lăuta de matostat".

Ea avea o lungime de trei sute şaizeci şi unu de *feni* [3], ceea ce corespunde celor trei sute şaizeci şi unu de grade

[1] În concepţia budistă, cerul cîrmuit de Buddha şi de treizeci şi doi de însoţitori ai săi.
[2] Potrivit vechiului calendar chinez lunar-solar, anul se împarte în şaptezeci şi două de perioade a cîte cinci zile.
[3] Unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 0,32 cm.

ale cercului ceresc. Capătul din faţă avea lăţimea de opt *cuni* [1], potrivit celor opt sărbători ale anului [2].

Cel din spate avea lăţimea de patru *cuni*, potrivit celor patru anotimpuri ale anului. Grosimea lăutei era de doi *cuni*, potrivit celor două începuturi ale naturii, *Yin* şi *Yang*, pămîntul şi cerul. Capătul lăutei avea forma capului „Adolescentului de aur" [3], mijlocul, forma taliei „Fecioarei de jad" [4], iar baza, forma frunţii unui nemuritor. Şi erau încrustate pe ea „Eleşteul dragonului", „Bazinul fenixului" şi avea cuie de jad şi clape de aur. Clapele erau în număr de douăsprezece, potrivit celor douăsprezece luni ale anului şi mai era una la mijloc, corespunzătoare lunii bisecte.

La început, lăuta a avut cinci strune, potrivit celor cinci elemente primare : metalul, lemnul, apa, focul şi pămîntul. Aşezarea strunelor corespundea celor cinci tonuri muzicale : *gong, shang, jue, zhi, yu*. La lăuta cu cinci strune cîntau adesea Yao [5] şi Shun [6] stihuri pe motivul *Vîntul de miazăzi*, iar în lume domnea atunci o mare rînduială. Iar apoi, cînd împăratul Wenwang a fost întemniţat la Yuli, jelindu-l pe fiul său Bo Yukao, a mai adăugat o strună şi au răsunat sunetele pure ale unei adînci mîhniri. Astă strună a fost denumită „Struna lui Wen". Mai tîrziu, cînd împăratul Wu Wang a pornit marşul împotriva lui Zhou [7], cîntecul a fermecat oştirea şi norodul cînta şi dănţuia. Şi iată că atunci a mai fost adăugată o strună şi au răsunat sunetele năvalnice şi fur-

[1] Unitate de lungime, egală cu 3,2 cm.
[2] Conform vechiului calendar chinez lunar-solar : începuturile celor patru anotimpuri, echinocţiile şi solstiţiile.
[3] Fiinţă nemuritoare.
[4] Idem.
[5,6] Împăraţi legendari din antichitate (sec. XXVI—XXIII î.e.n.), consideraţi ca model de cîrmuitori.
[7] Este vorba de expediţia lui Wu Wang, întemeietorul dinastiei Zhou (1122—247 î.e.n.) împotriva lui Zhou Xin, ultimul împărat al dinastiei Shang.

tunoase ale avîntului de luptă. Acestei strune i se spuse „Struna lui Wu“. Așadar, la cele cinci strune cît a avut la început, s-au mai adăugat încă două, lăuta începînd să fie numită „Lăuta cu șapte strune Wen Wu“.

Astă lăută are „Șase opreliști“, „Șapte abțineri“, și „Opt desăvîrșiri“. Cele „Șase opreliști“ sînt :

Să nu fie supusă frigului puternic — prima,
arșiței mari — a doua,
vîntului sălbatic — a treia,
ploii torențiale — a patra,
bubuitului tunetului — a cincea,
și zăpezii abundente — a șasea.

Cele „Șapte abțineri“ sînt :

De-s plînși morții — nu cînta,
De se cîntă și auzi — nu cînta,
De faci treabă — nu cînta,
Fără baia rituală — nu cînta,
Cu hainele în neorînduială — nu cînta,
De n-ai aprins afumătoarea — nu cînta,
De n-ai în față un prieten de suflet — nu cînta.

Iar cele „Opt desăvîrșiri“ sînt o neîntrecută expresivitate a sunetelor lăutei : puritatea, sonoritatea, misterul, însingurarea, mîhnirea, măreția, aleanul și ritmicitatea. Iar cînd prin cîntul măiestrit la această lăută se atinge culmea frumuseții sunetului, atunci, la auzul ei, răgetul tigrului contenește, iar vaierele maimuței se sting. Iată : tocmai în asta e frumusețea muzicii alese.

Boya auzi cît de curgător vorbește tăietorul de lemne și se întrebă dacă nu cumva și-a însușit aceste cunoștințe din auzite. „Chiar de-i așa, gîndi el, trebuie să-i recunosc meritul.“ Și, cu aceste gînduri, hotărî să-l mai pună o dată la încercare.

Acum, nemaiadresîndu-i-se cu „tu“ ca mai înainte, Boya întrebă :

— De vreme ce cunoașteți, preacinstite, rostul muzicii, știți pesemne că odată, cînd Kong Chongni cînta la lăută, a sosit la el Yan Hui. Încă de pe stradă Yan a deslușit în sunete o tristețe grea și i s-a părut că simte în ele sete de ucidere. Mirat, Yan Hui își întrebă despre asta dascălul.

Kong Chongni răspunse :

— Cînd am început să cînt, am observat că o pisică vînează un șoarece. Voiam să-l prindă, dar, pe de altă parte, mă temeam să nu-l scape și de aceea am exprimat în sunetele lăutei setea de ucidere.

Din aceasta se vede cu ce profunzime și subtilitate înțelegeau muzica învățații discipoli ai lui Kong Chongni. Așadar, spuneți, dacă eu, un modest dregător, aș începe să cînt acum, ați putea deslusi în sunetele lăutei gîndurile care sălășluiesc în mintea mea ?

Tăietorul de lemne răspunse :

— În *Odele Mao* din *Cartea cîntecelor* [1] se spune :

Cînd altul are un gînd,
Încerc să ghicesc al său gînd.

Începeți să cîntați, înalte domn, iar eu voi încerca să vă ghicesc gîndul. Dar dacă nu-l deslușesc, rogu-vă, nu vă fie cu supărare.

Boya întinse struna care se frînsese și se adînci în gînduri. Închipuindu-și priveliștea culmilor muntoase, atinse strunele și începu să cînte.

— Minunat ! Înălțător ! exclamă cu încîntare tăietorul de lemne. Gîndul vă zboară la înălțimea munților.

Boya nu răspunse nimic și, concentrîndu-se din nou, rămase cu gîndul la curgerea apelor și atinse din nou strunele.

— Minunat ! Clipocit de ape ! exclamă entuziasmat tăietorul de lemne. Gîndul vă este la torentul apelor.

[1] Cea mai veche antologie poetică din China, una dintre comorile cele mai de preț ale literaturii chineze.

Aceste două răspunsuri dezvăluiseră într-adevăr gîndurile tainice ale lui Boya. Cuprins de uimire, dădu la o parte lăuta, se ridică în picioare și își salută oaspetele, așa cum se cuvine unei gazde.

— Iertați-mă pentru purtarea mea lipsită de curtenie ! exclamă el. Da, într-adevăr :

Adesea sub o piatră oarecare
Un jad prețios se ascunde.

Dacă e să judeci un om după înfățișarea lui și după straiele pe care le poartă, cîți oameni nobili și virtuoși nu s-ar pierde ! Domnule, care e nobilul dumneavoastră nume și prenume ?

— Umilul meu nume este Zhong, prenumele Hui, iar al doilea nume Ziqi, răspunse oaspetele înclinîndu-se.

— Așadar, sînteți domnul Zhong Ziqi, rosti Boya, împreunîndu-și mîinile a salut.

— Care este înaltul dumneavoastră nume ? Și unde aveți cinstea să dregătoriți ? întrebă la rîndul său Ziqi.

— Sînt modestul dregător Yu Rui și slujesc pe lîngă curtea din regatul Jin. Am sosit în onorata dumneavoastră țară ca sol al principelui meu.

— Așadar, în fața mea se află înălțimea-sa, domnul Boya, rosti Ziqi.

Boya îl așeză pe Ziqi pe locul de onoare destinat oaspetelui, iar el ocupă locul gazdei. Apoi porunci băiatului să servească ceaiul. După ce terminară de băut ceaiul, mai porunci băiatului să aducă vin și spuse :

— Doresc să mă folosesc de prilej spre a prelungi convorbirea noastră. Rogu-vă, nu-mi luați în nume de rău primirea modestă pe care v-o fac.

— Cum o să cutez ! exclamă Ziqi.

Băiatul luă lăuta și ei se așezară la băutură.

— După grai, sînteți de baștină din regatul Chu, spuse Boya, numai că nu știu unde locuiți.

— Nu departe de aici se află cătunul Jixian [1] în munții Maanshan. Acolo mi-e adăpostul, în fundătura aceea.

— Da ! Cătunul Jixian, clătină Boya din cap. Într-adevăr o „Adunare a talentelor !“ Și cu ce vă îndeletniciți ?

— Cu tăiatul lemnelor, răspunse Ziqi.

Boya zîmbi.

— Domnule Ziqi, se adresă el oaspetelui, sînt un modest dregător și n-ar trebui să ies din hotarele bunei-cuviințe. Dar îmi voi îngădui să vă întreb : de ce cu talentele dumneavoastră nemaipomenite să nu năzuiți la onoruri și slavă, ca să vă ocupați locul ce vi se cuvine la curte și să vă lăsați numele în hrisoave ? De ce, dimpotrivă, vă mărginiți năzuințele și visurile la păduri și izvoare, vă pierdeți în mulțimea tăietorilor de lemne și a ciobanilor și vă ofiliți ca un biet firicel de iarbă ? De ce n-ați dobîndi ceea ce vi se cuvine ?

— N-am să vă ascund, glăsui Ziqi. Adevăr grăind, am acasă doi părinți bătrîni, cărora trebuie să le port de grijă. Îmi petrec aici viața de tăietor de lemne, spre a fi alături de ei pînă la sfîrșitul zilelor lor. Or, pentru o funcție, oricît de înaltă ar fi ea, nu m-aș îndura să dau nici măcar o zi de viață alături de ei.

— Un astfel de respect filial rar se întîlnește ! exclamă Boya.

Și așa, stînd de vorbă, ba gazda, ba oaspetele ridicau pocalul și se cinsteau unul pe celălalt cu multă amabilitate. Iar Ziqi, după cum se spune, „era la fel de nepăsător și față de mărire și față de decădere“, iar Boya se pătrundea de tot mai mult respect față de el.

— Ce vîrstă aveți ? îl întrebă el pe Ziqi.

— Am trăit în van douăzeci și șapte de ani.

— Sînt mai mare decît dumneavoastră cu zece ani.

[1] În traducere literală : „Adunare a talentelor“.

Dacă nu mă dispreţuiţi, ce-ar fi să ne înfrăţim şi să ne numim de-acum înainte „fraţi“ ? Asta ar fi o adevărată prietenie între oameni care au aceleaşi simţăminte şi năzuinţe.

— Greşiţi, înalte domn, rosti Ziqi. Domnia-voastră sînteţi un demnitar de vază al unui principat de seamă, pe cînd eu, un om umil dintr-un cătun sărăcăcios. Cum o să cutez să ţintesc atît de sus şi să vă las a vă umili, coborîndu-vă pînă la mine ?

La acestea, Boya răspunse :

Tot felul de oameni ce se cunosc între ei
Pe lume sînt mulţi,
Dar cu adevărat prieteni apropiaţi
Dintre ei oare cîţi sînt ?

Eu, un modest dregător, zbuciumat de griji, mă zbat într-o lume a deşertăciunilor, continuă Boya, şi a căpăta un asemenea prieten, talentat şi înzestrat cu nobleţe sufletească, socot că e cu adevărat marea fericire a vieţii mele. Dar dacă dumneavoastră faceţi osebire între bogaţi şi săraci, între cei din păturile de sus şi cei din păturile de jos, socotind că asta ar fi o piedică în calea prieteniei noastre, mă întreb drept cine mă luaţi pe mine.

Şi poruncind băiatului să mai aprindă mirodenii şi să tămîieze aromatele, el şi Ziqi, chiar acolo în cabină, făcură legămînt de înfrăţire şi hotărîră să se numească de-acum înainte „fraţi“. Boya „frate mai mare“, iar Ziqi „frate mai mic“, şi nici în viaţă, nici în moarte să nu trădeze această prietenie.

După ceremonia plecăciunilor de înfrăţire, Boya porunci să se servească din nou vin. Acum Ziqi începu să stăruie ca Boya să ocupe locul de onoare şi, în cele din urmă, acesta se învoi. Reaşezară cupele şi beţişoarele şi Ziqi ocupă locul fratelui mai mic. Adresîndu-se unul altuia cu „frate“, se înfiripa între ei o discuţie însufleţită, de la inimă la inimă.

Într-adevăr :

Cînd cu tine
Un oaspete dorit se află,
Sufletul îţi este alinat.
Cînd cu nesaţ te ascultă
Un prieten apropiat,
La nesfîrşit ai sta cu el la sfat.

Cufundîndu-se în discuţie, nici nu băgară de seamă că luna pălise şi stelele se răriseră. Începuse să se lumineze de zi. Oamenii de pe vas se şi aflau în picioare şi trebăluiau la pînze şi parîme, pregătindu-se de drum. Ziqi se ridică de la masă şi începu să-şi ia rămas bun. Boya umplu un pocal, i-l întinse şi spuse oftînd :

— Frate drag, de ce a trebuit să ne întîlnim atît de tîrziu şi de ce trebuie să ne despărţim atît de devreme !

Auzind aceste vorbe, lui Ziqi i se prelinseră în cupă lacrimi ca nişte boabe de perle. El goli cupa dintr-o singură înghiţitură, umplu alta şi i-o oferi, la rîndul său, lui Boya, în semn de răspuns la politeţe.

Amîndoi se simţeau cuprinşi de dragoste sufletească şi de gingăşie unul faţă de celălalt şi nu se îndurau să se despartă.

— Sufletul îmi rămîne cu un simţămînt de neîmplinire, frate drag, rosti Boya. Aş dori să vă mai reţin şi să călătorim împreună măcar cîteva zile. Spuneţi dară, e cu putinţă ?

— Aş dori, fireşte, să vă însoţesc, dar părinţii îmi sînt bătrîni, şi, după cum se spune, „Atîta vreme cît părinţii îţi sînt în viaţă, nu te încumeţi la călătorii îndepărtate.“

— Dacă-i aşa, întoarceţi-vă acasă şi înştiinţaţi-i că veţi veni la Jinyang să mă vizitaţi. În felul acesta veţi proceda întocmai cum se cuvine : „Cînd un fiu pleacă de acasă, trebuie să se ştie unde îşi are sălaşul“.

— Nu mă încumet să fac o făgăduială uşuratică, iar apoi să-mi calc cuvîntul şi să nu vă îndreptăţesc încre-

derea, rosti Ziqi. Făgăduindu-vă, frate al meu, va trebui să-mi împlinesc îndatorirea. Dar dacă le spun părinţilor şi nu capăt consimţămîntul lor, ce mă fac ? Am să vă silesc să mă aşteptaţi în van la depărtare de mii de *li* şi am să mă simt şi mai vinovat faţă de dumneavoastră.

— Da ! frate al meu, sînteţi într-adevăr un om cu suflet sincer şi nobil ! Ei, fie ! atunci am să vin eu să vă vizitez la anul.

— Dar cînd anume, frate drag ? întrebă Ziqi. Spune-ţi-mi, ca să ştiu dinainte şi să vă pot ieşi în întîmpinare.

Boya începu să socotească pe degete.

— Azi-noapte a fost sărbătoarea lunii pline, prin urmare astăzi sîntem în a şaisprezecea zi a lunii a opta. Aşa că, frate scump, am să sosesc pe la mijlocul toamnei, în a cincisprezecea sau a şaisprezecea zi ale lunii a opta. Iar de vă trece sorocul şi nu voi veni nici pînă la sfîrşitul lunii, socotiţi că mi-am călcat cuvîntul şi am încetat să mai fiu un om de onoare.

Şi Boya porunci pe dată secretarului să înscrie în catastif denumirea cătunului lui Ziqi şi ziua sorocită pentru întîlnirea cu el.

— Dacă-i aşa, rosti Ziqi, în acele zile am să stau negreşit pe mal şi cu onoare am să vă aştept. N-am să cutez a întîrzia. Dar iată că s-a şi luminat de zi, aşa că îngăduiţi-mi să mă retrag.

— Aşteptaţi puţin, frate al meu, rosti Boya şi porunci băietanului să aducă două lingouri de aur şi aşa, neînvelite, i le întinse lui Ziqi cu amîndouă mîinile :

— Acest dar neînsemnat să fie de nişte dulciuri pentru stimaţii dumneavoastră părinţi. Sîntem oameni apropiaţi, cu aceleaşi gînduri şi simţăminte, iar acum înfrăţiţi ca rude de sînge, aşa că nu se cade să nesocotiţi ăst dar umil.

Ziqi nu cuteză să refuze. Luă aurul, se înclină din nou şi cu ochii scăldaţi în lacrimi, ieşi din cabină. Aruncîndu-şi

pe umeri pelerina, luă cobiliţa şi pălăria, îşi înfipse în brîu toporişca şi, păşind pe punte, ajunse pe malul stîncos.

Boya îl petrecu pînă la proră şi, vărsînd amîndoi şiroaie de lacrimi, se despărţiră.

Nu vom vorbi despre întoarcerea acasă a lui Ziqi, ci vom continua acum povestirea despre Boya.

O lovitură de gong vesti plecarea în larg şi corabia se desprinse de ţărm. Dar acum lui Boya nu-i mai ardea să admire măreţia munţilor şi nemărginirea apelor. Copleşit de tristeţe şi cu dor în suflet, se gîndea la bunul său prieten.

După cîteva zile, Boya părăsi vasul, urmînd să-şi continue drumul pe uscat. Peste tot pe unde trecea se aflase că e sfetnic în regatul Jin, aşa că nimeni nu cuteză să nu se pregătească, spre a-i face călătoria cît mai lesnicioasă. Peste tot îl aşteptau carete şi cai. Astfel ajunse la Jinyang şi i se înfăţişă principelui.

Vremea zbura ca săgeata. Trecu toamna, trecu şi iarna şi, pe nesimţite, se scurse şi primăvara şi sosi vara. În tot acest răstimp nu trecuse o zi fără ca Boya să nu se gîndească cu dor la Ziqi. Şi iată că, în sfîrşit, cu gîndul că se apropie sărbătoarea lunii pline, Boya îi ceru principelui său o învoire spre a pleca în ţinutul său de baştină.

Primind învoirea, el îşi adună lucrurile şi o luă pe un drum ocolit, pe calea apelor. Urcînd pe vas, porunci cîrmaciului să-l înştiinţeze despre denumirea fiecărui golfuleţ pe lîngă care treceau.

S-a întîmplat ca tocmai în noaptea celei de-a cincisprezecea zile a lunii a opta cîrmaciul să-l înştiinţeze că se apropie de munţii Maanshan. Boya recunoscu cu greu locul întîlnirii sale de anul trecut cu Ziqi şi, ajuns acolo, porunci vîslaşilor să arunce ancora şi să înfigă ţăruşii pe mal.

Era o noapte senină şi luminoasă. Razele lunii se prefirau prin perdeaua de bambus a cabinei. Boya porunci

băiatului să ridice perdeaua, ieși din cabină și se așeză la proră.

Privind la coada Constelației Ulciorului și la oglindirea zenitului în adîncurile apei, contemplînd infinitul spațiului nemărginit, luminat viu ca în plină zi, Boya își aminti de întîlnirea de anul trecut cu prietenul său drag și de felul în care șezuseră amîndoi la lumina vie a lunii spălată după ploaie. „Și iată, sînt din nou aici, iar noaptea este tot atît de minunată, își spuse el. Ziqi a făgăduit să mă aștepte pe mal, dar oare de ce nu se ivește ? Nu cumva și-o fi călcat cuvîntul ?“ se nelinişti Boya, dar, după ce mai așteptă puțin, începu să cugete : „Doar pe lîngă aceste maluri trec o mulțime de vase, iar eu am venit acum cu altă corabie. De unde să știe el că eu mă și aflu aici ? Doar anul trecut mi-am înduioșat prietenul cu cîntul lăutei. Ce-ar fi să cînt și acum vreo melodie ? Dacă o va auzi, va veni negreșit.“

Și cu aceste gînduri, Boya porunci băiatului să pună o măsuță la proră, să aducă lăuta și să aprindă mirodeniile. Scoase lăuta din învelitoare, învîrti cuiele și o înstrună. Dar numai ce trecu mîna peste strune, cînd desluși un sunet de tristețe, ca un vaier. Boya încetă să cînte.

„Cîtă tristețe și durere în aceste sunete ! exclamă el neliniștit. Negreșit că în casa fratelui meu e pricină de jale. Doar îmi spunea acum un an că părinții îi sînt tare bătrîni. Poate că i-a murit tatăl sau i s-a stins mama. Iar așa cum este el, un fiu deosebit de respectuos și grijuliu față de părinți, a preferat să-și calce făgăduiala față de mine, decît să plece de acasă într-o asemenea împrejurare. Pesemne că de aceea nici n-a venit. Mîine în zori pornesc eu însumi în căutare, să aflu ce s-a întîmplat.“

Boya porunci băiatului să ia măsuța și lăuta, iar el se duse în cabină la culcare. Cît fu noaptea de lungă, nu izbuti să dea geană-n geană și așteptă ca pe jăratec să se lumineze de ziuă, dar parcă într-adins nu se lumina.

Cît ar fi dorit să se ivească zorile, dar parcă într-adins ele încetineau să se ivească. Și el tot privea cum luna își prefira umbrele prin perdeaua de bambus.

Dar iată că, în sfîrșit, de după munți apăru soarele. Boya se sculă, se spălă, se pieptănă și se pregăti de drum. Își puse un veșmînt simplu, o legătură de cap simplă și porni însoțit numai de băiatul care ducea lăuta. Boya mai luă cu sine zece lingouri de aur. „Dacă fratele meu e în doliu, ăsta va fi darul meu pentru îngropăciune“, își spuse el și o porni pieptiș, pe poteca întortocheată, spre munții Maanshan. Străbătînd vreo zece *li*, ajunseră într-o vîlcioară și Boya se opri.

— De ce nu mergeți mai departe, domnule ? îl întrebă băiatul.

— La miazăzi și la miazănoapte sînt munți și, de cum ieșim din vîlcea, se deschid și către răsărit, și către asfințit două drumuri mari. De unde să știu care din ele duce la cătunul Jixian ? Să așteptăm pe cineva, să ne lămurim și abia atunci om porni-o mai departe.

Boya se așeză pe o piatră ca să-și mai tragă răsuflarea, iar băiatul rămase în picioare, în spatele lui.

După puțin timp, pe drum, dinspre stînga, se ivi un moșneag împovărat de ani. Barba, presărată cu fire de albeața jadului, îi atîrna, iar părul mătăsos și ondulat îi sclipea ca argintul. Cu o pălărie de paie în cap și îmbrăcat în straie grosolane, cu un paner de bambus în mîna stîngă și cu un toiag în dreapta, bătrînul pășea agale, cu pas măsurat.

Boya se ridică, își puse în orînduială veșmintele, păși în întîmpinarea lui și îl salută. Fără grabă, bătrînul puse ușurel jos panerul și, ridicînd toiagul cu amîndouă mîinile, răspunse la salut.

— Ce binevoiți a porunci, domnule ? întrebă el.

— Îngăduiți-mi să vă întreb, care din aceste două drumuri duce la cătunul Jixian ?

— Amîndouă duc într-acolo. La stînga se află Jixianul-de-Sus, iar la dreapta Jixianul-de-Jos. De la unul la celălalt sînt vreo treizeci de *li* pe drumul mare, bătătorit. Dacă ieşiţi din vîlcea, sînteţi taman la jumătatea drumului dintre cele două sate. Dacă o luaţi spre soare-răsare, aveţi de străbătut cincisprezece *li* şi tot atîta dacă o luaţi spre soare-apune. Dar nu ştiu în care dintre sate doriţi să ajungeţi.

Boya tăcea. „Fratele meu e doar un om deştept, îşi spuse el. Cum se face că a vorbit atît de nedesluşit ! Doar ştia că sînt două sate Jixian. Ar fi trebuit să-mi spună limpede dacă e cel de Sus sau cel de Jos". Şi Boya rămase pe loc, descumpănit, cînd deodată auzi glasul bătrînului :

— Aţi căzut pe gînduri, domnule. Pesemne că nu vi s-a spus că aici sînt două sate Jixian şi acuma nu ştiţi încotro s-o luaţi.

— Întocmai, spuse Boya.

— Vedeţi, începu moşneagul, şi într-un sat şi în celălalt vieţuiesc cu totul vreo zece-douăzeci de familii care, în mare parte, s-au aciuit în locurile acestea ca să se îndepărteze de forfota vieţii şi să se ascundă de lume. Am trăit aici în munţi o mulţime de ani şi, după cum se spune : „Dacă trăieşti într-un singur loc treizeci de ani, nu găseşti pe nimeni care să nu-ţi fie rudă". Aşa că toate aceste familii, dacă nu-mi sînt neamuri, îmi sînt neapărat prieteni. Pesemne că dumneavoastră vă îndreptaţi spre satul Jixian la vreun prieten. E de ajuns să-i aflu numele şi am să vă spun în care dintre cele două sate locuieşte.

— Modestul dumneavoastră învăţăcel ar trebui să ajungă la casa familiei Zhong.

— Spuneţi dară, pe cine din neamul Zhong căutaţi ?

— Îl caut pe Ziqi.

De cum auzi acest nume, bătrînului i se înceţoşară ochii şi un şuvoi de lacrimi îi ţîşni din ei. Prinse să suspine şi deodată izbucni în hohote de plîns.

— Ziqi ! Zhong Hui ; Asta-i doar feciorul meu. Anul trecut în a cincisprezecea zi a lunii a opta s-a întors tîrziu din pădure şi întîmplarea i l-a scos în cale pe domnul Yu Boya, sfetnic în principatul Jin. Ei au stat mult de vorbă, au găsit că năzuinţele şi simţămintele le sînt aceleaşi şi asta i-a atras unul spre celălalt. La despărţire, domnul Yu Boya i-a dăruit feciorului meu două lingouri de aur şi el a cumpărat cărţi şi a început să înveţe cu osîrdie. Iar eu, om prostănac şi mărginit, nu l-am oprit. Şi iată că zile întregi tăia lemne din pădure şi le căra în spinare, iar serile învăţa cu rîvnă. Şi-a sleit puterile, a căzut bolnav de oftică şi în cîteva luni s-a şi stins.

La aceste vorbe, Boya simţi cum toată fiinţa sa lăuntrică se năruie, se surpă. Un şuvoi de lacrimi îi ţîşni din ochi şi cu un ţipăt sfîşietor căzu la pămînt în nesimţire.

Nedumerit şi speriat, moşneagul, el însuşi înlăcrimat, încercă să-l ajute să se ridice.

— Cine e acest domn ? îl întrebă el pe băiat.

— Este chiar domnul Yu Boya, îi şopti acesta la ureche.

— Aşadar, acesta este bunul prieten al feciorului meu!

În acest răstimp, Boya îşi reveni în simţiri. Şezînd pe pămînt, se lovea cu pumnii în piept, era zguduit de un plînset sfîşietor, de simţeai că se prăpădeşte de durere.

— O ! frate drag ! se tînguia el. Abia ieri, cînd am tras la mal, ziceam că ţi-ai călcat făgăduiala. De unde aveam să ştiu că te-ai şi prefăcut într-un duh al Împărăţiei Cereşti ? ! Ai fost atît de înzestrat, ai fost dăruit cu atîtea haruri, dar n-ai avut zile !

Bătrînul îşi şterse lacrimile şi începu să-l ostoiască.

Reţinîndu-şi plînsul, Boya se ridică în picioare şi îl salută iarăşi pe bătrînul Zhong printr-o plecăciune adîncă. Necutezînd să i se adreseze cu „venerabile unchiaş", ci ca unui „unchi", dorea să arate astfel că prin legăturile sale de frăţietate cu Ziqi toţi cei din familia răposatului i-au devenit rude de sînge.

— Unchiule, trupul fiului dumneavoastră se mai află în casă s-au l-ați și înmormîntat? îl întrebă el pe moșneag.

— În două cuvinte nu se poate spune totul, răspunse acesta. Înainte ca feciorul meu să-și fi dat sufletul, eu și bătrînica mea am stat la căpătîiul lui și iată ce ne-a lăsat el cu limbă de moarte: „Sorocul e lung sau scurt după cum e vrerea Cerului. În viață fiind, nu mi-am putut face pînă la capăt datoria de fiu față de părinți, dar vă rog ca, după ce m-oi stinge, să mă îngropați pe malul rîului de la poalele muntelui Maanshan. Sînt legat prin cuvînt de domnul Yu Boya, sfetnic în principatul Jin și n-aș vrea să nu-mi țin făgăduiala față de dînsul".

Nu am putut împlini ulima dorință a feciorului meu, urmă bătrînul. Dar iată, la dreapta acestei poteci, pe unde ați trecut acuma, se află o moviliță de pămînt proaspăt, nezvîntat. Chiar acela e mormîntul feciorului meu. Astăzi e a suta zi de cînd s-a sfîrșit. Tocmai mă duceam la el cu o legătură de bani de hîrtie ca să le ard în fața mormîntului și iată că, pe neașteptate, v-am întîlnit pe dumneavoastră.

— În acest caz, vă rog să-mi îngăduiți a vă urma și a mă înclina în fața mormîntului său, spuse Boya și porunci băiatului să ducă el panerul de bambus al bătrînului.

Moșneagul își luă toiagul și porni înainte, drept călăuză, iar Boya și băiatul veniră din urmă. Pe poteca deja cunoscută, la stînga drumeagului, văzură o colină acoperită cu pămînt proaspăt. Boya își puse hainele în orînduială și îngenunche.

— Frate al meu, rosti el, în viață fiind, ai fost un înțelept, iar după aceasta ai devenit un duh luminos. Eu, nevrednicul tău frate, mă plec în fața ta și-mi iau acum rămas bun pe vecie de la tine.

Și, înclinîndu-se, Boya izbucni din nou în hohote de plîns. Acest vaier sfîșietor îi nelinişti pe cei din împrejurimi și, cu toții, de mai aproape sau de mai departe, veniră să afle ce s-a întîmplat. Lîngă mormînt se adunară o mulțime de oameni care, aflînd că acesta-i un mare demnitar de la curte, venit să cinstească memoria lui Ziqi, se îngrămădiră buluc, căutînd care mai de care să-și facă loc cît mai în față.

Boya, neavînd la el nici un fel de ofrande ca să-și exprime simțămintele față de răposat, porunci băiatului să scoată lăuta din învelitoare și s-o pună pe piatra de sacrificiu[1]. Apoi, așezîndu-se în fața mormîntului, cu picioarele încrucișate sub el și cu obrazul scăldat în lacrimi, începu să cînte.

Cînd cei adunați auziră sunetele melodioase ale lăutei, bătură din palme hohotind de rîs și se împrăștiară.

— Unchiule, cîntînd la lăută, îl plîng cu nemărginită durere pe feciorul dumneavoastră, pe fratele meu. Ce au găsit de rîs în asta oamenii? întrebă Boya.

— Ei, sînt și dînșii niște oameni de rînd dintr-o fundătură sălbatică. Nu se pricep la muzică și, auzind sunetele lăutei, au crezut că această cîntare e o desfătare pentru dumneavoastră. De aceea au și rîs, răspunse bătrînul.

— Prin urmare, așa e. Dar dumneavoastră, unchiule, știți cumva ce am cîntat eu acum?

— Pe vremuri, în tinerețe, cîntam și eu binișor. Dar acuma, la bătrînețe, cele cinci izvoare ale simțurilor[2] mi s-au cam șubrezit. Toate s-au învălmășit oarecum și de mult nu mă mai descurc în această privință.

— Supunîndu-se inimii, mîna mea a atins strunele și în acest cîntec scurt l-am plîns pe feciorul dumneavoastră. Vreți să ascultați acum cuvintele?

---

[1] O placă din piatră, care se așază lîngă mormînt și pe care se depun ofrandele.

[2] Urechile, ochii, gura, nasul și inima.

— Da, aş dori să le ascult, rosti bătrînul.

Şi Boya începu să cînte :

De toamna anului trecut
Cu drag mi-aduc aminte,
Pe tine eu te-am cunoscut
Pe malul rîului tăcut.
Azi am venit din nou,
Dară pe tine,
Prieten scump, prieten sfînt,
Nu te mai văd-nainte.
Doar o colină de pămînt,
În faţă-mi tristul tău mormînt.
Sufletu-mi sfîşie
Cruntă durere, cruntă !
Frîntă mi-e inima ! Frîntă !
Şi lacrimi şiroaie curg
Şi nu le pot zăgăzui,
Deasupra rîului se-adună,
Nori de tristeţe vineţii.
Ce-amară-i bucuria ce s-a dus,
Al întîlnirii noastre
Întunecat apus.
O ! Ziqi ! Ziqi !
Prietenia şi credinţa noastră
Nepreţuite sînt.
Acum pămîntu-ntreg de-aş ocoli,
Pînă la margine de cer făr-de hotare,
Să mă destăinui cui n-aş mai găsi.
Ast glas de strune va muri
Voi frînge al meu cînt,
Lăuta mea cerească
Să te urmeze în mormînt !

Şi Boya scoase un briceag, îl trecu peste strune, tăindu-le, apoi ridică lăuta şi o izbi cu toată puterea de piatra

de sacrificiu. Zburară care încotro cuiele de jad, clapele de aur.,

— De ce-aţi sfărîmat lăuta ? întrebă uluit bătrînul Zhong.

Boya răspunse :

Lăuta am sfărîmat-o
Al meu cînt să nu mai răsune,
Ziqi nu mai e cu mine
Pentru cine să cînt ? Pentru cine ?
Cînd al primăverii vînt
Cu-a sa suflare mă-ncălzeşte,
Tot omul mi-e prieten simt,
Dar vai ! Un prieten de inimă,
Un prieten sfînt
Ce greu se găseşte ! Ce greu se găseşte !

— Vai ! Cît e de trist ! Cît e de trist ! rosti bătrînul, suspinînd.

— Dar ia spuneţi-mi, unchiule, unde se află casa dumneavoastră ? În Jixianul-de-Sus sau de-Jos ?

— Sărăcăcioasa mea cocioabă se află în Jixianul-de-Sus, a opta casă. Dar de ce mă întrebaţi din nou ?

— Cu durerea şi mîhnirea din inima mea nu mă încumet să vă urmez la dumneavoastră acasă, răspunse Boya. Dar am la mine zece lingouri de aur. Jumătate din ele îngăduiţi-mi să vi le dăruiesc, ca şi cum le-aş fi dăruit fiului dumneavoastră ; primiţi-le, rogu-vă, să vă cumpăraţi niscai dulciuri, acolo, iar cealaltă jumătate să fie folosită pentru cîţiva *mu* de pămînt de sacrificiu[1], ca să aveţi cele trebuincioase pentru îngrijirea mormîntului. De cum mă întorc la curte, am să cer îngăduinţa de a mă înapoia în ţinutul natal şi atunci am să vă iau pe dumneavoastră şi pe mătuşica în modesta mea căscioară, ca să vă trăiţi

[1] Ogoare ale căror produse erau folosite ca ofrande aduse anual la mormintele străbunilor.

anii ce vă sînt sortiţi de Cer. Eu sînt Ziqi, Ziqi e tot una cu mine, aşa că nu mă socotiţi un străin şi nu-mi refuzaţi rugămintea.

Cu aceste vorbe, Boya porunci băiatului să aducă aurul, îl oferi cu amîndouă mîinile bătrînului Zhong şi, cu ochii în lacrimi, i se înclină pînă la pămînt.

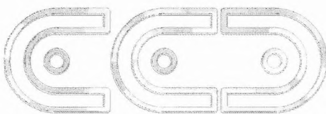
Adînc mişcat, bătrînul, vărsînd şi el şiroaie de lacrimi, răspunse printr-o plecăciune. Mult timp mai adăstară ei împreună, neîndurîndu-se să se despartă.

Această povestire am intitulat-o *Yu Boya, jelindu-şi prietenul, sparge lăuta.* Mai tîrziu, admirînd această prietenie, cineva a alcătuit stihurile de mai jos :

Din sfînta prietenie
Ce-a mai rămas în ziua de azi ?
Doar gînd la mărire
Şi foloase de tras.
De un prieten de inimă,
Îngemănat sufleteşte,
În vremea de azi
Oare cine mai pomeneşte ?
Boya să cînte a-ncetat
De îndată ce s-a dus Ziqi,
Lăuta-i spartă, dar de-a pururi
Cu drag slăvită ea va fi.

CUPRINS






Scanare și prelucrare digitală



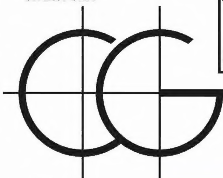




de

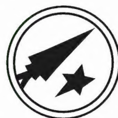
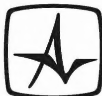
Anonim





și

CAT Graur


Antwerpen

2025

